

L'EVOLUCIO DEL COMPORTAMENT
ELECTORAL A LA CIRCUMSCRIPCIO
DE LLEIDA (1977 - 1983)

TESI DOCTORAL PRESENTADA PER:
FRANCESC PALLARÉS I PORTA

FEBRER 1985

AGRAÏMENTS

Certament un treball com aquest no pot ésser fruit només del treball i dels mitjans estrictaments personals de l'investigador, sinó també de la col.laboració d'un conjunt de persones i d'Entitats a les quals vull expressar el meu agraïment:

A Francesc Pallarés Pallarés i Esther Goitiz Zabala, sense la ingent dedicació dels quals la realització d'aquest treball hagués estat molt més lenta i difícil.

A la Pfra. Rosa Virós -directora d'aquesta Tèsi- per tots els seus sug.geriments i per la seva "empenta", sense la qual no hagués començat aquesta investigació.

Als meus companys de Departament, els Pfrs. Eliseu Aja i Mre Teresa Freixes per la seva col.laboració i estimul, i en els que he trobat el necessari clima de companyonia i de treball.

A tots aquells alumnes que han treballat en el marc del Seminari de Sociologia Electoral, i en representació d'ells a Lluís Bentué, Jordi Carrera, Eduard Enrec, Elena Estopà, Josep Felip, Juan Carlos Gavara, José Luis de Miguel, Rosend Montagut i Josep Mre Tamarit.

A l'Angel Ros, i a través d'ell a tots els membres del Servei d'Informàtica de l'Ajuntament de Lleida.

A Roderic Guigó, Anna Martí, Josep Mre Oller, Conxita Porta, Manolo Porredón i Lluís Sansa.

A l'Equip de Sociologia Electoral.

A la Junta Electoral Provincial i al Govern Civil de Lleida.

A la Facultat de Dret de l'Estudi General de Lleida que ha posat a la meua disposició tots els seus mitjans, igualment que

a tots aquells companys de treball -docent i no docent- que m'han encoratjat i m'han ajudat en tot allò que els he demanat.

Finalment, però no en darrer lloc, a la Diputació Provincial de Lleida, l'Ajuntament de Lleida i, especialment, la Fundació Jaume Bofill, que m'han proporcionat l'indispensable ajut financer.

INDEX

I N D E X

VOLUM I

0.- INTRODUCCIÓ 19

 0.1.- El marc conceptual general 24

 0.2.- Metodologia i tècniques d'anàlisi 35

 0.2.1.- Enfocament metodològic del treball. 35

 0.2.2.- Infraestructura de la investigació 40

 I) L'Anàlisi ecològica 40

 A. Les Unitats territorials. 40

 B. Les Dades 41

 C. Les Tècniques 46

 - Els Percentatges. 46

 - Els Estadístics 49

 - Anàlisi bivariant i multiva-
 riant 51

 II) L'Anàlisi per enquesta 63

 A. La Mostra 63

 B. El Qüestionari 64

 C. L'Entrevista 65

 D. Problemes de representativitat. 66

 Annex: - Composició de la mostra

 - El Qüestionari.

 Notes 71

1.- LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE LLEIDA 93

 1.1.- Descripció socio-econòmica 97

 1.1.1.- El Marc Físic 97

 1.1.2.- El Factor Humà 99

 1.1.3.- L'Activitat econòmica 100

1.1.4.- L'Estructura territorial	101
A.- Els Municipis	101
B.- Les Comarques	106
C.- L'Alt Pirineu i la Plana	108
1.1.5.- Les Comunicacions	112
1.2.- <u>La Població electoral</u>	115
1.2.1.- Aspectes generals	115
1.2.2.- L'estructura social	116
Notes	134
<u>2.- ELS PROCESSOS ELECTORALS. UNA VISIÓ GENERAL.</u>	139
<u>2.1.- Les Eleccions generals del 15 de Juny del</u>	
<u>1977</u>	140
2.1.1.- El Marc polític	140
2.1.2.- La Normativa electoral	142
2.1.3.- Les Forces polítiques	145
2.1.4.- Els Resultats pel Congrés de Diputats	
Aspectes generals.	163
2.1.5.- Els Resultats a la circumscripció de	
Lleida	170
Notes	195
<u>2.2.- El Referèndum de la Constitució.</u>	198
2.2.1.- El Marc polític	198
2.2.2.- Els Resultats	200
2.2.2.1.- La participació.	200
2.2.2.2.- La inclinació del vot.	205
Notes	209
<u>2.3.- Les Eleccions generals de l'1 de Març del</u>	
<u>1979</u>	210
2.3.1.- El Marc polític.	210
2.3.2.- Les Forces polítiques	215
2.3.3.- Els Resultats. Aspectes generals	224
2.3.4.- Els resultats a la circumscripció de	
Lleida	232

Notes	252
2.4.- <u>Les Eleccions municipals del 1979.</u>	255
2.4.1.- El Marc polític.	255
2.4.2.- La normativa electoral	256
2.4.3.- Les Forces polítiques i les candida- tures	257
2.4.4.- Els Resultats.	261
Notes	267
2.5.- <u>El Referèndum de l'Estatut d'Autonomia de Ca-</u> <u>talunya</u>	268
2.5.1.- El Marc polític	268
2.5.2.- Les Forces polítiques	269
2.5.3.- Els Resultats	270
2.5.3.1.- La Participació	270
2.5.3.2.- La inclinació del vot	275
Notes	278
2.6.- <u>Les Eleccions al Parlament de Catalunya del</u> <u>20-Marc-1980</u>	279
2.6.1.- El Marc polític	279
2.6.2.- Les Forces polítiques	280
2.6.3.- La Normativa electoral	284
2.6.4.- Els resultats. Aspectes generals	285
2.6.5.- Els Resultats a la circumscripció de Lleida	290
2.6.5.1.- La Participació	291
2.6.5.2.- La Inclinació del vot	294
Notes	307
2.7.- <u>Les Eleccions generals del 28-October-1982.</u>	309
2.7.1.- El Marc polític.	309
2.7.2.- Les Forces polítiques	312
2.7.3.- Els Resultats. Aspectes generals	324
2.7.3.1.- La Participació	325
2.7.3.2.- La inclinació del vot	328

2.7.4.- Els Resultats a la circumscripció de Lleida	337
2.7.4.1.- La Participació.	338
2.7.4.2.- La Inclínació del vot.	339
Notes	353
<u>3.- LES GARRIGUES</u>	359
3.1.- <u>Descripció sòcio-econòmica</u>	360
3.1.1.- Estructura territorial i administra- tiva	360
3.1.2.- L'Activitat econòmica.	360
3.1.3.- La Població.	363
3.1.3.1.- La Població electoral.	367
3.2.- <u>La participació/abstenció</u>	373
3.2.1.- Aspectes gnerals	373
3.2.2.- Distribució territorial. Homogeneïtat, Estabilitat i Evolució	376
3.2.2.1.- Tipologia municipal	380
3.2.2.2.- La participació a les elec- cions municipals	382
3.2.3.- Factors de participació/abstenció.	385
3.3.- <u>La inclinació del vot.</u>	391
3.3.1.- Aspectes generals.	391
3.3.2.- La Distribució territorial. Homoge- neïtat, Estabilitat i Evolució	396
3.3.3.- La implantació territorial de les op- cions i tendències.	406
3.3.4.- Les relacions entre els espais elec- torals	445
3.3.4.1.- Les Estructures d'implantació	445
3.3.4.2.- Les estructures de variació.	458

Notes	467
<u>4.- L'URGELL</u>	473
4.1.- <u>Descripció socio-econòmica</u>	474
4.1.1.- Geografia econòmica.	474
4.1.2.- La Població.	478
4.1.2.1.- La Població electoral.	479
4.2.- <u>La participació/abstenció</u>	487
4.2.1.- Aspectes generals	487
4.2.2.- Distribució territorial	490
4.2.2.1.- Homogeneïtat, Estabilitat i Evolució	490
4.2.2.2.- Les Eleccions municipals.	493
4.2.2.3.- Tipologia municipal	495
4.3.- <u>La inclinació del vot</u>	499
4.3.1.- Aspectes generals	499
4.3.2.- Distribució territorial del vot	505
4.3.2.1.- Aspectes generals. Homogeneïtat i Estabilitat.	505
4.3.2.2.- Els Partits i coalicions.	511
4.3.2.3.- La Relació entre els espais electorals.	541
4.3.2.4.- Les Tendències.	554
Notes.	573
<u>5.- LA SEGARRA</u>	581
5.1.- <u>Descripció socio-econòmica</u>	582
5.1.1.- Estructura territorial i administrativa.	582
5.1.2.- L'Activitat econòmica	585

5.1.3.- La Població	587
5.1.3.1.- La Població electoral	588
5.2.- <u>La participació/abstenció</u>	598
5.2.1.- Aspectes generals	598
5.2.2.- Distribució territorial. Homogeneïtat, Estabilitat i Evolució.	601
5.2.2.1.- Tipologia municipal.	605
5.2.2.2.- La Participació a les eleccions municipals.	605
5.2.3.- Factors de participació/abstenció	609
5.3.- <u>La inclinació del vot</u>	613
5.3.1.- Aspectes generals	613
5.3.2.- Distribució territorial	619
5.3.3.- La Implantació de les opcions i tendències	626
5.3.4.- Les relacions entre els espais electorals	664
5.3.4.1.- Les estructures d'implantació	664
5.3.4.2.- Les relacions de variació	675
Notes	688
<u>6.- LA NOGUERA</u>	696
6.1.- <u>Descripció socio-econòmica</u>	696
6.1.1.- Estructura territorial i administrativa.	697
6.1.2.- Activitat econòmica	700
6.1.3.- La Població	701
6.1.3.1.- La Població electoral	706
6.2.- <u>La participació/abstenció</u>	716
6.2.1.- Aspectes generals	716

6.2.2.- Distribució territorial: homogeneïtat, estabilitat i evolució	718
6.2.2.1.- Tipologia municipal	724
6.2.2.2.- La participació a les eleccions municipals.	727
6.3.- <u>La inclinació del vot</u>	731
6.3.1.- Aspectes generals	731
6.3.2.- La Distribució territorial del vot.	735
6.3.2.1.- Homogeneïtat i Estabilitat.	735
6.3.2.2.- Els Partits i Coalicions.	742
6.3.3.- Les relacions entre els espais electorals.	780
Notes	810

VOLUM II

<u>7.- EL SOLSONÈS</u>	817
7.1.- <u>Descripció sòcio-econòmica.</u>	818
7.1.1.- Estructura administrativa i territorial	818
7.1.2.- L'Activitat econòmica	821
7.1.3.- La Població	823
7.1.3.1.- La Població Electoral	823
7.2.- <u>La participació/abstenció</u>	829
7.2.1.- Aspectes generals	829
7.2.2.- Distribució territorial	830
7.2.2.1.- A les eleccions legislatives	833
7.2.2.2.- A les eleccions municipals.	836
7.3.- <u>La inclinació del vot</u>	839
7.3.1.- Aspectes generals	839
7.3.2.- Distribució territorial. Homogeneï-	

tat i Estabilitat.	843
7.3.3.- La Implantació de les opcions i les tendències.. . . .	849
7.3.4.- Les Relacions entre els espais electorals	877
7.3.4.1.- Les estructures d'implantació	877
7.3.4.2.- Les relacions de variació. .	892
Notes	902
<u>8.- L'ALT URGELL</u>	905
8.1.- <u>Descripció socio-econòmica</u>	906
8.1.1.- Estructura territorial i administrativa	906
8.1.2.- Activitat econòmica.	909
8.1.3.- La Població.	913
8.1.3.1.- Evolució	913
8.1.3.2.- La Població Electoral.	915
8.2.- <u>La participació/abstenció</u>	923
8.2.1.- Aspectes generals.	923
8.2.2.- La Distribució territorial	927
8.2.2.1.- Homogeneïtat i Estabilitat .	927
8.2.2.2.- A les eleccions legislatives	929
8.2.2.3.- A les eleccions municipals .	936
8.3.- <u>La inclinació del vot</u>	938
8.3.1.- Aspectes generals.	938
8.3.2.- Distribució territorial.	943
8.3.3.-La Implantació de les opcions i tendències	950
8.3.4.- Les relacions entre els espais electorals. Una anàlisi de conjunt. . .	975
8.4.3.1.- Les estructures d'implantació	975

8.4.3.2.- Les Relacions de variació.	985
Notes	993
<u>9.- EL PALLARS SOBIRÀ</u>	1001
9.1.- <u>Descripció sòcio-econòmica.</u>	1002
9.1.1.- Estructura territorial i administra- tiva	1002
9.1.2.- L'Activitat econòmica	1004
9.1.3.- La Població	1006
9.1.3.1.- La Població electoral	1006
9.2.- <u>La participació/abstenció</u>	1012
9.2.1.- Aspectes generals	1012
9.2.2.- La distribució territorial	1014
9.2.2.1.- Homogeneïtat i estabilitat.	1014
9.2.2.2.- Evolució	1015
9.2.2.3.- Tipologia municipal	1016
9.2.2.4.- Factors	1016
9.3.- <u>La Inclinação del vot</u>	1018
9.3.1.- Aspectes generals	1018
9.3.2.- Distribució territorial del vot	1022
9.3.3.- La implantació de les opcions i les tendències.	1024
Notes	1034
<u>10.- EL PALLARS JUSSÀ</u>	1036
10.1- <u>Descripció sòcio-econòmica.</u>	1037
10.1.1.- La Població.	1037
10.1.1.1.- Aspectes generals.	1037
10.1.1.2.- Distribució territorial.	1039

10.1.2.- L'activitat econòmica	1041
10.2.- <u>La Població electoral</u>	1046
10.3.- <u>La participació/abstenció</u>	1055
10.3.1.- Aspectes generals	1055
10.3.2.- Distribució territorial. Homogeneïtat i Estabilitat.	1058
10.3.2.1.- Tipologia Municipal	1062
10.3.2.2.- A les eleccions municipals.	1065
10.3.3.- Factors de participació/abstenció	1068
10.4.- <u>La inclinació del vot</u>	1075
10.4.1.- Aspectes generals	1075
10.4.2.- Distribució territorial	1084
10.4.3.- La implantació de les opcions i tendències	1096
10.4.4.- Les relacions entre els espais electorals	1123
10.4.5.- El Traspàs de vot	1134
Notes	1153
<u>11.- LA VALL D'ARAN</u>	1161
11.1.- <u>Descripció socio-econòmica.</u>	1162
11.1.1.- Estructura territorial i administrativa.	1162
11.1.2.- L'Activitat econòmica	1165
11.1.3.- La Població	1167
11.1.3.1.- La població electoral	1169
11.2.- <u>La Participació/abstenció</u>	1175
11.2.1.- Aspectes generals	1175

11.2.2.- Distribució territorial	1176
11.2.3.- Factors de participació/abstenció	1178
11.3.- <u>La Inclinação del vot.</u>	1180
11.3.1.- Aspectes generals	1180
11.3.2.- Distribució territorial	1180
Notes	1188
<u>12.- EL SEGRIA</u>	1190
12.1.- <u>Descripció sòcio-econòmica.</u>	1191
12.1.1.- Estructura territorial i administrativa	1191
12.1.2.- L'Activitat econòmica	1194
12.1.3.- La Població	1197
12.1.3.1.- La Població electoral	1200
12.2.- <u>La Participació/abstenció</u>	1210
12.2.1.- Aspectes generals	1210
12.2.2.- Distribució territorial	1214
12.2.2.1.- Tipologia municipal	1216
12.2.2.2.- La Participació a les eleccions municipals	1220
12.3.- <u>La inclinació del vot.</u>	1223
12.3.1.- Aspectes generals	1223
12.3.2.- La Distribució territorial del vot.	1229
12.3.3.- La Implantació de les opcions i tendències	1237
12.3.4.- Les Relacions entre els espais electorals	1276
12.3.4.1.- Les Estructures d'implantació	1276
12.3.4.2.- Les relacions de variació	1289

Notes	1303
<u>13.- LA CIUTAT DE LLEIDA</u>	1312
13.1.- <u>L'electorat</u>	1313
13.1.1.- Estructura social i distribució territorial	1313
13.1.1.1.- Aspectes generals.	1313
13.1.1.2.- Els Barris de Lleida	1315
13.1.1.3.- Estructura de la població electoral dels barris.	1317
13.1.2.- Actituds polítiques bàsiques de l'electorat	1327
13.2.- <u>La participació/abstenció</u>	1331
13.2.1.- Aspectes generals	1331
13.2.2.- Característiques territorials i sociològiques.	1336
13.2.2.1.- Aspectes generals. Homogeneïtat i Estabilitat.	1336
13.2.2.2.- Estructura territorial	1339
13.2.2.3.- Sociologia de la participació/abstenció	1343
13.2.2.4.- Dinàmica de l'abstencionisme. Evolució i Renovació	1352
13.3.- <u>La Inclinació del vot.</u>	1365
13.3.1.- Aspectes generals.	1365
13.3.2.- Distribució territorial.	1375
13.3.2.1.- Característiques generals: Homogeneïtat, Estabilitat i relacions entre els espais electorals	1375
13.3.2.2.- Els partits i coalicions: Evolució, Implantació.	1390

13.3.3.- Una visió de conjunt	1443
13.3.3.1.- Tipologia dels barris. . .	1443
13.3.3.2.- Estructura social i incli- nació del vot.	1462
Notes	1470
<u>14.- CONCLUSIONS: El comportament electoral a la cir -</u> <u> cumscripció de Lleida. Una visió de conjunt. . .</u>	1503
14.1.- <u>La Participació/abstenció</u>	1503
14.2.- <u>La Inclinação del vot</u>	1521
Notes	1563
<u>BIBLIOGRAFIA</u>	1597

VOLUM III

ANNEXOS

<u>1.- ANNEX-1: RESULTATS ELECTORALS</u>	A-3
1.1.- <u>Referèndums</u>	A-4
1.1.1.- Constitució 1978	A-5
1.1.2.- Estatut d'Autonomia 1979 . .	A-34
1.2. <u>Municipals</u>	A-63
1.2.1.- Municipals 1979	A-64
1.2.2.- Municipals 1983	A-150

1.3.- <u>Legislatives</u>	A-214
1.3.1. Estatals:	A-215
1.3.1.1.- Congrés de Diputats	
1977	A-216
1.3.1.2. Congrés de Diputats	
1979	A-290
1.3.1.3.- Congrés de Diputats	
1982	A-406
1.3.2.- Autònòmiques:	A-494
1.3.2.1.- Parlament de Catalun-	
ya 1980.	A-495
<u>2.- ANNEX-2: LListes de Candidats</u>	A-597
<u>3.- ANNEX-3: Mesures governamentals pre-electorals</u> . .	A-609

0.- INTRODUCCIO

INTRODUCCIO

Amb la desaparició de Franco a finals de l'any 1975 es cloïa una llarga etapa en la història d'Espanya caracteritzada a nivell polític per l'existència d'un règim articulat sobre 2 eixos fonamentals: autoritarisme i centralisme. Característiques que suposaven la impossibilitat d'elegir lliurement els propis representants polítics mitjançant processos electorals democràtics, i la negació a Catalunya -així com a d'altres comunitats nacionals i regionals d'Espanya- de la seva capacitat d'expressió política com a poble.

A causa d'un complex procés de pressió popular externa i contradiccions internes, tot en el marc d'una situació econòmica cada vegada més difícil, la desaparició física de Franco i els "nous aires" de la Monarquia varen possibilitar l'obertura d'un procés, la primera etapa del qual culminava amb l'aprovació de la Llei per a la Reforma Política, que suposava la desaparició de les bases fonamentals de l'anterior règim.

Amb la convocatòria d'eleccions lliures l'any 77 i el posterior restabliment d'un règim constitucional democràtic, els ciutadans assumien la plena capacitat de participar en el procés polític. Participació que té un "punt fort" -tot i que no molt menys únic- en l'elecció dels representats polítics per "sufragi universal, lliure, igual, directe i secret" (1).

La consolidació d'un sistema democràtic, l'enfrontament a la crisi econòmica i l'apaivagament dels seus efectes més punyents (atur, ...), la reconstrucció nacional de Catalunya i el reequilibri social i territorial del seu interior, eren -i són encara- els objectius fonamentals a assolir; després de tants anys

Procès que produiria sens dubte tensions polítiques i socials en un nou marc i amb uns nous instruments d'actuació política que s'havien d'anar configurant dinàmicament un procés dialèctic.

Precisament la funció de l'elecció com a procediment de designació dels titulars de les funcions polítiques bàsiques en un sistema democràtic mitjançant la "concurrència" de diferents opcions, atribueix una importància rellevant a l'estudi del comportament electoral dels ciutadans i a la interpretació d'aquest en funció de la seva orientació i dels factors que la condicionen.

Aquest és el camp científic de la sociologia electoral com a aportació al coneixement d'un sistema polític i, més enllà, de la realitat social (2). Disciplina que començava a caminar al nostre país amb la celebració dels primers processos electorals.

Un doble objectiu m'havia assenyalat en iniciar aquest treball:

1) Per una banda, contribuir al millor coneixement de la realitat de les comarques de la circumscripció de Lleida des de l'estudi del comportament electoral dels seus habitants. Una política seriosa de canvi social, qualsevol projecció cap al futur, necessita basar-se cada dia més en un sòlid coneixement de la multitud de relacions que s'estableixen en el teixit social. Relacions de tipus molt divers, entre les quals les que se situen en l'àmbit "polític" tenen una rellevància especial com a expressió "condensada" del conflicte social.

La meua tasca acadèmica a Lleida i el meu sentiment pirinenc m'empenyien cap a un tipus d'estudi que, des de la meua perspectiva professional, contribuís a paliar el tradicional abandó de la investigació sobre

aquestes comarques (3). Per això em va semblar útil abocar el meu esforç al costat del que realitzen, han realitzat, i ben segur realitzaran altres investigadors en les més diverses matèries.

Aquest objectiu és el que m'ha portat al desenvolupament pormenoritzat, àdhuc detallista, d'algunes descripcions i que en un altra perspectiva no tindrien sentit. Amb tot i això tinc la certesa d'haver oblidat algunes qüestions i d'haver deixat oberts encara molts interrogants en els quals futures investigacions hauran d'aprofundir.

2) Paral·lelament, i de forma indestruïble de l'objectiu anterior, he volgut posar el meu "granet de sorra" al desenvolupament de la sociologia electoral al nostre país, tant a nivell de l'aportació empírica d'observacions, com a nivell de la seva interpretació en un context determinat, així com a nivell metodològic i tècnic. Tot plegat com a modesta contribució al bastiment d'unes bases sòlides que puguin ésser el suport d'ulteriors investigacions de diversa volada sobre aquest o altres àmbits territorials.

Tot i els estudis que han anat sortint en els darrers anys, la sociologia electoral a casa nostra és encara molt lluny, lògicament, del nivell que ha assolit a d'altres països amb molt més llarga tradició electoral.

Les comarques, municipis, seccions electorals i electors individuals de la circumscripció de Lleida constitueixen, doncs, una "micro-àrea" a partir de la qual aportar una informació el màxim d'aprofundida, verificada i estructurada que fos possible, mitjançant la utilització d'uns instruments conceptuals, uns mètodes i unes tècniques d'investigació elaborades en l'experiència de la sociologia electoral comparada i que alguns treballs al nostre país haviem començat a adequar (4); amb el recurs obligat també

a alguns procediments fruit de la "cuina casolana" i que tot estudi detallat obliga a elaborar.

En aquest sentit, l'especificitat socio-econòmica i política de Lleida en relació a les altres circumscripcions de Catalunya, i especialment a la "dominant" - Barcelona-, així com la pròpia diversitat de situacions al seu interior, configuraven un àmbit territorial ben atractiu i suggerent.

Les evidents diferències estructurals entre la Muntanya i la Plana; l'existència d'un gran centre urbà industrial i de serveis en un context rural-agrari; la delimitació a l'interior de Lleida-ciutat i d'altres municipis relativament "grans", de zones sociològicament diferenciades sobre una base de classe social; l'existència de població autòctona i població immigrada; etc..., eren punts de necessària referència.

Ràpidament, els resultats de les primeres eleccions ja varen mostrar l'existència també de diferències en el comportament electoral, tant en relació a Catalunya (més baix nivell de participació, forta implantació d'UCD, gran oscil·lació del PDC/CiU, baixa implantació socialista i, sobretot, comunista, etc...), com a l'interior de la circumscripció (inclinació molt dretana al Solsonès i a la Segarra, en contrast a la més esquerrana de les Garrigues i el Segrià, i sobretot Lleida ciutat, abstenció més elevada a la Muntanya que a la Plana, etc...).

0. 1. EL MARC CONCEPTUAL GENERAL.-

Les desigualtats geogràfiques de comportament i la seva relació amb les característiques territorials diferencials de les diferents zones de un país és un fenomen abastament conegut en la sociologia electoral des dels seus inicis (5) i ens havia de fornir uns primers elements d'orientació tot i les seves limitacions.

També de classe territorial, tot i amb implicacions que desborden ràpidament aquest nivell, l'estudi comparatiu del comportament a les "zones urbanes" i a les "zones rurals" era una altra via de recerca. (6)

L'existència d'un gran nucli urbà -Lleida- com a centre d'una extensa zona rural, a més a més de l'existència de tot un conjunt de petits "centres" comarcals, era una base excel·lent de treball. I no només en funció de com es projectaven aquestes diferències en una zona específica -ben diferent de la que defineixen un centre urbà i una zona industrial del seu entorn, com és el cas de Barcelona- sinó també per a l'estudi de la superposició de les diferències territorials i comarcals amb les característiques "rurals/urbanes" dels diferents nuclis.

A nivell comparat (6) la diferenciació rural/urbana s'expressa normalment en un comportament més esquerrà a les ciutats i més conservador als nuclis rurals, com a conseqüència fonamentalment de la diferent estructura social existent a ambdues zones.

Així, el fil de l'eix rural/urbà ens porta cap a un altre nivell d'investigació: la relació entre l'estructura social i el comportament electoral.

Aquest és un dels temes -i especialment la

relació "classe social/vot"- sobre els que més s'ha escrit en l'àmbit de la sociologia electoral.

El meu objectiu és situar l'estructura social en el marc del conjunt de factors que incideixen sobre el comportament electoral, la forma genèrica que adopta aquesta incidència en funció dels diferents contextes territorials, així com les característiques de l'electorat dels diferents partits. En aquesta via, tot i que no entraré en un estudi aprofundit, em sembla necessari situar els aspectes generals principals que la sociologia electoral comparada ha posat sobre aquest tema.

La situació en l'estructura social -i especialment la "classe" expressada en termes d'ocupació professional- s'ha revelat com un factor especialment relacionat amb el comportament electoral: les capes inferiors de l'estructura social tendeixen a votar opcions que basen els seus plantejaments en la superació de les desigualtats socials, mentre que les capes superiors s'inclinen majoritàriament per opcions de tipus conservador (7). Així, tot i que molts partits renuncien, però sobretot denuncien, el concepte de "conflicte de classes", una anàlisi dels seus plantejaments i del seu suport electoral sug.gereix que representen uns interessos de classe determinats (8).

Però la constatació empírica d'aquest aliniament tendencial en funció de la "classe social" s'acompanya també de la constatació d'un altíssim percentatge d'excepcions. És a dir, si bé la classe -definida en termes d'ocupació- és capaç de predir (altra cosa és "explicar") unes tendències d'aliniament electoral, existeixen molts altres factors capaços d'alterar aquesta tendència, i fer que molts electors no votin coherentment a la seva situació de classe.

Tampoc la identificació subjectiva de classe resol la qüestió tot i que estableix un millor "pont de relació" amb el comportament electoral (9).

Certament, com a conseqüència del complex sistema d'estratificació, a la societat actual les persones són immerses en un conjunt d'experiències i de pressions socials en conflicte ("cross-pressures"), i així mentre uns determinats aspectes predisposarien a votar conservador uns altres ho farien en direcció esquerrana (10).

Explicació genèrica a la qual l'observació de "l'efecte contextual" aporta alguna precisió. El "context" (familiar, social, polític...) en el que es mou l'individu exerceix -mitjançant la interacció social- una important "pressió" sobre el comportament (11) ja des d'els mateixos inicis del procés de socialització (12), bé contribuint a fixar unes actituds i un comportament coherents amb la pròpia situació de classe, o bé induint a un comportament contrari (13). Efecte contextual que incideix especialment sobre les persones amb més feble nivell d'identificació subjectiva de classe i/o més indefinides ideològicament o políticament, en un efecte d'homogeneïtzació del comportament en funció de la tendència dominant (14).

Per altra banda s'ha de tenir en compte que el Welfare State s'ha caracteritzat per una notable tendència a la reducció de les desigualtats estructurals. En el mateix sentit, el procés d'assalarització, mecanització i terciarització ha anat creant una complexa estructura ocupacional i social cada cop més inabastable amb els tradicionals indicadors de classe basats només en l'ocupació (ultra la "boira" existent sobre el mateix concepte de classe). Situació que ha tingut una resposta complementària en l'oferta electoral dels partits en un intent d'arribar al màxim nombre d'electors possible,

especialment a un sector "central" i potencialment "flotant" (15), l'ampliació del qual és afavorida pels processos suara esmentats (16) i s'acompanya d'un increment en la mobilitat electoral (17).

És en aquest marc on s'ha de situar, crec, la tendència, darrerament observada a nivell comparat, a una pèrdua de la capacitat discriminant de la "classe" sobre el comportament electoral (18). Tendència que queda esmorteïda si s'incorporen a l'anàlisi els "efectes indirectes" de classe (19). Seria doncs poc científic, si no manipulador, interpretar aquella tendència com un indicador de la crisi de la política de classe (20). Així, no es tractaria tant d'una decadència real de la relació "classe-vot", com d'una obsolescència dels indicadors tradicionals vinculats exclusivament a l'ocupació.

En conjunt, sembla que la introducció en l'anàlisi d'indicadors tant de "l'efecte contextual" com dels "efectes directes", possibilita el tractament de la relació "classe-vot" més pròpiament com a procés social i no només com a relació mecànica entre la situació en l'estructura ocupacional i el comportament electoral. Això permetrà una millor comprensió dels "cleavages" socials i de la relació amb la seva expressió política.

Això no obstant, el problema no és només "d'indicadors" sinó que es tracta d'un problema conceptual fonamental, molt discutit i encara no resolt: el mateix concepte de "classe social" en les formacions socials capitalistes desenvolupades.

Conjunt de problemes que si bé s'escapen totalment del marc i els objectius del presente treball, convé tenir molt en compte a l'hora d'interpretar les relacions bàsiques que pretenc estudiar, així com de basar sobre aquestes relacions ulteriors desenvolupaments.

- Per altra banda, a Catalunya, al "cleavage" de classe s'afeigia un altre "cleavage" derivat del fet diferencial català i del fenomen de la immigració procedent d'altres zones d'Espanya.

En el nostre cas, amb desigual importància en funció de les comarques, la immigració es concentra als "centres comarcals" i especialment a la ciutat de Lleida tot i que és un fenomen més generalitzat.

L'existència de partits que basaven la seva oferta electoral exclusivament en el fet diferencial català a través dels eixos de la "cultura tradicional autòctona", la defensa de l'autonomia catalana per part del conjunt de partits (tot i que amb continguts diferenciats), i el caracter majoritàriament obrer de la immigració i la seva importància quantitativa, determinaven un marc molt específic a la concurrència electoral.

Quins condicionaments introduïa aquesta variable en el nostre sistema de partits i de quina manera el plantejament dels partits incidia en la integració/diferenciació "comunitària", eren els 2 eixos bàsics sobre els quals desenvolupar l'anàlisi.

- Una altra variable de l'estructura social tradicionalment incorporada als estudis de sociologia electoral és l'edat. A nivell comparat mostra una feble capacitat discriminant del comportament electoral -però més pel que fa a la participació que a la inclinació del vot- indicant un superior nivell de participació i inclinació molt equilibrada (21) entre els electors de "mitjana edat", més baix nivell de participació i superior inclinació esquerrana entre les edats més joves, i també relativament baix nivell de participació i inclinació més conservadora en els electors que han superat l'edat de la jubilació. (22)

La circumscripció de Lleida, amb unes zones demogràficament envellides a causa de l'emigració rural i altres zones de recepció d'immigració (especialment jove) ofereix uns contrastos força interessants sobre aquesta variable.

A l'hora d'analitzar la incidència del factor "edat" sobre el comportament electoral, hem de tenir en compte que sota l'homogeneïtat d'edat d'un grup poden existir, i normalment existeixen, situacions socials molt diverses i en les quals el factor edat juga de manera diferent (així en uns casos l'augment d'edat i els anys de treball en un lloc determinat són un factor de promoció i doncs de pas a un status superior; en canvi en altres llocs que normalment exigeixen un considerable esforç físic o un alt nivell de determinades condicions físiques, l'edat és un factor de desqualificació"; ben segur són 2 perspectives ben diferents que tenen una incidència sobre el comportament) (23).

Però tot i fent abstracció d'aquest problema, sense deixar de considerar però els certs límits que introdueix en l'anàlisi, la variable "edat" no té només una "lectura", i doncs una única interpretació en funció d'una evolució "sòcio-biològica" sinó també, al menys en el nostre cas, en funció de 2 altres elements: 1) Per una banda, com a diferència generacional. En aquest sentit la generació de la guerra civil i de la immediata postguerra, la generació del "68", i la generació de la "crisi" -que ha entrat en l'adolescència a partir del 1975- han viscut diferents experiències col·lectives en el seu procés de socialització que ben segur han cristal·litzat en mentalitats i actituds també diferents (24). 2) Per altra banda, la incidència "formal" del factor edat pot ésser conseqüència de diferències en el context de socialització, com a conseqüència del fort increment

de la "urbanització/assalarització" que va haver-hi durant les dècades del 50 i del 60.

Efectes tots ells que s'expressen conjuntament a través de la variable "edat" (25)

Només tenint en compte aquests elements té plé sentit l'anàlisi de l'edat en relació al comportament electoral tant en el sentit de coneixement d'una realitat actual com de projecció d'unes relacions cap al futur.

- Una altra de les variables clàssiques en els estudis sobre el comportament electoral és el sexe. En la sociologia electoral comparada s'ha observat abastament el superior desinterès per la política, la menor participació electoral i la tendència de vot majoritàriament conservadora que mostra l'electorat femení, en relació al masculí, com a conseqüència del rol subordinat que tradicionalment ha ocupat en el nostre sistema social (26).

Estudis més recents mostren una tendència creixent a la pèrdua d'importància del sexe com a factor diferencial del comportament, com a conseqüència de la creixent integració professional de la dona i de la pèrdua d'importància de certs valors religiosos en el sistema normatiu i que condicionaven la seva situació. A més del valor propi de la observació, aquesta tendència reforçaria la interpretació anterior (27).

Això no obstant, es continua observant una diferència entre el comportament electoral masculí i femení que a la circumscripció de Lleida també es palesa clarament. Semblaria doncs que el canvi de comportament electoral de la Dona seguiria els canvis estructurals, però amb un cert "retràs" a causa de la forta resistència

que oposen unes actituds culturals profundament arrelades (28) .

- El context en el qual es desenvolupa el procés de configuració de les actituds i del comportament no es determina només, ni molt menys, en funció de característiques geo-econòmiques (del territori) i socio-demogràfiques (de l'elector i el seu entorn social), sinó també per altres tipus de variables que se situen en l'àmbit cultural-ideològic i que mostren un alt nivell d'associació amb el comportament electoral.

En aquest darrer nivell la sociologia electoral comparada, i alguns estudis ja al nostre país, han observat l'alt nivell d'associació entre inclinació del vot i l'adhesió a una, altra o bé cap religió i/o, en el seu cas, el grau d'intensitat d'aquesta adhesió (29).

Associació que mostra un estret lligam entre les actituds i comportaments enfront del fet religiós i del fet polític. Però no com a resultat de la importància actual dels "conflictes" religiosos, sinó com a supervivència d'uns conflictes del passat que han condicionat els "cleavages" polítics i han anat conformant també el sistema de partits (30).

En aquest sentit als països amb pluralitat de religions els votants que pertanyen a les esglésies menys "acomodades" o menys integrades en el "poder establert" tendeixen a votar a l'esquerra. Així, per ex., a Anglaterra els votants anglicans de status social baix tendeixen molt més a votar conservador que els que pertanyen a altres esglésies (catòlica, baptista,...), i entre els electors de status social mig els catòlics tendeixen més a votar laborista que els anglicans. En el mateix sentit a Espanya,

on la religió catòlica ha estat tradicionalment integrada en la ideologia del poder establert, calia observar avui, no obstant el distanciament en la darrera època del franquisme, si els catòlics practicants tendirien a votar molt més per opcions conservadores que d'esquerra, com de fet semblava observar-se a les primeres eleccions.

A més a més, en tots els estudis esmentats s'ha observat que gairebé arreu l'índex de religiositat presenta una associació més forta amb la inclinació del vot que la classe social (objectiva o subjectiva) o qualsevol altra variable.

Es doncs inqüestionable la relació entre inclinació del vot i "religió", relació que s'ha d'interpretar, però, a un doble nivell si no es vol caure en ambigüitats poc científiques com succeeix alguns cops.

Existeix un primer nivell, poc conflictiu, en el qual l'estudi de la relació entre ambdues variables es dirigeix a fonamentar i delimitar la capacitat de l'índex de religiositat com a predictor del comportament electoral.

Ara bé, existeix un segon nivell d'interpretació de la relació en un sentit "explicatiu" del comportament electoral en funció de la religió, nivell en el qual sovint es traslada mecànicament la relació causal formal inherent a tot "model estadístic" de variables dependents i independents, a una explicació causal del comportament electoral a partir de la "religió". (31)

Ara bé, es que seria menys lògic un plantejament invers que considerés la "ideologia política" com a variable independent i la "ideologia religiosa" com a variable dependent? És a dir, a Espanya, per exemple, es vota conservador perquè es tenen uns "valors catòlics" o bé s'és catòlic perquè es tenen uns valors conservadors? (32)

En realitat no existeix una relació causal unívoca entre ambdues variables. Tal com ho han mostrat alguns estudis (33) la relació entre "religió" i "política" no és només una qüestió d'efectes externs, és a dir, entre pràctica religiosa i vot, sinó que se situa a un nivell molt més profund, al nivell de la ideologia global.

D'aquí deriva el bon nivell d'associació entre ambdues manifestacions. Interpretació reforçada pel fet que la probabilitat d'adhesió a un determinat sistema ideològic global depèn del context "històric" i cultural on s'ha socialitzat cada individu, context en el qual la "classe" juga un paper determinant tot i que no únic (34).

Com molt bé s'ha dit "els factors que expliquen la variabilitat del comportament electoral a nivell individual són un reflex de les escissions o conflictes de cada societat, en el ben entès que moltes vegades el conflicte ja no existeix, però en resta l'empremta en la memòria col.lectiva, i aleshores aquest conflicte és absolutament real encara que la seva gènesi estigui molt allunyada en el temps i respongui només en part a una problemàtica actual. Les ideologies perduren en el temps i les mentalitats cristallitzades, a través principalment dels processos de socialització primària, són difícils de canviar" (35).

La "supervivència" de conflictes del passat i el rol de la socialització ens situen davant d'un altre factor que haurem de considerar en la nostra anàlisi: la "tradició de vot".

En aquest sentit, la distribució territorial del comportament a Espanya (per províncies) a les eleccions del 1977 presentava una gran similitud, a nivell de tendències ideològiques, amb el mapa electoral de l'època republicana (36). Fenomen en certa manera sorprenent,

doncs el nostre país havia experimentat transformacions estructurals molt profundes en els darrers quaranta anys, i que s'ha d'emmarcar en el procés de formació de les actituds polítiques dels actuals electors.

0.2. METODOLOGIA

0.2.1. Enfocament del treball

Tampoc a nivell metodològic la sociologia electoral al nostre país començava a caminar a "ulls clucs".

Els estudis de geografia i "ecologia" electoral des de la 2ª decada del segle (37) i les enquestes d'opinió política des dels anys 80 (38) han recorregut un llarg camí ajudats decisivament pel desenvolupament de tècniques estadístiques i dels mitjans informàtics que han permès tractaments sofisticats de grans volums d'informació.

Cadascún d'aquests sistemes han mostrat els seus avantatges, els seus inconvenients i, en definitiva, s'ha comprovat la seva necessària complementarietat (39).

Seguint una tipologia ja "clàssica" sobre l'estructura de les dades (40), en l'anàlisi "ecològica" les unitats són espacials (és a dir, definides territorialment); les variables són diverses característiques polítiques, econòmiques, socials o culturals; i els valors d'observació són dades individuals agregades.

En canvi en l'anàlisi per enquesta ("conductista", "behaviorista") les unitats són els individus, les persones; les variables són un conjunt d'opinions, preferències o situacions a nivell polític, econòmic, social, cultural,...; els valors d'observació són les propietats d'aquestes variables a cada individu.

Així l'anàlisi "ecològica" -basada normalment en el tractament exhaustiu de les diferents unitats que s'han triat com a base territorial de l'estudi- permet la definició d'homogeneïtats/irregularitats territorials en el comportament, així com la definició d'eixos

d'articulació d'aquests comportaments, la seva relació amb altres variables contextuals, i la força d'aquesta associació. D'aquesta manera es poden definir uns "ambients" més/menys favorables a les diferents opcions polítiques, que serveixen com a pauta d'explicació del comportament. Ja hem parlat abans de la important incidència del "context" en la determinació del comportament. Ara bé, l'anàlisi ecològica no permet de cap manera la inferència de conclusions sobre el comportament individual (41). S'ha de tenir en compte, però, tot i la validesa general d'aquesta afirmació, que l'anàlisi ecològica sobre "unitats territorials" molt reduïdes permet aproximacions més precises; la dificultat sorgeix també en la usual manca de dades contextuals mínimament fiables per sota d'un determinat llindar de "grandària demogràfica".

En funció d'aquestes limitacions i de la impossibilitat real d'entrevistar a tota la població, l'anàlisi per enquestes pretén extrapolar al conjunt d'una població determinada les observacions sobre una mostra representativa d'aquesta població.

Així, l'anàlisi per enquestes ens forneix informació sobre el comportament del mateix individu i alhora ens permet observar la major/menor diversitat de comportaments a l'interior de categories d'individus "ecològicament" associades a un comportament determinat.

Però, al mateix temps ens permet anar més enllà de la "individualització" del comportament electoral en relació al mateix tipus de variables que poden ésser utilitzades en l'anàlisi ecològica. Ens permet entrar en l'àmbit de les motivacions del comportament i de la determinació dels sistemes d'actituds, de la configuració de sistemes simbòlics, de la percepció individual dels fenòmens polítics, que en definitiva és la que determina el comportament.

L'anàlisi ecològica, a més de possibilitar un tractament exhaustiu, té l'avantatge d'una certa facilitat de disposar de les dades mínimament necessàries (resultats electorals, característiques socials, econòmiques, etc... de les unitats territorials), mitjançant la publicació dels resultats oficials i de les estadístiques socio-econòmiques elaborades per diferents organismes, fonamentalment de l'Administració. Al nostre país, però, ni aquesta facilitat tenim i he tingut la feixuga tasca d'elaborar a qüestió prèvia, l'estructura social de la població electoral de tots els municipis i seccions de la circumscripció (42).

Però fins i tot en el cas que les dades estadístiques existeixin s'ha de tenir en compte la seva fiabilitat en funció de les fonts bàsiques i de la metodologia d'elaboració de les dades estadístiques.

Com a contrapartida, les modernes tècniques d'anàlisi multivariant i la utilització d'equip informàtic permeten la utilització de llargues i complexes sèries estadístiques que poden permetre l'obtenció de resultats molt interessants, impossibles d'obtenir altrament, però que també poden abocar a formalitzacions estèrils, com passa amb l'aplicació de qualsevulla altra tècnica i en qualsevol tema (a nivell sociològic, jurídic, econòmic, etc...).

En canvi, en l'anàlisi per enquestes obtenció de les dades de base és més complexa per a l'investigador (i d'un cost econòmic molt més elevat). Problemes que deriven de la definició i obtenció d'una mostra representativa de la població que es pretén estudiar (43). Però a més a més, la forma com es plantegin les preguntes, les condicions de realització de la entrevista, la possibilitat de "distorsió subjectiva" de la pregunta per part de l'entrevistat, la veracitat de les respostes, i el rebuig

a ésser entrevistat o bé no contestar a determinades qüestions, per part d'un relativament important nombre d'individus, poden condicionar la utilització de les dades d'una enquesta com a suport per a l'obtenció de conclusions científicament vàlides. (44)

Fonamentalment, el present treball s'inscriu en el marc dels estudis "ecològics i no pas per un decantament apriorístic o preferència científica per un o altre dels enfocaments metodològics, els quals considero totalment complementaris. La realitat imposa també els seus condicionaments: la manca de possibilitats de realitzar una enquesta a nivell de circumscripció, no deixava altra opció que l'anàlisi exclusivament ecològica.

Sí ha estat possible, en canvi, realitzar una enquesta a nivell de la ciutat de Lleida, i es només en aquest àmbit territorial on he pogut utilitzar ambdues vies d'anàlisi.

-En aquest marc global, l'anàlisi ecològica, a nivell comarcal i del conjunt de la circumscripció, ens havia de permetre:

- 1) L'estudi de l'estabilitat/inestabilitat de les estructures territorials d'implantació de les opcions;
- 2) la determinació d'uns eixos d'articulació d'aquestes estructures que expressessin, a nivell territorial, les relacions de competència electoral; 3) la definició de les línies fonamentals de la mobilitat electoral en el decurs de les successives eleccions; 4) Estudiar el possible condicionament de l'estructura i la dinàmica del comportament electoral per variables de tipus geo-econòmic, sòcio-demogràfic, cultural i polític. Tot plegat com aportació a la configuració d'un "marc explicatiu" de les relacions polítiques en un context determinat.

Això m'ha portat a definir una estructura d'anàlisi, que he mantingut homogènia en totes les monografies comarcals per tal de possibilitar una interpretació de conjunt, articulada sobre aquests eixos principals:

- Descripció del context geo-econòmic comarcal i de les característiques sociològiques de la població electoral.
- Per a cada opció de comportament:
 - Estudi comparat en relació al conjunt de la circumscripció i de Catalunya.
 - Estudi de les característiques territorials (per municipis i seccions) del comportament:
 - 1) Homogeneïtat de la distribució.
 - 2) Estabilitat de l'estructura d'implantació.
 - 3) Ecologia del comportament.
 - Estudi evolutiu dels resultats:
 - 1) Direcció qualitativa, importància quantitativa i homogeneïtat/heterogeneïtat territorial d'aquestes característiques.
 - 2) Relacions de variació amb altres opcions.
 - 3) Marc explicatiu.
- Per la seva banda, l'anàlisi de l'enquesta sobre Lleida ens havia de permetre:

- Individualitzar, en aquest context específic:
 - 1) les relacions entre el comportament i les mateixes variables socio-demogràfiques utilitzades en l'anàlisi ecològica; 2) les característiques de la mobilitat electoral.

Per això es va estructurar el qüestionari en 3 grans blocs de qüestions: 1) Dades socio-demogràfiques; 2) Actituds polítiques bàsiques; 3) comportament electo-

ral.

Tot i tenint en compte que s'havia de definir una "àrea de contacte", una estructura de variables comuna, entre l'anàlisi ecològica (per barris i seccions) i l'anàlisi individualitzada per tal de poder establir un sòlid nexa d'unió entre ambdós mètodes d'anàlisi, doncs de les corresponents conclusions.

Això sens perjudici que cadascún mantingués alhora una àrea específica amb una sistemàtica pròpia d'investigació.

0.2.2. Infraestructura de la investigació.

I.- L'anàlisi "ecològica".

A) Les unitats territorials.- L'anàlisi es realitza a un triple nivell territorial:

1) el conjunt de la circumscripció de Lleida (àmbit provincial).

2) Les comarques que integren aquesta circumscripció (El Segrià, Les Garrigues, La Noguera, L'Urgell, La Segarra, El Solsonès, el Pallars Jussà, La Vall d'Aràn, El Pallars Sobirà, L'Alt Urgell i els municipis de la Cerdanya que pertanyen a la "provincia" de Lleida) tal com va definir-les la Generalitat de Catalunya l'any 1936. Cadascuna ha estat objecte d'un estudi específic com a intent de trobar marcs més homogènis i reduïts que el de la circumscripció.

3) Però les comarques no són pas un àmbit territorial homogeni i he situat la base de l'anàlisi en els municipis i les seccions electorals. Si bé en principi el municipi sembla la unitat de referència bàsica,

a la majoria dels municipis ja una mica "grans" s'observa diferències en la composició sociològica i en el comportament polític a nivell de secció electoral. Per altra banda, la utilització de les seccions possibilitava el tractament d'unitats més homogènies des del punt de vista de grandària demogràfica.

Per aquests 2 motius he utilitzat la secció com a unitat territorial bàsica sempre que ha estat possible. Hem de tenir en compte, però, que la major part dels municipis tenen una única secció.

En no poder disposar de la desagregació per seccions en el cas de determinades variables "ecològiques" (pràctica religiosa, dades "agràries", immigració), m'ha portat a utilitzar també el municipi com a unitat bàsica.

B) Les dades.- a) Electorals

Les dades electorals "materia prima" bàsica d'aquest treball, són les publicades per la Junta Electoral Provincial expressades en nombres absoluts i detallades per Meses Electorals. L'única excepció són les dades de 1977 que corresponen a l'elaboració de l'Equip de Sociologia Electoral a manca de la publicació de resultats oficials (45).

Pel que fa a les eleccions legislatives estatals del 1979 i 1982, el referèndum Constitucional del 1978, el referèndum estatutari del 1979 i les legislatives autonòmiques del 1980, les dades les he elaborat sobre la base dels resultats oficials publicats per la Junta Electoral Provincial en nombres absoluts, i detallats per Meses Electorals i en ordre alfabètic per municipis. Ha fet falta, doncs, transformar les dades en percentatges (sobre el total de censats i sobre el nombre de

participants) amb l'agrupació per secció electoral com a unitat bàsica de treball, per passar posteriorment al nivell municipal i a l'agrupació per comarques. Tasca que excepte a les legislatives estatals del 1982, va haver d'ésser realitzada manualment per dificultats d'utilització de l'equipament informàtic.

Les dades corresponents a les eleccions municipals s'han elaborat sobre la base del recull de resultats realitzat pel Govern Civil de Lleida. La seva elaboració ha estat també manual, excepte pel que fa als corresponents a la Ciutat de Lleida l'any 1983.

El nombre de Consellers obtingut per cada candidatura és també el que figurava en els resultats facilitats pel Govern Civil. El nom dels Consellers electes a cada municipi s'ha obtingut d'aplicar la xifra anterior a les llistes de candidats publicades per la Junta Electoral Provincial.

Les variables polítiques són, en un primer nivell d'anàlisi, les principals opcions de vot, considerades com aquelles que en alguna elecció superessin el 3% dels vots emesos a nivell de la circumscripció o d'una comarca en concret. Les candidatures que no superaven aquesta barrera les he agrupat en 3 blocs, per afinitats ideològiques, per tal de reduir el nombre de variables "marginals" en l'anàlisi. Aquests grups són: 1) Extrema Dreta: engloba a Fuerza Nueva i Falange Española; Nacionalistes Radicals: BEAN i Nacionalistes d'Esquerra; Extrema Esquerra: MCC, LCR, OCE-BR, ORT, PTC, PCE-ML, IR, les coalicions que formen entre ells, així com el PSA l'any 80 i el PCC l'any 82.

En un segon moment, i per tal de simplificar l'anàlisi he agrupat les diferents opcions en Tendències,

en funció de la seva afinitat ideològica i programàtica, així com de la "proximitat" dels seus electorats. Tot en el marc polític del període de temps analitzat (1977-1982).

D'aquesta manera he definit 3 Tendències:

- Dreta Estatal: CC-UCD, AP/CD/AP-PDP, CDS
- Catalanisme de Centre: PDC-77, UCDCC-77, CiU
- Esquerra: ERC, PSC, PSUC, Nacionalistes Radicals, Extrema Esquerra.

La seva composició és, certament, discutible i incorpora les lògiques imperfeccions derivades de tota simplificació. En realitat, però, no hi havia massa opcions: Per una banda, la definició de més de 3 Tendències no hagués estat operativa ja que a nivell d'opcions treballarem de fet amb 5-6 variables. Una altra possibilitat era la reducció a 2 Tendències sobre un "model" Dreta-Esquerra, però resultava excessivament simplificada si tenim en compte que ens "amagava" un dels elements més "rics" de l'anàlisi: les relacions entre UCD i CiU.

En aquest marc, el problema quedava centrat fonamentalment en la incorporació de l'ERC al costat de socialistes i comunistes o bé al costat de CiU. Després de diferents proves, i en funció del caràcter "tradicional" que s'observava en la seva implantació, de la seva auto-definició d'esquerres i de l'intercanvi electoral preferent que mostrava amb el PSC, em vaig decidir per incorporar-la a la tendència Esquerra.

b) Sòcio-demogràfiques.- El coneixement de l'estructura social de l'electorat era una qüestió prèvia a l'anàlisi, tant a nivell ecològic, per tal de definir contextos sòcio-demogràfics (a nivell de la unitat territorial utilitzada), com a nivell de l'anàlisi per enquesta a l'hora de definir una mostra representativa

de la població.

En no existir dades mínimament fiables no va haver-hi altra sol.lució que elaborar-les a partir de les fonts més primàries: el Cens electoral i els Padrans municipals. Ingent tasca que va haver d'ésser realitzada manualment (excepte pel que fa a Lleida ciutat) i que ja es va reflectir en una publicació, a la qual em remeteixo per tot el que fa a la metodologia d'explotació de les fonts primàries.(46)

L'aspecte més complex va ésser la determinació de les categories socio-professionals, de tal manera que aquesta classificació a més d'ésser suficientment descriptiva d'un context fós alhora operativa com a "indicador de classe".

Adequant els plantejaments a nivell comparat (47), la classificació de categories socio-professionals havia de discriminar en funció de 3 criteris bàsics:

- Sector i tipus d'activitat ("productiva"- "no productiva"; industrial i de serveis-agricola; manual-no manual).
- Status socio-econòmic (Assalariat, Empresari, Autònom).
- Situació jeràrquica (nivell de renda, nivell educatiu, prestigi social,...)

Sobre aquests eixos em vaig decidir finalment per la classificació de categories socio-professionals formulada per l'INSEE francès, amb alguna petita adaptació (48). Era més útil també a nivell descriptiu i sempre es podia reduir a nivell dicotòmic o tricotòmic seguint la tradició anglosaxona (49).

La utilització d'un indicador de "classe" que no es definís només en funció de l'ocupació quedava fora

de les meves possibilitats i de l'abast d'aquest treball. En realitat ja ha estat un gran avenç el poder disposar de l'estructura ocupacional.

Pel que fa a la immigració, he utilitzat com a indicador, tot i les limitacions que també presenta (50), el percentatge que representen els habitants d'un municipi nascuts fora de Catalunya en relació a la població global del municipi. (51)

Que quedi ben clar, però, que aquesta diferenciació és funció únicament de l'objectiu de la investigació i que de cap manera es pot assimilar a una diferenciació entre "catalans" i "no catalans", conceptes sobre els quals no entraré pas aquí.

c) Dades agràries.- Sobre les dades del Cens Agrari del 1972 (52) he elaborat els següents índex:

Índex de parcel·lació: Es la relació entre el nombre total de parcel·les i el nombre total d'explotacions d'un municipi.

Índex de conreu en propietat: Indica, en termes de percentatge, la part de la superfície conreada del municipi que és treballada directament pel propietari (amb l'ajut o no de peons agraris).

Índex de conreu en arrendament i de conreu en masoveria: Indica, en termes de percentatge, la part de la superfície conreada del municipi que no és treballada directament pel propietari sinó per altres persones en funció d'un contracte d'arrendament o bé de masoveria.

d) Índex de pràctica religiosa.- La determinació d'un indicador de "religiositat" per a estudiar la relació entre "religió" i comportament electoral, presenta problemes

semblants als exposats en relació a la determinació d'un indicador de "classe".

Anàlogament a la utilització del vot - manifestació externa - com a indicador del comportament polític, tradicionalment s'ha utilitzat la "pràctica religiosa" - també manifestació externa - com a indicador de l'adhesió a una determinada religió; adhesió mesurada en funció de diferents nivells d'intensitat de pràctica religiosa. (53).

El caràcter pràcticament "mono-religiós" del nostre país, i encara més de les comarques estudiades, facilita la utilització d'un indicador - àdhuc quantitatiu - d'aquest tipus. De tota manera tampoc hi havia opció de "tria" i he utilitzat l'índex de "pràctica dominical religiosa" expressat com a percentatge d'assistents a la missa dominical sobre el total d'habitants del municipi amb "obligació preceptual". (54)

C) Les tècniques.

L'enfocament "ecològic" de bona part de la investigació suposava la utilització d'un "instrumental estadístic" que, en funció de les dades disponibles, permetès el màxim d'aprofundiment i donés el màxim de solidesa a l'estudi de les relacions entre les diferents variables.

- Percentatges. - El tractament d'unitats territorial de diferent grandària demogràfica plantejava el problema de treballar en base a números absoluts (per ex. nombre de vots a un partit) o bé relativitzar aquestes dades en funció del nombre d'habitants de cada municipi.

Si treballem amb valors absoluts, les grans diferències demogràfiques existents entre els municipis, o fins i tot a nivell de seccions, condicionarien en gran manera l'aplicació de les tècniques estadístiques d'anàlisi (55). Per altra banda, la relativització mitjançant la conversió dels valors absoluts en percentatges, té com a conseqüència la no distinció entre un municipi amb 48 electors (Arres) i un altre amb 76.600 (Lleida), per posar els 2 casos extrems; l'anàlisi, en aquest cas, és molt més sensible al canvi de comportament de 10 persones a Arres (el 20% del seu cens) que de 10 persones a Lleida (el 0,00013% del cens).

Per altra banda la possibilitat de realitzar agrupacions de municipis petits i utilitzar la secció electoral com a unitat en els grans, ens exigiria portar un doble nivell d'anàlisi, paral·lelament, per tal de no perdre el "nivell municipal".

L'opció escollida, com és tradicional, ha estat la conversió en percentatges doncs la seva lògica d'interpretació, únicament territorial sense cap tipus de connotacions demogràfiques, s'adiu perfectament amb l'enfocament "ecològic".

Abans de continuar endavant, m'interessava remarcar el marc d'interpretació dels percentatges i les limitacions de la relativització percentual en l'estadística. Qüestions obvies, però que sovint s'obliden.

Però un cop decidida la conversió en percentatges es planteja una altra qüestió: Quin tipus de percentatge? Sobre el total d'electors? Si bé la diferència entre les 2 darreres opcions es pràcticament irrellevant en condicions de normalitat, és a dir, amb molt baix percentatge de vots nuls i vots en blanc, no succeeix el mateix entre aquestes dues i els percentatges

sobre el cens.

La opció prèvia és decidir si analitzem conjuntament l'abstenció i la inclinació del vot o bé si fem una anàlisi separada (que no vol dir desvinculada, com s'observarà en el desenvolupament del treball).

En el cas d'existir en el comportament abstencionista un fort component "polític" (en sentit estricte), l'anàlisi conjunta amb la inclinació del vot seria obligada i doncs s'hauria de treballar en percentatges sobre el cens, que en definitiva són els que expressen el nivell d'implantació real de les opcions. "L'abstenció política" no és pas la meva hipòtesi de partida, contrastada ja en l'estudi sobre l'abstenció-77 i la seva evolució 77-79 a l'Alt Urgell (56), i considerant el comportament abstencionista més aviat com un "no-comportament" per causa de dèficits "d'integració social" (en el seu sentit més ampli).

Per altra banda, l'alt nivell de mobilitat en els rengs de l'abstencionisme (57), avala la gran heterogeneïtat social i política de l'electorat que s'absté a una elecció alhora que ens permet considerar els participants de cada municipi com una "gegantina" mostra representativa de l'electorat municipal.

Aquesta via ens condueix cap a la utilització preferent dels percentatges sobre votants (o bé vots vàlids) perquè, interpretats a nivell de correlació de forces, són els que millor permeten una anàlisi inter-territorial comparativa dels resultats de les opcions i de la seva evolució en "homogeneïtzar" la base percentual a totes les unitats territorials.

La utilització dels % s/cens, en canvi, suposa l'estudi conjunt de l'abstenció i la inclinació del vot,

que si bé és necessari en un primer nivell d'anàlisi, la potència d'estructuració de la variable "abstenció" (grans diferències inter-municipals, importants oscil·lacions d'una elecció a l'altra) fa més difícil l'aflorament d'eixos d'articulació de la competència interpartidària o bé de direccions tendencials en el traspàs de vot.

La meua opció a l'hora d'estudiar la inclinació del vot ha estat doncs, treballar preferentment amb els % s/votants, en un "marc de control de referència" en termes de % s/cens. (58).

Marc de control que, especialment en l'anàlisi de la dinàmica electoral, ens estableix les relacions entre l'evolució de l'abstenció i de la inclinació del vot. Un avenç en termes de correlació de forces no suposa un avenç en la implantació real, ni un avenç en la implantació real es tradueix forçosament en una millora en la correlació de forces.

- Els estadístics. - Un segon nivell de problema se situava en la necessitat d'un indicador del comportament (per a cada opció) als diferents àmbits territorials comparats. Lògicament, l'estadístic fonamental en aquesta funció és la mitjana.

Com a indicador del comportament d'un àmbit (circumscripció, comarca, municipi quan té més d'una secció) he utilitzat la mitjana "demogràfica", indicador de la "importància demogràfica" d'un comportament determinat en un àmbit determinat. És a dir, a nivell comarcal per exemple: nombre d'electors a la comarca que han tingut un comportament "X" dividit pel nombre total d'electors (o de participants, segons s'esculli la base del percentatge). S'ha d'utilitzar com a indicador quan l'àmbit determinat es considera la unitat de referència.

Ara bé, també ens pot interessar prescindir de la diferent importància demogràfica dels municipis i definir com a punt de referència en l'anàlisi una unitat fictícia, el "municipi mig", les característiques de comportament del qual es definirien com a simple promig aritmètic, per a cada variable, dels percentatges corresponents a cada municipi de l'àmbit. És a dir, per exemple: suma dels percentatges de vot al partit "X" a cada municipi d'una comarca, dividit pel nombre de municipis de la comarca. Aquesta "mitjana territorial" és útil en les anàlisis d'àmbits amb grans desequilibris demogràfics interns -el cas de totes les comarques- doncs permet relativitzar la mitjana demogràfica i ens proporciona un altre punt de referència. A més a més, en funció de la nostra opció de treball en base a percentatges, és l'estadístic bàsic utilitzat en el càlcul d'altres estadístics (desviació típica, coeficient de variació) qüestió que hem de tenir sempre present per a una correcta interpretació d'aquests darrers estadístics.

La "desviació típica o standard" i el "coeficient de variació" són els clàssics estadístics que indiquen la dispersió/concentració dels diferents valors d'una variable en relació al seu "valor mig". En el nostre cas, mitjançant la utilització d'aquests estadístics, podem saber si una determinada opció de comportament pren uns valors molt semblants a tots els municipis d'una comarca, per exemple, o bé són molt diferents. En principi com més gran és el valor de la desviació típica (59) més irregular és la distribució d'una variable (més irregular és la implantació d'un partit, per exemple). Ara bé, atesa la gran diferència de "escala" que pot haver-hi entre els valors de 2 variables (per exemple, un partit majoritari i un partit minoritari) la desviació típica no ens és útil per a establir una comparació sobre la homogeneïtat/irregularitat de la distribució territorial d'ambdues

variables. Per aquest motiu cal "relativitzar" l'indicador de la dispersió/concentració, dividint la desviació típica per la mitjana de la pròpia sèrie i així obtenim el coeficient de variació (60); com més alt és el coeficient de variació més dispersió existeix en la distribució territorial en el nostre cas, d'una variable. (61)

Tot i que mitjançant la caricatura d'un "cas límit", un petit exemple pot ésser indicatiu de la necessària incorporació dels "estadístics de dispersió" a l'anàlisi: Imaginem una comarca amb un total de 300 electors distribuïts per igual en 3 municipis i en un dels quals un partit "X" obté 100 vots mentre que no n'obté cap als altres. Les mitjanes ens dirien que aquest partit té una implantació del 33,3% a la comarca. Dada que si bé no és falsa estadísticament ens pot donar una impressió molt errònea de la implantació d'aquesta opció i del comportament de l'electorat comarcal. En l'estudi de les sèries estadístiques amb un nombre molt més elevat d'unitats territorials i de variables, l'utilització d'aquests estadístics és un punt de referència indispensable.

En el decurs del treball veurem també algunes particularitats i precisions addicionals sobre aquesta qüestió.

- Tècniques d'anàlisi bi-variant i multi-variant.-

Necessitava també "instruments" que permetessin relacionar estadísticament, no només comparar, varies sèries de variables per tal de definir determinades característiques del comportament i de la implantació de les opcions. Així, interessava saber si la distribució territorial d'una opció en el decurs de les eleccions mantenia o no, o bé fins a quin punt, una mateixa estructura territorial malgrat que pogués experimentar variacions de nivell. En definitiva el manteniment o no d'una mateixa estructura ens havia d'indicar si les diferències territorials en el comportament s'havien de relacionar amb factors estables -"estructurals" o de "cicle llarg"- , amb factors de tipus conjuntural, o bé eren purament

aleatòries.

Seguint la mateixa lògica, interessava saber si la distribució territorial de 2 opcions era paral·lela i en el mateix sentit, paral·lela però de sentit contrari, o bé independent. És a dir, si la implantació d'ambdues opcions es veia "afavorida/desfavorida" per uns mateixos contextos territorials (municipis, seccions) o bé si la seva implantació era "antagònica", els contextos on una opció obté els millors resultats és on l'altra obté els pitjors, o bé si la implantació d'ambdues variables no presentava cap relació des del punt de vista territorial.

De manera complementària, interessava conèixer la relació entre les distribucions territorials de cada variable política amb cada variable "ecològica" com a via imprescindible per a definir les característiques contextuais de la implantació de cada opció.

Per tal d'obtenir aquesta informació es tractava doncs de trobar un indicador capaç "d'objectivar" el grau de variació conjunta entre 2 variables. Aquest indicador és el coeficient de correlació -r- (62). El seu valor pot oscil·lar entre +1 i -1. Si $r = 1$ la correlació lineal és perfecta i directa, és a dir que la distribució d'ambdues variables és totalment paral·lela i en el mateix sentit. A l'inrevés, si $r = -1$ la correlació lineal és perfecta i inversa, és a dir que la distribució d'ambdues variables és totalment paral·lela però en sentit contrari. Si $r = 0$ indica independència total entre ambdues distribucions (63).

Aquests són els "valors-marc" de referència per a interpretar els valors concrets que obtinguem de la nostra anàlisi.

Ara bé, s'han de tenir en compte altres elements

per a una correcta utilització i interpretació dels coeficients de correlació:

-En primer lloc, l'anàlisi de correlacions sobre un nombre reduït d'individus (unitats territorials) potencia la incidència dels "efectes aleatoris", presentant correlacions sense sentit o bé, "amagant" la relació entre 2 variables que una anàlisi més detallada i "artesanal" ens permet observar. És el "problema" de la seva aplicació a l'estudi de comarques com la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i, sobretot, la Cerdanya "de Lleida".

- Ara bé, tampoc en sèries més llargues, l'existència de correlació estadística no indica interdependència o dependència "reals" entre 2 variables o bé dependència causal d'una variable en relació a l'altra. I això perquè la correlació no indica dependència, ja no tan sols "real" sinó tampoc "estadística".

No indica dependència "estadística" perquè és un indicador construït sobre dos variables considerades a igual nivell; no és una anàlisi en la qual es pretèn observar l'evolució d'una variable (dependent) en funció d'una altra (independent), estructura bàsica dels "models" en el marc dels quals es pot parlar de "dependència estadística". El coeficient de correlació en canvi, és purament un indicador de co-variació sense "exigir" cap altre tipus de relació entre les variables (64)

I encara menys indica dependència o bé interdependència "reals" doncs aquestes ja no són funció de la tècnica "formal" utilitzada, sinó que s'incriuen en el marc de les hipòtesis de treball de l'investigador i la seva base científica. Es ben conegut que es poden "demostrar" relacions absurdes entre variables que a priori

sabem que no tenen cap relació entre elles.

- Per altra banda, i en el marc de l'anàlisi ecològica, les correlacions obtingudes sobre unitats determinades a nivell territorial (agregat) no es poden extrapolar a nivell individual. És a dir, si observem una correlació positiva entre el PSUC i els "Obrers", per exemple, d'aquí no podem inferir que una major o menor quantitat d'Obrers -segons el valor de la correlació- voten al PSUC, sinó només que en els contextes on hi ha més "densitat obrera" el PSUC obté millors resultats. Només l'anàlisi per enquestes permet baixar al nivell individual.

Però si bé és molt útil l'anàlisi de les relacions 2 a 2 entre variables polítiques, "ecològiques", o d'ambdós tipus, un nivell superior de l'anàlisi del comportament electoral, com el de qualsevol altre nivell de la realitat, requereix tècniques que permetin observar i estudiar la relació conjunta d'una pluralitat de variables al mateix temps.

En aquest treball i en l'àmbit de l'anàlisi ecològica, he utilitzat 3 tècniques diferents d'anàlisi multivariant: Anàlisi Factorial, Anàlisi Discriminant, i Anàlisi de Correlacions Canòniques, amb objectius específics per a cada una d'elles mitjançant el "paquet estadístic informàtic BMDP" al Centre de Càlcul de la Universitat de Barcelona. (65)

1) Anàlisi Factorial (Components principals).- Aquesta tècnica serveix per a "explorar sistemàticament els components comuns de variabilitat d'un conjunt de variables, i disposar els resultats d'una manera ordenada" (66). Aplicat al nostre cas, el raonament subjacent a aquesta tècnica és el següent: si tenim un conjunt d'opcions

de comportament electoral (a nivell territorial) i cada una varia independentment de la resta, existiran tantes dimensions de variació com opcions de comportament diferents. En canvi, si els comportaments no varien independentment, sinó que existeixen dependències entre ells podem trobar un nombre de dimensions de variació menor que el nombre d'opcions de comportament. El seu objectiu, doncs, és passar d'unes variables inicials a unes altres "variables-síntesi" (Factors) que expressen de manera condensada els eixos d'articulació del comportament electoral, que en el cas de l'anàlisi ecològica són de base territorial.

No es pas aquí el lloc d'exposar la base matemàtica de l'anàlisi factorial, per a la qual cosa em remeteixo a la bibliografia indicada (67). Es tracta, en canvi, de donar els elements d'ordre pràctic que permetin la correcta utilització d'aquesta tècnica.

L'anàlisi en components principals no exigeix cap tipus de condició prèvia a l'estructura de variables, i es limita, en principi, a obtenir aquella combinació lineal de les variables que expliqui un percentatge més elevat de la variabilitat (entre les unitats territorials en el nostre cas) de les variables; a continuació obté la combinació lineal no correlacionada amb la primera que expliqui el percentatge més elevat de la variabilitat no explicada per la primera, i així defineix successivament combinacions lineals fins arribar a explicar totalment la variança.

Aquestes combinacions lineals són els anomenats "Factors":

Els factors venen definitos en funció d'una "carga" (loading) de cada variable que indica la correlació entre cada variable i el factor. Així l'agrupació de les variables

correlacionades més positivament i la de les variables correlacionades més negativament, ens defineixen els "pols oposats" del factor i ens possibilita la seva interpretació. Lògicament, com més alt sigui el valor de la correlació (positivament o negativament) d'una variable amb el Factor, més "pesarà" en la determinació del factor i doncs més importància li haurem de donar en la seva interpretació.

En segon lloc, la "capacitat explicativa" d'un factor ens la defineix el percentatge de la variança que "explica" (68). El format standard del paquet BMDP utilitzat només imprimeix els factors que expliquen més del 10% de la variança, doncs normalment per sota d'aquest llindar la seva utilitat és nul·la.

En tercer lloc, les "comunalitats" indiquen la proporció de la variança de cada una de les variables explicada pel conjunt de factors. Com més baix és el valor (sobre 1) de la "comunalitat" d'una variable menys explicada queda la seva variabilitat en el "model" definit pels factors.

Ara bé, ens podem trobar amb problemes derivats de: 1) Que el factor principal no tingui una interpretació "lògica", per diferents raons; 2) Que les correlacions entre les variables i el factor principal siguin baixes.

Mitjançant una "rotació" (69) podem obtenir un model més "interpretable" i/o uns factors més correlacionats amb les variables. El "preu" a pagar és, en general, la pèrdua de capacitat explicativa del factor principal mentre que augmenta, de manera compensatòria, la dels factors secundaris. És una pèrdua, doncs, de "concentració" de l'explicació.

Això no obstant la millora de la correlació entre variables i factors ens permet una representació gràfica

de les variables i de les unitats territorials molt més acurada, fiable. Representació gràfica que en un full de paper només pot ésser bidimensional si volem un mínim nivell de claredat, i doncs es representen les variables o les unitats territorials sobre cada combinació dual dels factors més "potents". Molt sovint entre 2 factors expliquen molt bé una variable que individualment només expliquen parcialment, i la representació gràfica ens permet veure molt millor el "joc" entre les variables. Però sempre tenint en compte quines són les variables més "explicades" pels factors, en general les que presenten correlacions ("cargues") més elevades (70). Per altra banda, la capacitat "explicativa" del "model gràfic" és igual a la suma dels percentatges de varianza explicats per cada factor.

Amb aquesta base d'interpretació podem passar posteriorment a l'estudi de la ubicació de les unitats territorials en l'espai determinat per cada parell de factors.

Però a més a més de la sempre imperfecta correlació de les variables amb els factors i que és un primer element de "distorsió" en la representació, el fet que es tracti d'unitats territorials determinades multidimensionalment (tantes dimensions com variables en aquest cas) la seva projecció obligada sobre un espai bidimensional és una altra font de distorsió, que si bé en la majoria dels casos no és important, sí que pot "amagar" algunes ubicacions significatives o bé, a l'inrevés, ubicar significativament en la gràfica algunes unitats territorials poc significatives en el joc de forces expressat pels factors-eixos de la representació.

Crec que els criteris i precaucions d'interpretació aquí exposats són suficients per emmarcar

les anàlisis realitzades en el presente treball (71).

He utilitzat aquesta tècnica a 2 nivells: 1) Per a obtenir els eixos d'articulació, en el conjunt d'eleccions legislatives, entre les estructures d'implantació territorial de les variables, és a dir utilitzant com a dades de base els resultats obtinguts per cada variable, expressats en percentatges (72); 2) Per a obtenir els principals eixos de relació entre les variacions de les variables d'elecció en elecció, és a dir, utilitzant com a dades de base la diferència entre el percentatge obtingut per cada variable en una elecció menys l'obtingut en l'elecció anterior (73).

2) L'anàlisi discriminant (per etapes). - La pretentió inicial és comprovar si les diferents variables del comportament electoral discriminen entre els municipis (o seccions) amb un resultat semblant a la divisió comarcal (o per barris en el cas de Lleida). Dit d'una altra manera, vull saber fins a quin punt la preestablerta divisió comarcal (o en barris) és representativa també de diferents comportaments electorals, així com quines són les variables que diferencien més els comportaments d'aquests grups.

Cada individu (municipi o secció) és definit pel conjunt de resultats obtinguts per les diferents opcions (que són les variables de l'anàlisi).

En agrupar els municipis per comarques (o barris), l'aplicació de l'anàlisi discriminant confirma linealment les variables a l'interior de cada grup per tal d'aconseguir la màxima diferenciació entre els grups (definita pel seu "municipi mig").

Aquesta diferenciació màxima ve estructurada

per les funcions discriminants (o variables canòniques) que s' obtenen en l'anàlisi (74).

La primera variable, canònica és la que aconsegueix aquesta màxima discriminació; la segona variable canònica és la combinació linial que essent ortogonal (incorrelacionada) a la primera la segueix en capacitat discriminadora.

Aquestes funcions ens permeten una doble utilitat:

Classificatòria: L'anàlisi construeix un conjunt de "regles" per a classificar els individus (les observacions, els municipis, o seccions) en el grup més apropiat. Reordena, per dir-ho així, la divisió comarcal amb criteris únicament de resultats electorals, creant unes noves "comarques" que prescindeixen de la ubicació geogràfica del municipi (classification Matrix). Cada comarca ve definida pel comportament del "municipi mig" de la divisió inicial i els municipis es van re-classificant en una o altra comarca en funció de la seva menor "distància de Mahalanobis" (75) a un "municipi mig ". Això ens permetrà veure quin és el grau d'homogeneïtat, de "solidesa politico-electoral" de l' agrupació comarcal. Mitjançant les funcions de classificació, cada municipi s'inclou en el grup en el que obtingui un valor més alt la funció de classificació. A més de la "distància de Mahalanobis" a cada "municipi mig", el programa obté, per a cada municipi també, la probabilitat de pertanyer a un o altre grup (comarca) classificant-lo en aquell grup al qual la seva probabilitat de pertinença és més alt.

Analítica: l'anàlisi discriminant ens permetrà determinar fins a quin punt les variables electorals discriminen efectivament entre grups quan es combinen en funcions discriminants. Igualment ens permetrà

identificar les variables que contribueixen de manera més significativa a la diferenciació entre els grups.

La importància de les funcions discriminants es medeix per:

- "Eigenvalue": és una mesura relativa de la importància de la funció en la mida que la suma de tots els "eigenvalues" és una mesura de la variància total que existeix entre les funcions discriminants. Un "eigenvalue" s'expressa com un % d'aquesta variància total.

- "Lambda de Wilks" o estadístic-"U": és el test de significació de la informació estadística discriminant encara no contemplada per les funcions ja determinades. Com més baix és el valor de "lambda" (o "U") més alt és el valor discriminatori de la variable, i més "explicatiu" és el model. (En els casos que les variables tinguin un nivell significatiu de correlació entre elles, aquest mètode perdria exactitud però el mateix programa va eliminant de entre les variables correlacionades les menys discriminatòries) (76).

El signe dels coeficients de les variables canòniques en la funció discriminant ens indica si la contribució de la variable és positiva o negativa. El valor dels coeficients indica la contribució relativa de la variable a la funció discriminant. De fet, aquests coeficients ens serveixen per a identificar les característiques dominants que expressen les funcions i interpretar el seu significat, normalment més complex que en l'anàlisi factorial.

Representació gràfica. A partir de les funcions discriminants (o canòniques) s'obtenen les coordenades de cada individu (municipi o secció) sobre els eixos canònics. (El programa obté les coordenades sobre els

2 primers eixos).

El mateix fa amb el "municipi mig" (o "secció mitjana") de cada comarca (o barri).

La representació-gràfica és molt útil per a l'estudi de la localització relativa dels grups, així com per veure com se situen els individus (municipis o seccions) de cada grup (comarca o barri) en relació al "individu mig" que defineix la posició del grup.

3) L'anàlisi de correlacions canòniques.-

L'objectiu de l'anàlisi de correlacions canòniques és l'anàlisi simultània de diferents conjunts de variables (77). En aquest treball l'he utilitzada per estudiar les relacions entre el conjunt de les variables electorals i el de les variables "ecològiques". L'anàlisi factorial no seria aplicable "pel fet que les variables no mesuren aspectes d'una mateixa naturalesa" (78).

Es tracta de definir unes variables canòniques que expressin el lligam entre els 2 grups de variables. Aquestes variables canòniques estan formades per parells de combinacions lineals (una de cada grup) de tal manera que la correlació dins de cada parell sigui màxima.

El nombre de variables canòniques necessàries per a expressar la "dependència" (estadística) entre els 2 grups ens l'indica l'anomenat test de Bartlett que prova (mitjançant el "ji-quadrat") si els valors propis ("eigenvalues") de les variables són o no són significativament diferents de zero. Si el "ji-quadrat" és significatiu indica que ambdós conjunts de variables no són independents. Les variables canòniques que són necessàries ens l'indica el més baix nombre de valors propis a partir dels quals el test de Bartlett per a la resta de valors propis no sigui significatiu (79). El

màxim nombre possible de variables canòniques és igual al nombre de variables (originals) que existeixen en aquell dels 2 conjunts amb menor nombre de variables. (80)

La primera variable canònica serà aquella que expressi la màxima correlació (primera correlació canònica) entre 2 combinacions lineals de variables (originals), una de cada grup.

La segona correlació canònica serà la correlació màxima entre el parell de combinacions lineals (una de cada grup) no correlacionades amb les de la primera variable. I així successivament. (81)

La identificació de les variables canòniques es fa en funció de la "carga" de les variables originals en la variable canònica ("canonical variable loadings"), que expressa el nivell de correlació existent entre cada variable original i les diferents variables canòniques. (El mateix procediment que hem descrit en l'anàlisi factorial per a identificar els Factors). (82)

El grau de dependència lineal entre els 2 grups de variables expressat per cada variable canònica el mesura la correlació canònica al quadrat. La primera correlació canònica és la més elevada i la que millor indica aquesta dependència. Obviament si la primera correlació canònica és nul·la no existeixen relacions lineals entre ambdós grups de variables. (83)

II. L'anàlisi per enquesta.

A) La mostra.- En haver elaborat prèviament l'estructura sociològica de l'electorat de Lleida (per seccions), i disposar doncs de la seva distribució en funció de l'edat, sexe i categoria sòcio-professional (84), vaig decidir utilitzar un sistema de mostra estratificada (85) en funció d'aquestes variables.

La realització "amateur" de l'enquesta limitava però la grandària de la mostra -que vaig fixar en l'1% de la població electoral de la ciutat- alhora que augmentava la possibilitat d'errors d'observació (86).

La mostra inicialment dibuixada proveïa, però, un nombre molt reduït d'individus a les categories més minoritàries (Quadres Mitjos i Superiors, Militars-FOP, Clergues, Pagesos); nombre insuficient per tal de poder deduir tendències mínimament fiables sobre el seu comportament. Per això vaig definir una "mostra complementària" en aquestes categories, la qual he utilitzat o no, respectivament, segons que estudiés el comportament a l'interior de la categoria aïlladament, o bé que estudiés la distribució, per grups i categories, d'una determinada opció de comportament.

Per tal de mantenir de la manera més rigorosa i científica el principi de "l'atzar" (87), en la determinació de les persones entrevistades, vaig distribuir la mostra per barris, dins dels quals les diferents parelles d'entrevistadors tenien uns itineraris determinats (88), per a obtenir la quota de mostra estratificada que els hi corresponia.

D'aquesta manera la dispersió geogràfica dels entrevistadors -estudiada en funció de criteris estadístics-, a més a més, de la seva diversitat i el nombre

reduït d'entrevistes a realitzar per cada parella, contribuïen a mantenir el màxim possible el principi de "l'atzar" en la determinació de la persona entrevistada (89).

Tot plegat va suposar un total de 721 entrevistes de les quals he pogut utilitzar 651 qüestionaris amb un mínim de respostes (90). La "mostra principal" quedava definida amb 503 individus (aproximadament el 0,7% de la població electoral de la ciutat).(90 bis)

(La composició de la mostra en funció de les 3 variables socio-demogràfiques de base és la del quadre adjunt al final d'aquest capítol.)

B) El Qüestionari.- El qüestionari havia de permetre d'obtenir la informació i les dades necessàries per a la nostra anàlisi, però la seva redacció venia condicionada per un conjunt d'elements:

- a) A Lleida no hi havia una "tradició", encara que fos recent, d'enquestes d'opinió política i podien haver-hi moltes reticències a contestar-la, o al menys a contestar certes preguntes.
- b) Els estudiants que realitzarien l'enquesta no tenien cap experiència com a entrevistadors.
- c) La conjuntura política del moment no era la "ideal" per a trobar una fàcil predisposició dels ciutadans a respondre un qüestionari sobre el comportament electoral.

Per tal de resoldre de la millor manera possible aquests problemes vaig adoptar el següents criteris d'elaboració:

- a) Establir un qüestionari molt fàcil d'entendre i contestar, no gaire extens i ordenat de tal manera que permetés als entrevistadors i a l'entrevistat anar

entrant poc a poc en els temes de l'enquesta. Això permetria arribar al "centre neuràlgic" del qüestionari, la història electoral del entrevistat, no de manera sobtada -que podria crear una tensió en la relació entrevistador/entrevistat- sinó, tot el contrari, com a continuació lògica de l'entrevista.

b) L'enquesta era totalment anònima, no recollint ni el nom ni l'adreça de l'entrevistat. Només un número permet identificar les 2 parts d'un mateix qüestionari.

c) A fi i efecte de donar una dinàmica més positiva a l'entrevista vaig formular algunes qüestions de manera que afavorissin la participació activa de l'entrevistat.

d) Prèviament al llençament definitiu vàrem realitzar un "test" del qüestionari i del sistema de realització de l'entrevista amb una micro-mostra. Aquesta prova em va permetre detectar alguns problemes i introduir les modificacions corresponents.

Finalment el qüestionari constava de 23 preguntes, de les quals 7 corresponien a la definició sociològica del entrevistat i les 16 restants eren propiament d'opinió o comportament. (Veure qüestionari al final del capítol)

Cal fer esment també de la positiva reacció general del ciutadà davant de l'enquesta, havent-se registrat un nivell de rebuig a l'entrevista bastant inferior a l'inicialment temut. El nivell de reguig més elevat s'ha donat en els barris obrers i, sobre tot, entre els professionals de les FF.AA. i FOP.

C) L'entrevista. - Va realitzar-se entre el 15-XII-81 i el 31-I-82. Els entrevistadors vàren dividir-se en parelles, per àrees geogràfiques delimitades i amb una mostra concreta a obtenir. Dins de la seva àrea tenien de fer una ruta aleatòria fins a completar la mostra desit-

jada.

L'entrevista tenia de fer-se a casa de l'entrevistat. Per tal de facilitar l'acceptació de l'entrevista i garantir la serietat de l'estudi tots els entrevistadors anaven provistos d'unes credencials personals "ad hoc" amb la seva fotografia i el segell de la Facultat.

En previsió de trobar persones que rebutgessin l'entrevista i a fi i efecte de poder tenir coneixement de la importància quantitativa i de les característiques sociològiques d'aquest sector de l'electorat, els entrevistadors portaven una fulla especial on anotaven les característiques de sexe, edat aproximada, del nivell social aparent, barri, motius o pretextes al·legats per a rebutjar l'enquesta, i algunes altres dades que poguessin tenir interès.

Per altra banda, les preguntes sobre el comportament electoral concret dels entrevistats podien provocar, en alguns d'aquests, un cert recel a contestar-les. A fi i efecte de resoldre aquest possible problema i de reforçar les garanties d'anonimat de l'enquesta, donàvem a l'entrevistat la part del qüestionari que comprenia les fulles corresponents a aquestes preguntes i se li demanava que ella mateix les omplís, tancant-les seguidament dins d'un sobre i posant aquest, al seu torn, dins d'un gran sobre-bossa -a mode d'urna- on hi havia també els sobres corresponents a altres entrevistats. S'ha de dir que si bé molts entrevistats han prescindit voluntàriament d'aquest sistema expressant obertament totes les seves respostes, en altres casos ha estat decisiu per a completar l'entrevista (91).

D) Problemes de representativitat.- A més d'ésser

totalment representativa de l'estructura social de l'electorat en funció de les 3 variables bàsiques utilitzades, la mostra recollida és força representativa del comportament electoral dels lleidatans com ho prova la similitud entre els resultats electorals observats en l'enquesta i els que es varen produir en la realitat (Veure quadre I-1).

Només en 3 aspectes no és va produir aquesta coincidència:

- Els resultats de les eleccions del 15-J-77: les diferències entre els resultats observats i els reals són massa àmplies i no poden ésser explicades només per l'atzar. Això m'ha impedit utilitzar-los en l'anàlisi.

L'única explicació d'aquest fenomen seria la "mala memòria" d'un sector d'electors -ben segur amb un baix nivell d'informació i d'interès polítics- que hauria estat afavorida per les variacions en la oferta electoral que es varen produir després de les primeres eleccions.

- Subrepresentació de l'abstencionisme declarat (92).

<u>QUADRE - I - 1</u>		
<u>Comportament declarat i real</u>		
<u>1979</u>		
	<u>Mostra</u>	<u>Real</u>
AP	3,-	3,2
UCD	21,5	18,-
CiU	8,7	7,3
ERC	3,2	3,4
PSC	22,3	19,8
PSUC	5,8	9,4
Abstenció	14,7	
	30,8	33,1
NS/NR	16,1	

L'origen fonamental d'aquesta distorsió es troba en el rebuig a ésser entrevistats que varen manifestar un conjunt de persones (93). Com a conseqüència es tingueren de buscar altres electors que acceptessin l'entrevista, encara que contestessin només parcialment el qüestionari, i així poguer completar correctament la mostra.

Entre les persones que acceptaren contestar l'enquesta el percentatge de participants a les eleccions és molt superior al real. Cal pensar, doncs, que la majoria de persones que vàren rebutjar l'entrevista eren de comportament abstencionista.

Per altra banda vàrem trobar-nos amb un 9-10 % d'enquestes on hi havia respostes a totes les preguntes excepte a les que feien referència al comportament electoral concret. Ja que també vàren trobar un percentatge semblant d'entrevistats que declaraven haver participat però no responien per quina opció havien votat, és lògic pensar que la gran majoria dels que no contestaven cap de les preguntes sobre la participació i inclinació del vot eren abstencionistes que no volien declarar el seu comportament.

Vaig decidir, doncs, de sumar els abstencionistes declarats i els que no responien si havien participat o no (94), constituint així la "mostra bàsica" de l'abstencionisme que per la seva amplitud he considerat que té un acceptable nivell de representativitat.

D'aquesta manera l'any 79 s'arribava a un nivell d'abstenció molt semblant al real.

Però, l'any 80 continuava havent-hi una subrepresentació que ens distorsionava l'estudi del comportament a l'interior de cada categoria o grup, ja que els percentatges són interdependents i una subrepresentació de l'abstenció significativa una sobrevaloració de totes les opcions de vot a l'hora de calcular els seus percentatges sobre el total de cada categoria o grup.

Per tal de solventar aquest problema, vaig decidir intruduir una correcció que no suposa cap distorsió addicional: a nivell global i en termes purament numèrics, he incrementat de manera fictícia el nombre total d'absten-

cionistes, i d'electors lògicament, fins arribar al percentatge real d'abstenció; això fet, aquest increment s'ha repartit entre les categories i grups de manera proporcional a la distribució observada en la "mostra bàsica" de l'abstencionisme.

Subrepresentació de l'electorat comunista.- En la mostra obtinguda el percentatge de persones que declaren haver votat PSUC és inferior -en 2,5 o 3,5 punts- al que va produir-se en la realitat, com pot comprovar-se comparant els resultats reals amb els de l'enquesta (quadre I-1). Aquest fet, que podria fer-nos dubtar de la representativitat de la mostra, troba un camí d'explicació coherent en produir-se molt principalment a les zones obreres amb més implantació electoral del PSUC (sobretot als barris de Els Magraners i La Mariola). Si, a més a més, tenim en compte que en aquests barris s'ha donat un percentatge de rebuig a l'entrevista superior al d'altres zones, la conclusió evident és que ens trobem davant d'un clar fenomen d'acultació de vot comunista. Fenòmen per altra banda, gens desconegut en el camp de les enquestes d'opinió política (95).

En el nostre cas concret, creiem que hi ha 2 línies d'explicació, segurament interrelacionades entre elles:

-) El baix nivell socio-econòmic i cultural que predomina en aquests barris provoca, en els seus habitants, un fort "recel" a les entrevistes i, sobre tot, a declarar d'haver votar per una opció que saben "mal vista" per aquells de qui se senten dependents. La crisi econòmica, l'alt nivell d'atur i un sistema democràtic poc consolidat contribueixen sense dubte, a aguditzar aquest recel. (96).

-) La situació de debilitat política del PSUC com a conseqüència de la seva pròpia crisi, i el desconcert que la mateixa ha creat en un ampli sector del seu electorat, pot haver contribuït a potenciar el "recel" a declarar el vot comunista. (97).

NOTES

- 1) Article 68.1 de la Constitució Espanyola del 1978.
- 2) Molt encertadament J. A. González-Casanova (Presentació de "Sociologia Electoral" *Perspectiva Social* nº 10 -monogràfic- Ed. ICESB, Barcelona 1977, pàg. 5-6) defensa una concepció de la sociologia electoral "com quelcom omnicomprensiu, com una anàlisi concreta d'un aspecte fonamental de la totalitat política, en definitiva, com el resultat d'una conjugació intel·ligent entre els factors materials, psicològics, històrics i jurídics (...) enfront de tot determinisme econòmic propi del pensament polític burgès, i enfront de la seva altra cara que és el psicologisme falsament liberal".
- 3) Desert investigador que, sortosament, ha començat a poblar-se darrerament tot i que de manera encara deficitària.
- 4) Pioner en aquest sentit ha estat l'Equip de Sociologia Electoral (Universitat Autònoma de Barcelona - Fundació Jaume Bofill).
- 5) A. Siegfried: "Tableau Politique de la France de l'Ouest" A. Colin, Paris 1964 (edició original, 1913), considerat com el "pare fundador, ja situava la diferència de comportament entre el que ell anomenava "l'électorat du granit" i "l'électorat du calcaire" lligada fonamentalment a la diferent estructura de la propietat de la terra, i també al factor religiós.
- 6) Abastament observada en la sociologia comparada, veure per ex. les monografies per països i molt sistemàticament estructurades a: R. Rose (ed) "Electorat Behavior. A comparative Handbook" The Free Press, New York 1974. Igualment: S. Lipset - S. Rokkan (eds.): "Party Systems and voter Alignements", The Free Press, New York 1967.
- 7) Pel que fa a nivell comparat veure els manuals citats en la nota (3) com a millor punt de referència. A nivell espanyol s'observen tendències semblants en alguns treballs per enquesta ja publicats (FOESSA; EDIS-Fundació Ebert, CIS) i en treballs específics com

el de: V. M. Pérez Díaz: Orientaciones políticas de los obreros españoles hoy" . Sistema nº 29-30, anys 1979, pàgs. 159-179.

8) S. Lipset: "Elecciones: La expresión de la lucha democrática de clases" en "Clase, Status y poder" FOESSA-Euramérica, Madrid 1972, pàg. 561.

9) Veure un aprofundit estudi sobre la relació "classe objectiva-classe subjectiva" a: G. Michelat-M. Simon: "Classe, Religion et comportement politique" Ed. Sociales -FNSP, Paris 1977, pàgs. 210-234). Aquest seria el cas, per ex. de bona part dels intel·lectuals, amb prestigi social però renda baixa. En sentit contrari, el de persones amb renda alta però "status" social més baix (ex.: nous rics, gent que pertany a minories ètniques).

10) S. Lipset: ("Elecciones: La expresión..." op. cit. pàg. 569).

11) Influència abastament observada en la sociologia comparada, veure per ex.: W. L. Miller (Social Class and Party Choice in England . A new Analysis" British Journal of Political Science, nº 8-1978 pàgs. 257-284); D. E. Blake: ("Constituency Contexts and Canada Elections: An Exploratory Study", Canadian Journal of Political Science nº XI-2, 1978 pàgs. 279-305); G. Michelat: ("Vote des groupes socio-professionels et variables contextuelles" RFSP, nº 25-1975, pàgs. 901-918.

12) A. Percheron: (" The influence of context in Political Socialisation" European Journal of Political Research, nº 10-1982, pàgs. 53-69).

13) El primer cas seria l'exemple paradigmàtic de l'obrer, fill d'obrer, que viu en un barri obrer i amb forta incidència esquerrana (sobretot comunista). Però "l'efecte contextual" no ho arrossega tot sinó que té uns límits i unes contradiccions: així en contextos de molt alta "densitat obrera" els obrers voten més esquerra però els obrers mostren molta més resistència al vot d'esquerres que en ambients obrers menys "hegemònics". Així ho observen: a França

- G. Michelat - M. Simon ("Classe..." op. cit. pàg. 205), i a Anglaterra W. L. Miller ("Social Class..." op. cit. pàg. 281).
- 14) G. Michelat - M. Simon: ("Classe,..." op. cit. pàgs. 910-918); W. L. Miller ("Social,..." op. cit. pàg. 281); A. Percheron ("The influence..." op. cit. pàgs. 62-65).
- 15) Sobre el condicionament de l'oferta programàtica pel "mercat" d'opinió veure per ex. H. Kaack: ("Sistema de partidos y legitimación del sistema político" REP Pàgs. 5-24)
- 16) D. Nohlen - R. O. Schultze ("La sociologia electoral en Alemania" *Estudis Electorals-1*, Barcelona 1978, pàgs. 303-331).
- 17) Així es constata per ex. a: J. G. Blumer i altres: "La TV fait-elle l'élection?" Presses de la Fondation Nationale de Science Politique, Paris 1978, pàgs. 14-15. Igualment a: C. Jarlov - O.P. Kristensen: "Electoral Mobility amb Social Change in Denmark", *Scandinavian Political Studies* nº 1-1978, pàgs. 61-78. També a: M. N. Perdersen: "The Dynamics of European Party Systems: Changing Patterns of Electoral Volatility" *EIPR* nº 7 1979, pàgs. 1-26.
- 18) D. Butler - D. Stokes: "Political Change in Britain" MacMillan, London 1974, pàgs. 203-205.
I. GreWe-B. Särlovik - J. Alt: "Partisan Dealignment in Britain 1964-74" *British Journal of Political Science* nº 7-1977, pàgs. 219-190.
G. Michelat - M. Simon ("Classe,..." op. cit. pàgs. 253-54).
A. López Pina - S. H. Barnes - P. McDonough: "España en conflicto (I): Bases populares de la Derecha, el Centro y la Izquierda" pàgs. 45-88.
- 19) Variables relacionades fonamentalment amb "l'estil de vida" (telèfon, automòbil, propietat de vivenda, etc...). Veure en aquest sentit: M. N. Franklin - A. Mughan: "The Decline of Class Voting in Britain: Problems of Analysis and Interpretation" *American Political Science Review*, vol. 72-1978, pàgs. 523-534.

- 20) Aquesta sembla ésser la conclusió de R. Rose ("Britain: Simple Abstractions and complex Realities" in R. Rose (ed): "Electoral Behavior: A comparative Handbook" op. cit. pàg. 533) quan parla d'una "decisió electoral lliure de condicionaments socio-estructurals". Altra cosa és que en l'absència d'un concepte actualitzat de classe social i d'uns indicadors adequats, i tot en el marc de les tendències "centrípetes" de l'electorat i de l'oferta dels partits esmentades en el text, s'observi una decadència en la relació entre comportament electoral i "classe" indicada rígidament en funció d'una posició "objectiva" en una estructura ocupacional cada vegada més complexa i amb delimitacions més imprecises.
- 21) En relació a la mitjana, lògicament.
- 22) Veure monografies per països a: R. Rose (ed): "Electoral..." op. cit. Veure igualment:
S. Lipset - S. Rokkan (Party Systems..." op. cit.)
I. Crewe - T. Fox i J. Alt: ("Non voting in Britain general elections 1966-October 1974" British Political Sociology Yearbook nº 3, 1977.
A. Lancelot: "L'abstencionisme electoral en France" A. Colin-FNSP, Paris 1968.
- 23) G. Michelat - M. Simon: ("Classe,..." op. cit. pàg. 196)
- 24) "L'efecte generacional" és plantejat també a casa nostra per: A. López Pina i altres ("Espanya..." op. cit. pàg. 66); R. López Pintor ("Decisión electoral y cultura política en España" II Coloquio de Sociología Electoral. Barcelona, Febrer-1984). A. Bar ("Factores Sociodemográficos de la participación política en España" Rev. de Est. Pol. nº 27-1982 pàgs. 171-190).
- 25) Un intent d'aprofundir l'anàlisi sobre la relació d'edat-comportament electoral és el realitzat per W. L. Miller ("Electoral Dynamics in Britain since 1918" The MacMillan Press Ltd., London 1977, pàgs. 138-142

- 26) Veure monogràfies per països a: R. Rose (ed) ("Electoral..." op. cit.). Igualment veure S. Lipset - S. Rokkan ("Party Systems..." op. cit.). També G. Almond - S. Verba: ("La cultura cívica" FOESSA-Euramèrica, Madrid 1970 pàgs. 436-453) on incideixen sobre el "rol diferencial" en una perspectiva comparada i observen el comportament més actiu de les dones americanes, sobretot, i també angleses, en relació a les alemanes, italianes i mexicanes, com a conseqüència de la major integració de les primeres en la "vida social", menys tancades en la "vida familiar".
- 27) D. Nohlen - R. O. Schultze: ("La sociologia..." op. cit.); G. sani - P. del Castillo Vera: "El rol político de las mujeres en la España actual" Revista de Derecho Político - UNED, nº 17-1983, pàgs. 203-223.
- 28) G. sani - P. del Castillo Vera: ("El rol..." op. cit. pàgs. 221).
- 29) Veure per ex. la incidència d'aquesta variable a diferents països en el manual a cura de R. Rose (ed.): "Electoral Behavior..." op. cit., especialment en els articles de síntesi del propi R. Rose i de P. E. Converse. Igualment, tot i que amb perspectiva internacional més limitada, l'article de A. Lijphart: ("Lingua, Religione, Classe e Preferenze politiche: Analisi comparata di Quattro Paesi", Rivista Italiana di Scienza Politica, nº 8-1978, pàgs. 77-111). També l'aprofundíssim estudi de G. Michelat- M. Simón ("Classe, Religion et Comportement Politique" op. cit.) A nivell espanyol: J. J. Linz i altres: ("Informe sociológico sobre el cambio político en España 1975-1981" FOESSA, Madrid 1981, pàgs. 289-308).
- 30) S. Lipset - S. Rokkan: ("Party Systems,..." op. cit. pàgs. 56-57).
- 31) En aquest sentit causal s'ha d'interpretar la conclusió a que arriben J.J. Linz i altres ("Informe...." op. cit. pàg. 308) quan diuen: "... la asociación entre izquierda-derecha y religiosidad es mucho más marcada que la que existe entre la misma y clase social. Ambos factores influyen en la opción política, pero influye

apreciablemente más el factor religioso".

- 32) Així trenca la relació unívoca F. Gauquel ("Religion et politique en France. A propos de 2 livres récents" *RFSP* nº 16-1966, pàgs. 1174-1180), raonament que reprenen en el mateix plantejament del seu estudi i que és "latent" tot el llarg del seu desenvolupament, G. Michelat - M. Simon ("Classe,... op. cit.)
- 33) G. Michelat - M. Simon: (Classe,... op. cit.)
- 34) Els mateixos estudis esmentats, mostren que la relació entre classe i pràctica religiosa és molt semblant a la que existeix entre classe i inclinació del vot. G. Michelat - M. Simon: ("Classe,..." op. cit.)
- 35) R. Virós: "Algunes reflexions sobre el comportament electoral a Catalunya". Conferència a L'Associació Catalana de Sociologia, 10-6-1983.
- 36) A. de Miquel i J. Martín-Moreno: "Memoria histórica e inteligencia sociológica en las elecciones españolas de 1977" *Estudios Electorals-1*, Fundació Bofill, Barcelona 1978, pàgs. 37-47.
J.M. Vallés (ESE): "Les eleccions del 1977 a Espanya" *Estudios Electorals-2* pàgs. 56.
J. M. Maravall: "La transición a la democracia: Alineamientos políticos y elecciones en España" *Sistema* nº 36-1980, pàgs. 87-90.
J.J. Linz i altres: "Informe...", op. cit. pàgs. 595-597 i 602-606.
R. Virós-R.M. Canals (ESE): "Atlas Sòcio-econòmic de Catalunya" full 1.09.01. Ed. Caixa d'Estalvis de Catalunya-Ahorrobank-Banco Urquijo.
- 37) La 1ª gran fita en l'anàlisi científica del comportament electoral és la ja esmentada obra de André Siegfried.
- 38) Els treballs de Gallup van ésser els primers a aplicar el mètode de l'enquesta sobre mostra a l'estudi i predicció dels fenòmens polítics, especialment electorals. Això no obstant hi ha un comú acord de situar l'obra de P. Lazarsfeld -B. Berelson - F. Gaudet

- ("The People's Choice", Duell, Sloan and Pearce (Eds.), New York 1944) com a primer estudi científic, en el camp electoral, sobre dades d'enquesta.
- 39) Així ho plantegen ja: S. Rokkan - S. Lipsè a l'estudi introductori de "Party Systems and Voter Alignments, The Free Press, New York 1967. Igualment J.J. Linz a: "Ecological Analysis and Survey Research" cap. 5 in M. Dogan - S. Rokkan (ed.): "Social Ecology" Massachusetts Institut of Technology Press, 1969.
- 40) J. Galtung: "Theory and Methods of Social Research" Allen and Urwin, London 1970, pàgs. 9-14.
- 41) Aquesta inferència és coneguda normalment com a "fal·làcia ecològica" Veure per ex. H. R. Alker: "A Typology of Ecological Fallacies" capítol 4 in M. Dogan - S. Rokkan (eds.) "Social Ecology" The Massachusetts Institut of Technology Press, 1969.
- 42) Veure: F. Pallarés: "Estructura social de la població electoral de la circumscripció de Lleida" Institut d'Estudis Ilerdenes, 396 pàgs. Lleida 1980.
- 43) Sobre els diferents sistemes de determinació d'una mostra representativa i els problemes que presenta cadascun, veure per ex: Alfonso G. Barbancho ("Estadística Elemental Moderna" caps. 13 i 14 Ed. Ariel, 5ª Ed. Barcelona 1978); J. Padua ("Técnicas de investigación aplicadas a las Ciencias Sociales" Cap. 3 Ed. Fondo de Cultura Económica, México 1979); J. Stoetzel-A. Girard ("Les Sondages d'Opinion Publique" pàgs. 93-115, Presses Universitaires de France, Paris 1979); E. Noelle ("Les sondages d'Opinion" cap. III. Les Editions de Minuit, Paris 1966).
- 44) Veure en general: J. Stoetzel- A. Girard ("Les Sondages..." op. cit.); F. Noelle "Les Sondages..." op. cit.); R. López-Pintor ("Opinión Pública y Encuestas de Opinión en España" Rev. de Derecho Político nº 14-19 pàgs. 105-114); S. Cardús- J. Estruch ("Les enquestes a la Joventud de Catalunya" Generalitat de Catalunya,

Barcelona 1984, pàgs. 93-104).

- 45) Veure: "Els resultats de les eleccions del 15-J-77 a Catalunya" Equip de Sociologia Electoral - Consorci d'Informació de Catalunya, Barcelona 1979.
- 46) F. Pallarés: "Estructura..." op. cit., Introducció metodològica.
- 47) G. Michelat - M. Simon ("Classe,..." op. cit. pàgs. 138-143); R. Rose ("Britain: Simple Abstractions and Complex Realities" in R. Rose ed. "Electoral Behavior... op. cit. pàgs. 500-502); D.E. Butler-D. Stokes ("Political Change in Britain: the Evolution of Electoral Choice" MacMillan, London 1974 (2^a ed.) pàgs. 68-75).
- 48) INSEE: "Code des catégories socio-professionnelles". Imprimerie Nationale, Paris 1969.
- 49) A més a més dels citats en la nota anterior veure també : W.L. Miller "Social class.. " op. cit. pàgs. 258-260.
- 50) És molt possible que entre els nascuts fora de Catalunya se situïn persones que viuen aquí, per ex. des d'abans de la guerra i són plenament integrats a la societat i els costums catalans; o bé aquelles persones d'arrels i família autòctones però nascudes "accidentalment" fora de Catalunya. I a l'inrevés, figuren com a "autòctons" aquelles persones nascudes a Catalunya però que han viscut i s'han socialitzat en un ambient fonamentalment "d'origen".
- 51) Consorci d'Informació i de Documentació de Catalunya ("Banco de datos municipales. Explotación del Censo de 1970" CIDC, Barcelona.
- 52) "Censo Agrario de España de 1972" Instituto Nacional de Estadística.
- 53) Aquesta opció és la que han escollit finalment G. Michelat - M. Simon ("Classe..." op. cit. pàgs. 376-377). Igualment en les diferents monografies de l'estudi comparat R. Rose ed. ("Electoral..." op. cit). També a nivell espanyol: J. Linz i

- altres* ("Informe sociològic sobre el cambio político en España 1975-1981" FOESSA-Euramérica, Madrid 1981, pàgs. 289-340) i a nivell de Catalunya: ESE ("Les eleccions del 1977 a Catalunya" *Estudis Electorals-2*, Fundació J. Bofill, Barcelona 1981, pàg. 206)
- 54) CISEC-ISPA ("Mapa religiós de Catalunya" Informe ISPA nº 107, Barcelona 1974.
- 55) No ens permetria observar les diferències de comportament inter-territorial, que quedarien "absorbides" per les diferències demogràfiques.
- 56) F. Pallarés: "Variables socio-econòmiques i processos electorals a la comarca de l'Alt Urgell. Les eleccions del 15-J-77 i de l'1-M-79". Tesina de Llicenciatura. Fac. de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Octubre 1979.
- 57) Així ho ha observat en un aprofundit estudi: A. Lancelot : "L'abs-tencionisme Electoral en France" Cahiers de la FNSP-Ed. A. Colin, Paris 1968, pàgs. 227-249.
- 58) J.J. González Encinar ("Galicia: sistema de partidos y comportamiento electoral 1976-1981" Akal-Universitaria, Madrid 1982, pàg. 32), també s'inclina per considerar: "... los porcentajes sobre votos válidos la magnitud más representativa".
- 59) La "desviació típica o standard" és igual a l'arrel quadrada de la divisió entre la suma del quadrat de la diferència de cada valor en relació al valor mig i el nombre total d'observacions

$$S = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

on x_i és el valor de la variable (opció de comportament) a cada observació (municipi, secció,...); \bar{x} és el "valor mig" (mitjana territorial) de la variable; i N és el nombre d'observacions (unitats territorials). El valor mínim de S és zero, i indica que a totes les unitats territorials s'observa el mateix valor de

la variable, és a dir concentració absoluta o inexistència total de dispersió.

60) La fórmula del coeficient de variació és: $Cv = \frac{S \text{ (desviació típica)}}{\bar{x} \text{ ("valor mig")}}$

El seu valor mínim és zero, amb la mateixa lògica que en el cas de S .

61) Sobre aquests estadístics veure, per exemple: A.G. Barbancho ("Estadística..." op. cit. cap. 7); Angel Alcaide Inchausti ("Estadística aplicada a las Ciencias Sociales" Ed. Pirámide, Madrid 1975, pàgs. 137-147); Murray R. Spiegel ("Estadística" Macgraws-Hill, México D.F. 1974, cap. 4).

62) Veure per ex.: A.G. Barbancho. ("Estadística..." op. cit. pàgs. 239-245); Murray R. Spiegel: ("Estadística" op. cit. cap. 14); A. Alcaide Inchausti ("Estadística..." op. cit. pàgs. 306-312 i 325-329).

63) A un nivell orientatiu general, J.P. Guilford ("Psychometric Methods", McGraw-Hill, New York, 1954) sug.gereix la següent interpretació descriptiva.

r menys que /0,20/ ... correlació pràcticament insignificant.
 r entre /0,20/-/0,40/.. baixa correlació, tot i que definida.
 r " /0,40/-/0,70/.. correlació moderada, relativament important.
 r " /0,70/-/0,90/.. correlació marcada, alta.
 r " /0,90/-/1/ ... correlació altíssima, molt significativa.

64) Aquesta és la diferència de base entre l'anàlisi de correlacions i l'anàlisi de regressió. Veure A.G. Barbancho ("Estadística..." op. cit. pàgs. 243-244).

65) W.J. Tison i altres: "BMDP Statistical Software" University of California Press, Berkeley-Los Angeles, 1983. Especialment els capítols:

J. Frane-R. Jennrich - P. Sampson: "Factors Analysis" pàgs. 480-499;
J. Frane-P. Sampson: "Canonical Correlation Analysis" pàgs. 500-509;
R. Jennrich - P. Sampson: "Stepwise Discriminant Analysis" pàgs.

519-537.

- 66) Informe de les Nacions Unides 1973: "Towards a System of Social and Demographic Statistics" pàg. 67. Citat per A. Alcaide Inchausti ("Estadística..." op. cit. pàg. 378).
- 67) Per a un estudi de la seva base matemàtica veure per ex.: P. Bertier-J.M. Bourroche: "Analyse des données multidimensionnelles" Presses Universitaires de France, Paris 1975, pàgs. 107-123; C.M. Cuadras-J.M. Oller: "Metodologia i tècniques estadístiques" Estudis Electorals-2 pàgs. 421-447; G. Raunier-G. D'Aubigny: "Fiches de Mathématiques et de Statistique" Centre Nationale de Recherche Scientifique, Grenoble 1978, Cahiers 3-4.
- 68) El llistat ens la presenta en forma "acumulada", és a dir que per a determinar el percentatge de variància explicat per cada Factor n haurem de restar el percentatge "acumulat" explicat per $n-1$ factors del percentatge "acumulat" amb n factors.
- 69) Es tracta d'una rotació "ortogonal" (varimax) que manté l'angle de 90° entre els eixos, és a dir que manté la característica de independència, no correlació, entre els Factors. Veure: G. Raunier-G. D'Aubigny: ("Fiches..." op. cit. Cahier-3); J. Padua: ("Técnicas..." op. cit. pàg. 317-320); C. Cuadras-J.M. Oller: ("Metodologia..." op. cit. pàg. 445).
- 70) En puritat, una variable està millor "explicada" per un parell de factors com més elevada sigui la "comunalitat" de la variable en aquests factors, i que és equivalent a la suma dels quadrats de la correlació de la variable amb cada factor (màxim=1).
- 71) Veure altres exemples d'utilització de la tècnica factorial a l'anàlisi electoral al nostre país a: ESK: "Les eleccions del 1977 a Catalunya" Estudis Electorals-2, Barcelona 1981, els articles de: J. M. Vallés pàgs. 59-66; R. Virós pàgs. 122-163; E. Salvador pàgs. 318-337. Igualment: R. Virós-R. Solé: "Aplicació de tècniques d'anàlisi multivariant" Perspectiva Social-10, ICESB, Barcelona

1977, pàgs. 80-85.

- 72) Si bé he realitzat l'anàlisi sobre ambdós tipus de percentatges, i he contrastat els resultats, m'he decantat preferentment, com ja he dit, per la utilització dels percentatges sobre participants.
- 73) El programa estadístic accepta treballar amb valors negatius.
- 74) P. Bertier - J.M. Bourroche: ("Analyse..." op. cit. pàgs. 163-174).
- 75) C.M. Cuadras - J.M. Oller: ("Metodologia..." op. cit. pàgs. 437-439).
- 76) R. Jennrich - P. Sampson: ("Stepwise..." op. cit. in W.J. Tixon i altres: "BMDP Statistical..." op. cit. pàgs. 519-537).
- 77) P. Bertier - J.M. Bourroche: ("Analyse..." op. cit. pàg. 149).
- 78) C.M. Cuadras - J.M. Oller: ("Metodologia..." op. cit. pàgs. 445-446).
- 79) En funció del nivell de confiabilitat escollit: 99%, 95%.
- 80) W.J. Tixon i altres: ("BMDP..." op. cit. pàg. 503).
- 81) C.M. Cuadras - J.M. Oller: ("Metodologia..." op. cit. pàg. 446).
- 82) W.J. Tixon i altres: ("BMDP..." op. cit. pàg. 503).
- 83) C.M. Cuadras - J.M. Oller: ("Metodologia..." Op. cit. pàg. 446).
- 84) F. Fallarés: ("Estructura..." op. cit. pàgs. 336-394).
- 85) Veure bibliografia indicativa a la Nota (43).
- 86) Originats per definicions defectuoses dels elements de la població, respostes mal donades o mal recollides, etc..., i que contribueixen a esbiaixar la mostra. Veure: A.G. Barbano: ("Estadística..." op. cit. pàg. 396).
- 87) Entés en el sentit matemàtic, que tothom, pertanyi al grup que pertanyi, tingui la mateixa probabilitat d'ésser entrevistat.

- R. López Pintor: ("Opini3n p3blica y encuestas de opini3n en Espa3a"
Revista de Derecho Pol3tico-UNED-, n2 14 1982, p3g. 125)
- 88) En un sistema semblant al "random route" per3 m3s flexible.
- 89) J. Stoetzel-A. Girard: ("Sondages..." op. cit. p3g. 106).
- 90) Com despr3s explico hi havia la possibilitat de "resposta secreta"
per part de l'entrevistat i que en for3a casos va suposar la
recollida de qüestionaris gaireb3 sense respostes. Em sembla que
s'ha d'interpretar com un intent de no desairar als entrevistadors.
- 90 (bis) La grand3ria sembla suficient. Com a punt de refer3ncia, R. L3pez
Pintor ("Opini3n p3blica..." op. cit. p3g. 126) calcula un promig
de 500 entrevistes per circumscripci3 per a una enquesta a nivell
espanyol que pogu3s 3sser representativa a nivell de circumscripci3.
- 91) Tot i que tamb3 s'ha utilitzat "picarament" com ja n'he fet esment.
Nota (90).
- 92) 3s un fen3men cl3ssic en les enquestes sobre comportament electoral.
Veure: A. Lancelot ("L'abstencionnisme..." op. cit. p3gs. 5-9).
- 93) R. L3pez Pintor: ("Opini3n p3blica..." op. cit. p3g. 126) calcula
que en les enquestes a nivell d'Espanya 1/3 dels contactats rebutgen
l'entrevista. (Cita alguns treballs recents sobre aquest tema
a nivell comparat).
- 94) La consideraci3 del que "No responen" si han participat o no com
a "abstencionistes inconfessos" 3s tradicional en aquest tipus
d'estudis. Veure per ex.: G. Dupeux: ("Le comportement des 3lecteurs
fran3ais 1958-1962" a F. Gauquel (ed). "Le r3f3rendum d'Octobre
et les 3lections de Novembre 1962" Cahiers de la FNSP-A. Colin,
Paris 1965, p3g. 174); G. Michelat ("Attitudes et comportements
politiques 3 l'automne 1962" a F. Gauquel (ed) "Le r3f3rendum..."
op. cit. p3g. 216); I. Crewe-T. Fox-J. Alt ("Non voting..." op.
cit. p3g. 46).

- 95) Així, per ex. G. Michelat-M. Simon ("Classe,..." op. cit. pàg. 201).
- 96) A partir d'observar que el rebuig a l'entrevista o bé la resposta "No sap/No respon" es produeix preferentment entre les capes socials més baixes i les Dones, R. López Pintor ("Opinió pública..." op. cit. pàg. 108-109) interpreta també aquest comportament com a reflex d'una actitud de por, com un impuls crític contrarrestat per la situació de subordinació.
- 97) Fenomen que se situaria en la tendència d'un sector d'electors a projectar sobre el passat les opinions del present, en un intent de reconstituir la coherència de les pròpies actituds polítiques. Així ho observen F. Bon-G. Michelat ("Attitudes et comportements politiques a Boulogne-Billancourt" FNSP- A. Colin, Paris 1970, pàgs. 17 a 73.

COMPOSICIÓ DE LA MOSTRA: TOTAL I PRINCIPAL

	<u>TOTAL</u>	<u>PRINCIPAL</u>		<u>DISTRIBUCIÓ REAL</u>
	<u>nº Abs.</u>	<u>nº Abs.</u>	<u>%</u>	<u>DE LA POBL. ELEC.</u> <u>%</u>
Obrer	(126)	(126)	25,-	24,7
Empleat	(54)	(27)	5,4	5,5
Quadre Mig	(44)	(20)	4,-	3,5
Quadre Superior	(39)	(10)	2,-	1,6
Prop. Ind. Serv.	(43)	(35)	7,-	6,7
Pagès	(48)	(18)	3,6	3,5
Militar-FOP	(3)	(3)	0,6	2,-
Clerge	(19)	(2)	0,4	0,3
Estudiant	(41)	(41)	8,2	8,3
Jubilat	(39)	(39)	7,8	8,9
S/L	(192)	(182)	36,2	35,1
	<u>(648)</u>	<u>(503)</u>	<u>100,-</u>	<u>100,-</u>
Homes	(319)	(242)	48,1	48,2
Dones	(329)	(261)	51,9	51,8
	<u>(648)</u>	<u>(503)</u>	<u>100,-</u>	<u>100,-</u>
18-21 anys	(68)	(56)	11,1	11,5
21-42 "	(276)	(199)	39,6	36,3
43-62 "	(236)	(183)	36,4	33,2
més de 63	(65)	(65)	12,9	19,-
	<u>(648)</u>	<u>(503)</u>	<u>100,-</u>	<u>100,-</u>

52,2

DELEGACION DE LA FACULTAD DE
DERECHO

DESCRIPCION SOCIO-ECONOMICA

NUMERO DE CUESTIONARIO:

) SECCION ELECTORAL:

I) BARRIO:

- SEXO:

.....Hombre.

.....Mujer.

- PROFESION:

a) Del entrevistado:.....

.....

b) Del cabeza de familia....

.....

2.- EDAD:

.....Entre 18 y 23 años.

.....Entre 24 y 32 años.

.....Entre 33 y 42 años.

.....Entre 43 y 52 años.

.....Entre 53 y 62 años.

.....Entre 63 y 72 años.

.....Más de 73 años.

.....En blanco/No contesta

- CATEGORIA SOCIO-ECONOMICA:

.....Empresario con más de 5 asalariados.

.....Empresario con menos de 5 asalariados.

.....Asalariado.

.....Régimen de explotación o negocio familiar.

.....Otros.

.....En blanco/No contesta.

- CATEGORIA SOCIO-PROFESIONAL:

.....Obrero.

.....Empleado.

.....Cuadro Medio.

.....Cuadro Superior.

.....Propietario de actividad industrial o de servicios.

.....Empresario agrícola o ganadero.

.....Funcionario Público.

.....Clérigo.

.....Estudiante.

.....Jubilado.

.....Ama de casa.

.....Sin empleo.

.....Otros.

.....En blanco/No contesta.

6.- NIVEL EDUCACIONAL:

.....Sin estudios.

.....Estudios Primarios.

.....Bachiller Elemental o EGI

.....Bachiller Superior o BUP.

.....Formación Profesional.

.....Diplomado Grado Medio.

.....Diplomado Superior.

7.- LUGAR DE NACIMIENTO:

.....Cataluña.

.....Andalucía.

.....Resto España.

.....Extranjero.

.....En blanco/No contesta.

DELEGACION DE LA FACULTAD DE
DERECHO

CUESTIONARIO

- ¿Con qué frecuencia lee Vd. un periódico de información general?

-Cada día.
-A menudo.
-De vez en cuando.
-Casi nunca o nunca.
-En blanco / No contesta.

- ¿Ve Vd. los programas informativos de TVE?

-Asiduamente.
-A menudo.
-De vez en cuando.
-Casi nunca o nunca.
-En blanco / No contesta.

.- ¿Escucha Vd. los programas informativos de alguna emisora de radio?

-Asiduamente.
-A menudo.
-De vez en cuando.
-Casi nunca o nunca.
-En blanco / No contesta.

.- ¿Se interesa Vd. por la política?

-Bastante o mucho.
-Un poco.
-Muy poco o nada.
-En blanco / No contesta.

.- ¿Cree Vd. que la democracia, los partidos políticos y las elecciones libres son necesarios para el buen gobierno de un país?

-Si.
-No.
-Da lo mismo.
-No sabe / No contesta.

LEGACION DE LA FACULTAD DE
DERECHO

CUESTIONARIO

El hecho de que Cataluña tenga Estatuto de Autonomía, Gobierno y Parlamento propios, ¿Cómo lo valora Vd?

-Positivamente.
-Negativamente.
-Indiferente.
-No sabe / No responde.

De las consultas electorales democráticas que se han celebrado (2 elecciones a Cortes, Referéndum sobre la Constitución, Elecciones Municipales, Referéndum sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña, Elecciones al Parlamento de Cataluña), Vd. ha participado:

-En todas.
-En la mayoría.
-Sólo en algunas.
-En ninguna.
-No sabe / No contesta.

Quando Vd. no ha ido a votar, ¿Cuál o cuáles de estos motivos han influido más en ello?

- ...Porque no tenía la edad.
- ...Porque no le satisfacían las alternativas que se le presentaban.
- ...Porque al ser sólo para Cataluña no le interesaban mucho.
- ...Porque aquel día no pudo ir a votar.
- ...Porque creyó que su voto no era importante.
- ...Porque las anteriores elecciones no habían servido para solucionar los problemas más urgentes.
- ...Porque estaba cansado de tantas elecciones.
- ...Porque no le interesaban las elecciones en general.
- ...No sabe / No contesta.
- ...Otros (indíquelos):.....
-
-

Quando Vd. ha ido a votar, ¿Lo ha hecho siempre por el mismo partido?

-Si.
-No.
-No sabe / No responde.

DELEGACION DE LA FACULTAD DE
DERECHO

CUESTIONARIO

- Si Vd. no ha votado siempre a un mismo partido, ¿Puede decirnos cuál o cuáles de estos motivos han influido más en su decisión de votar por otra opción?

-Porque el partido al que Vd. votó anteriormente no actuó conforme Vd. esperaba.
-Porque prefería el candidato de otro partido.
-Porque una cosa son las elecciones de ámbito español y otra las exclusivas para Cataluña.
-Porque creyó que así su voto sería más útil.
-Porque se lo recomendaron personas de su total confianza
-No sabe / No contesta.
-Otros (indíquelos):.....
-
-

- A su juicio cuáles son los principales problemas que tiene planteados nuestro país? (señale un máximo de 5).

-Que los precios suben más deprisa que los salarios.
-La poca atención y control del Gobierno a cuestiones como la Sanidad y Salud Pública, la Enseñanza, la Vivienda, la contaminación,.....
-El terrorismo.
-El bajo rendimiento de muchos trabajadores.
-La incapacidad de muchos empresarios.
-El paro.
-El que un reducido grupo de grandes capitalistas controla la mayor parte de la economía del país en su propio beneficio particular.
-Las excesivas pretensiones de los trabajadores en cuanto a: salarios, horarios, fiestas,....
-La delincuencia y la inseguridad ciudadanas.
-Otros (indíquelos):.....
-
-
-
-No sabe / No contesta.

DELEGACION DE LA FACULTAD DE
DERECHO

CUESTIONARIO

- ¿Cuáles de estas medidas cree Vd. que serían más adecuadas para solucionar los problemas más graves que tiene planteados el país?. (No señale más de 5).

- ...Conceder reducciones de impuestos a los empresarios para estimular las inversiones privadas que creen empleo.
- ...Que el Estado mediante un aumento de los impuestos sobre los grandes beneficios y fortunas, aumente las inversiones públicas creadoras de puestos de trabajo (empresas públicas, hospitales, viviendas sociales,.....).
- ...Ceder a empresas privadas parte de los actuales Servicios Públicos.
- ...Prohibir las horas extras para crear nuevos puestos de trabajo.
- ...Adelantar la edad de la jubilación para facilitar la incorporación de los jóvenes al trabajo.
- ...Que haya mayores facilidades de despido para poder modernizar las empresas.
- ...Mejorar la vigilancia policial.
- ...Aumentar la participación de los trabajadores en el control y gestión de las empresas.
- ...Mayor control público de sectores económicos tan básicos como la energía y la Banca.
- ...Otros (indíquelos).....
-
-
- ...No sabe / No contesta.

- ¿Puede decirnos, por favor, si Vd. decidió participar o no en las siguientes consultas electorales?. (Señale con una cruz -x- la casilla correspondiente a su opción).

	SI	NO	No recuerdo	No contesta
Elecciones Legislativas a Cortes (15-Junio-77)				
Referéndum constitucional (6-Diciembre-1.978)				
Elecciones Legislativas a Cortes (1-Mar-79)				
Elecciones Municipales (3-Abril-79)				
Referéndum sobre el Estatuto Catalán (25-Oc-79)				
Elecciones Legislativas al Parlament (20-Mar-80)				

DELEGACION DE LA FACULTAD DE

DERECHO

CUESTIONARIO

- ¿Podría decirnos, por favor, la opción política a la que Vd. votó en cada una de las siguientes elecciones? (Señale con una cruz -x- la casilla que corresponda a su opción en cada elección. Para facilitar la respuesta se indican los nombres de los dirigentes más conocidos de cada partido).

Congreso Diputados (15-Junio-1.977)	Congreso Diputados (1-Marzo-1.979)	Ayuntamientos (3-Abril-1.979)	Parlamento de Catalunya. (20-Marzo-1.980)
--	---------------------------------------	----------------------------------	--

anza Popular - Coalición Democrática. (A.P., C.D.)
aga Iribarne)

rza Nueva, Falange Española
as Piñar)

tristes de Catalunya (Unión de Centro Democrático)
olfo Suárez, Anton Canyellas, Manuel Sárraga)

iment Comunista, Lliga Comunista Revolucionària, Par
del Treball, C.R.T., P.C.O.E., O.C.E., -B.R.

uerra de Catalunya
lo 15-Junio-1.977)

uerra Republicana de Catalunya (E.R.C.)
ribert Barrera, Audet, Dr. Puigvert)

ionalistes d'Esquerra, B.E.A.N.
rinachs)

tido Socialista de Andalucía
jas Marcos), (sólo 20-Marzo-1.980)

te Democràtic per Catalunya (P.D.C.)
lo 15-Junio-1.977)

vergència i Unió (C,D,C, - U.D.C.)
rdi Pujol, Maria Rubies, Joan Oró)

tit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)
lpe González, Joan Raventós, Antoni Siurana)

tit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)
tiago Carrillo, Pere Ardiaca, Magda Ballester)

5 Democràtica de Catalunya - Centre Català
lo 15-Junio-1.977)

os (indicarlo).....
.....

votó

sabe

ontesta

CUESTIONARIO

- Si ahora se convocaran nuevas elecciones legislativas a Cortes, ¿participaría Vd. en ellas?. (Señalar con una cruz -x- la respuesta correspondiente a su opción).

-SI.
-NO.
-No sabe.
-No responde.

- Si ahora se convocaran nuevas elecciones legislativas a Cortes, ¿a cuál de estas opciones votaría Vd.?. (Señalar con una cruz la respuesta correspondiente a su opción). (Si estuviese indeciso entre 2 opciones, puede señalarla)

- ...Fuerza Nueva, Falange Española (Blas Piñar).
- ...Coalición Democrática (Fraga Iribarne).
- ...Socialistas (PSC-PSOE), (Felipe González).
- ...Moviment Comunista, Lliga Comunista, Partit del Treball, PCOE, OCE-BR.
- ...Nacionalistes d'Esquerra BEAN.
- ...Unión de Centro Democrático (UCD) (Leopoldo Calvo-telo).
- ...Convergència i Unió (Jordi Pujol).
- ...Esquerra Republicana de Catalunya (Heribert Barrer)
- ...Comunistas (PSUC-PCE) (Santiago Carrillo).
- ...Partido Socialista Andaluz (PSA) (Rojas Marcos).
- ...No sabe.
- ...No votaría.
- ...En blanco / No contesta.
- ...Otros:.....

---oo0oo---

LA CIRCUMSCRIPCIO DE LLEIDA

Fins aquí he exposat el marc teòric, conceptual, metodològic i tècnic, així com la infraestructura de dades i variables, com a pilars sobre els quals reposa aquesta investigació.

Ara bé, l'adequada comprensió dels fenòmens en els estudis de micro-sociologia obliga a situar l'àmbit de la investigació en un marc de referència més ampli, en un doble sentit:

Per una banda, a nivell de la interrelació entre els diferents aspectes que defineixen una formació social. És a dir, en el nostre cas, situar el comportament electoral en el marc de la realitat física, econòmica, social, etc..., de la circumscripció de Lleida com a marc condicionant dins el qual s'estableixen unes determinades relacions socials, es realitza el procés de socialització i, en definitiva, es produeix el comportament electoral.

Es en aquest sentit, doncs, que començaré la meva anàlisi dibuixant aquest marc a nivell general (i que continuaré per a cada comarca en les monografies corresponents).

Per altra banda, a més a més, l'estudi del comportament electoral a la circumscripció de Lleida s'ha de situar en el context global del sistema polític en el qual es desenvolupen les eleccions.

Els processos d'assalarització i urbanització, el desenvolupament dels mitjans de comunicació, i sobretot dels "mass media", són factors que han produït un creixent nivell d'integració social, i doncs, que han contribuït a donar una importància decisiva en la determinació

del comportament electoral, i especialment sobre la seva evolució, a un seguit d'elements definidors de la conjuntura política, econòmica i social.

Es en aquest sentit que exposaré també, procés per procés, una panoràmica dels principals aspectes generals de conjuntura (la incidència dels quals haurem d'estudiar també en les monografies comarcals), així com les línies mestres del comportament a nivell espanyol i/o català.

En conjunt, doncs, aquest doble marc de referències ens donarà les "claus" fonamentals per a endinsar-nos posteriorment en l'anàlisi del comportament a cada comarca, tot evitant que l'observació dels arbres no ens deixi veure el bosc.

1.- LA CIRCUMSCRIPCIO DE LLEIDA

1. LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE LLEIDA

1. 1. Descripció sòcio-econòmica.

1. 1. 1. Marc Físic:--

La circumscripció electoral de Lleida -o el seu equivalent administratiu: la província de Lleida- amb una extensió de 12.028 km.² és la més gran de Catalunya i ocupa el 37,7 % del territori català en la seva part més Occidental i Nord-occidental.

El mapa físic de la circumscripció ve determinat per 2 elements fonamentals: 1) El sistema hidrogràfic.

2) La separació plana/muntanya.

1) Físicament la circumscripció de Lleida es vertebra fonamentalment al voltant de la Conca del Segre, riu que l'atravessa totalment de Nord a Sud, i les conques dels seus afluents: La Noguera Pallaresa -que va del pirineu fins a Balaguer- i la Noguera Ribagorçana - de la Ribagorça fins a Vilanova de la Barca-, (d'aquesta última, però, només pertany a la circumscripció el vessant oriental ja que l'Occidental està inclòs en la província d'Oscà). En conjunt, aquests 3 rius, els embassaments que s'hi han fet, els canals de rec que surten i altres petits afluents, creen un sistema hidrogràfic que estructura, pràcticament, tota la circumscripció.

2) L'altre element fonamental és l'existència d'una zona de muntanya i una de plana que es reparteixen el territori de la circumscripció gairebé al 50 %: La zona definida per les serralades pre-pirinenques i el massís pirinenc, al Nord de la circumscripció, i la zona de plana que forma part de la depressió occidental de Catalunya, al sud, conformen, també, 2 realitats sòcio-econòmiques

diferents.

1.1.2. Factor Humà:

Als municipis de la circumscripció de Lleida hi habitaven, l'any 1981, 351.113 (1) persones. Això suposa una baixíssima densitat demogràfica (28,8 habitants per km.²) si la comparem amb la de Calatunya (190 hab./km.²) o, fins i tot amb la d'Espanya (73 hab./km.²). Així, la circumscripció de Lleida que, com he dit, ocupa el 37,7 % del territori català concentra només el 6,5 % de la població de Catalunya.

QUADRE - 1
Variació demogràfica

	<u>1950</u>	<u>1970</u>	<u>1978</u>
Barcelona	100	176	212
Tarragona	100	121	146
Lleida	100	104	108
Girona	100	127	143
Catalunya	100	158	187
Espanya	100	121	132

Font: Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Lleida (COCILL) .

Consorci d'Informació i documentació de Catalunya (CIDC) . .

Com pot veure's en el quadre adjunt el baix nivell de població a la circumscripció no és només una característica estàdística sinó també dinàmica: l'expansió demogràfica de Lleida és molt lenta en comparació amb els ritmes de creixement més vius - i cada cop més forts- de les altres circumscripcions.

Aquest ritme tant baix de creixement, de molt el més lent de Catalunya, resulta de la particular evolució als 2 nivells de moviment demogràfic:

1) Moderat creixement natural, semblant al de Tarragona i Lleida, però considerablement més baix que el de Barcelona.

2) Taxa migratòria negativa amb un valor aproximat al 50 % de l'índex de creixement natural. Es l'única circumscripció de Catalunya on l'índex d'emigració és més elevat que el d'immigració.

Aquestes característiques ens indiquen ja, que l'activitat econòmica es basa, sobre tot, en els sectors menys dinàmics.

1. 1. 3. Activitat econòmica:

L'activitat econòmica de la circumscripció es basa en el sector agrari, tot i que en els darrers anys el sector serveis ha incrementat fortament la seva importància . El més feble és el sector industrial.

QUADRE - 2

Producte net per sectors

	<u>Agrari</u>	<u>Industrial</u>	<u>Terciari</u>
Lleida	37,4	25,5	37,1
Barcelona	1,8	50,4	47,8
Tarragona	16,9	38,5	44,6
Girona	9,6	38,2	52,2
Catalunya	5,8	47,-	47,2
Espanya	12,2	36,9	50,9

Font: Banco de Bilbao: "Renta Nacional de España y su distribución provincial" (1978).

El quadre adjunt ens permet una visió comparativa amb les altres circumscripcions catalanes i amb les dades referents a Espanya i Catalunya, expressant molt clarament l'especificitat de la nostra circumscripció.

En el sector agrari el 40 % de la producció correspon a la fruticultura i l'horticultura, el 30 % a la producció de carn (fonamentalment porquí i aviram, però també vaquí i oví) que és un subsector en gran expansió, el 18 % de la producció de cereals, el 3 % a la llet i el 2,5 % a la fusta, com a partides més importants.

Pel que fa al sector industrial la principal producció és la d'energia elèctrica (21,- % de la producció industrial de la circumscripció) que es realitza mitjançant l'aprofitament hidràulic dels seus amplis recursos d'aigua. A continuació, la construcció i la indústria de l'alimentació que representen cadascuna el 19 %. L'últim gran subsector és el metal·lúrgic que representa l'11 %.

Finalment, en el sector terciari, el subsector més important és el comerç (35 % del Producte Provincial Brut del sector), venint després els Transports i Comunicacions (13 %), Administració Pública i Defensa (11 %), Estalvi, Banca i Assegurances (10 %). Ensenyament i serveis Sanitaris (9 %) i Hosteleria (6 %), atribuint-se la resta a serveis diversos de menor entitat.

1.1.4. Estructura Territorial:

A) ELS MUNICIPIS:

La població de la circumscripció de Lleida es distribueix en 229 municipis. La Capital, lleida, concentra

el 29,4 % dels habitants de la circumscripció; el 29,5 % habita en els 19 municipis que tenen entre 3.000 i 15.000 habitants; el 21,4 % viu en els 48 que en tenen entre 1.000 i 3.000; i els 161 municipis amb menys de 1.000 habitants representen només el 19,7 % de la població provincial. Aquestes dades ens permeten copsar clarament l'enorme importància del nucli urbà de Lleida en el context de la circumscripció i el caracter semi-rural i rural del medi en el que habita la majoria de la població.

Els municipis amb més de 1.000 habitants són, classificats per comarques:

(Dades a 31 - XII - 1978)

1.- Més de 15.000 habitants.

Segrià: Lleida (102.599 hab.)

2.- Entre 3.000 i 15.000 habitants.

a) Entre 9.000 i 15.000 habitants:

Noguera: Balaguer (12.241 hab.)

Urgell: Tàrrega (10.583 hab.)

Alt Urgell: La Seu d'Urgell (9.871 hab.)

b) Entre 3.000 i 9.000 habitants:

Segrià: Alcarras (4.166 hab.), Alguaire (3.012 hab.), Almacelles (5.086 hab.), Alpicat (3.112 hab.), Mollerussa (7.473 hab.) , Almenar (3.653 hab.).

Urgell: Agramunt (4.343 hab.), Bellpuig (3.559 hab.).

Noguera: Alfarràs (3.100 hab.), Artesa de Segre
(3.330 hab.).

Garrigues: Borges Blanques (5.045 hab.), Juneda
(3.110 hab.).

Segarra: Cervera (6.240 hab.).

Pallars Jussà: La Pobla de Segur (3.230 hab.),
Tremp (6.249 hab.).

Solsonès: Solsona (5.964 hab.).

3.- Entre 1.000 i 3.000 habitants.

Segrià: Albatàrrech, Alcoletge, Artesa de Lleida,
Aitona, Bell.lloch, Corbins, Golmés, Granja
d'Escarp, Maials, Palau d'Anglesola,
Rosselló, Serós, Soses, Torrefarrera, Torres
de Segre.

Noguera: Albesa, Bellcaire d'Urgell, Bellví, Camarasa,
Linyola, Montgai, Ponts, Termens, Vallfogona
de Balaguer.

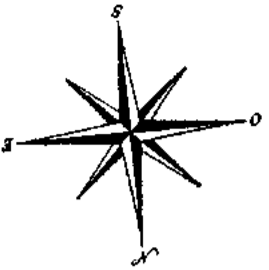
Urgell: Anglesola, Castellserà, Fuliola, Ivars d'Urgell,
Tornabous, Vilanova de Bellpuig, Verdú.

Garrigues: Arbeca, Castellldans, Cervià, La Granadella,
Torregrossa.

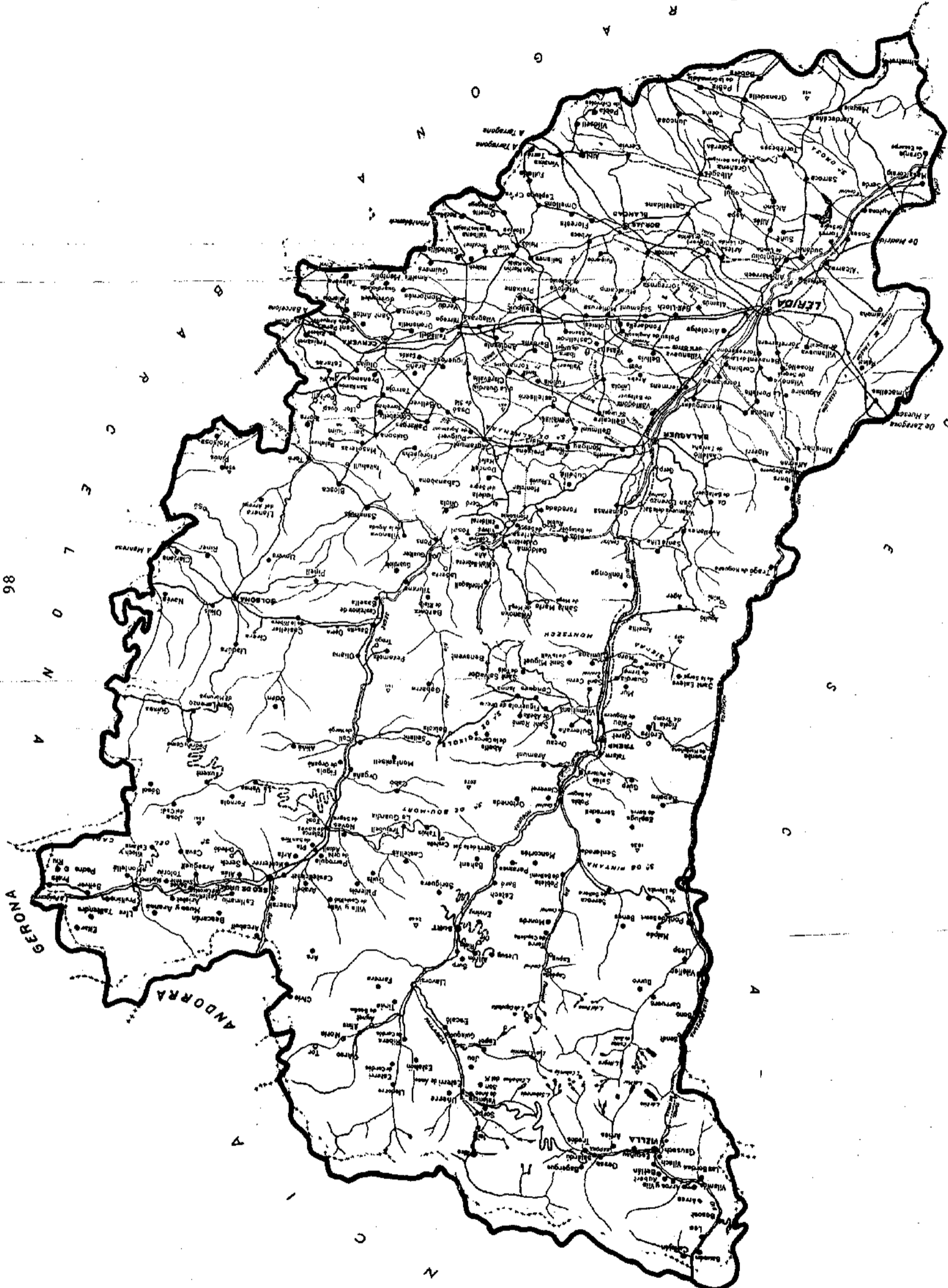
Segarra: Guissona, S. Guim de Freixenet, Torà.

Cerdanya: Bellver de Cerdanya.

Alt Urgell: Oliana, Organyà, Ribera de l'Urgellet.

ZARAGOZA

86

GERONA

ANDORRA

T
A
R
A
G
O
N
A

H
A
R
O
N
A

C
A
T
A
L
U
N
A

S
A
R
D
U
N
A

A
R
A
G
O
N
A

A
R
A
G
O
N
A

A
R
A
G
O
N
A

A
R
A
G
O
N
A

Pallars Sobirà: Sort.

Pallars Jussà: Isona i Conca d'Allà, Pont de Suert.

La Vall d'Aràn: Alt Aràn, Viella-Mig Aràn.

Solsonès: (cap).

Com es pot deduir d'aquesta relació, els nuclis més grans de població és concentren fonamentalment al Segrià, a la Noguera i a l'Urgell.

Per altra banda, també cal dir que alguns dels municipis esmentats són "concentracions" de diferents nuclis de població i de vivendes disseminades.

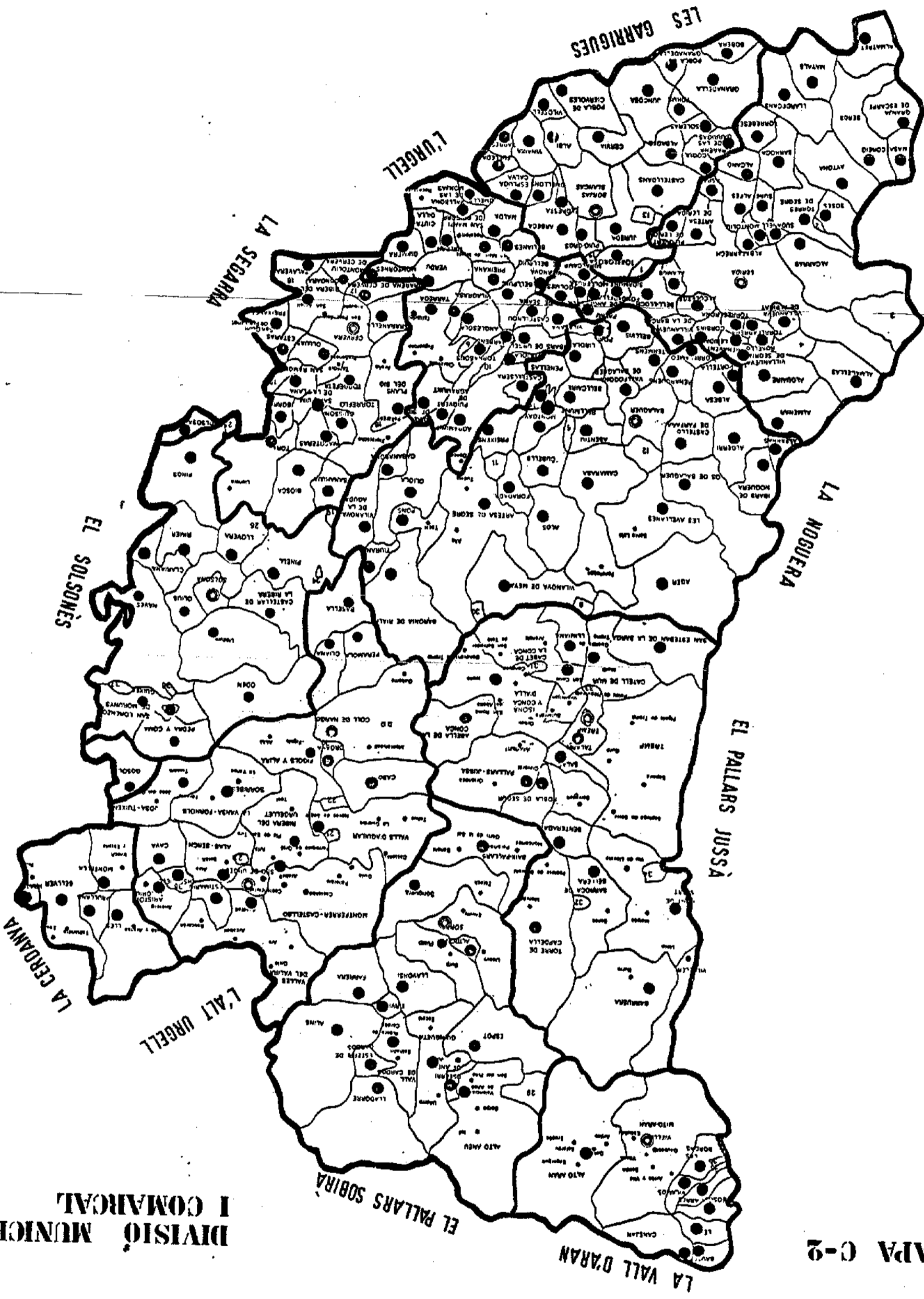
Entre els municipis amb més de 1.000 habitants aquells en els quals habita menys del 75 % de la població municipal en el nucli principal són: Alpicat (55%), Artesa de Segre (62%), Bellver de Cerdanya (66%), Isona i Conca d'Allà (41%), Montgai (65%), Tornabous (59%), Alt Aràn (20%), Viella Mig-Arà (55%), Ribera de l'Urgellet (20%).

La "concentració" és molt més corrent entre els municipis amb menys de 1.000 habitants, sobretot a la zona de muntanya, a on la dispersió poblacional és més regla que excepció.

Cal tenir en compte, però, que l'evolució demogràfica de la circumscripció es produeix de tal manera que s'ha anat incrementant la població de Lleida ciutat i la dels municipis més grans i s'han anat despoblant, sobretot, els municipis més petits. Així la ciutat de Lleida ha pasat de tenir el 15% dels habitants de la

DIVISIÓ MUNICIPAL I COMARCAL

MAPA C-2

105

circumscripció el 1960, a tenir-n'he el 25% el 1970 i el 29% el 1978. En canvi els municipis amb menys de 1.000 habitants han seguit el camí invers: si el 1960 tenien el 38% dels habitants de la circumscripció, el 1970 en tenien el 29% i el 1978 ja només en tenien el 19 % (2).

Lògicament és a Lleida ciutat i en els altres municipis grans i capitals de comarca (Tàrrrega, Balaguer, La Seu, Mollerussa, Cervera, etc.) on es concentra l'activitat industrial i de serveis, mentre que l'activitat agrària és la fonamental, i en general quasi-exclusiva, en els municipis amb menys de 3.000 habitants.

B) LES COMARQUES:

La divisió comarcal ens permet expressar de manera operativa la diversitat existent a l'interior de la circumscripció. Les comarques que comprén la circumscripció de Lleida són:

QUADRE - 3

Les comarques de la circumscripció (3)

	<u>Habitants</u> <u>1981</u>	<u>Densitat</u> <u>(habs./Km.)</u>
a) <u>A la muntanya.</u>		
La Vall d'Aràn	5.808	9,4
El Pallars Jussà	18.768	10,7
El Pallars Sobirà	5.450	4,-
L'Alt Urgell	19.332	13,4
La Cerdanya	2.885	16,-
El Solsonés	10.764	11,1
b) <u>A la plana:</u>		
La Noguera	43.530	24,6
La Segarra	17.359	24,1
L'Urgell	35.359	51,8
El Segrià	169.066	115,1
Les Garrigues	22.809	27,2

Coherentment amb el que hem vist en parlar dels municipis, el Segrià, La Noguera i l'Urgell són les comarques més poblades, seguides d'un nucli format per les Garrigues, la Segarra, l'Alt Urgell i el Pallars Jussà, quedant el Solsonés a mig camí entre aquest lloc i el de les comarques menys poblades: la Vall d'Aràn, el Pallars Sobirà i la Cerdanya. Per altra banda, la densitat de població, ens diferencia clarament les comarques de la muntanya i les de la plana.

L'evolució demogràfica ha tingut també les seves especificitats comarcals:

QUADRE - 4

Evolució demogràfica i immigració, per comarques

	<u>1950-75 (4)</u>	<u>1975-81 (5)</u>	<u>Immigració(%) (6)</u>
Segrià.....	+ 52,5 %	+ 4.-	26,4
Noguera.....	- 4,6 %	-1,3	15,9
Urgell.....	- 8,6 %	+0,1	10,4
Garrigues.....	- 17,7 %	-2,2	4,-
Segarra.....	- 18,5 %	-1,7	10,4
Solsonés.....	- 7,4 %	-3,3	11,0
Alt Urgell.....	- 12,7 %	+2,9	15,7
Pallars Jussà.....	- 24,2 %	-1,5	15,5
Vall d'Aràn.....	- 16,3 %	12,3	22,4
Pallars Sobirà.....	- 42,- %	-10,9	10,4
Cerdanya.....	- 30,- %	-4.-	13,0

Com pot deduir-se del quadre, l'expansió demogràfica de la circumscripció es fa única i exclusivament sobre la base del Segrià (i especialment Lleida ciutat) ja que totes les altres comarques perden població amb més o menys intensitat: les comarques del Pirineu presen-

ten totes un índex de pèrdua de població molt més elevats entre 1950-75; també, a la plana, la Segarra i les Garrigues ha experimentat un important procés de despoblament. En els darrers anys (1970-71) només hi ha uns símptomes de recuperació a la Vall d'Aràn, havent-se reduït el ritme de despoblament a la resta.

L'activitat agrària és la predominant a totes les comarques excepte al Segrià i a la Vall d'Aràn a on predominen les activitats de serveis; a les Garrigues, la Cerdanya, el Pallars Jussà i el Pallars Sobirà és, però, on més predomina l'activitat agrària. En tot cas, el percentatge de població ocupada en activitats agràries a cadascuna de les comarques de la circumscripció de Lleida és molt superior a la mitjana de Catalunya i només comparables amb algunes de les comarques de Tarragona.

C) ALT PIRINEU I LA PLANA:

Com hem dit abans, la doble realitat física que existeix a la circumscripció determina 2 espais socio-econòmics ben diferents: la zona de Muntanya i la Plana.

La zona de muntanya, que també anomenarem Pirineu o bé Alt Pirineu està formada per les comarques de: La Vall d'Aràn, els Pallars Jussà i Sobirà, L'Alt Urgell i la Cerdanya.

La plana comprén les comarques de: la Noguera, la Segarra, l'Urgell, el Segrià i les Garrigues.

En una situació molt particular queda el Solsonés, fonamentalment muntanyenc, però decantat cap a la Conca del Llobregat i no cap a la del Segre, fet pel qual té un nivell molt baix d'integració amb la resta de comarques

de la circumscripció.

a) L'ALT PIRINEU.- Amb un total de 52.243 habitants l'any 1981 i una extensió de 5.300 km², que representen el 14,9% i el 44,1% dels respectius totals de la circumscripció, les comarques d'aquesta zona s'estructuren en funció de les valls dels quatre grans rius pirinencs: Segre, Noguera Pallaresa, Noguera Ribagorçana i Garona (vessant atlàntic). Malgrat les fortes especificitats de cadascuna, les 5 comarques de l'Alt Pirineu tenen un conjunt de característiques comuns que permeten definir una unitat territorial i socio-econòmica molt homogènia i diferenciada de la resta de la circumscripció. Aquestes característiques són:

- Predomini absolut de l'explotació familiar agrícola i ramadera per a la producció de llet i carn (excepte a la subcomarca d'Oliana -horticultura- i a la Conca de Tremp -cereals-) amb tots els problemes propis del mini-fundi i elevat parcel·lament de les explotacions (veure anexe de dades agràries).

- Existència d'importants recursos naturals (forestals, hídrics, etc.) amb problemes d'explotació irracional i incontrolada.

- Constitueixen zones turístiques pluriestacionals amb problemes d'especulació i falta d'ordenació.

- Característiques oroogràfiques i climatològiques (fortes pendents i clima rigorós a l'hivern que dificulten les comunicacions, les relacions socials i la integració territorial alhora que fomenten la dispersió poblacional (gran part dels municipis de l'Alt Pirineu són formats per nuclis de població dispersos i, molts cops, bastant allunyats).

Finalment hi ha 3 característiques més que, malgrat donar-se també a altres comarques de la circumscripció, tenen a l'Alt Pirineu una expressió molt punyent:

- La depressió econòmica, o en el millor dels casos estancament, resultant del model de desenvolupament utilitzat i que, fonamentant l'especulació, ha concentrat l'activitat industrial en uns petits centres, deixant a la resta del territori sense possibilitats de dinamitzar la seva economia. Només cal dir a títol d'exemple, que en el sector industrial, entre 1964 i 1973 s'ha invertit a l'Alt Pirineu el 0,17% del total d'inversions industrials a Catalunya (7). Aquesta situació de depressió comporta una manca quasi total de capacitat d'autodefensa enfront d'inversions merament especulatives.

- La marginació a tots els nivells (físic, econòmic, polític, social) com a conseqüència de les dificultats del relleu, l'allunyament dels centres més dinàmics i la utilització d'un marc territorial provincial totalment inadequat a la realitat d'aquestes comarques.

- El progressiu despoblament que resulta de tota aquesta situació en forçar l'emigració de molts habitants d'aquestes comarques i que no es veu compensada per l'arribada d'alguns contingents immigrants.

b) LA PLANA.- Les comarques del sud de la circumscripció formen una realitat molt més heterogènia que l'Alt Pirineu, amb característiques molt diferents entre elles. En conjunt apleguen 288.106 persones l'any 1981 en una superfície de 5.750 km² (el 82,1% i el 47,8% dels respectius totals de la circumscripció).

El curs del Segre i els canals de rec estructuraren aquesta àrea en 2 grans parts: la zona de regadiu i la

de secà.

La zona de regadiu que comprén gairebé tot el Segrià (excepte el "garriguenc"), la meitat sud de la Noguera, l'occidental de l'Urgell i el Nord de les Garrigues, forma tot una zona compacta al bell mig de la plana.

La zona de secà, que constitueix la perifèria de la zona de regadiu, comprén la meitat nord de la Noguera, la Segarra la meitat oriental de l'Urgell, bona part de les Garrigues i el "Segrià garriguenc".

Les següents característiques ens ajuden a definir la realitat de la plana:

- L'aigua és un "bé escàs" a la pràctica totalitat de l'àrea sobretot, lògicament, a les zones de secà.

- Els arbres fruiters i, en menor grau els cereals i l'horta, predominen en les zones regades, mentre que al secà predomina el cereal però també és important el cultiu de l'olivera, la vinya i els ametllers.

- Predomina l'explotació de tipus familiar (amb un alt percentatge de terra conreada en règim de masoveria: 10-20%), trobant-se en una fase molt més avançada que al Pirineu la desaparició del minifundi, procés afavorit per les característiques de la zona, que també fan possible una menor dispersió parcel·lària en les explotacions (veure anexe de dades agràries).

- Els municipis, en general, són unitats urbanes compactes, tenint molt poca importància la dispersió poblacional al seu interior (excepte a la Segarra).

- Lleida, Balaguer, Mollerussa i Tàrrrega han concentrat el desenvolupament industrial, i l'àrea que defineixen

constitueix la zona més dinàmica de la circumscripció, construïda sobre les principals vies de comunicació.

- La pròpia orografia del terreny facilita l'existència d'una red viària molt més densa que a l'Alt Pirineu i permet una major relació social tot potenciant la integració territorial.

- La depressió econòmica, la marginació i el despoblament afecten sobretot, a les zones de secà, i a les més allunyades del "centre dinàmic" i de les principals vies de comunicació.

1. 1. 5. Les comunicacions.

A) LES VIES DE COMUNICACIÓ

Per les seves profundes implicacions econòmiques i socials, les vies de comunicació són un element determinant en la vertebració d'un territori.

A la circumscripció de Lleida hi ha 2 tipus de vies de comunicació: Carreteres i Ferrocarril.

a) comunicacions per carretera.- La xarxa de la circumscripció s'estructura al voltant de cinc eixos de comunicació principals:

- L'autopista de l'Ebre que travessa el Segrià i la part nord de les Garrigues.

- La carretera Nacional II (Madrid, Saragossa, Lleida, Barcelona) que travessa d'Est a Oest la Segarra, l'Urgell i el Segrià. Es la principal via de comunicació de la circumscripció i articula l'eix Lleida-Mollerussa-Tàrrrega.

- La carretera Nacional 240 (Osca-Lleida-Tarragona)

que atravessa el segrià i les garrigues de sud-est a nord-oest.

- La carretera Nacional 230, que des de les terres de l'Ebre atravessa el Segrià de sud a nord, i seguint per terres de Osca, torna a entrar a la circumscripció pel nord del Pallars Jussà i atravessa la Vall d'Aràn en direcció a França.

- La carretera comarcal 1313 (Lleida-La Seu d'Urgell-Puigcerdà) que de sud a nord atravessa el Segrià, la Noguera, l'Alt Urgell i d'oest a est, la Cerdanya. Via principal d'accés a Andorra, registra un tràfic molt intens, només superat, a la circumscripció, per la Nacional II.

Altres carreteres de menor importància completen aquesta xarxa que és molt més densa a la plana que a la muntanya, i en aquesta darrera zona amb l'aggravant d'uns camins i carreteres de traçat molt més difícil, el pis es troba en molt pitjors condicions i el gel i la neu dificulten (i en alguns casos impossibiliten) el trànsit durant l'hivern.

b) Ferrocarril.- Pel territori de la circumscripció transcorren 3 línies de ferrocarril:

- Barcelona-Lleida-Saragosa: amb un traçat paral·lel a la Nacional II.

- Barcelona-S.Vicenç-Lleida-Saragossa: és la més utilitzada avui, amb un traçat molt semblant a l'autopista de l'Ebre i a la N-240.

- Lleida-Balaguer-Tremp-La Pobla de Segur: és l'única via que arriba a les portes del Pirineu.

En resum, la Plana, amb Lleida-ciutat com a

centre neuràlgic, és una zona molt més ben comunicada que l'Alt Pirineu, tan cap enfora de la circumscripció com, a l'interior, entre els diferents municipis.

B) ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

a) Premsa: Existeixen 2 diaris editats a Lleida ciutat. La seva principal zona de difusió és sobretot la capital i, en general, l'àrea de influència de l'eix Balaguer-LleidaTàrrrega, amb més dificultats de "penetració" a la resta de la circumscripció.

Els anys 1978 i 1979 va existir una revista setmanal amb la mateixa àrea de difusió que els diaris.

Pel que fa referència a la premsa comarcal, la seva difusió és molt pobre, havent sorgit en els darrers anys multitud d'iniciatives però amb molt curta durada.

b) Ràdio: Existeixen 3 emissores de ràdio l'àrea d'audiència de les quals abasta tota la Plana i arriba fins a les estribacions de la muntanya.

La premsa i la ràdio autòctones contribueixen doncs, a una major integració social i territorial a la Plana, però no al Pirineu que ni té instruments autòctons ni pràcticament participa en els "provincials".

1. 2. LA POBLACIÓ ELECTORAL.

1. 2. 1. Aspectes generals:

El 31-XII-1977 hi havien censades als municipis de la circumscripció de Lleida 266.241 persones majors de 18 anys que representaven el 74,9% del conjunt de població. Per comarques la distribució era la següent:

<u>QUADRE - 5</u>				
	(A)	(B)		%
	<u>Habitants</u>	<u>Població Electoral</u>	<u>relació (A) / (B)</u>	<u>Comarca s/Total</u>
Vall d'Aràn	5.448	4.342	79,7	1,6
Pallars Jussà	19.037	15.161	79,6	5,7
Pallars Sobirà	5.937	5.109	86,-	1,9
Alt Urgell	19.119	15.491	81,-	5,8
Cerdanya	3.043	2.409	79,2	0,9
Solsonès	11.193	8.475	75,7	3,2
Noguera	46.368	35.712	77,-	13,4
Segarra	17.633	13.748	78,-	5,2
Urgell	35.513	27.256	76,7	10,2
Segrià	168.404	119.725	71,1	45,0
Garrigues	<u>23.239</u>	<u>18.503</u>	<u>79,6</u>	<u>6,9</u>
	354.934	265.931	74,9	100,0
	<u>376 (8)</u>	<u>310 (8)</u>		
	355.310	266.241		

Com pot observar-se en el quadre les comarques més dinàmiques (Segrià, Urgell, i Noguera) són aquelles en que la població electoral representa una proporció més baixa respecte de la població total. A aquestes comarques s'hi afegeix el Solsonès que entre els anys

1970-75 havia invertit la seva tendència al decreixement demogràfic.

El fet que l'esmentat quocient sigui més baix a les comarques més dinàmiques no vol dir altra cosa que és en aquestes comarques on hi ha un més elevat percentatge de menors de 18 anys, clar indicador de la seva "vitalitat demogràfica".

Per altra banda cal veure la importància del Segrià en el conjunt de la població electoral de la circumscripció ja que representa el 45% de l'electorat (Lleida ciutat concentra el 60,7% dels electors del Segrià i el 27,3% de la circumscripció). Aquesta és una dada que cal tenir molt en compte a l'hora d'analitzar l'estructura social de l'electorat i els resultats de les eleccions a la circumscripció.

De fet, els desequilibris en la distribució comarcal de la població electoral només són una repetició, amb molt petites diferències quantitatives, del que ja hem vist en parlar de la població general.

1.2.2. Estructura Social (9)

En el quadre adjunt es reflecteix l'estructura social de l'electorat de la circumscripció de Lleida en funció de les 3 variables utilitzades en la nostra anàlisi: sexe, edat i categoria socio-professional.

Aquesta estructuració, però, ni és igual a la d'altres circumscripcions de Catalunya ni és homogènia a l'interior del propi territori. Les particulars característiques i diversitats de la circumscripció de Lleida que hem vist fins ara es reflecteixen també en l'estructura social de la seva població electoral. Anem-

QUADRE - 6
CIRCUMSCRIPCIÓ ELECTORAL DE LLEIDA - TOTAL

Edats	<u>HOMES</u>		<u>DONES</u>		<u>TOTAL</u>	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%
17 a 20	11247	4,22	10844	4,07	22091	8,30
21 a 29	24022	9,03	22428	8,43	46450	17,46
30 a 39	19477	7,32	18930	7,11	38407	14,44
40 a 49	23830	8,96	23813	8,95	47643	17,91
50 a 59	22941	8,62	22769	8,56	45710	17,18
60 a 69	17224	6,47	18612	6,99	35836	13,47
70 a 79	10460	3,93	11973	4,50	22433	8,43
80 i més	3323	1,24	4038	1,51	7361	2,76
TOTAL	132524	49,83	133407	50,16	265931	100

Categoria socio-professional

Obrer	50622	19,26
Empleat	12523	4,76
Quadre Mig	5620	2,13
Quadre Superior	2379	0,90
Propiet. de la Indus. o Serv.	14212	5,40
Pagès	37097	14,11
Clerge	953	0,36
Militar-FOP	2230	0,48
Inactius	137108	52,17
TOTAL	262744	100

ho a veure.

1.2.2.1. Edat:

Tal com pot veure's en el quadre-6 els grups d'edat més nombrosos són: els de 40-49 anys (17,9% de l'electorat), el de 21-29 anys (17,5%) i el 50-59 anys (17,4%). Darrera d'aquests, amb menys importància, es troben els grups de 30-39 anys (14,4%) i de 60-69 anys (13,5%). Finalment, ja molt distanciats, hi ha els grups de 17-20 anys (8,3%), el de 70-79 anys (8,4%) i, en darrer lloc, el de majors de 80 anys.

A nivell comparatiu, en no disposar de dades elaborades amb els mateixos criteris que els d'aquest treball, utilitzarem les del quadre-7 elaborades amb criteris molt semblants.

QUADRE - 7

Població electoral: Grups d'edat (%)

	<u>"Jove"</u> <u>15-39</u>	<u>"Mitjana"</u> <u>40-59</u>	<u>"Gran"</u> <u>60 i més</u>
Barcelona (10)	49,1	32,4	18,5
Tarragona (11)	44,3	32,7	22,9
Lleida (11)	41,5	34,6	24,1
Girona (11)	43,8	34,1	22,1

La comparació de les dades corresponents a les 4 circumscripcions de Catalunya ens mostra que a Lleida el percentatge d'electors majors de 40 anys és més alt que a les altres circumscripcions mentre que és més baix el seu percentatge de menors d'aquesta edat.. Lleida és, doncs la circumscripció amb l'electorat més "vell" de Catalunya.

A l'interior de la circumscripció la distribució comarcal d'aquesta estructura d'edats no és, però, homogènia; hi han diferències considerables.

QUADRE - 8

Grups d'Edats per comarques (%)

	<u>"Jove"</u> <u>17-39</u>	<u>"Mitjana"</u> <u>40-59</u>	<u>"gran"</u> <u>més de 60</u>
Segrià	44,3	34,3	21,3
Noguera	37,4	35,6	26,9
Urgell	36,4	35,4	28,1
Urgell	36,4	35,4	28,1
Garrigues	33,6	35,9	30,5
Segarra	36,5	35,5	27,-
Solsonès	41,6	35,7	22,6
Cerdanya	37,9	37,1	25,5
Alt Urgell	37,9	36,6	25,5
Pallars Sobirà	34,9	36,-	28,8
Pallars Jussà	34,1	36,-	29,9
Vall d'Aràn	45,8	32,7	21,5
CIRCUMSCRIPCIÓ	40,2	35,1	24,7

Així en base a l'estructura per edats de la població electoral comarcal es pot diferenciar 3 tipus de comarques:

<u>"Joves"</u>	<u>"De mitjana edat"</u>	<u>"Grans"</u>
Vall d'Aràn	Alt Urgell	Pallars Jussà
Segrià	Cerdanya	Pallars Sobirà
Solsonès	Segarra	Garrigues
	Urgell	
	Noguera	

Anomeno comarques "joves" aquelles a les quals el percentatge comarcal d'electors amb edats entre 17

i 39 anys és superior a la corresponent mitjana de la circumscripció, i el percentatge comarcal d'electors de més de 60 anys és inferior a la seva respectiva mitjana a nivell de circumscripció.

Considero comarques "grans" aquelles en què el percentatge comarcal d'electors amb edats compreses entre 17 i 39 anys és sensiblement inferior a la corresponent mitjana de la circumscripció, i el percentatge comarcal d'electors de més de 60 anys és considerablement superior a la seva respectiva mitjana a nivell de la circumscripció.

Finalment classifico com comarques de "mitjana edat" aquelles que presenten un major equilibri entre els percentatges dels tres grups d'edat, tot i situant-se els percentatges de les edats "joves" i de les edats "grans" lleugerament per sota i per sobre, respectivament, de les corresponents mitjanes de la circumscripció.

Malgrat ésser aquesta una anàlisi essencialment estàdística i descriptiva, em sembla interessant, però, remarcar la coincidència bàsica de les característiques comarcals en funció de l'edat de l'electorat, la variació demogràfica absoluta i la població activa agrària, tal com pot veure's en el quadre següent:

QUADRE - 9

	<u>Edat</u>	<u>variació</u>	<u>"Pagès"/total</u>
		<u>Demogràfica (12)</u>	<u>Cat. act. %</u>
		<u>1970-75</u>	<u>(13)</u>
Vall d'Aràn	jove	8,5	17,-
Segrià	jove	7,3	22,5
Solsonès	jove	2,6	33,3
Alt Urgell	mitjana	-3,2	27,9
Segarra	mitjana	-1,9	31,4
Noguera	mitjana	-5,-	35,6
Urgell	mitjana	-3,6	32,6
Cerdanya	mitjana	-7,3	43,9
Garrigues	gran	-5,1	45,6
Pallars Jussà	gran	-8,6	30,1
Pallars Sobirà	gran	-22,1	40,7

Aquesta comparació ens mostra, a les nostres comarques, la relació directa entre un alt percentatge de població activa agrària, la tendència al despoblament i una presència d'electors majors de 40 anys superior a la mitjana de la circumscripció. Per altra banda un més baix percentatge de població activa agrària va acompanyant d'una estructura d'edat més jove i d'un creixement demogràfic.

Hi ha encara, però, una altra observació fer respecte a l'estructura d'edats de la població electoral. A la zona Urbana de la circumscripció (veure "Metodologia") és on hi ha més presència d'electorat jove (47,9%) i menys d'electorat gran (18,9%), mentre que a la zona Rural hi ha molta menys presència d'electorat jove creixent considerablement la importància d l'electorat gran.

QUADRE - 9

	<u>Edat</u>	<u>variació</u>	<u>"Pagès"/total</u>
		<u>Demogràfica (12)</u>	<u>Cat. act. %</u>
		<u>1970-75</u>	<u>(13)</u>
Vall d'Aràn	jove	8,5	17,-
Segrià	jove	7,3	22,5
Solsonès	jove	2,6	33,3
Alt Urgell	mitjana	-3,2	27,9
Segarra	mitjana	-1,9	31,4
Noguera	mitjana	-5,-	35,6
Urgell	mitjana	-3,6	32,6
Cerdanya	mitjana	-7,3	43,9
Garrigues	gran	-5,1	45,6
Pallars Jussà	gran	-8,6	30,1
Pallars Sobirà	gran	-22,1	40,7

Aquesta comparació ens mostra, a les nostres comarques, la relació directa entre un alt percentatge de població activa agrària, la tendència al despoblament i una presència d'electors majors de 40 anys superior a la mitjana de la circumscripció. Per altra banda un més baix percentatge de població activa agrària va acompanyant d'una estructura d'edat més jove i d'un creixement demogràfic.

Hi ha encara, però, una altra observació fer respecte a l'estructura d'edats de la població electoral. A la zona Urbana de la circumscripció (veure "Metodologia") és on hi ha més presència d'electorat jove (47,9%) i menys d'electorat gran (18,9%), mentre que a la zona Rural hi ha molta menys presència d'electorat jove creixent considerablement la importància d l'electorat gran.

que, a nivell de circumscripció, aquesta "macro-categoria" té la següent composició: "Mestresses de Casa (36%) "Jubilats" (10,2%) Estudiants (6%). Les Mestresses de Casa són, doncs, la categoria més nombrosa de la circumscripció. Entre les categories actives, les més importants són: "Obrer" (19,3%), "Pagès" (14,1%), seguides a molta distància pels "Propietaris de la Indústria o dels Serveis" (5,4%), "Empleat" (4,8%), "Quadre Mig" (2,1%), "Quadre Superior" (0,9%), "Militars i Forces d'Ordre Públic" (0,8%) i Clergues (0,4%).

Pel que fa als "Inactius", a més que engloba a tres categories ben diferenciades, s'ha de tenir en compte que aquesta "macro-categoria" resulta "inflada" perquè moltes dones, per un mal costum tradicional, es censen com a "sus labores" quan, de fet, participen directament en l'activitat econòmica en l'explotació agrària o comercial de tipus familiar. En conseqüència les categories "Propietari de la Indústria o dels Serveis i "Pagès" resulten subvalorades.

Això dit, cal remarcar un fet no per elemental menys important: la forta presència de "pagesos" en la població electoral -29,5% de la població activa, més del triple de la mitjana catalana (9,1%)- constitueix el tret més característic de l'estructura socio-professional de l'electorat de la circumscripció de Lleida.

Evidentment, tampoc en aquest cas les estructures comarcals són homogènies; hi han diferències substancials. En el quadre-11 on només he tingut en compte les categories principals pot veure's amb tota claredat.

QUADRE - 11

Categoria sòcio-professional, per comarques

	(1)	(2)	(1-2)		
	Obr.+Empl.	Pagès	Diferència	QM+QS	Propiet.
Segrià	26,5	10,7	15,8	3,8	5,6
Noguera	22,6	17,5	5,1	2,6	4,4
Urgell	22,7	15,5	7,2	2,6	6,-
Garrigues	16,-	24,7	-8,7	1,7	4,2
Segarra	25,2	15,7	9,5	2,8	5,2
Solsonès	26,5	16,9	9,6	2,5	4,-
Cerdanya	16,8	21,-	-4,2	1,8	6,-
Alt Urgell	24,7	13,9	10,8	2,2	7,-
Pallars Sobirà	18,3	19,8	-1,5	1,9	6,-
Pallars Jussà	22,4	13,4	7,9	2,4	5,-
Vall d'Aràn	31,9	9,2	22,5	3,2	7,8
CIRCUMSCRIPCIÓ	24,3	14,1	10,2	3,-	5,4

A partir d'aquest quadre podem establir la següent tipologia:

Comarques amb fort predomini dels treballadors de la indústria o dels serveis

Comarques amb predomini del empresari pagès

Comarques "Mixtes"

Segrià
Vall d'Aràn

Garrigues
Cerdanya
Pallars Sobirà

Noguera
Urgell
Segarra
Solsonès
Pallars Jussà
Alt Urgell

Com pot veure's aquesta tipologia és molt semblant a l'establerta per raó de l'estructura d'edats.

En relació al caràcter rural/Urbà del medi, l'estructura socio-professional és un reflex clar de l'especificitat de l'activitat econòmica a cada zona.

La Zona Rural es caracteritza per la presència majoritària del "Pagès", lògica conseqüència del fet que l'explotació familiar agrícola i/o ramadera és l'activitat econòmica quasi-exclusiva d'aquesta zona. La resta de categories "actives" i tenen totes una presència inferior a la seva respectiva mitjana de la circumscripció.

Entre el conjunt de categories la més nombrosa, coherentment amb la que he dit més amunt, és la de "Mestreses de casa" que representa una proporció més elevada d'electores d'aquesta categoria.

Cal tenir en compte també que, a causa del procés de despoblament dels municipis rurals, hi ha una quantitat no menyspreable de persones -el nombre de les quals és difícilment calculable- que són inscrites en el cens d'un municipi en el qual ja no hi viuen perquè n'han emigrat, però que encara no han regularitzat la seva situació censal. Així cal explicar-se la presència en el cens de molts municipis exclusivament agràris d'un nombre relativament alt de persones censades com a "Obrer" o "Empleat" (14). també contribueix a explicar aquesta "anormalitat" el fet que moltes persones que van a treballar cada dia als Centres comarcals o subcomarcals viuen en els municipis rurals més propers a aquesta.

Tot el contrari és l'estructura socio-professional de la Zona Urbana on, lògicament, la categoria "pagès" és molt minoritària (3,5 %), estructurant-se la població

QUADRE - 12

Categoria socio-professional, per zones

	(1)	(2)	(1-2)	Qm+Qs	Prop
	Obr.+Empl.	Pagès	Diferència		
Zona Rural	16,6	24,2	-7,6	1,8	4,-
Zona Semi-Urbana	29,1	9,2	19,9	3,1	6,2
Zona Urbana	30,2	3,5	26,7	5,0	6,7

electoral d'aquesta zona a l'entorn de les categories més lligades a les activitats industrials o de serveis. La categoria "Obrer" es àmpliament majoritària (24,7 %) tenint totes les altres categories "actives" una presència quantitativament més baixa, encara que sempre superior a la seva respectiva mitjana de la circumscripció. Entre les "inactives", malgrat basar-me en dades obtingudes del Padró-1981, pot afirmar-se amb tota seguretat que en aquesta zona les "Mestresses de Casa" hi tenen una presència inferior a la mitjana de la circumscripció, mentre que la dels "Jubilats" (15) i Estudiants hi és superior.

Pel que fa a la Zona Semi-Urbana, l'estructuració de la seva població electoral per raó de categoria socio-professional presenta una situació intermèdia entre les altres dues zones, molt més semblant, però, a l'estructuració de la Zona Urbana en base, primerament, a la forta superioritat del percentatge d'obrers (23,2 %) sobre els pagesos (9,2 %), i en segon lloc, a que les altres categories actives més importants -"Empleat" i "Propietari de la Indústria o dels Serveis"- hi tenen una presència més alta que en el conjunt de la circumscripció.

L'anàlisi per zones de l'estructura socio-professional ens enllaça, com en l'anàlisi per comarques, amb les conclusions a que hem arribat en l'anàlisi de l'estructura per edats. Aquest fet reforça l'explicació donada anteriorment sobre la relació que

existeix a la nostra circumscripció entre estructura d'edats i activitat agrària. Una estructura socio-professional amb fort predomini de les categories "actives" lligades a l'activitat industrial o dels serveis es correspon amb una estructura d'edats amb forta incidència de l'electorat "jove". Per altra banda, una estructura socio-professional amb predomini del "pagès" es correspon amb una estructura d'edats amb forta incidència de l'electorat d'edats "mitjana" i "gran".

1. 2. 2. 3. Sexe:

Per raó del sexe la població electoral de la circumscripció es compon d'un 50,2 % de dones i d'un 49,8 % d'homes. Hem de tenir en compte, però, que aquests percentatges es referixen només a la població censada de 17 i més anys d'edat, no incloent, doncs, aquelles edats més joves en les quals, normalment, el nombre d'homes és lleugerament superior al de dones. Així, a la circumscripció de Lleida, si considerem els electors a partir dels 15 anys els percentatges passen a ser d'un 50,1 % d'homes i un 49,9 % de dones (16).

Una visió comparativa del quadre-13 ens mostra, malgrat que les diferències quantitatives entre els percentatges siguin poc elevades, la més forta presència d'electorat masculí a la circumscripció de Lleida, tan en relació a les altres circumscripcions de Catalunya, com en relació a la mitjana espanyola. Aquest és un altre important tret característic de la nostra població electoral.

L'anàlisi comarcal ens farà més llum sobre aquest fet. L'estructura de l'electorat de les diferents comarques en funció del sexe ens mostra significatives diversitats a l'interior de la circumscripció. (quadre-14) Així, mentre

QUADRE - 13
Electors de 15 anys i més
(a 31-XII-78)

Classificació per sexes

	HOMES	DONES
Barcelona	48,6	51,4
Tarragona	49,5	50,5
Lleida	50,1	49,9
Girona	49,3	50,7
Espanya	49,1	50,9

Font: P. Pèrez-Tremp Ibid

a les comarques del Pirineu fonamentalment, però també al Solsonès i a la Noguera, el percentatge d'homes és superior al de dones, i a la mitjana masculina de la circumscripció, a la Segarra, L'Urgell i el Segrià el percentatge de dones és superior al d'homes i a la mitjana femenina de la circumscripció. Cal dir també que, excepte el Segrià, totes les altres comarques tenen un percentatge d'electorat femení inferior a la mitjana Espanyola.

QUADRE - 14
Població electoral per sexe i comarca

	Homes	Dones		Homes	Dones
Vall d'Aràn	54,7	45,3	Garrigues	49,9	50,1
Pallars Sobirà	53,2	46,8	CIRCUMSCRIPCIÓ	49,8	50,2
Cerdanya	52,-	48,-	Segrià	49,0	51,0
Pallars Jussà	51,2	48,8	Urgell	49,2	50,8
Alt Urgell	51,2	48,8	Segarra	49,6	50,4
Solsonès	50,9	49,1	Noguera	50,8	49,2
			Homes	Dones	
	Zona Rural		51,-	49,-	
	CIRCUMSCRIPCIÓ		49,8	50,2	
	Z. Semi-Urbana		49,6	50,4	
	Zona Urbana		48,2	51,8	

Per altra banda a la Zona Rural el percentatge d'homes és superior al de dones, mentre que a la Zona Urbana la situació la contrària. Lògicament a la zona Semi-Urbana els percentatges són més igualats però amb lleugera majoria d'electorat femení. El medi rural resulta doncs, relativament menys "atractiu" per a la dona que per a l'home. Aquest fet indica que el corrent migratori que s'origina fonamentalment als municipis rurals té un component femení més important que el masculí. La raó és que els condicionaments físics, econòmics i socials de l'explotació agrícola o ramadera de la zona rural - sobretot a les comarques pirinenques- forcen més l'emigració de la dona que la de l'home.

En aquest punt cal fer, però, una referència específica a la Vall d'Aràn. Aquesta comarca presenta una estructura per raó del sexe diferent d'aquella que, en funció del que hem vist fins ací, hom podria suposar. A l'hora de valorar aquest fet s'ha de tenir en compte el fort corrent immigratori que ha entrat a la Vall d'Aràn com a conseqüència del desenvolupament turístic de la comarca. Aquest, a més de dinamitzar l'hosteleria i altres serveis, ha creat una forta oferta de treball al sector de la construcció i similars que ha estat coberta per una mà d'obra masculina i fonamentalment "jove".

A) Sexe i Edat

La incorporació de la variable "Edat" a l'estructura per raó del sexe ens permetrà una descripció més acurada de l'electorat de la nostra circumscripció. (quadre-15).

QUADRE - 15

Població electoral per sexe, edat i comarca

	<u>17-39</u>		<u>40-59</u>		<u>més de 60</u>	
	<u>H</u>	<u>D</u>	<u>H</u>	<u>D</u>	<u>H</u>	<u>D</u>
Segrià	22,3	22,-	16,9	17,4	9,8	11,5
Noguera	19,4	18,-	17,9	17,7	13,1	13,7
Urgell	18,4	18,-	17,6	17,8	13,2	15,0
Garrigues	17,4	16,2	18,-	17,8	14,4	16,1
Segarra	19,4	18,1	17,7	17,8	12,5	14,4
Solsonès	21,4	20,2	18,8	16,9	10,6	12,0
Cerdanya	19,9	18,-	19,7	17,4	12,4	12,6
Pallars Sobirà	19,5	15,5	19,2	17,-	14,5	14,3
Pallars Jussà	17,7	16,4	18,5	17,5	15,-	14,9
Alt Urgell	20,-	17,9	18,8	17,8	12,4	13,0
Vall d'Aràn	26,7	19,1	18,-	14,7	9,-	11,4
CIRCUMSCRIPCIÓ	20,6	19,6	17,6	17,5	11,7	13,0

A les edats joves l'electorat masculí és més nombrós que el femení a totes les comarques, especialment a les pirinenques. Val a dir, però, que al Segrià i a l'Urgell aquesta majoria és molt reduïda.

Pel que fa als electors entre 40 i 59 anys, les mitjanes de la circumscripció mostren uns percentatges molt igualats. Aquest equilibri, però, no és el resultat d'un conjunt d'equilibris comarcals, què si bé es donen a les comarques de la plana -amb lleugera majoria de dones al Segrià, l'Urgell i la Segarra i lleugera majoria d'homes a la Noguera i les Garrigues- no passa el mateix a les comarques del Pirineu i al Solsonès on hi ha una clara majoria d'homes encara que no tan forta com en les edats joves.

Tot el contrari passa amb les edats "grans":

equilibri entre homes i dones a les comarques pirinenques (excepte la Vall d'Aràn) i la Noguera -amb lleugera majoria d'homes als dos Pallars i lleugera majoria de dones a l'Alt Urgell, la Cerdanya i la Noguera- mentre que a la resta de comarques hi ha una clara majoria d'electorat femení en lògica correspondència amb la major esperança de vida de la dona.

QUADRE - 16

Població electoral per sexe, edat i zona

	<u>Joves</u>		<u>Mitjana</u>		<u>Grans</u>	
	<u>H</u>	<u>D</u>	<u>H</u>	<u>D</u>	<u>H</u>	<u>D</u>
Zona Urbana	23,8	24,-	16,-	17,2	8,4	10,6
Zona Semi-Urb.	20,6	19,8	17,9	17,9	11,2	12,8
Zona Rural	18,6	16,7	18,5	17,5	1,4	14,7
CIRCUMSCRIPCIÓ	20,6	19,6	17,6	17,5	11,7	13,-

Si passem ara de l'estructura comarcal a l'estructura per zones (quadre) veurem que, coherentment amb el que acabem de dir, a les edats "grans" el nombre de dones és més elevat que el d'homes a les tres zones, amb la particularitat que aquesta majoria de dones s'amplia a mida que "s'urbanitza" el medi.

Entre l'electorat de la mitjana edat predominen les dones a la Zona Urbana i els homes a la Zona Rural, establint-se un equilibri a la Zona Semi-Urbana.

Finalment, a les "edats joves" hi ha una lleugera majoria de dones a la Zona Urbana mentre que a la Zona Semi-Urbana i, sobretot, a la Zona Rural l'electorat masculí és clarament més nombrós que el femení. Així ara podem dir que el component principal del corrent emigratori que s'origina als nostres municipis rurals és la "dona-

jove" que si bé té moltes dificultats en trobar-hi una feina adequada a les seves necessitats i possibilitats, també té expectatives de trobar-la en altres indrets.

B) Sexe i categoria socio-professional:

L'estudi de l'estructura de la població electoral en funció del sexe i de la categoria socio-professional ens mostra, en primer lloc, un baix percentatge de població activa femenina. En aquest sentit cal repetir un aclariment ja fet en aquestes notes i en altres estudis: moltes dones que treballen en l'explotació familiar de tipus agrari o comercial, són censades com a "sus labores" i per tant classificades com a "Inactives". Aixó provoca que la població activa femenina sigui subvalorada. Aquesta subvaloració és més important a mida que és més gran el predomini de l'activitat agrària a la zona.

QUADRE - 17

Població electoral activa (per sexe i comarca)

	Homes (%)	Dones (%)	"Pagès/total categories actives (%)
Segrià	-	-	22,5
Noguera	84,4	15,6	35,6
Urgell	84,-	16,-	32,6
Garrigues	87,4	12,6	45,6
Segarra	81,2	18,8	31,4
Solsonès	85,6	14,4	33,3
Cerdanya	95,2	5,8	43,9
Alt Urgell	85,7	14,3	27,9
Pallars Sobirà	89,8	10,2	40,7
Pallars Jussà	86,6	13,4	30,1
Vall d'Aràn	85,4	14,5	17,-
CIRCUMSCRIPCIÓ	-	-	29,6
Zona Urbana	77,9	21,1	7,3
Zona Semi-Urbana	82,1	17,9	18,8
Zona Rural	88,9	11,1	51,4

En el quadre-17 veiem com a les comarques i les zones on és més important l'ocupació en l'activitat agrària la població activa femenina és més baixa, efecte no tant d'una menor participació femenina en l'activitat econòmica com, fonamentalment, de la distorsió abans esmentada.

Si, malgrat no poder disposar de dades corresponents a la ciutat de Lleida, ens centrem només en les principals categories restants -"Obrer", "Empleat", "Quadre Mig" i "Quadre Superior"- el quadre següent ens mostra que la distribució per sexe és diferent a "l'interior" de cada categoria. Així les categories "Empleat" i "Quadre Mig" tenen uns percentatges de "component femenina" sensiblement més alts que els corresponents a "Obrer" i "Quadre

QUADRE - 18

	<u>Sexe i categoria socio-professional</u>			
	Zona Semi-Urb. (18)		Zona Rural (19)	
	<u>H</u>	<u>D</u>	<u>H</u>	<u>D</u>
Obrer	81,7	18,3	81,3	18,7
Empleat	71,1	28,9	68,-	32,-
Quadre Mig	53,4	46,6	48,1	51,9
Quadre Superior.	85,5	14,5	85,1	14,9

Superior". Aquestes dades semblen indicar que la progressiva participació de la dona en l'activitat econòmica com assalariada, és relativament més fàcil a través de les dues primeres categories que de les darreres. Certament, si alguns treballs "Obrers" que requereixen un gran esforç físic són difícilment realitzables per la dona, també el paper subordinat que ella juga a la nostra societat actual dificulta el seu accés a les categories professionals superiors.

NOTES

- 1) Obtinguda a partir de les dades municipals i comarcals publicades per Marc-Aureli Vila a: "Els municipis de Catalunya" Servei Central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Barcelona, 1982.
- 2) Si bé la pèrdua de població és evident en els petits municipis, aquestes dades són una mica "inflades" perquè no tenen compte dels casos de concentració municipal que hi han hagut i que han fet passar al nou municipi a l'estrat superior (1.000-3.000 hab) En tot cas, però, les variacions degudes a les concentracions signifiquen un màxim de 2-4 punts.
- 3) Les dades de població i densitat han estat obtingudes de: M. A. Vila op. cit.
- 4) Dades CIDC.
- 5) Dades M. A. Vila op. cit.
- 6) Les dades corresponents a les comarques de l'Alt Pirineu són les obtingudes pel Grup d'Estudis de l'Alt Pirineu sobre el buidat dels Padrons Municipals. Les dades de la resta de Comarques són del CIDC.
- 7) "Economia y Territorio en Catalunya" A. Rodríguez R. d'Alós - Moner. Servei d'Estudis de la Banca Mas Sardà. Ed. Alba, Barcelona, 1978.
- 8) Correspon a la població de Gòsol i Molsona, municipis que no s'inclouen en l'anàlisi doncs pertanyen al Bergadà i l'Anoia respectivament.
- 9) Excepte indicació expressa totes les dades referides a la població electoral són d'elaboració pròpia (veure el paràgraf "Dades" de la Introducció) i publicades detalladament per municipis i Seccions

- a: F. Pallarés: "Estructura de la població electoral de la circumscripció de Lleida" E. Institut d'Estudis Ilerdencs, Lleida 1980.
- 10) Les dades de Barcelona corresponen al Padró del 1975 i són d'elaboració pròpia en base a dades de l'I.N.E.
 - 11) Les dades de base corresponen a 31-XII-78 i són corregides estimativament a 1-III-79. Font: "El Electorado" por P. Pérez Tremp en "Las elecciones del 1-M-79". J. de Esteban y Luis López-Guerra, Editores.
 - 12) Dades del CIDC.
 - 13) Elaboració pròpia sobre dades del Cens Electoral a 31-XII-77.
 - 14) Un mostreig efectuat a l'Alt Urgell l'any 1979 mostrava que les persones "mal censades" en aquest municipis eren fonamentalment joves i solters, amb lleugera majoria d'homes i de categoria socio-professional "Empleat" i "Obrer".
 - 15) Aquest percentatge de Jubilats superior a la mitjana no és contradictori amb una població més "jove" a la Zona Urbana sinó que s'explica perquè en els ritmes i circumstàncies de la jubilació hi ha diferències entre els pagesos i la població assalariada de la ciutat.
 - 16) Veure: "El electorado" per P. Pérez Tremp en "Las elecciones legislativas del 1 de marzo de 1979". J. de Esteban y Luis López-Guerra, editores.
 - 17) Les dades de població activa masculina i femenina són aproximades i calculades sobre la base de 1970. Elaboració pròpia a partir de "Posibilidades de desarrollo industrial de la Provincia de Lérida". Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Lleida 1976.
 - 18) Les dones "actives" presenten el 9% de la Població electoral.
 - 19) Les Dones "actives" presenten el 5% de la Població electoral.

QUADRE - 19ZONA RURAL

Edats	<u>HOMES</u>		<u>DONES</u>		<u>TOTAL</u>	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%
17 a 20	3986	3,46	3722	3,23	7708	6,70
21 a 29	9774	8,50	8376	7,28	18150	15,78
30 a 39	7639	6,64	7147	6,21	14786	12,86
40 a 49	10828	8,94	9931	8,63	20213	17,58
50 a 59	10831	9,42	10198	8,87	21029	18,29
60 a 69	8658	7,53	8899	7,74	17557	15,27
70 a 79	5635	4,90	6024	5,24	11659	10,14
80 i més	1853	1,61	1996	1,73	3849	3,34
TOTAL	58658	51,02	56293	48,97	114951	100

Categoria socio-professional

Obrer	12060	10,64	2780	2,45	14840	13,09
Empleat	2687	2,37	1267	1,11	3954	3,49
Quadre Mig	716	0,63	772	0,68	1488	1,31
Quadre Sup.	429	0,37	75	0,60	504	0,44
Prop. Indus. o serveis	3726	3,28	839	0,74	4565	4,02
Pagès	27339	24,13	123	0,10	27462	24,23
Clergue	218	0,19	88	0,07	306	0,27
Militar-FOP	295	0,26	7	-	302	0,26
Estudiant	2895	2,55	2494	2,20	5389	4,75
Jubilat	7352	6,48	2910	2,56	10262	9,05
Feines casa	-	-	44222	39,03	44222	39,03
TOTAL	57717	50,94	55577	49,05	113294	100

QUADRE - 21Municipi: Lleida Zona Urbana (Lleida ciutat)

Edats	<u>HOMES</u>		<u>DONES</u>		<u>TOTAL</u>	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%
15 a 19	4196	5,77	4134	5,68	8330	11,45
20 a 29	7167	9,85	7331	10,08	14498	19,94
30 a 39	5877	8,09	6001	8,25	11888	16,35
40 a 49	6383	8,78	6722	9,24	13105	18,02
50 a 59	5293	7,28	5756	7,91	11049	15,19
60 a 69	3729	5,12	4319	5,94	8048	11,07
70 a 79	1877	2,58	2523	3,47	4400	6,05
80 i més	499	0,68	879	1,20	1378	1,89
TOTAL	35031	48,18	37665	51,81	72696	100

Categoria socio-professional

Obrer	17840	24,70
Empleat	4009	5,55
Quadre Mig	2513	3,47
Quadre Sup.	1131	1,56
Propiet. Ind. o Serveis	4833	6,69
Pagès	2541	3,51
Clergue	200	0,27
Militar-FOP	1476	2,04
Inactius	37673	52,16
TOTAL	72216	100

ZONA SEMI - URBANA

<u>Edats</u>	Homes		Dones		TOTAL	
	Nº ab-solut	% total zona	Nº ab-solut	% total zona	Nº ab-solut	% tota zona
De 17 a 20 anys	3065	3,91	2988	3,81	6053	7,73
21 - 29	7081	9,04	6721	8,58	13802	17,63
30 - 39	5951	7,60	5782	7,38	11733	14,98
40 - 49	7165	9,15	7160	9,14	14325	18,29
50 - 59	6817	8,70	6815	8,70	13632	17,41
60 - 69	4837	6,17	5394	6,89	10231	13,06
70 - 79	2948	3,76	3426	4,37	6374	8,14
80 i més	971	1,24	1163	1,48	2134	2,72
TOTAL	38835	49,60	39449	50,39	78284	100

Categoria socio-professional

obrers	14654	18,97	3288	4,25	17942	23,23
empleats	3240	4,19	1320	1,70	4560	5,90
quadre Mig	864	1,11	755	0,97	1619	2,09
quadre Superior	636	0,82	108	0,13	744	0,96
propiet. de la ind. o Serv.)	3925	5,08	889	1,15	4814	6,23
reges	6983	9,04	111	0,14	7094	9,18
lèrgue	171	0,22	276	0,35	447	0,57
ilitar - FOP.	451	0,58	1	-	452	0,58
student	2304	2,98	1943	2,51	4247	5,49
ubilat	5029	6,51	2008	2,59	7037	9,11
aines de casa	-	-	28278	36,61	28278	36,61
TOTAL	38257	49,53	38977	50,46	77234	100

2.- ELS PROCESSOS ELECTORALS.
UNA VISIO GENERAL.

2. ELS PROCESSOS ELECTORALS A LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE LLEIDA:

UNA VISIÓ GENERAL:

2. 1. LES ELECCIONS DEL 15 JUNY 1977.

2. 1. 1. El marc polític:

La convocatòria de les eleccions del 15-J-1977 situa en un nou terreny la dialèctica reforma/ruptura que polaritzava la vida política espanyola des de la mort del dictador.

"L'esgotament" del règim franquista era evident i la seva estricta continuïtat, sense la figura al voltant de la qual estava construït, era impossible.

Els nous hàbits i relacions socials que havia comportat el procés d'industrialització i desenvolupament dels anys 60 i els primers de la dècada dels 70, entraven en conflicte amb un règim polític autoritari, burocràtic i centralista.

Així, ja des d'abans de la mort de Franco, els sectors dominants anaven perfilant una operació que, sense canviar els aspectes essencials del règim, permetés articular millor les relacions entre ells en l'esfera de l'Estat. Això, tot volent donar una aparença de lliberalització. Aquest va ésser també el sentit de la "reforma" Arias-Fraga.

Les movilitzacions dels treballadors i capes populars enllaçant els aspectes econòmics i socials amb els polítics, la "rebelió" estudiantil, les reivindicacions autonòmiques de Catalunya i el País Basc, les preses de posició pública en favor de la democràcia per part d'Associacions cíviques i professionals, etc.,..., varen palesar, però, ben aviat, les insuficiències i la inviabilitat d'aquesta "reforma". Conseqüència d'aquest fracàs va ésser la substitució d'Arias Navarro per Adolfo Suárez com a

cap del govern, el juliol del 1976.

El nou govern, rebut amb general escepticisme ("el gobierno de penenes"), poc a poc es va mostrant més disposat a ampliar el marc de la "reforma" i adopta un comportament més flexible en les relacions amb l'oposició democràtica. L'eix fonamental de la seva estratègia serà la Llei de la Reforma Política que suposa el desmantelament del franquisme des del seu interior i posa les bases per a l'elecció d'un parlament democràtic. (1)

La convocatòria del referèndum sobre aquesta Llei per al 6 Desembre 1976 i la seva aprovació massiva amb un alt percentatge de participació (2), tot i la posició abstencionista de la majoria de forces democràtiques, consolida la nova posició reformista del govern i situa definitivament el procés de canvi democràtic en el terreny de la negociació. Aquesta situació força l'enteniment entre les 2 grans plataformes de l'oposició a nivell espanyol, la "Junta Democràtica" i la "Plataforma de Convergència Democràtica", que finalment es fusionaran formant-se l'anomenada "Platajunta". D'aquesta sortirà la "Comissió dels Nou" que portarà les definitives negociacions amb el govern.

Obert el camí cap a unes eleccions, Suàrez decideix jugar més a fons la carta democràtica i, fins i tot, intenta "recuperar" algunes de les propostes de l'oposició. La seva Política, però, es ambigua -ara recoltzant-se en les forces democràtiques per a desmantelar l'aparell franquista, ara amparant-se en els sectors més immovilistes per a frenar les reivindicacions de l'oposició- utilitzant així, al seu favor, els instruments de poder de que disposa.

Fruit de les negociacions govern-oposició es el Reial Decret sobre normativa electoral que en el marc establert per la Llei per a la Reforma Política permet garantir la "puresa" democràtica de les eleccions.

A partir de llavors l'Amnistia i la legalització de tots els partits són els temes que centren l'activitat de les forces d'oposició i les negociacions amb el govern. La definitiva legalització del PCE, que provoca una forta irritació en els sectors més adictes al franquisme, suposa el "test democràtic" definitiu i obre, de fet, la cursa electoral

2. 1. 2. Normativa electoral:

Les normes electorals per a l'elecció del Congrés i del Senat venen recollides, per l'essencial, en el Reial Decret 20/1977 del 18 de Març que desenvolupa els criteris establerts en la Llei per a la Reforma Política aprovada en referenda el Desembre 1976.

I- La normativa electoral pel Congrés de Diputats defineix la província com a circumscripció electoral intraduint, per primera vegada a la nostra història una fórmula de tipus proporcional per a la distribució dels escons entre les diferents opcions:

En síntesi, el funcionament és el següent:

A) Cada circumscripció te assignat un nombre determinat d'escons en funció de 2 criteris:

1- D'entrada a cada circumscripció li pertocuen 2 diputats.

2- A més a més, per cada 144.500 hab. o fracció superior a 70.000 li correspon 1 diputat més.

Aquesta correcció als criteris d'estricta proporcionalitat en relació a la demografia els justifica el R.D. perquè: "...suavizan en alguna medida los efectos de nuestra irregular demografía y se atiende a un mayor equilibrio territorial en la representación."

Això suposa que a les províncies menys poblades la relació nº d'habitants/ nº d'escons sigui molt més baixa que en aquelles més densament poblades.

Així, a la circumscripció de Lleida li pertocuen els 2 diputats fixos més uns altres 2 en funció del seu nombre d'habitants (349.186 el 1975 i 353.160 el 1981, és a dir que uns pocs de milers d'habitants més otorgarien un nou diputat a la circumscripció).

B) Les llistes són "tancades" i "bloquejades" sense que l'elector pugui introduir-hi altres noms ni modificar l'ordre en que es presenten els candidats. L'elector només ha de triar la papereta amb la llista de l'opció que prefereixi i introduir-la, en un sobre, dins de l'urna corresponent.

C) La distribució d'escons entre les llistes es fa per una fórmula proporcional "de la mitjana més elevada", amb el mètode anomenat D'Hondt.

L'aplicació d'aquesta fórmula en circumscripcions amb un nombre d'escons reduït (com la majoria de les espanyoles, incloent Lleida) afavoreix al (s) partit (s) majoritari(s) distorsionant greument la proporcionalitat del sistema i "desaprofitant-se" una quantitat molt important de vots.

No és aquí, però, el lloc d'anàlitzar aquesta qüestió; suficients treballs hi ha sobre el tema (3).

Serveixi només d'exemple el cas de Lleida, en les eleccions del 77:

- El PDC obté un escó per cada 22.706 vots.
- El PSC " " " " " 27.801 " .
- La UCD " " " " " 45.222 " .

mentre que els 10.666 vots d'AP, els 14.118 de l'ERC, els 17.583 de la UCDCC i els 22.969 del PSUC, o sigui en total: 64.459 vots, es desperdicien, no serveixen per a res.

II- La normativa electoral pel que fa a l'elecció del Senat és diferent:

El sistema es de tipus majoritari amb representació de les minories i, en síntesi, el seu mecanisme de funcionament és el següent:

A) La circumscripció és la província i s'atribueixen 4 escons de Senador a cada una d'elles independentment del seu nombre d'habitants (amb unes petites variacions a les províncies insulars, Ceuta i Melilla).

No busca per tant una representació demogràfica sinó territorial. El problema, però, es planteja a 2 nivells: 1) les funcions que posteriorment la Constitució ha atribuït al Senat no són les pròpies d'una cambra de representació territorial; 2) L'organització político-territorial de l'Estat que preveu la Constitució es basa en les CC.AA. i no tant en les províncies.

B) Les candidatures, són individuals i poden ésser presentades per partits, coalicions o electors de la circumscripció sempre que compleixin els requisits de l'article 303 de la Llei electoral.

C) amb tots els candidats es forma una llista única i cada elector en pot votar un màxim de 3 del mateix o diferent partit, segons el seu criteri, aquest sistema anomenat de "vot restringit" possibilita l'accés de les minories a la representació, ja que són 4 els escons a cobrir. Tanmateix, els partits solen presentar només 3 candidats per tal de no dispersar el vot dels seus electors.

D) Els escons de Senador s'atribueixen als 4 candidats que, individualment, hagin obtingut un major nombre

de vots.

Així doncs, normalment, a cada circumscripció el partit majoritari s'emporta 3 escons quedant el quart per un dels candidats del segon partit amb més nombre de vots. Com pot deduir-se fàcilment aixó crea greus problemes de representativitat de la Cambra que juntament amb els altres problemes esmentats questiona la funcionalitat de la configuració actual del Senat en el nostre sistema polític.

2.1.3. Les forces polítiques:

La convocatòria de les eleccions del 15-J-77, pactada entre el Govern i l'Oposició democràtica, situa en un nou terreny la polèmica "reforma/ruptura" que polaritzava la vida política espanyola des de la mort del dictador. Dels resultats d'aquestes eleccions dependran l'orientació i el ritme dels canvis polítics i del desenvolupament socio-econòmic.

Cal dir, però, que si bé les eleccions varen ésser acceptades per les forces de l'oposició com a democràtiques en l'essencial, no totes les opcions existents varen poder presentar-s'hi, al menys amb les seves pròpies senyals d'indentitat, i entre les que ho varen poder fer no totes es trobaven en igualtat de condicions. Així, per exemple, l'Esquerra Republicana de Catalunya i el Partit Carlí no havien estat encara legalitzats i els comunistes (PCE i PSUC) només feia 2 mesos que havien obtingut el reconeixement legal, mentre que altres forces -per exemple les que havien format UCD, o el mateix PSOE- ja feia mesos que podien actuar legalment.

En general totes les forces democràtiques coincidien, malgrat la seva diversitat política, en fer d'aquestes eleccions un "referèndum" per a la construcció d'un sis-

tema democràtic. Per altra banda, a Catalunya hi havia plantejada una qüestió ad.dicional: la voluntat de recuperació de les llibertats nacionals expressada per totes les forces de l'oposició democràtica i concentrada en la reivindicació d'un Estatut d'Autonomia segons els principis del de 1932.

Així doncs, els conceptes de "democràcia" i "autonomia" seran els que centraran la campanya electoral a casa nostra, quedant els aspectes econòmics i socials en un segon nivell

En la "línia de sortida" d'aquestes eleccions hi eran presents tot un conjunt, molt divers, de forces polítiques. Unes organitzades des de feia anys en lluita clandestina contra el franquisme (comunistes, nacionalistes, ...), altres de recent formació (la major part de les integrants de UCD), altres amb "experiència de govern" en el règim franquista (AP). Totes elles sotmeses, per pròpia voluntat -les forces democràtiques- o per imperatiu de la situació -els neo-franquistes- al veredicta lliurement expressat per la població.

A nivell de l'Estat el reformisme continuista de AP, l'evolucionisme reformista de UCD, la democràcia cristiana, socialistes i comunistes formaven el nucli principal del conjunt d'opcions que es presentaven a les eleccions.

A Catalunya també eran presents aquest corrents, però per les nostres circumstàncies específiques, prenen una expressió diferenciada i incorporaven nous elements. Els efectes de la lluita a la clandestinitat, la qüestió nacional catalana, la dinàmica d'industrialització-immigració-assalarització, i la minsa participació dels sectors econòmics dominants a Catalunya en un aparell polític

franquista molt centralitzat, havien condicionat, i condicionaven, el panorama de forces polítiques disposades a pendre la "sortida electoral".

El baix nivell d'interrelació entre la burgesia catalana i l'aparell d'Estat del franquisme ajudaria a explicar les dificultats que trovaven UCD i AP per a formar les seves candidatures. Les dificultats d'UCD, com a projecte més "obert" que AP, provenien també, però, del problema nacional existent a Catalunya i que havia decantat, ja històricament, els sectors conservadors democràtics cap a la creació dels seus propis partits, d'àmbit exclusivament català: així hi havia els democristians d'Unio Democràtica de Catalunya, federats amb partits afins de la resta d'Espanya; també d'ideologia democristiana era Convergència Democràtica de Catalunya, mentre que l'Esquerra Democràtica de Catalunya recollia l'ideari lliberal, existint també altres forces de menor rellevància. Aquesta dispersió era afavorida per la impossibilitat d'actuació institucional i les dificultats de la lluita clandestina.

La dinàmica d'industrialització -immigració-assalarització havia creat el medi idoni per al desenvolupament dels corrents d'esquerra: socialistes i comunistes.

Però al mateix temps també havia posat les bases per a un possible conflicte de comunitats que podria esterilitzar el futur de Catalunya com a nacionalitat i dificultar el progrés de les seves capes populars en aprofitar els sectors dominants els enfrontaments entre catalans autòctons i immigrants. Ja que la immigració era obrera en la seva pràctica totalitat, els partits d'Esquerra eran els que podien veure's més afectats per aquesta qüestió i, alhora, els que millor podien incorporar els immigrants a un projecte integrador de Catalunya.

Els comunistes del PSUC, amb un bon nivell d'organització en les zones obreres, no havien caigut en el parany de la identificació burgesia-catalanisme, contribuint decissivament a la incorporació d'amplis sectors d'immigrants a la lluita democràtica i nacional de Catalunya. Per la seva banda l'espai socialista estava trencat en 3 pedaços atravesat per 2 línies divisòries fonamentals: 1) les diferències ideològiques entre el "socialisme marxista" del PSC (Congrés) i la concepció social-demòcrata i l'anti-marxisme del PSC (Reagrupament), en concret del sector vinculat a J. Pallach que llavors el dirigia; 2) les diferents actituds enfront de l'especificitat nacional catalana i les relacions amb el Socialisme estatal, que hi havia entre el PSC (C), el PSC (R) i la Federació Catalana del PSOE. Els PSP era una força marginal dins de l'espai socialista a Catalunya.

Finalment AP, UCD i PSUC anirien en solitari a les eleccions, UCD formaria la coalició Unió de Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya juntament amb una petita formació de "l'espai" moderat: Centre Català. Per la seva banda CDC promocionava la formació del Pacte Democràtic per Catalunya del que també formarien part el PSC (R) i EDC, mentre que el PSC (C) i la Federació Catalana del PSOE formaven la coalició "Socialistes de Catalunya".

A la circumscripció de Lleida, a més de les esmentades, varen presentarse 3 altres opcions: Esquerra de Catalunya (EC), Reforma Social Espanyola (RSC) i Unió de Treballadors de Lleida (U.T.LL.).

Alianza Popular-Convivencia Catalana.

Coalició formada en base a "personalitats" molt vinculades al règim franquista encapçalades per Fraga Iribarne i que inclou també a l'ex-cap del darrer govern de Franco i primer de la transició, Arias Navarro, i altres ex-ministres com Silva Muñoz, Fernández de la Mora, Martínez Esteruelas, etc... .

Contraris a elaborar una nova Constitució i a obrir un procés constituent presenten una proposta de reforma del sistema franquista molt limitadament democràtica. Els seus slogams de campanya "Conservar lo valioso, reformar lo necesario" o bé "Ni inmovilismo, ni rupturas" exemplificarien bé el seu projecte polític.

Oposats, a la reivindicació d'una veritable autonomia política per a Catalunya, fan incís en la "Unitat de España" proposant una tímida descentralització administrativa. La consideració de l'ordre públic com valor superior ("no hay libertad sin orden"), la defensa del sistema capitalista i les contínues referències a la família y les classes mitjanes com a pilars de la societat, acaben de perfilar els trets essencials del seu programa.

La seva campanya, molt centralitzada a nivell de tota Espanya, és totalment diferent de la dels altres partits en el sentit de no realitzar pràcticament actes públics (només petites reunions sectorials i de simpatitzants), i utilitzen a fons la propaganda a la ràdio, la premsa, fulles impreses, cartes a domicili, etc... .

La reduïda assistència als seus actes, l'aïllament d'aquesta opció continuista en uns moments d'euforia demo-

cràtica, i la baixa continuada de les seves expectatives de vot que anaven indicant els sondeigs d'opinió, van anar reduint el ritme, els mitjans, i l'abast de la seva campanya alhora que la tornen més "crispada".

Els seus candidats a Lleida, vinculats fonamentalment al món empresarial i a l'administració de l'Estat foren:

- Al Congrés de Dipitats:

- Joaquim Gías Jové.
- Magín Felip Queralt.
- Josefa Gallofré Infante.
- Ramón Rosell Vives.

- Al Senat:

- Luis Costa Jou.
- Miguel Costa Ortega.
- Joaquin Massanés Capdevila.

Unión de Centro Democrático (UCD).

Es la coalició promoguda des del govren per Adolfo Suárez que pretén així crear una opció clarament democràtica i que aglutini a les diferents forces moderades i reformistes ja provinquin de l'oposició (lliberals, democristians, social-democràtes) o del franquisme.

No es declara explícitament partidària d'obrir un procés constituent, mantenint també una posició ambigüa en relació als problemes de l'organització político-territorial de l'Estat i les reivindicacions autonòmiques catalanes. Tot plegat l'aïlla de les forces de l'oposició democràtica a Catalunya.

A la circumscripció de Lleida, com a tot arreu, la seva campanya se centra en la figura de Suárez. Segurament degut a la tardana formació de les candidatures a Catalunya, el seu inici de campanya electoral és poc intens, sobretot a nivell d'actes, trobant no obstant un bon "ressò" a la premsa. Poc a poc va intesificant la seva campanya especialment a la premsa, ràdio, cartells, tanques, cartes personals i distribució de propaganda a domicili (no realitzada per militants).

Igualment els actes públics són més nombrosos en la segona meitat de la campanya, però, en nombre molt inferior al de la resta de grans opcions -excepte AP-, i amb reduïda assistència de gent. (4)

Element fonamental de la seva campanya electoral ha estat, però, la intervenció des dels instruments de poder de l'Estat. Així, en el nostre cas, des de l'1 de Maig fins al 15 de Juny, a més de les visites de Ministres i Directors generals, el govern prent un seguit, de mesures que, be per ésser específiques per a Lleida o be pel seu

abast general, tenen una incidència directa a la circumscripció (veure Annex).

Les candidatures d'UCD estaven formades per:

- Congrés de Diputats:

- Manuel de Sarraga Gómez, advocat molt vinculat al món empresarial.

- Manuel Ferran Profitós, pagés, President del grup Sindical de Tornabous.

- José Esteve Roure, President de l'Unió Esportiva de Lleida.

- Fernando Boneu Companys, ginecòleg, President d'Amics de la seu Vella.

- Senat (només presentava 2 candidats)

- Miguel Montaña Carrera, advocat, ex-alcalde, i aleshores conseller de l'Ajuntament de lleida.

- J. M^a. Mora Mascaró, enginyer agrònom, Director general de merco-Lérida.

Unió de Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya (UDCC) .

Coalició formada per la històrica Unió Democràtica de Catalunya, de tendència democristiana, i que té en Antón Canellas el seu dirigent més conegut, i Centre Català, grup de recent formació impulsat per un grup d'empresaris catalans de tendència lliberal-conservadora.

En la seva campanya plantegen la necessitat d'una Constitució Democràtica a nivell d'Estat i un Estatut d'Autonomia per a Catalunya basat en els principis del de 1932.

A nivell econòmic centre el seu programa en la lluita contra la inflació i la reforma fiscal, mentre a nivell social planteja una "concepció cristiana de la vida" basada en la defensa de la família i l'oposició a la despenalització de l'avortament.

Juntament amb el PSUC, UDC era el partit que tenia una millor implantació militant a la circumscripció en el període pre-electoral. La seva campanya és molt intensa a tots els nivells (tanques, cartells, ràdio, premsa, mitings,...) éssent un dels partits que realitza més actes públics arreu de la província. En les ciutats més importants la presència del Ministre d'Agricultura d'Holanda (democristià) servia per plantejar la voluntat europeïsta i l'homologació internacional de UDC com a partit democristià.

Com a tal UCDC presenta només candidatura pel Congrés ja que pel Senat forma, juntament amb el PDC, la coalició Democràcia i Catalunya.

Els seus candidats són professionals lliberals

de prestigi i persones vinculades al món pagès i empresarial, tots ells de trajectòria democràtica i catalanista.

- Pel Congrés de Diputats presenta a:

- Simeó Miguel Peguera (UDC), advocat de lleida.

- J. Ma. Mora Cagigao, de lleida.

- Joan Sansa Caminal (UDC), advocat de la Seu.

- Delfí Robinat Elies (UDC), de Tàrraga.

- Per al Senat dóna suport a la coalició "Democràcia i Catalunya", juntament amb el PDC, aportant-hi com a candidat a:

- Celestí Pol i Pol(UDC).

Pacte Democràtic per Catalunya (PDC).

Es la coalició formada per: l'Esquerra Democràtica de Catalunya, de tendència lliberal i encapçalada per Ramón Trias Fargas; Convergència Democràtica de Catalunya, nucleada entorn a Jordi Pujol i que incorpora a sectors demo-cristians i nacionalistes progressistes amb un programa de centre-esquerra; el Partit Socialista de Catalunya (reagrupament), de tendència social-demòcrata i dirigit per Josep Pallach; i el Front Nacional de Catalunya (FNC), de tendència socialista i radicalment "pan-catalanista", dirigit per Joan Cornudella.

Reivindica un marc constitucional democràtic a nivell de l'Estatut i planteja un seguit de mesures econòmiques de tipus progressista. El seu programa se centra, però, en l'exigència del reconeixement de Catalunya com a col·lectivitat nacional, reivindicant un Estatut d'Autonomia basat en els principis del de 1932. L'eslogan central de la campanya: "Ara Catalunya", explicita clarament la seva proposta electoral.

Dels 3 partits coalitzats el que tenia una millor implantació militant a la circumscripció era el PSC (R), en menor grau CDC i molt baixa EDC. Durant la pre-campanya i l'inici d'aquesta els 3 partits actuaven separatament alhora que promocionaven la coalició: el PSC (R) mitjançant presentacions públiques i cartells, mentre que CDC utilitzava preferentment tanques publicitàries i fulls d'impresos, tenint una activitat molt menor EDC. Tot això conjuntament amb una àmplia i periòdica difusió de propaganda de la coalició a través de la premsa i ràdio. A partir de la mitjana campanya, tots els actes i la propaganda ja són de la coalició. Considerada globalment, la campanya del PDC és la més intensa que es realitza a la circumscripció.

Com a tal coalició presenta només candidatura al Congrés de diputats, ja que pel Senat, com hem dit abans, presenta candidatura conjuntament amb UCDC.

Els seus candidats al Congrés per la circumscripció de Lleida són:

- Joaquim Arana i Pelegrí (PSC-R), advocat i persona bastant coneguda per la seva activitat política anti-franquista.

- Josep Pau Pernau (PSC-R), pag s de les Garrigues (Arbeca), destacat militant de la Unió de Pagesos.

- Josep Tamarit Vila (CDC), advocat de Lleida.

- Francesc-Xavier Bada Amatller (CDC), persona molt vinculada a la indústria cooperativa de productes làctics implantada als Pallars.

Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE).

Coalició formada pel Partit Socialista de Catalunya (Congrés) i la Federació Catalana del PSOE està integrada dins de l'opció socialista a nivell estatal representada pel PSOE.

El PSOE havia estat un partit amb molt poca organització i activitat en la "lluita clandestina" sota la dictadura excepte en algunes zones molt localitzades. Pocs anys abans de les eleccions, però, havia reestructurat la seva direcció i, amb un fort relleu polític, organitzatiu i d'imatge a partir de 1976 en que la seva activitat pública és obertament tolerada primer i legalitzada després, aspira a convertir-se en el gran partit de l'esquerra relligant amb la seva pròpia tradició pre-franquista i com a equivalent als grans partits socialistes d'Europa.

Els eixos centrals de la campanya socialista són:

1) Exigir l'obertura d'un procés constituent que culmini en l'aprovació d'una constitució democràtica per a l'Estat Espanyol.

2) La idea socialista com a garantia d'un canvi democràtic profund i un ritme moderat de transformacions socials i econòmiques.

3) A nivell de Catalunya, la reivindicació d'un Estatut d'Autonomia basat en els principis del de 1932

A la circumscripció de Lleida, la campanya electoral dels Socialistes de Catalunya va ésser bastant "apagada" (sobre tot en el seu inici) com a conseqüència de la seva feble implantació organitzativa a la circumscrip-

ció. Tant a nivell d'actes públics, com a nivell de propaganda a la ràdio, premsa, carrer, etc..., la seva campanya va ésser més fluixa que la de UCDC, PDC i PSUC.

La seva candidatura al Congrés de diputats, -pel Senat va donar suport juntament amb altres partits d'esquerra a la coalició "Entesa dels Catalans"- estava formada per:

- Felip Lorda Alàciz, professor universitari exiliat a Alemanya fins feia pocs temps, però, nascut a Almacelles.

- Josep Pané Argerich, pagés, vinculat a l'Unió de Pagesos.

- J. Lluís Sanmartí Boncompte.

- Manuel Hueso Porcart.

Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC).

És l'equivalent, a nivell de Catalunya, del Partit Comunista d'Espanya, essent doncs el representant de la tendència comunista en la seva evolució "eurocomunista".

Veritable eix de la lluita popular nacional sota el franquisme és, en aquells moments, el partit amb major nombre de militants i millor estructura organitzativa, molt concentrada, però, en les zones industrials i en algunes zones agràries molt determinades.

Amb el doble "handicap" de la seva recent legalització i 40 anys d'anticomunisme, estructura la seva campanya sobre eixos coincidents amb la resta de forces

polítiques democràtiques (Constitució i Estatut), però també fent un gran incís sobre la necessitat de transformacions econòmiques i socials per a millorar la situació de les capes populars. El seu slogan central "Per canviar les coses" expressa clarament la identificació del canvi polític i el socio-econòmic.

A la circumscripció de Lleida la implantació del PSUC, és més feble que a nivell general i la seva companya electoral, inicialment fluixa, va guanyant en intensitat a mida que s'apropa el final. És un dels partits que més actes públics realitza basant la seva campanya en aquest actes, en cartells al carrer i, en els llocs amb millor implantació militant, l'explicació "porta a porta" dels principals eixos de la proposta de PSUC. En canvi la utilització de la ràdio, la premsa i les tanques publicitàries és més reduïda que la dels altres partits.

Els seus candidats pel Congrés de Diputats a la circumscripció de Lleida són:

- Pere Ardiaca Martí, històric dirigent i fundador del PSUC nascut a Balaguer.
- Vicens Valentines, pagès, d'Ibars d'Urgell.
- Felip Castells, petit empresari de Balaguer.
- Magda Ballester Sirvent, periodista de Lleida, molt vinculada als moviments ciutadans.

Pel Senat dona suport als candidats de l'Entesa dels Catalans.

- Esquerra de Catalunya (EC):

Coalició de 2 partits encara no legalitzats: la històrica Esquerra Republicana de Catalunya, d'esquerra moderada i fortament nacionalista, i l'organització catalana del Partit del Treball d'Espanya, de tendència comunista (marxista-leninista-maoïsta).

El seu programa, a més de reivindicar una Constitució democràtica i un Estatut d'Autonomia per a Catalunya basat en els principis del de 1932, té el seu tercer eix principal en l'exigència del retorn de Josep Tarradelles com a President de la Generalitat, llavors de l'exili.

La implantació d'ambdós partits, tant a nivell de Catalunya com de la circumscripció, era molt feble, destacant, però, la base militant molt activa del PTE, que aportava a la coalició els recursos humans mínims per a realitzar la campanya mentre que l'ERC hi aportava el prestigi històric del seu nom, malgrat que fos indirectament.

En conjunt de la seva campanya va ésser bastant menys intensa que la de les altres grans opcions.

A la circumscripció de Lleida, els seus candidats al Congrés de Diputats foren:

- Joan Grau Segarra. (ERC)
- Andreu Rivadulla Gracia. (PTC)
- Antonio Trepas Ricart.
- Mercé Ciutat Valero.

Pel Senat va donat suport a l'Entesa dels Catalans.

- Reforma Social Catalana (RSC):

Secció catalana de la Reforma Social Española de Cantarero del Castillo, persona d'extracció falangista, és una associació legalitzada en ple "espíritu del 12 de Febrero" intenta fer una proposta de tipus reformista que s'autoanomena socialdemòcrata.

A la circumscripció la seva campanya és molt pobra i els seus candidats, molt desconeguts, són:

Per al Congrés de Diputats:

- Ricardo Barballa Campadabal.
- Juan Condal Tarrés.
- Miguel Sanchiz García.
- Carlos Casanoves Falcó.

Per al Senat:

- Mercedes Aguado López

- Unió dels Treballadors de Lleida (UTLL):

Associació d'electors impulsada per l'organització Revolucionaria dels Treballadors (ORT) partit encara no legalitzat, de tendència comunista (marxista-leninista-maoïsta).

Amb una implantació militant gairebé inexistent a la circumscripció, la seva campanya, molt fluixa, passa gairebé desapercibuda.

Els seus candidats al Congrés de Diputats són:

- Miguel Dueñas Muñoz
- Jesús Castillo López
- MA Carmen Blanco Fernández
- Isidoro Valldeande Martínez

- Coalicions per al Senat:

L' intent inicial, recollint l'esperit de l'Assemblea de Catalunya i de la Coordinadora de Forces Polítiques, de presentar una candidatura unitària catalana al Senat no va prosperar, fonamentalment per la negativa a anar conjuntament amb els comunistes que varen expressar UCD, EDC, GDC i els sectors més anti-comunistes del PSC(R). Com a conseqüència d'això varen formar-se 2 coalicions entre les forces polítiques catalanes:

"Democràcia i Catalunya" , que comptava amb el suport de UCDC i PDC, va presentar a la circumscripció de Lleida

els següents candidats:

- Joan Cornudella i Barberà, de les Borges Blanques, dirigent històric del Front Nacional de Catalunya.
- Celestí Pol i Pol, conegut militant de UCD.
- Maria Rubies Gallofré (CDC), pedagoga de molt prestigi.

"L'Entesa dels Catalans", que preconitzava la unitat de les forces catalanes en la lluita per l'Estatut, comptava amb el suport de les forces més progressistes (PSUC, PSC, Independents de l'Assemblea de Catalunya, EC, Estat Català) i es presentava sota l'empar legal de les llistes socialistes ja que la tardança en arribar a un acord va impedir legalitzar la coalició com a tal.

Els seus candidats a la circumscripció de Lleida varen ésser:

- Felip Soler Sabarís (PSC), metge.
- Josep Ball Armengol, independent enginyer tècnic agrònom.

2.1.4. Resultats pel Congrés de Diputats. Aspectes generals

A nivell d'Espanya, i amb un relativament alt percentatge de participació, UCD resulta el partit més votat (26,9% dels electors) seguit d'aprop pel PSOE (22,8%). Molt lluny d'aquestos amb percentatges molt més baixos, se situen el PCE i AP. Igualment cal remarcar els bons resultats que assolixen a les nacionalitats respectives tant el PDC com el PNB.

QUADRE - 77-1

Espanya: Resultats Eleccions 15-J-77 (5)

	<u>%s/Votants</u>	<u>%s/Cens</u>	<u>nº Diputats</u>
Participació	-	77,8	-
Extrema dreta	0,8	0,6	-
AP	8,8	6,6	16
UCD	34,6	29,6	166
PSOE	29,3	22,8	118
PSC-US	4,5	3,5	6
PCE	9,4	7,3	20
UCDCC	1,-	0,8	2
PDC	2,8	2,2	11
EC	0,8	0,6	1
PNB	1,7	1,3	8
EE	0,4	0,3	1
CAIC(6)	0,2	0,1	1
Extrema Esquerra	2,2	1,6	-
Altres	3,4	2,6	-
	<u>100,-</u>	<u>100,-</u>	<u>350</u>

2.1.4.1. La participació

Una de les principals respostes que havien de donar les eleccions era el grau d'acceptació d'un sistema

democràtic per part dels ciutadans. Acceptació que s'havia de mesurar fonamentalment pel nivell de participació en unes eleccions lliures.

La resposta ciutadana fou aclaparant, no només perquè les opcions més o menys continuistes de l'anterior règim varen recollir un percentatge ínfim de vots, sinó també perquè el nivell de participació va ésser força alt 77,8%. Percentatge que se situa només molt lleugerament per sota el "nivell mig" europeu (80-90%), i és superior al de l'època republicana (67-72%).(7)

La geografia provincial de la participació/absència no mostra diferències massa grans en els nivells de participació ja que a la totalitat de les circumscripcions, excepte a les gallegues, oscil·la entre el 70% i el 90%. Dins d'aquesta homogeneïtat podríem distingir les àrees de més participació: les 2 Castelles, València i Aragó, i les menys participatives: Galícia, en primer lloc, però també: Astúries, Extremadura, el litoral mediterrani d'Andalúcia i Canàries.

A Catalunya, el nivell de participació, 79,3% dels electors, és lleugerament més alt que la mitjana espanyola, éssent a Girona la circumscripció Catalana més participativa i Tarragona la més abstencionista.

QUADRE- 77- 2

La Participació a Catalunya % (8)

Barcelona	79,3
Girona	81,4
Lleida	78,8
Tarragona	77,5
CATALUNYA	79,3

2.1.4.2. La inclinació del vot:

Tal com expressen els resultats, l'electorat va orientar-se al voltant de 2 grans opcions, UCD i PSOE, que recollien conjuntament el 64% dels vots emesos a tota Espanya.

Així, UCD, un partit acabat de crear però propulsat des del govern i amb una proposta de reforma democràtica, malgrat que ambigua en alguns punts, es convertia en el partit majoritari (26,9% dels electors i 34,6% dels votants). L'Espanya rural, L'espanya marginada, l'Espanya menys desenvolupada (excepte Andalusia) va ésser la zona on més alts percentatges va recollir aquesta opció.

Però una segona força havia sortit de les eleccions com la gran competidora d'UCD: el PSOE, que va aglutinar la gran majoria del vot progressista obtenint un percentatge de vots (22,8% del cens i 29,3% dels votants) lleugerament inferior al de UCD. L'Espanya del Sur i les zones urbanes i industrials són els llocs on obté millors resultats.

Dos altres partits, PCE i AP, de tendència paral·lela a aquestos apareixen en el panorama electoral amb una certa implantació arreu d'Espanya, però a un nivell molt més baix que UCD i PSOE recollint conjuntament només el 17,8% dels vots emesos.

El PCE, 7,3% dels electors i 9,4% dels votants, no recull els "fruits" que la seva implantació organitzativa i la seva activitat en la lluita clandestina podia fer esperar. El fet de no produir-se la "ruptura" sinó un procés de "reforma/ruptura pactada" ha influït sens dubte en que el vot comunista quedés limitat a aquest nivell.

Amb una implantació molt desigual, els seus "punts forts" són, igual que el PSOE, les zones industrials (excepte el País Basc en aquest cas) i Andalusia.

Pel que fa a AP, el seu percentatge global, 6,5% del cens i 8,3% dels participans, és encara més baix que el del PCE i pot considerar-se la gran perdedora d'aquestes eleccions. El debuig a una proposta reformista/continuïsta del franquisme és molt explícit i el vot conservador democràtic va a parar gairebé tot a UCD. Els millors resultats els assoleix en l'Espanya rural, fonamentalment a Galícia i algunes províncies de Castella.

Utilitzant la dicotomia Dreta-Esquerra, de vegades poc rigurosa, però, gairebé sempre bastant operativa, els resultats mostren un gran equilibri de forces amb lleuger avantatge de la dreta. Incloïxo en el "camp" de la Dreta a: UCD, CAIC; PNB, UCDC, AP i Extrema dreta; en el d'Esquerra: FDI, EE, PSOE, PSP, PCE i Extrema esquerra (9):

Dreta: 8,816.092 vots (48,-% votants)

Esquerra: 8,675.022 vots (47,4% votants)

Un lleuger avantatge de la Dreta, a nivell de vots, fou també, la correlació de forces que va produir-se en les darreres eleccions democràtiques al nostre país (Febrer-1936). Coincidència que s'extén, en línies generals, a la geografia del vot per províncies malgrat algunes excepcions (10).

Igualment cal remarcar el paral·lelisme existent, a greus trets, entre la geografia de la pràctica dominical catòlica i la del vot, conservador, en el sentit de que les zones amb més alt índex de pràctica dominical és on més alts percentatges de vot obté la tendència conservadora, mentre que és en les de més baix índex de pràctica dominical on l'esquerra assoleix millors resultats.(11)

Tradicció de vot que és, doncs, tota una tradició ideològica; les enormes transformacions sòcio-econòmiques i culturals que ha experimentat el nostre país no semblen haver afectat massa, al menys aparentment, les estructures ideològiques profundes de la nostra societat.

En tot cas però, hi ha un fet a remarcar: el sistema de partits i l'equilibri de forces resultants de les eleccions del 15 de Juny de 1977 s'articulen, no només sobre 2 grans opcions i 2 opcions menors, sinó que cal precisar que les 2 grans opcions hegemòniques representen el sector més "moderat" de cada una de les tendències: conservadora i progressista, (i doncs tenen sectors d'electorat molt propers).

A Catalunya els resultats electorals (12) presenten uns trets característics i diferencials, respecte als del conjunt de l'Estat.

L'opció guanyadora és la coalició "Socialistes de Catalunya" (22,5% dels electors i 28,4% dels votants) que obté un percentatge similar a la mitjana socialista espanyola, i mostra una implantació territorial molt irregular, amb forta implantació a Barcelona, la circumscripció més industrial, i baixa a Lleida, la més rural.

QUADRE- 77 - 3

Resultats Catalunya (13)

(Principals opcions - 15/J/77)

	<u>%s/vots</u>	<u>Escons</u>	<u>%s/cens</u>
Participació	-		79,3
AP	3,5	1	2,7
UCD	16,8	9	13,3
UCDCC	5,6	2	4,4
PDC	16,9	11	13,3
EC	4,5	1	3,6
PSC	28,4	15	22,5
PSUC	18,2	8	14,4

La segona força és el PSUC (14,4%-18,6%), comunista, que a Catalunya dobla la mitjana estatal d'aquesta opció. La seva implantació se centra fonamentalment en les àrees industrials de Barcelona i Tarragona, essent molt més feble a les circumscripcions de Girona i Lleida.

La tercera força, el PDC (13,3%-16,8%) és l'element més diferencial del sistema de partits a nivell de Catalunya. D'implantació també irregular obté molt bons resultats a Girona i a Lleida i bastant més baixos a Barcelona i Tarragona.

La quarta força és UCD (13,3-16,8) pràcticament amb el mateix nombre de vots que el PDC. L'opció guanyadora a nivell estatal és una opció important però secundària a Catalunya. Amb una implantació territorial també irregular assoleix molt bons resultats a Tarragona i Lleida éssent més fluïxos a Girona i, sobretot, a Barcelona.

Les altres opcions significatives políticament obtenen resultats molt baixos: UCDC (4,5-5,6) EC (3,6-4,5) i AP (2,7-3,5).

Així doncs, es configura una estructura multipartidista (quatripartita) "a dominant" socialista, que comparant-la amb el sistema de partits espanyol ens permet parlar d'un subsistema de partits específic a Catalunya. I això per 2 raons:

- a) Les importants diferències entre els resultats estatals, i els catalans en el cas de la UCD i els comunistes.
- b) L'existència, amb un bon nivell d'implantació, d'opcions d'àmbit exclusivament català i sense correspondència amb altres forces de la resta d'Espanya.

QUADRE - 77 - 4Catalunya 1977: Resultats per circumscripcions (14)

	<u>Barcelona</u>	<u>Tarragona</u>	<u>Lleida</u>	<u>Girona</u>
AP	3,1	5,9	5,3	3,2
UCD	15,-	26,8	24,-	18,-
UCDCC	5,4	5,5	9,3	5,3
CiU	15,5	14,4	24,1	26,8
EC	4,6	4,2	7,5	2,5
PSC-PSOE	30,4	23,3	14,7	24,2
PSUC	19,8	16,1	12,-	9,9

En general, malgrat la dificultat d'ubicació del PDC en la dicotomia Dreta/Esquerra, es configura a Catalunya una correlació de forces clarament favorable a l'Esquerra, tot i que desigualment distribuïda, indicant així un cert nexce de continuïtat amb la història electoral catalana de la II^a República. Continuïtat, però, que no es fa per mitjà dels partits històrics, ja que tant l'ERC (encara no legalitzada i que es presentava en "coalició" amb el PTC) com la Lliga (que ni tan sols es presentava a totes les circumscripcions) obtenen resultats molt baixos. Tornarem sobre aquest aspecte.

2.1.5. Els resultats a la circumscripció de Lleida:

Els resultats que varen produir-se en les eleccions legislatives del 15/juny/1977 a la circumscripció de Lleida foren els següents pel que fa al Congrés de Diputats:

QUADRE - 77 - 6

Circumscripció de Lleida: Resultats Congrés de Diputats 1977 (13)

	<u>nº absolut</u>	<u>%s/cens</u>	<u>%s/votants</u>	<u>nº escons</u>
Electors	329.553	100,-	-	
Votants	188.688	78,8	100,-	
Nuls	2.849	1,2	1,5	
Blancs	360	0,1	0,2	
AP	10.066	4,2	5,3	
UCD	45.222	18,9	24,-	1
UCDCC	17.583	7,3	9,3	-
PDC	45.412	19,-	24,1	2
EC	14.118	5,9	7,5	-
PSC-PSOE	27.801	11,6	14,7	1
PSUC	22.696	9,5	12,-	-
RSC	1.289	0,5	0,7	-
UTL	1.292	0,5	0,7	-

Sortiren doncs, elegits diputats:

- Joaquim Arana i Josep Pau pel Pacte Democràtic per Catalunya.
- Manuel de Sàrraga per la UCD.
- Felip Lorda per "Socialistes de Catalunya" (PSC-PSOE).

2.1.5.1. La participació

El nivell de participació a la circumscripció de Lleida (78,8%) va situar-se en una posició intermèdia

entre la mitjana de participació a Catalunya (79,3%) i a Espanya (77,8%), és a dir, lleugerament superior a aquesta.

QUADRE - 77 - 7

Catalunya: Participació 15-J-77 (14)

	<u>% Participació</u>	<u>%Abstenció</u>
Girona	81,4	18,6
Barcelona	79,3	20,7
Lleida	78,8	21,2
Tarragona	77,5	22,5
Catalunya	79,3	20,6
Espanya	77,8	22,1

Com pot veure's al quadre adjunt, les diferències entre les 4 circumscripcions de Catalunya no són massa grans malgrat que l'alt percentatge de participació a Girona diferencia aquesta circumscripció de les altres.

Igualment cal remarcar que Lleida i Tarragona, les circumscripcions més rurals i on es troben les comarques de Catalunya amb més problemes de regressió demogràfica, despressió econòmica i marginació social (la "Catalunya pobra"), són també les circumscripcions en les que hi ha un nivell més alt d'abstenció.

A l'interior de la circumscripció de Lleida, per comarques, el nivell de participació també ha estat, lògicament, divers. En les primeres eleccions de la nova etapa democràtica les comarques més participatives varen ésser les Garrigues (17,4% d'abstenció), el Segrià (18,9%) i l'Urgell (19,2%), mentre que les més abstencionistes foren el Pallars Sobirà (30,8%), el Solsonès (29,5%) i el Pallars Jussà (28,2%). Igualment, l'Alt Urgell, la Segarra i la Cerdanya presenten uns nivell d'abstenció superior a la mitjana mentre que els de la Vall d'Aràn

i de la Noguera li són molt propers.

QUADRE - 77 - 8

Circumscripció de Lleida 15-J-77

% de participació/abstenció per comarques (15)

	<u>Particip.</u>	<u>Abst.</u>
Pallars Sobirà	69,2	30,8
Solsonès	70,5	29,5
Pallars Jussà	71,8	28,2
Alt Urgell	73,4	26,6
Segarra	74,9	25,1
Cerdanya	75,8	24,2
Noguera	77,4	22,6
Vall d'Aràn	79,2	20,8
Urgell	80,8	19,2
Segrià	81,1	18,9
Garrigues	82,6	17,4
Circumscripció	78,8	21,2

En tota anàlisi dels resultats d'unes eleccions és imprescindible l'estudi de les variacions respecte a l'elecció o eleccions anteriors. En el nostre cas, però, els darrers precedents d'unes eleccions democràtiques varen produir-se durant la segona República. El llarg període de temps trascorregut des de llavors, les grans diferències de tot tipus existents entre una i altra situació, fan que la comparació entre els resultats electorals d'ambdues èpoques tingui moltes limitacions. En tot cas, però, el nivell de participació electoral durant la segona República és un punt de referència obligat en el nostre estudi.

Com pot observar-se en els quadres, les eleccions de 1977 mostren un nivell de participació superior al de l'època republicana tan a nivell provincial com de

cada comarca, mantenint-se amb una gran fidelitat les característiques de la geografia comarcal de la participació/abstenció durant la segona República.

QUADRE - 77 - 9

Eleccions segona República: Abstenció (16)

<u>1932</u>		<u>1933</u>		<u>1936</u>	
Pallars Jussà	42,6	Pallars Jussà	58,5	Solsonès	39,1
Pallars Sobirà	40,4	Pallars Sobirà	50,5	Pallars Jussà	39,-
Solsonès	38,3	Cerdanya	50,4	Pallars Sobirà	38,6
Segarra	36,1	Vall d'Aràn	49,2	Alt Urgell	37,7
Alt Urgell	36,-	Alt Urgell	47,8	Cerdanya	34,4
Segrià	34,8	Solsonès	45,-	Segarra	31,6
Urgell	30,4	Noguera	38,8	Vall d'Aràn	30,9
Noguera	30,2	Segrià	36,2	Noguera	28,1
Garrigues	29,3	Urgell	36,2	Garrigues	24,3
Vall d'Aràn	27,5	Segarra	36,1	Urgell	24,-
Cerdanya	26,5	Garrigues	35,6	Segrià	23,6
m= 33,9		m= 38,6		m= 28,7	

El Solsonès, els 2 Pallars i l'Alt Urgell han estat i continuen éssent les comarques més abstencionistes de la circumscripció, mentre que la Noguera, l'Urgell i les Garrigues han estat i continuen éssent comarques molt participatives.

Igualment, la Cerdanya i la Segarra, amb un nivell d'abstenció superior a la mitjana el 1977, varen mostrar un comportament irregular però també decantat cap a l'abstencionisme durant l'època republicana.

El Segrià, comarca participativa el 1977, havia presentat, durant la segona República, nivells de participació a la mitjana excepte en les eleccions al Parlament de Catalunya de 1932.

Només la Vall d'Aràn, amb un nivell de participació superior a la mitjana el 1977 i decantada cap a l'abstencionisme en les eleccions republicanes, trenca aquest fil de continuïtat històrica.

Aquesta "estabilitat" de l'estructura comarcal de la participació/abstenció indica que els canvis a tots nivells, que s'han produït des de 1936 no han afectat els resultats de l'acció dels factors de tipus social, econòmic, cultural, ideològic, geogràfic, etc. que intervenen en la determinació dels diferents nivells de participació electoral comarcal.

L'estructura de la participació/abstenció l'any 77 ens mostra que les comarques més deprimides i marginades són les més abstencionistes mentre que les més dinàmiques i més "integrades" són les que tenen un nivell més alt de participació. El factor "plana/muntanya" sembla ésser fonamental, encara que no únic, en aquesta diferenciació múltiple.

L'allunyament dels centres més dinàmics, la compartimentació interna en valls, la dispersió en multitud de nuclis, i la marginació a tots nivells, són obstacles a una major integració social de les comarques de muntanya. Aquest més baix nivell d'integració tindria un reflex lògic en una menor participació electoral.

Per altra banda els "errors" en el cens poden haver contribuït a "inflar" l'abstenció en aquelles zones on s'ha produït un procés de despoblament (comarques de muntanya i zones més marginades de la plana) (17). Entre aquells antics habitants d'aquestes zones que s'han traslladat a viure a altres indrets, n'hi ha que encara continuen censats en el seu poble d'origen. El fet de tenir de desplaçar-se sovint molts Kilòmetres, i la farragosa mecànica burocràtica del vot per correu, varen

desencoratjar, sens dubte, la participació de moltes d'aquestes persones.

Deixem, però, ara de moment, aquesta qüestió. Més endavant, l'anàlisi comarca per comarca ens aportarà elements més concrets i ens permetrà un més gran aprofundiment.

2.1.5.2. La inclinació del vot.

QUADRE - 77 - 10

Legislatives 77: Resultats per circumscripcions (% votants) (18)

	<u>Catalunya</u>	<u>Barcelona</u>	<u>Tarrag.</u>	<u>Girona</u>	<u>Lleida</u>
AP	3,5	3,1	5,9	3,2	5,3
UCD	16,8	15,0	26,8	18,0	24,0
UCDCC	5,6	5,4	5,5	5,3	9,3
PDC	16,8	15,5	14,4	26,8	24,1
EC	4,5	4,6	4,2	2,5	7,5
PSC	28,4	30,4	23,3	24,2	14,7
PSUC	18,2	19,8	16,1	9,9	12,0
Dreta	21,-	18,9	33,1	21,2	30,-
Catal. Centre	23,3	21,6	19,9	36,4	33,4
Esquerra	53,6	57,6	44,8	37,9	34,9

El panorama polític que definiren els resultats electorals a la circumscripció de Lleida en el marc de Catalunya, tenia un conjunt de trets molt específics:

- Juntament amb Tarragona era la circumscripció amb major implantació del centre i la dreta centralista (UCD, AP).
- Era la circumscripció en que varen obtenir millors resultats les opcions "històriques" (Unió democràtica de Catalunya i Esquerra Republicana de Catalunya definien, respectivament, a UCDCC i ER).
- Juntament amb Girona era la zona on més alt percentatge havia obtingut el Catalanisme de centre.

- En canvi és la circumscripció on els socialistes de Catalunya obtenen pitjors resultats, cosa que també succeeix, juntament amb Girona, en el cas dels comunistes del PSUC.

Tot aixó fa que la circumscripció de Lleida sigui aquella a on pitjors resultats obté l'Esquerra i millors la Dreta, mentre el Catalanisme de Centre també hi obté un alt nivell d'implantació.

Aquesta diferent correlació de forces introdueix canvis, però no fonamentals, en l'estructura del sistema de partits en relació a les altres circumscripcions i al conjunt de Catalunya. Així, si a nivell de Catalunya els socialistes són la força hegemònica seguits d'un bloc "tripartit" (PSUC, PDC, UCD) i quedant molt despenjades UCDC, EC i AP, a nivell de Lleida tenim una estructura amb hegemonia bipolar (PDC i UCD) quedant bastant allunyat un segon bloc (PSC i PSUC) i, no massa lluny d'aquest, un tercer format per UCDC i EC.

Aquesta estructuració però, no és homogènia a l'interior de la circumscripció, a nivell comarcal, malgrat que UCD i PDC són les 2 opcions més votades a gairebé la totalitat de comarques:

A- Comarques amb clara hegemonia d'una opció:

	<u>Opció Guanyadora</u>	<u>Segona Opció</u>	<u>Tercera Opció</u>
Pallars Sobirà	PDC (52,2%)	UCD (18,-%)	UCDC (7,2%)
Garrigues	PDC (41,-%)	UCD (17,7%)	PSUC (11,9%)
Vall d'Aran	UCD (49,9%)	PSC (13,7%) PDC (13,6%)	AP (9,-%)
Segarra	UCD (32,4%)	PDC (16,9%)	UCDC (12,7%) EC (11,8%) PSC (10,7%)
Pallars Jussà	PDC (37,9%)	UCD (23,6%)	PSC (11,4%)

B- Comarques amb hegemonia bipolar:

Alt Urgell	UCD (33,1%)	PDC (26,3%)	UCDCC(10,3%)
Pallars Jussà	PDC (37,9%)	UCD (23,6%)	PSC (11,4%)
Cerdanya	PDC (33,7%)	UCD (24,1%)	UCDCC(12,6%)
Solsonès	PDC (34,1%)	UCD (30,-%)	UCDCC (13,3%)

C - Comarques amb equilibri multipartidista:

Segrià	UCD (22,9%)	PDC (19,6%)	PSUC (15,6%)
		PSC (18,8%)	
Noguera	UCD (23,3%)	PSUC(14,-%)	EC (10,-%)
	PDC (21,8%)	PSC (13,9%)	UCDCC (8,6%)
Urgell	PDC (24,3%)	UCD (19,3%)	UCDCC(15,2%)
			PSC (14,-%)
			EC (13,2%)

Com pot observar-se, el Segrià, la Noguera i l'Urgell -les comarques més dinàmiques des d'un punt de vista socio-econòmic- són aquelles que mostren una inclinació del vot més diversificada i una correlació de forces més equilibrada trencant l'àmplia hegemonia de l'UCD i el PDC en funció d'una millor implantació de les opcions d'esquerra.

L'observació dels resultats per tendències ens permetrà completar aquesta visió genèrica de la correlació de forces a nivell comarcal.

QUADRE - 77 - 11Legislatives 77: Resultats per tendències (% votants) (19)

	<u>D</u>	<u>C.C.</u>	<u>E</u>
Vall d'Aràn	59,4	17,9	21,-
Segarra	41,2	29,3	27,6
Alt Urgell	41,2	36,5	20,3
Solsonès	41,1	47,5	9,9
Cerdanya	31,1	46,4	20,6
Pallars Jussà	29,7	46,-	22,3
Noguera	29,7	30,4	38,1
Segrià	28,6	27,6	42,2
Urgell	24,8	39,6	34,2
Pallars Sobirà	23,3	59,-	15,5
Garrigues	23,2	48,8	26,9

En base a aquests resultats pot establir-se la següent tipologia comarcal:

- 1) Comarques amb hegemonia de la Dreta: la Vall d'Aràn i la Segarra.
- 2) Comarques amb hegemonia del Catalanisme de Centre: el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, la Cerdanya i les Garrigues.
- 3) Comarques amb equilibri de forces Dreta-C.C.: el Solsonès (majoria C.C.) i l'Alt Urgell (majoria dretana).
- 4) Comarques amb hegemonia de l'Esquerra: el Segrià.
- 5) Comarques amb equilibri D-C.C.-E: l'Urgell (majoria C.C.) i la Noguera (majoria de l'Esquerra)

A) La implantació territorial dels partits:

A P.

No té una forta implantació en cap comarca, els seus percentatges són sempre bastant baixos i els

millors resultats els obté en aquelles comarques on UCD també té bona implantació: El Solsonès i la Vall d'Aràn així com la Segarra i l'Alt Urgell són les comarques on obté millors resultats tenint a les demés uns percentatges bastant propers a la mitjana.

El fort caciquisme existent a la Vall d'Aràn i la tradicional inclinació conservadora del Solsonès ajudarien en una primera aproximació, a l'explicació de la relativament forta implantació d'AP en aquestes comarques.

QUADRE - 77 - 12

Resultats per comarques (% sobre votants i cens) (20)

<u>A.P.</u>	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>	<u>U.C.D.</u>	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>
Solsonès	10,7	(7,5)	Vall d'Aràn	49,9	(39,5)
Vall d'Aràn	9,-	(7,1)	Alt Urgell	33,1	(24,3)
Segarra	7,8	(5,3)	Segarra	32,4	(24,2)
Alt Urgell	7,6	(5,6)	Solsonès	30,-	(24,2)
Noguera	5,8	(4,5)	Segrià	23,2	(18,8)
Cerdanya	5,7	(4,3)	Cerdanya	24,1	(18,7)
Garrigues	5,-	(4,1)	Noguera	23,2	(18,-)
Urgell	5,-	(4,-)	Pallars	23,6	(17,3)
Segrià	4,5	(3,6)	Urgell	19,3	(15,6)
Pallars J.	4,9	(3,5)	Garrigues	17,9	(14,7)
Pallars S.	4,5	(3,1)	Pallars S.	18,1	(12,5)

U C D.

Amb una forta implantació a la Vall d'Aràn (millor resultat) i relativament baixa al Pallars Sobirà (pitjor resultat), la distribució comarcal del seu vot és bastant irregular, dins d'una tònica general d'irregularitat que palesa una notable incidència de factors locals i comarcals molt específics.

L'Alt Urgell, la Segarra i el Solsonès, són

també altres comarques on UCD obté uns bons resultats, mentre que a les Garrigues i a l'Urgell obté, com al Pallars Sobirà, els seus més baixos percentatges. La coincidència d'implantació amb AP defineix clarament el primer grup de comarques, juntament amb la Vall d'Aràn, com les de major implantació de les opcions conservadores estatals. La Segarra i, sobre tot, el Solsonès eren ja històricament les comarques més conservadores de la província. També es pot considerar de tradició més aviat conservadora la comarca de l'Alt Urgell. En canvi la Vall d'Aràn ha passat d'un comportament esquerrà durant la segona República a ésser la comarca de la circumscripció a on més alts percentatges obtenen les opcions conservadores.

U C D C C.

La seva implantació comarcal també es bastant irregular obtenint el seu millor resultat a l'Urgell i el pitjor a la Vall d'Aràn. De les 2 opcions de centre catalanista és la de plantejaments més conservadors.

QUADRE - 77 - 13

Resultats per comarques (%s/votants i cens) (21)

	<u>UCDCC</u>			<u>PDC</u>	
	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>		<u>%v.</u>	<u>%c.</u>
Urgell	15,2	(12,3)	Pallars S.	52,1	(35,6)
Cerdanya	12,7	(9,6)	Garrigues	41,-	(34,-)
Segarra	12,7	(9,5)	Pallars J.	37,9	(27,1)
Solsonès	13,4	(9,4)	Cerdanya	33,7	(25,6)
Alt Urgell	10,3	(7,6)	Solsonès	34,1	(24,1)
Noguera	8,6	(6,6)	Urgell	24,4	(19,7)
Segrià	8,-	(6,5)	Alt Urgell	26,3	(19,2)
Garrigues	7,8	(6,4)	Noguera	21,2	(16,9)
Pallars J.	8,-	(5,7)	Segrià	19,6	(15,9)
Pallars S.	7,2	(5,-)	Segarra	16,6	(12,4)
Vall d'Aràn	4,3	(3,4)	Vall d'Aràn	13,6	(10,7)

Es precisament aquest caràcter alhora conservador i catalanista, el que la situa en una posició intermèdia entre la UCD i el PDC competint més per l'espai electoral comú amb una o altra d'aquestes opcions en funció de les especificitats (polítiques) de cada comarca, mostrant, però, una tendència bastant general a jugar un "rol complementari al PDC". Així s'ha d'entendre que obtingui bons resultats en "l'àrea conservadora", baixos percentatges en les comarques amb forta implantació del PDC i presenti el seu millor "score" a la comarca de l'Urgell en la qual ni AP ni UCD ni el PDC obtenen bons resultats.

P D C.

Amb una proposta de centre-esquerra, és l'opció principal de la tendència catalanista. Les comarques on obté millors resultats són el Pallars Sobirà i les Garrigues juntament amb el Pallars Jussà, el Solsonès i la Cerdanya, mentre que és a dos comarques de "l'àrea conservadora", la Vall d'Aràn i la Segarra, on la seva implantació electoral és més feble. En conjunt, la distribució comarcal del seu vot és bastant irregular.

L'existència d'una certa estructura organitzativa i d'influències personals del PSC (R) i del FNC a les Garrigues i del PSC (R) al Pallars Sobirà ajudaria a explicar la forta implantació en ambdues comarques, que són també les més rurals i amb menys immigració.

En l'extrem oposat, el baix percentatge de la Segarra sembla degut a que la bona implantació de l'EC i l'UCDCC limita l'espai electoral del PDC. Per altra banda, la baixa implantació a la Vall d'Aràn (com també és el cas de l'UCDCC i l'EC) cal explicar-la tant per les arrels no catalanes de la cultura aranesa com per l'existència d'un fort contingent de població immigrada de fora de Catalunya a la comarca.

E C.

La històrica ERC, encara no legalitzada, fa la seva "rentrée" a l'escena electoral en la coalició Esquerra de Catalunya juntament amb un partit d'extrema esquerra, (el PTC), que segurament dificultava la seva identificació davant de bona part d'electors, sobre tot a les comarques i els municipis més aïllats.

Els resultats que va obtenir varen ésser molt irregulars entre les diferents comarques (Cv= 1,1) i incomparablement més baixos que a l'època republicana, alhora que tampoc la geografia comarcal del seu vot actual és semblant a la de llavors.

Els millors resultats els obté a l'Urgell i a la Segarra on tradicionalment havia obtingut els percentatges més baixos així com a la Noguera, mentre que ara és al Solsonès i a la Vall d'Aràn on presenta les seves cotes més baixes obtenint també molt febles resultats a l'Alt Urgell, Pallars Sobirà, Pallars Jussà i la Cerdanya.

Les circumstàncies del desenvolupament de la resistència al franquisme des de la guerra civil fins a l'actualitat i els canvis socio-econòmics experimentats per la societat catalana en aquest període, han portat a la substitució de l'ERC per el PSC i el PSUC en la vertebració de l'espai d'esquerres, explicant així, genèricament, els seus "pobres" resultats.

L'existència d'una xarxa organitzativa i d'influència de l'ERC a la Segarra, nucleada al voltant de Rosend Audet (candidat a Senador per l'Entesa) és un factor determinant per a explicar els bons resultats que obté a aquesta comarca. Per altra banda la baixa implantació al Solsonès és "tradicional" i afecta al conjunt de forces d'esquerra, mentre que els pobres resultats a la Vall

d'Aràn cal relacionar-los, sens dubte amb els mateixos factors que he esmentat en parlar d'UCDCC i el PDC.

P S C:

Com ja hem vist abans, va ésser a la circumscripció de Lleida on la coalició "Socialistes de Catalunya" va obtenir, amb molta diferència, els pitjors resultats. Aquestes diferències cal atribuir-la sobre tot: 1) a la molt feble implantació organitzativa a la circumscripció tant del PSC(C) com de la Federació Catalana del PSOE; 2) a la més forta implantació de l'altra corrent socialista: el PSC(R) integrat en la coalició PDC.

A nivell comarcal la seva implantació electoral, com la de totes les opcions, és bastant irregular, i obté els millors resultats a les zones més dinàmiques: Segrià, Urgell i Noguera, sobre tot als seus nuclis urbans. També a la Vall d'Aràn mostra un relativament bon nivell d'implantació quedant com a segona força comarcal en ésser un "terreny" poc propici al corrent de centre catalanista.

Els pitjors resultats els obté al Solsonès, autèntica "bèstia negra" de l'esquerra i al Pallars Sobirà, on obté un altíssim resultat el PDC que li "menja espai". A la resta de comarques obté un percentatge molt propers a la mitjana.

QUADRE - 77 - 14Resultats per comarques (%s/votants i cens (22))

<u>E C</u>	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>	<u>P S C</u>	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>	<u>P S U C</u>	<u>%v.</u>	<u>%c.</u>
Urgell	13,3	(10,7)	Segrià	18,8	(15,3)	Segrià	15,6	(12,7)
Segarra	11,8	(8,8)	Urgell	13,8	(11,4)	Noguera	13,9	(10,7)
Noguera	10,-	(7,7)	Vall d'Aràn	13,7	(10,8)	Garrigues	11,7	(9,9)
Segrià	6,8	(5,5)	Noguera	13,9	(10,7)	Pallars J.	8,8	(5,3)
Garrigues	6,5	(5,3)	Cerdanya	11,2	(8,5)	Alt Urgell	8,-	(5,8)
Cerdanya	4,-	(3,1)	Segarra	10,7	(8,-)	Urgell	6,6	(5,3)
Pallars S.	3,9	(2,7)	Pallars J.	9,7	(6,9)	Vall d'Aràn	4,5	(3,5)
Alt Urgell	3,5	(2,5)	Garrigues	8,5	(6,8)	Cerdanya	4,6	(3,5)
Pallars J.	3,4	(2,1)	Alt Urgell	8,6	(6,3)	Segarra	4,7	(3,5)
Vall d'Aràn	2,-	(1,6)	Pallars S.	6,1	(4,2)	Pallars S.	4,9	(3,4)
Solsonès	2,2	(1,6)	Solsonès	4,9	(3,4)	Solsonès	1,9	(1,4)

P S U C.

Amb una mitjana provincial (9,5%) sensiblement inferior a la global de Catalunya (14,4%) és la quarta opció més votada a la circumscripció després de PDC, UCD i "Socialistes de Catalunya". Cal tenir en compte, però, que la seva mitjana catalana es basa sobre tot en els alts percentatges que assoleix al cinturó industrial de Barcelona mentre que a les zones rurals de Catalunya la seva implantació es molt més feble. Els resultats del PSUC a Lleida no són, doncs, tant "diferents" com la comparació amb la mitjana catalana podria donar a entendre, sinó que són paral·lels als profunds desequilibris territorials existents avui a Catalunya.

Aquesta "sensibilitat" als desequilibris i desigualtats territorials es manifesta també a l'interior de la circumscripció essent després de l'EC l'opció que té una distribució comarcal del vot més irregular. El Segrià, la Noguera, i les Garrigues són les comarques on obté millors

resultats, prenent suport, a les 2 primeres en els centres industrials; mentre que a la Vall d'Aràn, la Cerdanya, la Segarra, el Pallars Sobirà, i sobre tot el Solsonès el seu percentatge de vots és molt baix, gairebé marginal.

EC, PSC i PSUC defineixen la geografia electoral comarcal de les esquerres a Lleida. Així el Segrià, la Noguera i l'Urgell seran les comarques més esquerranes de la circumscripció. Per altra banda, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà i la Vall d'Aràn, però sobre tot el Solsonès i el Pallars Sobirà, són les comarques a on l'Esquerra obté més baixa implantació.

Les comarques a on l'Esquerra obté millors resultats són les més poblades, en les que radiquen els 3 nuclis urbans més importants de la circumscripció, i on s'han produït més inversions industrials i creats més llocs de treball en la indústria i els serveis entre 1964-73. En canvi és, en general, a les comarques més rurals i marginades, amb problemes de depressió econòmica i en franca regressió demogràfica i procés d'envelliment de la població, on l'esquerra té més dificultats d'implantació.

- La tradició de vot

A l'hora d'estudiar els resultats d'aquestes primeres eleccions de la nova època democràtica, un dels punts de referència obligats és el comportament electoral en el darrer període democràtic que va haver-hi al nostre país: la segona República.

Amb aquest breu comentari sobre els nostres precedents electorals més recents no és la meua intenció fer una anàlisi de la inclinació del vot a les comarques de la província de Lleida durant aquella època; altres exhaustius treballs (23) cobreixen esplèndidament aquest aspecte. Aquí només pretenc comparar -a nivell molt genèric- els grans trets definitoris de l'orientació del vot durant

el període republicà i els que han mostrat les eleccions del 15/J/77.

Es fa difícil precisar si els resultats d'aquestes eleccions han canviat el sentit i la geografia del vot existents a l'època republicana. La diferència de context socio-econòmic, ideològic i polític impideix la comparació mecànica i posa importants problemes a l'hora d'establir una comparació, encara que fos superficial. La bipolarització existent, a totes les eleccions republicanes és impossible de reproduir, ni que sigui hipotèticament, amb les forces polítiques que varen concórrer a les eleccions de 1977. En aquest sentit coalicions de tan ampli espectre com el PDC suposen un obstacle gairebé insuperable, i justament amb la intenció de superar-lo de la millor manera possible he cregut convenient establir una doble hipòtesi.

QUADRE - 77 -15

Agrupacions d'Opcions-1977

(%s/ participació)

<u>AP-UCD-UCDCC</u>		<u>EC-PSC-PSUC</u>		<u>PDC-EC-PSC-PSUC</u>	
Vall d'Aràn	63,2	Segrià	41,2	Garrigues	56,-
Solsonès	53,9	Noguera	38,8	Segrià	47,7
Segarra	52,8	Urgell	33,5	Urgell	46,8
Alt Urgell	50,9	Segarra	27,2	Noguera	46,-
Cerdanya	41,6	Garrigues	26,7	Pallars S.	45,9
Urgell	39,4	Pallars J.	23,6	Pallars J.	42,4
Noguera	37,7	Vall d'Aràn	20,1	Cerdanya	40,7
Pallars J.	37,1	Alt Urgell	20,1	Alt Urgell	33,8
Segrià	35,6	Cerdanya	19,8	Segarra	32,7
Garrigues	30,5	Pallars S.	14,9	Solsonès	30,5
Pallars S.	29,8	Solsonès	9,-	Vall d'Aràn	26,6

m= 39,2

m= 34,2

m= 58,3

1) En la primera hipòtesi considero al conjunt d'opcions: PDC, EC, PSC i PSUC com l'equivalent de l'opció d'esquerres durant la segona República mentre que la dreta seria avui representada per AP, UCD i UCDC. La inclusió del PDC en l'espai d'esquerra troba suport en el fet que aquesta coalició presenta un projecte de centre-esquerra i es defineix com a socialista un dels 3 partits que la integren.

2) En la segona hipòtesi redueixo l'espai d'esquerra a les opcions estrictament de tal corrent: EC, PSC i PSUC, "prescindint" del PDC ja que si la seva incorporació a l'esquerra té unes raons, també presenta problemes, derivats tant de la diferent situació política a l'actualitat com de l'existència al si del PDC d'un partit lliberal-conservador (EDC) més assimilable al corrent de dreta. Això no obstant també considero inadequat incorporar el PDC a "l'espai de dreta" per la qual cosa estableixo la comparació entre les opcions pròpiament definibles com de dreta o d'esquerra.

Així, si ens situem en la primera hipòtesi la mitjana provincial actual de l'esquerra (58,3%) supera la "històrica" (53,1% el 1936 i 52,1% el 1933) (24) decreixent en forma equivalent el percentatge de la dreta (passa del 44,4% el 1936 i el 47,8% el 1933 al 39,2% el 1977). En canvi en la segona hipòtesi l'esquerra presenta una mitjana provincial actual (34,2%) molt inferior, no solament a la seva mitjana històrica, sinó també a la mitjana actual de la dreta (39,2) la qual cosa semblaria indicar un canvi en la correlació de forces, històricament favorable a l'esquerra.

Aquestes variacions de les mitjanes en les 2 hipòtesis no poden d'interpretar-se però, mecànicament, com a indicadors d'un reforçament de la tendència esquerrana a la circumscripció o d'un capgirament espectacular en

QUADRE- 77 - 16Resultats Electorals segona RepúblicaEsquerres (ERC-FOP) - 1933

Cerdanya	70,5
Segrià	60,6
Vall d'Aràn	56,6
Garrigues	55,4
Pallars J.	53,6
Noguera	53,5
Urgell	46,2
Alt Urgell	46,-
Pallars S.	39,-
Segarra	39,-
Solsonès	26,4

m= 52,2

Front d'Esquerres-1936

Cerdanya	70,4
Segrià	62,1
Vall d'Aràn	58,1
Pallars J.	56,9
Garrigues	53,6
Noguera	51,-
Pallars S.	50,-
Urgell	47,-
Alt Urgell	47,-
Segarra	43,-
Solsonès	26,-

m= 53,1

Unió de Dreta - 1933

Solsonès	73,6
Pallars S.	61,-
Segarra	60,9
Alt Urgell	54,-
Urgell	53,8
Noguera	46,5
Pallars J.	46,4
Garrigues	44,6
Vall d'Aràn	43,4
Segrià	39,3
Cerdanya	29,5

m= 47,8

Front d'Ordre - 1936

Solsonès	73,5
Segarra	56,4
Urgell	52,5
Alt Urgell	51,8
Garrigues	46,6
Noguera	44,7
Pallars S.	44,4
Segrià	36,6
Pallars J.	33,6
Vall d'Aràn	32,-
Cerdanya	29,4

m= 44,4

en la inclinació del vot de l'electorat.

La segona hipòtesi, en "excloure" el PDC, evidencia que tan la dreta, menys, com l'esquerra, més, perden "pés electoral" com a conseqüència de la irrupció d'una opció "centrista" que configura una situació no bipolar. Opció "centrista", doncs, que a la circumscripció de Lleida sembla construir-se més sobre "l'espai" històric de l'esquerra que de la dreta. Afirmació que, a més de basar-se en la comparació dels percentatges provincials ja esmentats, pren suport en altres elements: Per una banda, cal tenir en compte que si bé és cert que a l'interior del PDC hi ha un corrent lliberal-conservador (EDC), també hi ha un corrent socialista (PSC-R) que, a la circumscripció de Lleida, era el més implantat organitzativament dels 3 partits que formaven la coalició. El fet de que els 2 primers candidats del PDC per Lleida fossin militants del PSC(R), es prou explícit en aquest sentit. Per altra banda, com veurem, la davallada que experimenta el corrent de "Centre Catalanista", (representa per Convergència i Unió) a les legislatives del 79 va acompanyat d'un important increment de l'esquerra i concretament del PSC.

Aquesta és la hipòtesi que retindré, quedant doncs, el PDC "fora" de la comparació.

Per altra banda, en funció de la similitud de resultats entre 1933 i 1936 (l'única variació important és el Pallars Sobirà) utilitzaré com a punt de referència les dades de 1936.

QUADRE - 77 -17Diferències Dreta-Esquerra 1936 i 1977 (% votants)

	<u>1977</u>	<u>1936</u>
Segarra	25,-	13,-
Solsonès	44,-	47,-
Alt Urgell	30,-	4,-
Urgell	5,-	5,-
Noguera	-1,-	-7,-
Segrià	-7,-	-26,-
Vall d'Aràn	42,-	-26,-
Cerdanya	21,-	-41,-
Pallars J.	15,-	-23,-
Pallars S.	14,-	-6,-
Garrigues	4,-	-7,-

Comparant la relació de forces Dreta-Esquerra l'any 36 i l'any 77 sembla produir-se, en general, una espectacular evolució a favor de la dreta, sobre tot a les comarques del Pirineu. Cal tenir en compte, però com s'observe en el quadre 77-18, que aquesta evolució pren suport, fonamentalment en l'important descens dels percentatges de l'Esquerra, especialment forts a la muntanya.

A un nivell purament qualitatiu, podem dir que la Dreta manté o reforça la seva posició majoritària a la Segarra, el Solsonès, l'Alt Urgell i l'Urgell, mentre que l'Esquerra manté el seu predomini a la Noguera i el Segrià. (quadre 77-17).

La resta de comarques canvien la seva orientació esquerrana de l'època republicana per una superior implantació de la Dreta en les primeres eleccions democràtiques del post-franquisme. (quadre 77-17).

QUADRE- 77 - 18Variació tendències 1977-1936 (% votants)

	<u>E</u>	<u>D</u>		<u>E</u>	<u>D</u>		<u>E</u>	<u>D</u>
Segrià	-20	-1	Noguera	-13	-7	Urgell	-13	-13
Segarra	-16	-16	Garrigues	-27	-16	Pallars J.	-34	4
Vall d'Aràn	-37	31	Cerdanya	-50	12	Alt Urgell	-27	1
Pallars S.	-35	-15	Solsonès	-17	-20			

Això no obstant, els alts percentatges del PDC a moltes comarques, sobretot les "canviants" (excepte la Vall d'Aràn), m'ha portat a introduir en l'anàlisi els resultats del 1979, en les quals la tendència catalanista de centre perd molta importància produint-se el decantament d'una part important del seu electorat cap a opcions més clarament de Dreta o d'Esquerra.(quadre 77-19).

QUADRE- 77 - 19

Diferències Dreta-Esquerra 1936 i 1979 (% votants)

	<u>1979</u>	<u>1936</u>
Segarra	21	13
Alt Urgell	3	4
Solsonès	21	47
Vall d'Aràn	17	-26
Cerdanya	-8	-41
Pallars Jussà	-6	-23
Noguera	-10	-7
Segrià	-20	-26
Pallars Sobirà	-10	-6
Garrigues	-23	-7
Urgell	-3	5

La principal deducció d'aquesta nova comparació és que gairebé totes les comarques (excepte la Vall d'Aràn i, més matisadament, l'Urgell) mantenen l'orientació de vot, a nivell qualitatiu, de l'època republicana. Però cal remarcar que també a nivell quantitatiu s'observen ara grans similituds en la correlació de forces.

Tenint en compte tots aquests elements i la "distorsió" que encara introdueix el vot CiU, es pot dir que:

Es manté l'orientació dominant i, en l'essencial, la correlació de forces a: la Segarra i l'Alt Urgell, amb majoria de la Dreta i a la Noguera i el Segrià, el Pallars Sobirà, amb majoria de l'Esquerra.

S'afebleix sensiblement la tendència dominant a: la Cerdanya i el Pallars Jussà, amb majoria d'esquerra, i al Solsonès, amb majoria de dreta.

A les Garrigues i l'Urgell s'observa un importan retrocès de la Dreta que reforça el predomini de l'esquerra a la primera i la converteix en dominant a la segona. En canvi a la Vall d'Aràn, el fort retrocès de l'esquerra i l'avenç de la Dreta canvien la seva orientació esquerrana de la república per un clar predomini de la Dreta.

Cal no oblidar, però, que CiU continua tenint una implantació notable i que entre el seu electorat hi ha qui s'hauria identificat amb la "Lliga" històrica però no amb UCD, o qui s'hauria identificat amb l'ERC històrica, però no amb l'actual ni tampoc amb una opció socialista. Aixó val dir que la comparació numèrica cal interpretar-la només indicativament.

La "distorsió" deguda al vot CiU és, però, especialment forta a la Cerdanya i al Solsonès a on CiU presenta en el 79 un alt nivell d'implantació, àdhuc superior al de 1977.

Així, deixant aquestes comarques apart, la correlació de forces Dreta/Esquerra evoluciona favorablement a la Dreta i/o es consolida la superioritat d'aquesta tendència a: La Vall d'Aràn, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà i la Segarra. En canvi la correlació de forces evoluciona favorablement a l'Esquerra i/o es consolida la superioritat d'aquesta tendència a: la Noguera, l'Urgell i el Segrià, les Garrigues i el Pallars Sobirà.

Si tenim en compte que la Noguera, l'Urgell i el Segrià contenen les zones més dinàmiques i millor comunicades de la circumscripció mentre que a les altres comarques la depressió econòmica, el despoblament,

"l'envelliment", i la marginació són els principals factors definidors, és evident que, en un sentit general i amb algunes excepcions, es produeix una identificació zones dinàmiques-increment de l'esquerra i zones regressives-increment de la dreta.

Les excepcions a aquesta conclusió són el Pallars Sobirà i les Garrigues comarques en forta regressió i que experimenten un reforçament, més suau en el primer cas que en el segon, de la tendència esquerrana, encara que no s'expliciti clarament fins el 1979 degut a l'alt nivell de vot PDC el 1977.

Tot sembla indicar que la tradició esquerrana de les Garrigues es veu afavorida per la candidatura del garriguenc I. Pena, nº 2 del PDC-77 i nº 1 del PSC-79. Per altra banda la total marginació i el fort envelliment del Pallars Sobirà han contribuït sens dubte a "mantenir" un cert mecanisme de les "xarxes d'influència", així com de les "fidelitats històriques".

Finalment, l'espectacular capgirament de la correlació de forces a la Vall d'Aràn cal relacionar-lo amb el poderós caciquisme instal·lat a la comarca sota el franquisme i a l'empar de les seves estructures autoritàries, afavorit, a més a més per la situació d'aïllament i marginació de la comarca.

Ara per ara em sembla que no cal extreure's ni profunditzar més en aquests aspectes. Al final del treball, després de les anàlisi comarcals, tornarem sobre aquest tema.

A tall de resum, doncs, d'aquesta visió general que he intentat donar sobre els elements de canvi i de continuïtat en la inclinació del vot a les comarques de la circumscripció de Lleida, i amb totes les precaucions

que exigeix una comparació d'aquest tipus, podem establir les següents conclusions:

1) La geografia comarcal del vot a l'actualitat reflexa uns elements clars de continuïtat en relació a la tendència de vot de l'època republicana malgrat l'existència d'algunes variacions importants.

2) La relació entre evolució socio-econòmica i evolució política es molt complexa i tan sols n'he esbrinat trets molt genèrics. Per una banda el procés de dinamització de l'activitat industrial o de serveis i la concentració urbana que comporta troba com a paral·lel a nivell polític una evolució de la correlació de forces favorable a l'Esquerra o la consolidació del seu predomini. En canvi, el procés de depressió econòmica, marginació, regressió demogràfica i envelliment, si bé genèricament sembla acompanyar la consolidació o l'avenç de la Dreta, pot afavorir, en determinades circumstàncies la consolidació o l'avenç de l'Esquerra.

NOTES

- 1) Sobre la Llei per a la Reforma Política, veure una síntesi excel·lent a: J. A. González Casanova: "Teoría del Estado y Derecho Constitucional" Ed. Vicens Vives, Barcelona 1980, pàgs. 430-431. Més extensament, per ex: P. Lucas Verdú: "La Octava Ley fundamental. Crítica Jurídico-Política de la Reforma Suárez" Ed. Tecnos, Madrid 1976.
- 2) Sobre l'anàlisi del comportament electoral en aquest Referèndum veure: J. J. Linz i altres: "Informe sociològic sobre el cambio..." op. cit. capítuls IV i V. També: J. de Esteban L. López Guerra: "El proceso electoral."
- 3) Vegeu per exemple:

J. Mª Vallés: "Desilgualtats de representació en l'actual normativa electoral espanyola" Perspectiva social N° 10 ICESB, Barcelona 1977.

Miguel Satrústegui: "El marco jurídico: la legislación electoral" a "Les eleccions legislatives del 1-M-1979" López-Guerra i J. de Esteban editores, Madrid 1979.

F. Pallarés: "La distorsión de la proporcionalidad en el sistema electoral español" Revista de Estudios Políticos N° 23, Madrid 1981.
- 4) Totes les dades que fan referència al desenvolupament de la campanya electoral han estat obtingudes del diari: "La Mañana" 15 d'Abril-15 de Juny del 1977.
- 5) No hi ha hagut publicació oficial dels resultats. Aquests són extrets del llibre: "El sistema político español y el comportamiento electoral regional en el Sur de Europa" M. Martínez Cuadrado el.laborats en base a les dades de la Junta Electoral Central i el Ministeri de l'Interior.
- 6) Candidatura Aragonesa Independiente de Centro.
- 7) I en general per tota l'anàlisi dels resultats, veure J. M. Valles:

- "Les eleccions de 1977 a Espanya: una proximitat geogràfica i estadística als resultats" a *Estudis Electorals-2*, publicat per l'Equip de Sociologia Electoral i la Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1981.
- 8) Les dades són les publicades per L'ESE "Atlas electoral de Catalunya (1976-1980)" pàg. 190. *Estudis Electorals* nº 3, Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Barcelona 1981.
 - 9) La difícil ubicació en un "camp" o l'altre del PDC m'ha portat a "prescindir" d'ell en aquesta comparació. En qualsevol cas, el baix percentatge que representa a nivell estatal no alteraria significativament l'equilibri. Per la resta, els criteris de classificació són els mateixos utilitzats per M. Martínez Cuadrado "El comportamiento ..." op. cit. pàg. 50.
 - 10) Juy Carcassone: "L'etonante permanence des comportements électoraux" *Pouvoirs* nº 3 1977; J. M. Vallés: "Les eleccions del 15-J-77..." op. cit. pàg. 56; A. de Miguel-J. Martín Moreno: "Memoria històrica e intel·ligència sociològica en las elecciones españolas de 1977" *Estudis Electorals-1*, pàgs. 37-47, Barcelona 1978.
 - 11) I. M. Vallés: "Les eleccions del 15-5-77..." op. cit. pàgs. 54-56.
 - 12) I. M. Vallés: "Els resultats: una valoració global" a ESE: "Les eleccions de 1977 a Catalunya" *Estudis Electorals-2*, pàgs. 67-77.
 - 13) Els resultats són els publicats per l'ESE: "Atlas electoral de Catalunya 1976-1980" (*Estudis Electorals*, nº 3) Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Barcelona 1981.
 - 14) Els resultats corresponents a les 4 circumscripcions són els publicats per L'ESE: "Atlas" op. cit. pàgs. 190, 1984-195.
 - 15) Dades de l'ESE: "Atlas op. cit. pàg. 193.
 - 16) Font: Conxita Mir: "Evolució del comportament electoral a la província de Lleida 1890-1936" Tesi Doctoral. Facultat d'Història (U.A.B.) 1982. "Les eleccions al Parlament de Catalunya de 1932

- a la província de Lleida" Tesina Fac. Història(U.A.B.) (Resum publicat a "Perspectiva Social-10 ICESB, 1977).
- 17) L'única excepció és Les Garrigues amb un fort índex de despoblament i alt percentatge de participació. La manca de dispersió poblacional, que sembla haver creat una tradició participativa com ja s'observa en el seu baix nivell d'abstenció a l'època republicana, seria la principal explicació d'aquest fet.
- 18) ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 194-195.
- 19) Elaboració pròpia sobre dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-95.
 Dreta: AP+UCD+RSC
 Composició de tendències: Catalanisme de Centre: PDC+UCDCC
 Esquerra: PSC+PSUC+EC+UTLL
- 20) Dades de l'ESE "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-95.
- 21) Dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-95.
- 22) Dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-95.
- 23) Veure: C. Mir op. cit.
- 24) Totes les dades citades en aquest treball que fan referència al període republicà han estat obtingudes de l'estudi ja citat de la Conxita Mir. (Veure nota 16).

2.2. EL REFERÈNDUM DE LA CONSTITUCIÓ

2.2.1. El marc polític.

La tasca política capital de les Corts elegides el 15-J-77 era elaborar una Constitució que definís, estructures, i garantitzés el funcionament d'un sistema democràtic al nostre país. Gairebé 18 mesos després se sotmetia a refrenda popular el projecte elaborat per les Corts en un Marc de "consens" però, lògicament, sobre la base de la correlació de forces sortida del 15-J-77.

Els treballs de la ponència redactora de l'avant-projecte varen fer-se " a porta tancada" i amb molt poca informació a l'opinió pública, per tal de preservar al màxim el clima consensual.

Per altra banda, els "Pactes de la Moncloa", el consens aplicat a l'àmbit socio-econòmic, intentaven afrontar problemes tan punyets com l'atur, la crisi econòmica, etc., plantejant un conjunt de mesures a les que varen oposar-se els sectors més influents de l'empresariat i altres forces socials aconseguint impedir la seva aplicació concreta sobre tot en els aspectes més progressistes. Tot plegat anava produint un distanciament entre els ciutadans i les noves institucions democràtiques.

La desconexió amb les institucions representatives, la manca de mesures concretes que permetessin veure a l'opinió pública que començaven a abordar-se els problemes de fons, alhora que s'anava agreujant la crisi econòmica, havien començat a crear a nivell ciutadà un clima de "desencís".

Aquests eren els trets generals que caracteritzaven la conjuntura política espanyola quan es va sotmetre

a veredictes populars el projecte de Constitució. Procediment, val a dir, amb pocs precedents en la història constitucional-democràtica comparada.

Aquest projecte defineix un sistema democràtic, la forma del qual és una Monarquia Parlamentària, alhora que estableix una nova estructura territorial de l'Estat basada en el dret a l'autonomia política de les nacionalitats i regions.

En tractar-se d'un projecte consensuat, gairebé la totalitat de les forces polítiques parlamentàries demanaven a l'electorat el vot favorable al text presentat. Aquest era el cas de: UCD, PSOE, PCE, PDC, UCD-CC.

Només sectors molt minoritaris, tant d'extrema dreta (FE-JONS), com d'extrema esquerra (LCR), com independentistes radicals (de Catalunya, País Basc i Galícia), s'oposaven frontalment al projecte demanant a l'electorat el vot en contra, per raons evidentment diferents uns i altres.

Per altra banda, l'ERC el PNB i la majoria dels partits d'extrema esquerra (OIC, MCC, OCE, BR, PCDE,...) mostraven el seu desacord preconitzant l'abstenció.

Finalment, AP, l'única gran opció estatal que no demanava el "SI", degut als desacords que hi havia al seu interior (fonamentalment sobre la organització autonòmica de l'Estat), no es declarava a favor o en contra del projecte i deixava llibertat de vot.

La posició de les forces polítiques configurava, doncs, una elecció molt poc competitiva. L'aprovació del text estava assegurada per endavant no havent-hi

marge racional per a la sorpresa. Aquest fet va condicionar, sense dubte, la campanya electoral que, per part dels partits, va ésser considerablement més fluixa que en les legislatives, realitzant-se però, a través de tots els mitjans de difusió, una ampla -i poc imaginativa- campanya institucional de divulgació i explicació del projecte de constitució, encara que no es demanés formalment el vot afirmatiu.

Quan el 6 de Decembre de 1978 el poble espanyol convertia el projecte de Constitució en la Constitució Espanyola de 1978, es cloïa una etapa de la transició. Malgrat tots els problemes plantejats en altres aspectes, l'aprovació d'una Constitució democràtica, autonomista, oberta i, per primera vegada a la nostra història, amb el suport de la gran majoria dels espanyols, suposava un balanç globalment positiu per a aquesta etapa.

2.2.2. Els Resultats:

2.2.2.1. La participació.

Amb un nivell de participació (67,1%) més baix que a les legislatives del 1977, el projecte de Constitució va ésser aprovat per la votació afirmativa del 87,9% dels participants, que significava, només, el 59% dels electors. En aquesta elecció ja varen poder participar els joves entre 18-21 anys que no havien pogut votar a les legislatives del 15-J, la qual cosa va suposar una important ampliació del cens electoral (12,8% a nivell espanyol, 12,2 a Catalunya i 11,9 a la circumscripció de Lleida).

El sensible descens de la participació (-10%) en relació a les legislatives 77 i del referenda per a

QUADRE - 78 - 1Refrenda Constitució - Resultats Espanya(1)

	<u>% s/cens</u>	<u>% s/partic.</u>
Participació	67,1	100,-
Si	59,-	87,9
No	5,2	7,8
Blancs	2,4	3,6
Nuls	0,5	0,7

la Reforma Política del 1976, cal interpretar-lo en un primer moment com a reflex de la situació exposada anteriorment: "desencís" (2) i manca de "competitivitat". Cal pensar igualment que el sotmetiment a refrenda popular d'un complex articulat jurídic va poder descoratjar la participació d'un sector de l'electorat (3).

El manteniment, en aquest refrenda, de la geografia provincial-regional de la participació/abstenció que va produir-se el 15-J, mostra la superior incidència dels factors de tipus general sobre altres específics de determinades zones. Només el fort increment de l'abstenció al País Basc, que ha d'atribuir-se a la campanya abstencionista del PNB, s'aparta de la tònica generalitzada, a nivell provincial, d'un increment de l'abstenció entre un 10-13% (4).

A Catalunya el nivell de participació va ésser del 68,1%, lleugerament superior a la mitjana espanyola, com ja havia succeït a les legislatives-77.

Per circumscripcions, el descens de la participació és molt semblant a les quatre, continuant Girona com la més participativa i les altres tres amb un nivell d'abstenció superior però molt semblant entre elles.

QUADRE- 78 - 2Refrenda Constitució 1978 - Participació a Catalunya (5)

Girona	27,7%
Barcelona	32,3%
Tarragona	32,9%
Lleida	33,5%
Catalunya	31,9%

Filant molt prim, pot observar-se que l'increment de l'abstenció a Catalunya (11,2) és lleugerament superior a l'increment mig a nivell espanyol (10,2). Aquesta constatació podria indicar que una part, encara que petita, de l'electorat va seguir la consigna abstencionista de l'ERC i alguns grups d'extrema esquerra. Explicació que es reforça pel fet que la circumscripció de Girona, aquella a on menys implantació electoral tenia l'ERC, va ésser també on l'increment de l'abstenció va ésser més suau, mentre que Lleida (forta implantació de l'ERC) i Barcelona (implantació mitjana de l'ERC i on millors resultats obté l'extrema esquerra que preconitzava l'abstenció) són les circumscripcions on més s'incrementa l'abstenció.

A la circumscripció de Lleida el nivell de participació fou del 66,5%, que significa un descens de 12,3 punts en el nivell de participació en comparació a les eleccions de 1977, i es converteix en la circumscripció més abstencionista de Catalunya.

Per comarques l'increment de l'abstenció no va ésser massa homogeni però tampoc va introduir canvis substancials en l'estructura comarcal de la participació/abstenció.

QUADRE- 78 - 3Refrenda Constitució 1978 - Participació/Abstenció % (6)

	<u>Participació</u>	<u>Abstenció</u>
Solsonès	56,7	43,3
Segarra	58,2	41,8
Pallars Sobirà	62,3	41,8
Pallars Jussà	62,5	37,5
Alt Urgell	63,9	36,1
Noguera	65,9	34,1
Cerdanya	66,4	33,6
Urgell	66,8	33,2
Garrigues	67,5	32,5
Segrià	69,1	30,9
Vall d'Aran	71,1	28,9

Les comarques més participatives foren la Vall d'Aran i el Segrià, mentre que el Solsonès i la Segarra eren les més abstencionistes, mostrant també el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i l'Alt Urgell un alt percentatge d'abstenció. Finalment, amb valors molt propers a la mitjana, tenim a les Garrigues i l'Urgell com a comarques lleugerament participatives i a la Cerdanya i la Noguera inclinades cap a l'abstenció.

Cal remarcar que el descens en el nivell de participació va ésser més fort a les comarques de la Plana i al Solsonès que a les comarques del Pirineu. En un primer moment podria pensar-se que l'increment de l'abstenció fou més baix a les comarques pirinenques perquè el seu comportament va ésser més abstencionista en les eleccions anteriors, però cal descartar, al menys com a única, aquesta explicació perquè la Vall d'Aràn havia estat "participativa" i ara el seu nivell de participació disminueix menys que la mitjana, mentre que al Solsonès i a la Segarra, fortament abstencionistes

en el 77, l'increment de l'abstenció és ara superior a la mitjana.

Ens hem de fixar, però, que la Segarra i l'Urgell, a on també l'increment de l'abstenció ha estat superior a la mitjana, són les comarques on millors resultats va obtenir l'ERC, que preconitzava l'abstenció. Per altra banda, el Solsonès, que també mostra un fort increment de l'abstenció, és la comarca a on millors resultats va obtenir AP.

Pel que fa a la Vall d'Aran, a on AP també va obtenir molt bons resultats, s'observa que malgrat el baix increment de l'abstenció s'hi registra un "alt" percentatge de vot NO.

Finalment cal remarcar que no s'observa cap relació entre l'augment del cens electoral i l'increment de l'abstenció que permeti plantejar la hipòtesi d'una contribució determinant dels joves nous electors a l'increment de l'abstenció.

QUADRE - 78 - 4

Augment del Cens electoral i increment de l'abstenció (%)

	<u>Cens 77-79</u>	<u>Abstenció</u>	<u>AP+EC (% v.)</u>
Vall d'Aran	15,4	8,1	11,-
Alt Urgell	15,-	9,5	11,-
Pallars Sobirà	14,5	6,9	8,4
Solsonès	12,1	13,8	17,4
Segrià	11,7	12,-	11,2
Cerdanya	11,5	9,4	9,7
Segarra	11,4	16	19,5
Pallars Jussà	11,-	9,3	5,7
Noguera	10,5	11,5	15,8
Garrigues	9,4	15,1	11,4
Urgell	9,1	14,-	18,1

En definitiva, tot sembla indicar que l'increment de l'abstenció té una clara composant política, la importància quantitativa de la qual és impossible d'evaluar en el marc d'aquest treball, a més d'ésser també reflex d'aquells elements conjunturals que han convergit en l'elecció i que abans he esmentat.

2.2.2.2. La inclinació del vot.-

Com ja hem dit abans, la Constitució Espanyola de 1978 va ésser aprovada en Referèndum a nivell d'Espanya, amb el vot afirmatiu del 59% dels electors (87,9% dels votants). El vot negatiu va ésser molt baix (5,2%-7,8%), destacant el relativament alt percentatge de vots en blanc (2,4%-3,6%) en comparació a les eleccions legislatives però molt semblant al del referèndum de 1976 i, a nivell de Catalunya, al de l'Estatut de 1979.

QUADRE - 78 - 5

	<u>ESPANYA(7)</u>		<u>CATALUNYA(7)</u>	
	<u>% s/Cens</u>	<u>% s/Part</u>	<u>%s/Cens</u>	<u>% s/Part</u>
SI	59,-	87,9	61,6	90,5
No	5,2	7,8	3,1	4,6
Blancs	2,4	3,6	2,9	4,2
Nuls	0,5	0,7	0,5	0,7

El fet que una gran diversitat d'opcions donguessin suport a l'opció afirmativa i l'amplíssima majoria que aquesta va obtenir fa poc operativa l'anàlisi de la inclinació del vot. Diguem però, a nivell general, que Andalusia, Canàries i Catalunya són les zones on més contundents varen ésser els resultats favorables a

la opció afirmativa, mentre que al País Basc-Navarra i a moltes províncies de les 2 Castelles i Lleó varen ésser les zones on més alts percentatges va obtenir l'opció negativa. La posició favorable al "NO" del sector més radical de "l'abertzalisme" basc es reflecteix en l'alt percentatge de vots negatius en aquesta zona. En canvi a les 2 Castelles i Lleó els alts percentatges de NO coincideixen amb els millors resultats de AP i l'extrema dreta en les legislatives del 77. Galicia va ésser l'única zona amb bons resultats d'AP el 15-J-77 que presenta percentatges de "NO" inferiors a la mitjana nacional. Igualment, els percentatges més alts de vots en blanc es donen també al País Basc-Navarra i algunes províncies de Castella (8).

QUADRE - 78 - 6

Inclinació del vot per circumscripcions (%)

	<u>SI</u>		<u>NO</u>		<u>BLANCS</u>		<u>NULS</u>	
	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>
Barcelona (7)	61,4	90,4	3,2	4,7	2,8	4,2	0,4	0,7
Tarragona (7)	61,0	91,0	2,9	4,4	2,5	3,8	0,5	0,8
Lleida (9)	60,7	91,3	2,5	3,8	2,8	4,2	0,4	0,6
Girona (7)	64,9	89,8	3,2	4,1	3,7	5,1	0,5	0,7
Catalunya (7)	61,6	90,5	3,1	4,6	2,9	4,2	0,5	0,7

En general pot observar-se un comportament molt similar a les quatre circumscripcions, i s'ha de remarcar el baix percentatge de NO a totes elles en comparació a la mitjana espanyola (7,8%). Dins de Catalunya, si bé a la circumscripció de Lleida el percentatge de participants que voten "SI" és més elevat que a les altres, és també la circumscripció on l'opció afirmativa representa un menor percentatge del cens electoral com a conseqüència d'ésser la més abstencionista. Igualment, és aquella a on s'inclina pel "NO" un percentatge més baix d'electors.

QUADRE - 78 - 7

Referèndum Constitucional: Resultats per comarques (10)

	<u>SI</u>		<u>NO</u>		<u>BLANCS</u>		<u>NULS</u>	
	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>	<u>s/c.</u>	<u>s/p.</u>
Vall d'Aran	66,1	92,0	3,2	4,4	1,8	2,5	0,7	1,0
Segrià	63,2	91,0	2,9	4,1	2,7	3,9	0,3	0,4
Cerdanya	62,2	93,7	1,5	2,3	2,6	3,8	0,1	0,2
Garrigues	61,5	91,1	2,6	3,8	3,0	4,4	0,4	0,6
Noguera	60,2	90,5	2,4	3,7	2,7	4,1	0,4	0,7
Urgell	59,6	91,1	2,2	3,4	3,3	5,0	0,3	0,5
Fallars J.	58,8	94,2	1,2	1,9	2,0	3,2	0,4	0,6
Pallars S.	58,5	94,1	0,8	1,3	1,9	3,1	0,9	1,4
Alt Urgell	58,4	91,6	2,1	3,3	2,5	3,9	0,8	1,2
Segarra	50,6	87,1	2,9	5,0	4,1	7,0	0,5	0,9
Solsonès	49,9	88,2	2,1	3,8	4,3	7,6	0,2	0,4

A l'interior de la circumscripció, per comarques, la inclinació del vot té unes variants més diferenciades:

Així podem veure com la Vall d'Aran és la comarca on l'opció afirmativa obté una implantació real més elevada (66,1%) mentre que la Segarra (50,6%) i el Solsonès (49,9%) són les comarques on el percentatge de "SI" és més baix. Aquestes diferències es redueixen, però, si no considerem els diferents nivells de participació comarcal i utilitzem els percentatges sobre el nombre de partits i no sobre el total d'electors. La resta de comarques tenen un comportament més homogeni.

En general l'estructura per comarques del vot afirmatiu és molt semblant a la que resulta d'agrupar els percentatges del 15-J-77 de tots els partits favorables al "SI" (UCD+UCDCC+PDC+PSC+PSUC).

Els percentatges més alts de "NO" són els de

la Vall d'Aran, la Segarra i el Segrià, les 2 primeres amb bona implantació d'AP, mentre que les comarques amb més alt percentatge de "vots en Blanc" són la Segarra (bona implantació d'AP) i l'Urgell (bona implantació de l'ERC).

En resum, doncs, sembla evident, que part de l'electorat d'AP i ERC ha estat "sensible" a les "reticències" del seu partit davant del projecte de Constitució, optant per el "NO", l'abstenció o el vot en blanc en el cas d'AP i per l'abstenció o el vot en blanc en el cas d'ERC.

NOTES

- 1) Font: Resultats oficials proclamats per la Junta Electoral Central: *La Vanguardia* 22-XII-1978.
- 2) J. Santamaria: "Del Desencanto a las elecciones" *El Pais*, 22-12-1978 pàg. 9.
- 3) J. M. Vallès: "El resultado del referèndum. Razones de una inconfesada desilusión". *La Vanguardia* 9-XII-1978.
- 4) Martínez Cuadrado op. cit.. Igualment: I.I. Cases: " Resultados y abstención en el Referendum Español de 1978". *Rev. Est. Pol.* pàg. 175-199.
- 5) Font: Junta Electoral Central, publicats a *la Vanguardia* 22-XII-78.
- 6) Font: Elaboració pròpia sobre dades de la Junta Electoral Provincial: *Boletín Oficial de la Provincia de Lérida* nº 151, 19-XII-1978.
- 7) Resultats oficials proclamats per la Junta Electoral Central (*La Vanguardia* 22-XII-1978):
- 8) Les dades provincials han estat obtingudes del llibre de M. Martínez Cuadrado: "El sistema político español..." op. cit. pàg. 113, sobre els resultats proclamats per la Junta Electoral Central el 21-XII-1978.
- 9) Font: Elaboració pròpia sobre dades de la Junta Electoral Provincial *Boletín Oficial de la provincia de Lérida*, nº 151, 19-XII-1981.
- 10) Elaboració pròpia sobre dades de la Junta Electoral provincial.

2. 3. LES ELECCIONS LEGISLATIVES DE L'1-MARC-1979:

2. 3. 1. El marc polític:

A partir de l'aprovació de la Constitució, i en base a la Disposició Transitòria 8ª d'aquesta, quedava obert un període de 30 dies durant el qual el President del Govern tenia de decidir entre: sotmetre's a una votació d'investidura o bé disoldre les Corts i convocar noves eleccions. La decisió final de disoldre les Corts tenia les seves raons en la situació del país en general i de la UCD en particular.

Al clima de "desencís" que havia començat a instal·lar-se en un ampli sector de la societat espanyola (1), i del que ja hem parlat en el paràgraf anterior, cal afegir-li altres elements definidors de la conjuntura política que varen ésser determinants en la decisió de convocar noves eleccions i en els resultats d'aquestes.

Durant el període del "consens" havien començat a produir-se tensions entre els sectors més conservadors de la societat espanyola i l'instrument polític que inicialment havien impulsat per a participar en el "joc democràtic": UCD. La Reforma Fiscal i els Pactes de la Moncloa havien tingut l'oposició frontal de la dreta econòmica. Potenciació de l'ensenyament públic, possibilitat de dissolució del matrimoni i altres qüestions que suposaven, en la pràctica, una pèrdua de poder per part de l'Església Catòlica varen tenir l'oposició explícita dels sectors més conservadors d'aquella, la dreta ideològica. (Cal recordar només que la Conferència Episcopal Espanyola no va voler pronunciar-se sobre la Constitució i que alguns Bisbes varen fer campanya en contra, o les accions massives promogudes per la Confederación Católica de Padres de Alumnos). El tema de les autonomies (governos preautonòmics, títol vuité de la

Constitució, etc...) va tenir l'oposició dels sectors de la societat més identificats amb el centralisme del règim franquista (alts funcionaris, militars, etc...).

Per altra banda l'escalada terrorista, que no s'aconseguia aturar a causa dels inadequats plantejaments policials i polítics, era capitalitzada per l'extrema dreta per tal d'afrontar les FF.AA. i els Cossos de Seguretat amb la democràcia i també amb el govern UCD (sobretot amb Suárez i Gutiérrez Mellado). La conjunció d'aquests dos fenòmens: violència terrorista i por a reaccions "colpistes" de signe involucionista en l'estament militar, afegien una forta composant de intranquil·litat a una situació ja prou complexa.

Conseqüència de totes aquestes tensions va ésser la iniciativa de crear una nova opció política de signe conservador més adequada als plantejaments d'aquest conjunt de forces socials (els anomenats "poders fàctics"). La primera cristallització d'aquesta iniciativa fou l'acord: Areilza-Osorio-Fraga-Silva, el Maig del 78, però Silva queda "despenjat" finalment en l'acord del Novembre del 78 que donaria lloc, posteriorment, a la formació de la Coalición Democrática. Però a més dels problemes d'acord entre els promotors, hi havien els derivats de que aquesta opció no es podia crear ara "sobre el buit" -com fou el cas de UCD- sinó que havia de crearse, al menys en bona part, "sobre" UCD. I aquesta no era una operació fàcil ni curta, tant pel "carisma" de Suárez dins i fora d'UCD, com pel seu control de l'aparell del partit, com perquè els sectors més dretants d'UCD -els més propers a la nova opció- pensaven que la sol·lució no era crear un instrument nou sinó la "reconversió" del que ja existia i governava. Amb la convocatòria d'eleccions Suárez va intentar, entre altres objectius, evitar la consolidació d'aquesta alternativa pre-

capitant la seva formació i la seva presentació electoral. Lògicament, la majoria de les forces socials conservadores que fins llavors havien donat suport a UCD no estaven disposades a "destruir" el seu instrument polític sense tenir un recanvi "vàlid", cosa que en aquells moments encara no representava l'acord establert entre un partit d'imatge neo-franquista i dos personalitats de tendència lliberal-conservadora.

Conscient de la fragilitat d'un govern sense majoria absoluta al Parlament, obligat a difícils pactes puntuals i de vegades contradictoris entre ells, Suárez, havia convocat noves eleccions amb el objectiu d'obtenir la pròrroga del seu mandat durant una legislatura constitucional sensera i assolir la majoria absoluta a les Corts. Comptava amb l'ajut d'un seguit de factors previsiblement favorables: 1) capitalitzar l'èxit recent de l'aprovació de la Constitució; 2) Capitalitzar la crisi que s'havia anat desenvolupant en el si d'AP evitant la consolidació d'una nova alternativa i captant una part del seu electorat. El moment semblava oportú per l'escàs "desgast" que Suárez havia tingut durant el període del "consens"

Un darrer element, aquest de tipus precautori, va influir en la decisió de disoldre les Corts: davant la necessitat inaplaçable de convocar eleccions municipals, Suárez, i UCD necessitaven renovar la seva victòria a les legislatives per tal d'evitar que l'esquerra pogués utilitzar el seu previsible triomf a les municipals (al menys a les ciutats) per a "deslegitimitzar" un govern sorgit d'unes eleccions pre-constitucionals l'any 1977.

Però la disjuntiva vot d'investidura/eleccions, lògicament no era enfocada de igual manera per tots els partits. Així la nova opció conservadora que tot just

inicia el seu procès de gestació, no tenia cap interès en la celebració d'unes eleccions a curt termini.

El plantejament del PSOE es basava en que l'única via de progrés possible era un govern socialista sense aliances cap a la dreta ni amb els comunistes. Poc interessat doncs en la política de consens, necessitava realitzar una tasca d'oposició clàssica, de desgast del partit del govern, per a consolidar-se com a partit i presentar-se com a "l'alternativa de poder". Amb expectatives de guanyar, era partidari de convocar eleccions immediatament després d'aprovar la constitució (2). Això significaria la fi del "consens" i en tot cas li permetria, si més no, polaritzar el vot d'esquerra.

Per la seva banda, el PCE, que s'oposava decididament a la dissolució de les Corts, opinava que el més urgent en aquells moments era continuar abordant de manera consensuada els grans problemes del país i convocar eleccions municipals. Creia que la celebració d'unes eleccions legislatives en aquells moments no produiria canvis importants en la correlació de forces i obriria un període d'interinitat que retrassaria l'enraïment de les sol.lucions més urgents. Al mateix temps la política de "consens" contribuïa a normalitzar la imatge dels comunistes. Els bons resultats previstos per a les municipals situarien al PCE en millors condicions per a afrontar més endavant unes eleccions legislatives, mentre que si aquestes se celebraven immediatament el col.locarien en situació subordinada respecte al PSOE i condicionarien de retruc els resultats de les municipals posteriors.

Tampoc els partits d'àmbit autonòmic (CDC, UCD, ERC, PNB, EE) eren partidaris de la dissolució de les Corts. Argumentaven, igualment que els comunistes, que no eran previsibles modificacions substancials en

el panorama electoral i que convocar eleccions suposaria retrasar els respectius processos autonòmics (3). Reclamaven la celebració d'eleccions municipals i posteriorment de referèndum i legislatives autonòmiques, processos en els quals esperaven millorar la seva implantació i poder afrontar posteriorment, en millors condicions, les eleccions d'àmbit estatal.

La definitiva decisió d'UCD de convocar noves eleccions, com era d'esperar, va aguditzar la bipolarització de l'escena política entre les 2 opcions que apareixen com a possibles guanyadores: UCD i PSOE. Del resultat d'aquests comicis depenia el desenvolupament, en un sentit més progressista o més conservador, de la Constitució (especialment les Lleis Orgàniques i el Sistema Autonòmic, els punts més conflictius del "consens" constituent) i l'adopció, amb la mateixa disjuntiva, de mesures socioeconòmiques per fer front a la crisi. L'elector quedava així confrontat a una tria, a nivell general, entre 2 "models de societat" (4) -tema en el feia més incís UCD- i, a nivell més concret, entre continuar la via reformista de la UCD, amb totes les seves limitacions, o bé optar per l'alternativa més progressista del PSOE, amb totes les seves incògnites.

El fet de que continúes vigent la mateixa normativa electoral del 77 contribuïa també, al menys en les circumscripcions més petites -que són la majoria-, a incrementar la polarització de l'electorat entorn de les 2 grans opcions.

A nivell general, la campanya va tenir un grau de "personalització" de les opcions en els grans "líders" molt més elevat que les eleccions del 1977 i va girar fonamentalment al voltant de 3 temes: 1) Ordre públic-

terrorisme; 2) Crisi econòmica; 3) Autonomies (a Catalunya i al País Basc, especialment).

Per altra banda, a nivell de Catalunya i sobretot a la Catalunya rural, apareix el "comarcalisme" com a tema polèmic a conseqüència de les discussions sobre el sistema electoral al Parlament de Catalunya en la redacció de l'Estatut.

Finalment, a nivell de la circumscripció s'ha de remarcar que la problemàtica muntanyenca comença a pendre un cert protagonisme en la campanya electoral. La tasca dels Grups de l'Alt Pirineu (GAP) havia obert un camí i els problemes de la muntanya començaven a plantejar-se en els programes electorals. Reflexe d'això és també la presència de candidats pirinencs en les llistes de les principals opcions, fet que no s'havia produït a les eleccions del 1977.

2.3.2. Les forces polítiques

En relació a les eleccions de l'any 1977 el panorama de les forces polítiques que varen presentar-se a les legislatives de 1979 presentava algunes modificacions. La progressiva normalització de la situació democràtica va incidir sobre el panorama de les forces polítiques amb efectes de tipus qualitatiu i quantitatiu.

Així veiem com es produeix una reestructuració de les aliances electorals com a conseqüència de la fusió de partits molt propers (ex: integració del PSP en el PSOE), de la desaparició d'algunes coalicions (ex: PDC, EC, etc...) o de la crisi d'algunes opcions (ex: demòcratacristians).

Per altra banda ara es poden presentar partits que a les eleccions de 1977 no varen poder-ho fer amb

la seva pròpia identitat en no ésser encara legals. Aquesta és la causa principal del gran increment d'opcions en relació a les eleccions del 77.

De manera sintètica el ventall d'opcions electorals quedava establert de la següent manera:

A l'extrema dreta es presentava la coalició Unión Nacional estructurada al voltant de Fuerza Nueva amb altres organitzacions ultradretanes incorpora també sectors provinents de "Alianza Popular" com a conseqüència de la crisi d'aquesta opció. Intentava capitalitzar les tensions provocades per l'acció terrorista i els efectes negatius de la crisi econòmica en una direcció: "Con Franco vivíamos mejor".

El nucli central d'AP, els seguidors de Fraga Iribarne, decideix abandonar l'imatge neofranquista i reorientar el seu rumb cap a la formació d'un partit conservador que aglutini la dreta espanyola desplaçant a UCD. Aquest és l'objectiu, com ja he dit en el capítol anterior, de Coalición Democrática, aliança d'AP amb altres "partits" de caire lliberal-conservador que en realitat només eren plataformes de determinades persones: Acción Ciudadana Liberal (Areilza) Partido Demócrata Progresista (Osorio), etc... A Catalunya aquest partit-plataforma va ésser el Partido Demócrata Popular de A. de Senillosa que finalment, després de tot un seguit de maniobres fallides de López-Rodó, encapçalarà la llista de CD per Barcelona. La campanya de CD es dirigeix a l'electorat conservador presentant-se com l'única opció de dreta lliberal coherent ja que UCD ha realitzat una política, segons ells, de centre-esquerra.

A la circumscripció de Lleida els seus candidats són, la majoria, persones conegudes del món empresarial. Pel Congrés de Diputats es presentaven: Antoni Guiu Clúa,

Ignacio Clavera Emperador, Antonio Soler Lletjós i Marta Roger Montsany. Els candidats al Senat eren: Ramón Rosell Vives, Francisco Solé Carulla i Amalia Vidal Ibarz. Només Ramón Rosell havia estat present en les llistes d'AP a les eleccions del 77.

Per la seva banda, UCD, que a nivell estatal havia passat d'ésser una coalició de partits a convertir-se en un sol partit incorpora també bona part de la fracassada opció demòcrata-cristiana (5)... Centra la seva campanya en capitalitzar la conducció del procés democràtic ("UCD cumple, vota UCD") en la defensa d'un model occidental de societat ("economia de mercat" i "llibertat d'empresa") i en les reaccions involutives que podrien produir-se en el cas d'un triomf socialista, "arrencant" amb el "típic" decret del Govern augmentant les pensions.(6) En general, la seva proposta electoral es "dretanitza" respecte a la presentada en el 77 com a conseqüència de les tensions ja exposades més amunt. A Catalunya s'incorpora a UCD el sector d'Antón Cañelles, provinent d'Unió Democràtica, i la major part de Centre Català, que constitueixen la coalició "Centristes de Catalunya-UCD" (CC-UCD). Intenta així presentar-se com a l'autèntica opció catalana de centre, en concurrència amb CiU i a la qual acusa de no defensar un model de societat concret i de practicar un catalanisme exclouent i discriminatori envers els immigrants.

A la circumscripció de Lleida un home important d'aquesta coalició hagués estat sens dubte el conegut advocat demòcrata-cristià Simeó Miquel, però finalment decideix no presentar-se per les seves vinculacions alhora amb Cañellas i Areilza. La campanya d'UCD a la circumscripció és més intensa que l'any 77 com a conseqüència del seu millor nivell organitzatiu. Les candidatures al Senat i al Congrés incorporen també persones procedents del

sector UDC incorporat a CC-UCD. De les llistes de les legislatives del 1977 només "repeteixen" candidatura per UCD, Manuel de Sárraga, diputat sortint, i Manuel Ferrer Profitós, mentre que Alfons Porta havia estat candidat per UCDC. Les llistes de candidats són les següents:

- 1) Congrés de Diputats: Manuel de Sárraga Gómez, Jaime Barnola Serra, José Messeguer Utge, Joan Queralt Fortuny.
- 2) Senat: Manuel Ferrer Profitós, Juan Manuel Nadal Gaya, Alfonso Porta Vilalta.

Una altra novetat d'aquestes eleccions és la presència de la coalició "Convergència i Unió (CiU)", formada per "Convergència Democràtica de Catalunya" (CDC) -a la que ja s'havia integrat "l'Esquerra Democràtica de Catalunya" de Trias Fargas- i el sector majoritari de la "Unió Democràtica de Catalunya" (UCD) que romanía com a tal partit. Així doncs, perd l'opció de centre-esquerra -el PSC (R) que s'integra majoritàriament en el nou PSC- i que incorpora en canvi sectors més dretans provinents d'UCD i de Centre Català. Es configura així una opció de "centre nacionalista", CiU, que aspira a representar l'electorat moderat català en presentar-se com a garant de la "identitat nacional de Catalunya i la pervivència dels seus "valors tradicionals" enfront del "sucursalisme centrista" de CC-UCD i del PSC, així com del marxisme" de PSC i PSUC.

La seva campanya a la circumscripció de Lleida, molt intensa i amb un gran desplegament de tot tipus de mitjans de propaganda (actes, premsa, ràdio, tanques publicitaris, cartells, impresos, etc...) palesa però, encara que de manera irregular, una xarxa organitzativa de militants/simpatitzants més feble que la del PDC a les anteriors eleccions; la pèrdua del sector vinculat al PSC (R) no es veu compensada per la incorporació d'Unió

Democràtica que havia tingut greus problemes interns.

Seguint una tònica general a totes les opcions, només 2 persones "repeteixen" com a candidats: la senadora-sortint Maria Rúbies, que ara encapçala la llista al Congrés, i F.X. Bada, abans candidat a Diputat i ara candidat a Senador. Les llistes, que incorporen candidats d'ambdós partits coalitzats, són les següents:

- 1) Congrés de Diputats: Maria Rúbies Gallofré (CD), Josep A. Duràn Lleida (UCD), Gabriel Balcells Xuriach (FND), Josep Mª Monill Oriols (CDC).
- 2) Senat: Francesc-Xavier Bada Amatller (CDC), Josep Palau Segarra (CDC) i Joan Grau Segarra (Independent-UCD).

El partit hegemònic a Catalunya durant la segona República, l'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), es presenta ja, un cop legalitzada, amb el seu propi nom i en coalició amb el poc que quedava del FNC i el pintoresc Partit Socialdemòcrata de Catalunya (en la pràctica inexistent). Abandona, doncs, "l'estranya" aliança del 1977 amb un partit d'extrema esquerra, substituïda per aquesta altra coalició que, en virtut de l'escassa rellevància de les altres dues "organitzacions", és pròpiament la candidatura de l'ERC.

Intenta crear un espai electoral propi amb un plantejament nacionalista radical a nivell polític i de centre-esquerra a nivell socio-econòmic. Aquest segon aspecte queda, però, en un pla molt secundari centrant la seva campanya en la crítica al sistema autonòmic constitucional i al projecte d'Estatut de Sau per considerar que no respecten els drets nacionals de Catalunya i les seves aspiracions autonòmiques.

A la circumscripció de Lleida la nota més remar-

cable és la incorporació a l'ERC d'un sector del PSC(R), el vinculat a J. Arana, amb implantació sobretot als dos Pallars i, menys, a l'Alt Urgell. La incorporació dels "aranistes", juntament amb la política d'aliances per la candidatura al Senat provoquen grans tensions en l'organització de l'ERC a la circumscripció i en la confecció de les seves llistes de candidats. La "marginació" de militants molt coneguts com el senador-sortint R. Audet(Entesa) i l'històric dirigent Andreu Rodamilans, així com la indeterminació en el suport a la coalició amb el PSC pel Senat, en són efectes destacats. La seva campanya és més intensa i més ben organitzada que el 1977 però sense arribar als nivells de les grans opcions (CC-UCD, CIU, PSC, PSUC).

A les llistes de l'ERC, només J. Arana diputat-sortint pel PDC "repeteix" candidatura".

Pel Congrés de Diputats els seus candidats són: Joaquim Arana Pelegrí, Víctor Torres Perenya, David Poca Goya, Sebastià Obach Ollert.

Canvis importants, també són els que es produeixen en "l'àrea socialista" integrant-se al PSOE el PSP i diversos col·lectius socialistes d'àmbit regional. La seva campanya respon, evidentment, a la seva estratègia de "alternativa de poder" i es presenta com a partit amb capacitat de governar ("El socialismo sí que tiene soluciones") i com a única alternativa a UCD. Personifica la seva proposta en Felipe González, amb molta més intensitat que l'any 77.

A Catalunya es produeix la unificació dels diferents corrents socialistes en el congrés de fundació del "Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)" entre el PSC(C), la Federació Catalana del PSOE, la gran majoria del PSC(R), i un sector del FNC; fet que reforça

considerablement l'estructura organitzativa i la credibilitat dels socialistes com a opció de govern. La seva campanya es basa quasi-exclusivament en el plantejament d'alternativa de poder" a nivell estatal i es presenta, sobre la base d'ésser la força majoritària a Catalunya, com a interlocutor privilegiat per a la negociació de l'Estatut. Igualment la "lògica estatal" del seu plantejament s'imposa finalment, no sense provocar una forta polèmica interna, a l'hora d'elaborar les candidatures pel Senat decidint la presentació de llistes socialistes (a les que va incorporar-se un membre de l'ERC a Barcelona i Girona) en comptes de continuar amb el plantejament de l'Entesa.

A la circumscripció de Lleida l'opció socialista experimenta importants avenços organitzatius respecte a les eleccions anteriors per la incorporació al nou partit de la majoria del PSC(R) -amb bona implantació a les Garrigues, el Segrià i l'Urgell- així com d'altres i nuclis de simpatitzants. Això repercuteix en la seva campanya que és molt més intensa i organitzada que a les eleccions del 77.

Josep Pau (ex-PSC(R)) diputat-sortint del PDC, encapçala ara la llista socialista al Congrés de Diputats en la que no figura cap dels candidats del 1977. Pel Senat, només de Josep Ball (senador sortint per l'Entesa) es pot dir que "repeteix" candidatura. Els candidats socialistes varen ésser:

Congrés de Diputats: Josep Pau, Joan Mujal, Joan Ganyet i Tere Cunillera.

Senat: Josep Ball, Amadeu Clarià i Josep Xammar.

Els comunistes, PCE-PSUC, són l'única opció que es manté "inalterada" tant a nivell organitzatiu com, en general, a nivell de proposta electoral, l'eix

central de la qual és el "govern de concentració". El seu programa fa molt incís en els aspectes socio-econòmics (atur, crisi,...) tot remarcant el caràcter actiu de la participació electoral ("Pon tu voto a trabajar", "mete la democracia en la cesta de la compra", etc...) Tot això en el marc d'una campanya molt poc personalitzada i que pugna per "trencar" la dinàmica bipolar UCD-PSOE.

A Catalunya, la campanya del PSUC, gira al voltant dels mateixos eixos fent especial incís en la necessària política d'unitat per portar a bon port el procés de construcció i consolidació de l'autonomia. "Nacionalitza" molt la seva campanya i amb la presència en el govern provisional de la Generalitat exemplifica la seva proposta intentant evitar la introducció a Catalunya de la "lògica" bipartidista estatal, i defensant la necessitat de repetir l'experiència unitària de l'Entesa en les candidatures pel Senat.

A la circumscripció de Lleida, igualment que a la resta del país, manté el seu nivell organitzatiu de les eleccions del 77, éssent també molt similar l'estructuració i la intensitat de la seva campanya. Com en el cas de les demás opcions, les seves llistes experimenten profundes modificacions. Només Pere Ardiaca repeteix candidatura encapçalant altre cop la llista pel Congrés. La candidatura completa és la següent:

Congrés de Diputats: Pere Ardiaca, José Rodríguez,
Josep Viladegut i Amadeu Gallart.

Pel Senat dona suport, juntament amb el Partit del Treball de Catalunya, a la candidatura "Independents per l'Entesa" integrada per Ventura Martí, Josep A. Rosell Pujol i Víctor Siurana.

A més d'aquestes "grans opcions", varen presentar-se un nombre bastant elevat "d'opcions menors" de

diferents orientacions polítiques (extrema dreta, extrema esquerra, nacionalistes, etc...) que, en la seva pràctica totalitat, era el primer cop que participaven com a tals en unes eleccions. Molt més nombroses a la circumscripcions de Barcelona, a Lleida varen presentar candidatura les següents d'aquestes forces (7):

- 1) Nacionalistes: Bloc d'Esquerres d'Alliberament Nacional (BEAN), Estat Català.
- 2) Extrema Esquerra: Lliga comunista Revolucionària (LCR) Moviment Comunista de Catalunya -Organització d'Esquerra Comunista (MCC-DEC), Organització Comunista d'Espanya "Bandera Roja" (OCE-BR), Organització Revolucionària dels Treballadors (ORT). Partit del Treball de Catalunya (PTC), Izquierda Republicana.
- 3) Amb una proposta d'esquerra moderada es presentava el Partit Carlí de Catalunya (PCC).
- 4) Finalment, i amb voluntat purament propagandista de la problemàtica dels treballadors dels "Medios de Comunicación Social del Estado" hi havia la "Unión per la libertad de Expresión" (ULE).

De totes aquestes opcions només MCC i ULE presentaven 3 candidats al Senat; i EC i LCR, un. La resta no varen presentar candidatura al Senat o be donaven suport a alguna candidatura d'aliança. Per altra banda una Agrupació d'Electors presentava un candidat independent al Senat, sense cap suport explícit de partit, i una coalició de partits pràcticament inexistents a la circumscripció (Partit Lliberal de Catalunya-Partido Liberal) presentava també un candidat al Senat.

2.3.3. Resultats. Aspectes Generals.

A nivell d'Espanya, i amb un sensible descens de la participació en relació a les legislatives de 1977, UCD (23,5% dels electors) i PSOE (20,4%) confirmen la seva hegemonia, quedant molt allunyats el PCE (7,2%) i pràcticament marginada CD (4,-%). Igualment els corrents nacionalistes moderats de Catalunya (CiU) i País Basc (PNB) mantenen, aproximadament, els resultats del 15-J.

QUADRE - 79L - 1

Espanya: Resultats electorals 1-M-79 (8)

	<u>% votants</u>	<u>% Cens</u>	<u>nº diputats</u>
Participació	-	68,2	
UN	2,1	1,4	1
CD	5,9	4,-	9
UCD	34,4	23,5	168
PSOE	29,9	20,4	121
PCE	10,6	7,2	23
CiU	2,6	1,8	8
ERC	0,7	0,5	1
PNB	1,5	1,-	7
HN	0,9	0,6	3
EE	0,5	0,3	1
PSA	1,8	1,2	5
UPC	0,3	0,2	1
PAR	0,2	0,1	1
UPN	0,1	0,1	1
Altres	6,6	4,5	-
	<u>100</u>		<u>350</u>

En general, doncs, aquestes eleccions consoliden el sistema de partits i la correlació de forces sorgits de les anteriors eleccions, essent les úniques novetats a remarcar els bons resultats assolits pels altres partits nacionalistes i regionalistes en els seus respectius àmbits electorals. En conjunt 9 opcions d'aquest tipus

obtenen representació parlamentària contra les 6 que l'havien obtingut en els comicis del 77.

2. 3. 3. 1. La participació.-

En aquestes legislatives va participar el 68,3 % del Cens electoral espanyol, percentatge lleugerament superior al del Referèndum constitucional, però que suposa un descens del 9 % en el nivell de participació en relació a les legislatives de 1977. Espanya se situa així entre els països més abstencionistes d'Europa (9). Es confirma, doncs, el descens de nivell de participació, ja observat en el Referèndum anterior i semblaria, indicar, doncs, que la manca de "competitivitat" d'aquella elecció no va ésser un factor important en l'increment de l'abstenció.

QUADRE - 79L - 2

Evolució de la participació (10)

	<u>77</u>	<u>78</u>	<u>79</u>	<u>Dif. 77-79</u>
Espanya	77,2	67,1	68,3	- 8,9
Catalunya	79,3	68,1	68,5	-10,8

L'increment és general i molt regular arreu d'Espanya i no és expressió, per tant, d'actituds diferencials localitzades. En conseqüència, la geografia regional-provincial de la participació/abstenció tampoc varia: Galícia, Canàries i Astúries continuant éssent les zones més abstencionistes i el País Valencià, les 2 Castelles i l'Aragò les més participatives. (9)

A Catalunya el nivell de participació (68,5%) -pràcticament igual al del referèndum del 78- és molt semblant al del conjunt d'Espanya (68,3 %), la qual cosa indica que, en relació a les legislatives del 77, s'ha produït un increment de l'abstenció lleugerament superior

al de la mitjana espanyola. S'ha de remarcar igualment el més fort descens de la participació a la circumscripció de Lleida que es consolida com la més abstencionista de Catalunya, mentre que Girona continua essent la més participativa.

QUADRE - 79L - 3

Evolució de la participació

	<u>77</u>	<u>78</u>	<u>79</u>	<u>Dif. 77-79</u>
Barcelona (10)	79,3	67,9	68,5	-10,8
Tarragona (10)	77,5	67,1	67,7	- 9,8
Girona (10)	81,4	72,3	71,4	-10,0
Lleida (11)	78,8	66,5	65,3	-13,5

Crec una mica arriscades les opinions que atribueixen l'increment de l'abstenció fonamentalment al comportament abstencionista dels joves entre 18-21 anys que s'incorporen al cos electoral (12). L'anàlisi estadística de les dades d'increment del cens i d'increment de l'abstenció en relació a les legislatives del 77, tant per províncies -a nivell d'Espanya- com per a comarques -a nivell de Catalunya- no mostra cap relació entre ambdues variables. Per altra banda, són sèries molt homogènies i qualsevol relació hauria d'ésser contrastada amb altres mètodes d'anàlisi. En aquest sentit si bé els estudis sociològics, tant al nostre país com a altres països de la nostra àrea cultural, indiquen un comportament més abstencionista de l'electorat entre 18-25 anys (13) que els d'edat superior (fins als 60-65 anys, edat a partir de la qual decreix sensiblement la participació), la diferència no és tan important com per condicionar decisivament el fort increment de l'abstenció a les eleccions del 79.

No existint cap relació estadística ni factor

conjuntural que indiqui i pugui explicar una abstenció molt "massiva" i selectiva de l'electorat més jove (14), m'inclino a pensar, com a hipòtesi més versemblant, que l'increment de l'abstencionisme va ésser un fenomen d'abast general que va afectar als diferents sectors de la població i a les diferents opcions polítiques. Fenòmen d'abast general, que sembla reposar en la manca d'expectativa de canvi de l'elecció, de manera indisolublement lligada a una certa dosi de "desencís" producte de les dificultats -internes i externes- del nostre procés de transició i la manca de "rodatge" dels partits com a instrument de connexió entre la societat i les institucions.

2.3.3.2. La inclinació de vot.-

Com hem dit més amunt, UCD torna a ésser l'opció guanyadora si bé no assoleix la majoria absoluta sí que aconsegueix evitar la consolidació d'una opció alternativa de dreta. Amb el 34,4 % i el 29,9 % dels vots emesos, respectivament, UCD i PSOE es mantenen com els 2 eixos fonamentals dels sistema de partits espanyol, sense que la molt més forta bipolarització de la campanya electoral en relació a la del 77 hagi provocat un increment en la "concentració" del vot en les dues grans opcions (64,3%).

UCD manté les mateixes característiques d'implantació esmentades en l'anàlisi de les eleccions del 77, homogeneitzant la distribució provincial del seu vot en disminuir lleugerament els percentatges en les seves "zones fortes" (excepte a Andalusia, on el PSA també "entra" en l'espai centrista).

Pel que fa al PSOE existeixen certes dificultats per a establir una comparació amb els resultats del 77

com a conseqüència de la integració al PSOE de la gran majoria de la coalició PSP-US. Aquesta fusió no sembla tenir, però, gaire importància electoral ja que les variacions en els percentatges regionals del PSOE entre el 77 i el 79 es mostren independents de la major o menor implantació electoral del PSP (US). Cal remarcar que el seu percentatge només disminueix al País Basc i a Andalusia que és on sorgeixen amb més força noves opcions nacionalistes d'esquerra: HB i PSA. Aquestes variacions no afecten, però, de manera sensible ni a la considerable homogeneïtat de la distribució regional del seu vot ni a les característiques de la seva implantació geogràfica i socio-econòmica.

El PCE és l'única de les grans opcions que obté avenços relativament sensibles tant en termes absoluts com en percentatges, el que sembla consolidar-lo com a 3ª força, molt distant però de UCD-PSOE i del nivell al que semblava apuntar després del seu destacat paper en el període de "consens" i els excelents resultats de les "parcials" al Senat a Astúries i Alacant. L'increment del seu vot és bastant homogeni a tot Espanya mantenint, però, la forta irregularitat d'implantació ja palesada el 1977.

Per la seva part, CD, opció a la qual la convocatòria d'eleccions sorprèn en plé procés de gestació, experimenta unes fortes pèrdues en relació al vot AP del 15-J-77. El seu retrocès és general a totes les circumscripcions mantenint les mateixes característiques d'implantació de les eleccions anteriors.

A un nivell més general, tampoc la correlació de forces Dreta-Esquerra (15) ha experimentat modificacions importants. S'observa, però, un canvi qualitatiu fruit d'un petit desplaçament d'electorat cap a l'Esquerra que

ara supera a la Dreta a nivell de vots: 50,5% i 48,5% respectivament.

Aquest increment de l'Esquerra es produeix fonamentalment sobre l'ampliació de l'espai d'extrema esquerra, a les opcions d'aquesta tendència no havent-se pogut presentar amb la seva pròpia identitat a les eleccions del 15-J-77. No sembla agosarat pensar que aquest increment tingui relació amb la incorporació dels joves de 18-20 anys al cos electoral, els quals s'haurien inclinat per aquestes opcions en un percentatge superior al d'altres grups d'edat.

En resum, però, l'estabilitat de la correlació de forces i de la distribució geogràfica del vot semblava expressar un bon nivell de consolidació del nostre jove sistema de partits.

A nivell de Catalunya, com el conjunt d'Espanya, els resultats són molt semblants als del 15-J-77, confirmant-se així els trets característics del sistema de partits a Catalunya.

QUADRE - 79L - 4
Resultats a Catalunya (16)
PRINCIPALS OPCIONS

	<u>%/vots</u>	<u>1 - M - 79</u> <u>Variació-77L</u>	<u>escons</u>
CD	3,6	-	1
CC-UCD	19,-	+ 2,2	12
CiU	16,1	- 0,7	8
ERC	4,1	- 0,5	1
PSC	29,2	+ 0,8	17
PSUC	17,1	- 1,1	8
Extrema Esqu.	6,8	+ 4,4	-
Extrema Dreta	0,7	+ 0,3	-

Els socialistes continuen essent la força àmpliament majoritària, amb un percentatge semblant al que obtenien en el conjunt de l'Estat. Més endarrera, continua l'equilibri de forces entre UCD, CiU i PSUC, aquest cop amb lleuger avantatge pels "centristes".

L'ERC i CD queden en una situació una mica marginal malgrat que a la circumscripció de Barcelona poguessin obtenir l'escó cada una. Cal remarcar el relativament alt percentatge obtingut pel conjunt d'opcions d'esquerra radical en les primeres eleccions que podien presentar-se amb la seva pròpia personalitat.

El vot socialista presenta ara una distribució per províncies mol homogènia, sobre tot en comparació al 15-J-77; això és degut al fort increment que obté a la circumscripció de Lleida i, més baix, a Tarragona i Girona, mentre que experimenta un petit descens a Barcelona.

QUADRE - 79L - 5

Resultats per províncies

(principals opcions)

	<u>B</u>	<u>T</u>	<u>Ll</u>	<u>G</u>
	<u>% vots</u>	<u>% vots</u>	<u>% vots</u>	<u>% vots</u>
CD	3,6	4,-	3,1	3,3
CC-UCD	16,6	27,8	31,2	24,5
CiU	15,5	13,8	15,7	24,4
ERC	3,8	4,5	7,6	4,1
PSC	29,7	28,4	24,6	27,6
PSUC	18,7	14,-	10,5	9,2
Ext.Esquerra	7,4	4,4	3,8	3,9
Ext.Dreta	1,4	1,1	1,-	1,-

La circumscripció de Barcelona continua essent la més "difícil" per a CC-UCD que millora sensiblement els seus resultats a Lleida i Girona, mantenint-se a les altres dues. CiU experimenta, en relació al PDC, un sensible retrocès a Lleida i es manté -amb molt lleugeres pèrdues- a les altres circumscripcions. L'ERC presenta un petit avenç a Girona, però continua essent Lleida la circumscripció on obté millors resultats. Pel que fa al PSUC, experimenta molt lleugeres pèrdues a les 4 circumscripcions i continua mostrant una implantació territorial molt irregular, centrada a la de Barcelona i, menys, a la de Tarragona. Finalment, s'ha de remarcar el fort increment de vot d'Extrema Esquerra a les 4 circumscripcions, sobre tot a Barcelona on presenta el 7,4% dels vots.

A nivell de Tendències (17) es produeix un fort retrocès del Centre Catalanista que beneficia de manera equilibrada a la Dreta i l'Esquerra, refermant-se aquesta darrera com la tendència majoritària a les 4 circumscripcions.

QUADRE - 79L - 6

19779: Resultats per tendències i evolució (%)

	<u>B</u>	<u>Ll</u>	<u>T</u>	<u>G</u>	<u>Catalunya</u>
DRETA	21,4(+2,5)	35,3(+5,3)	32,9(-0,2)	28,8(+7,6)	24,-(+3,-)
C. C.	16,-(-5,6)	16,- -17,4)	13,8(-6,1)	24,4(- 12)	16,7(-6,6)
ESQUERRA	59,6(+2,-)	46,4(+11,5)	51,3(+6,5)	44,8(+7,0)	57,2(+3,6)

A Barcelona i Girona la "capitalització" per la Dreta i l'Esquerra de les pèrdues del Catalanisme de Centre és també molt equilibrada, però les variacions tenen una intensitat qualitativa molt superior a Girona. En canvi a Tarragona, circumscripció on la Dreta havia obtingut el més alt percentatge a les 77 L, aquesta

tendència es manté ara estable, "capitalitzant" l'Esquerra les pèrdues del Catalanisme de Centre (CC). Finalment la circumscripció de Lleida -a on les oscil·lacions de nivell són més importants- presenta una evolució intermèdia entre les suara esmentades: les pèrdues del CC són "capitalitzades" per la Dreta i l'Esquerra però amb molta més intensitat per aquesta darrera.

La reestructuració de les aliances, els canvis en el sistema de partits, la incorporació al Cens electoral dels joves entre 18-21 anys i el fort increment de l'abstenció, en relació a les legislatives del 77, fan pensar que els canvis de comportament i les modificacions en l'electorat participant han estat més complexes que no aparenten les variacions dels percentatges, sobretot a nivell de partits, però també a nivell de tendències. Ho veurem amb més deteniment, pel que fa a la circumscripció de Lleida, tot al llarg d'aquest treball.

2.3.4. Els Resultats a la circumscripció de Lleida.

Els resultats que varen produir-se a la circumscripció de Lleida a les eleccions legislatives de l'1 de Març del 1979 foren els següents:

QUADRE - 79L - 7
CONGRÉS DE DIPUTATS (11)

	<u>Nº Electors</u>	<u>%/Cens</u>	<u>%/Participants</u>	<u>Diput.</u>
Cens	267.594	100		
Votants	174.756	65,3	100	
Nuls	2.486	0,9	1,4	
Blancs	679	0,3	0,4	
Vàlids	171.591	64,1	98,2	
CD	5.509	2,1	3,1	
CC-UCD	54.542	20,4	31,2	2
CiU	27.399	10,2	15,7	1
ERC	13.336	5,-	7,6	
PSC	42.937	16,-	24,6	1
PSUC	18.440	6,9	10,6	
UN	1.875	0,7	1,1	
EC	561	0,2	0,3	
PCC	461	0,2	0,3	
IR	1.066	0,4	0,6	
BEAN	1.476	0,6	0,8	
PTC	1.914	0,7	1,1	
MCC-DEC	562	0,2	0,3	
DCE-BR	618	0,2	0,4	
ORT	355	0,1	0,2	
LCR	371	0,1	0,2	
ULE	171	0,06	0,1	

Resultaren, doncs, elegits Diputats per CC-UCD: Manuel de Sárraga (reelegit), Jaume Barnola.

Pel PSC (PSC-PSOE): Josep Pau (reelegit, anteriorment Diputat pel PDC).

Per CiU: Maria Rubies (reelegida, de Senadora passa Diputada).

Per altra banda resultaren elegits Senadors CC-UCD: M. Ferrer Profitós, J. M. Nadal Gaya, A. Porta Vilalta.

PSC-(PSC-PSOE): J. Ball Armengol (reelegit, anteriorment Senador per l'Entesa).

2. 3. 4. 1. La participació.-

En relació al Referèndum Constitucional, la circumscripció de Lleida mostra un nou, tot i que lleuger, increment de l'abstenció que juntament amb l'experimentat en l'esmentat Referèndum en relació a les legislatives-77, situa clarament la nostra circumscripció com la més abstencionista de Catalunya (34,77 % d'abstenció), doncs a més a més tant Barcelona com Tarragona han augmentat clarament la seva participació a les legislatives79.

Aquesta continuada tendència a l'increment de l'abstenció és un fenòmen pràcticament general a totes les comarques de la circumscripció, oscil.lant, en relació al 77, entre el +16,1 de la Segarra i el +11,4 del Pallars Jussà. Aquest descens de la participació és lleugerament més fort a les comarques més participatives el 77. Igualment que també és més fort, en relació al '78, en aquelles a on menys va augmentar l'abstenció. Tot plegat té 2 efectes: 1) que l'estructura comarcal de l'abstenció es mantingui pràcticament invariànt, encara que la del 77 i la del 79 siguin més semblants entre elles que amb la del 78. El Segrià, Les Garrigues, L'Urgell i la Vall d'Aran continuent essent les comarques més participatives, mentre que el Solsonès juntament amb el Pallars Sobirà i La Segarra són les més abstencionistes. 2) que la distribució comarcal de l'abstenció és ara una mica més homogènia com ho mostra la reducció del coeficient de variació, indicant una tendència a la progressiva homogeneització del comportament i reduint-se les sensibles diferències en el nivell de participació

QUADRE - 79L - 8L'abstenció i Increment per comarques

	<u>1979</u>	<u>sobre el 78</u>	<u>sobre el 77</u>
Solsonès	44,1	0,8	14,6
Pallars S.	42,4	4,7	11,6
Segarra	41,2	-0,6	16,1
Pallars J.	39,6	2,1	11,4
Alt Urgell	38,6	2,5	12,
Cerdanya	36,4	2,8	12,2
Noguera	35,5	1,4	12,9
Vall d'Aran	33,3	4,4	12,5
Urgell	33,3	0,1	14,1
Garrigues	32,9	0,4	15,5
Segrià	32,3	1,4	13,4
Lleida (Mitjana)	34,7	1,2	13,5

observades en les primeres eleccions de la nova etapa democràtica.

Ara bé, degut al caràcter "polític" que va tenir al menys una part de l'increment de l'abstencionisme en el Referèndum del 78, no és justificat pensar que aquest electorat mantindrà el comportament abstencionista en el 79. Més aviat tot el contrari (18). Cal pensar, doncs, que entre el 78 i 79 s'ha produït una renovació de l'electorat participant més important del que reflexen les variacions dels percentatges (19).

Per altra banda, no s'observa cap relació general entre l'increment de l'abstenció (sobre la registrada el 1977) i el descens en el nivell de vot d'alguna opció política tal com pot deduir-se de la comparació de les variacions dels percentatges corresponents (quadres 79L-8, 79L-12 i 79L-13. En aquest sentit s'ha d'observar a més a més que la distribució comarcal de l'increment és molt

homogènia a diferència de les corresponents a les variacions en el nivell de vot dels partits.

Sembla, doncs, que l'increment de l'abstenció és degut als factors conjunturals d'abast general (manca de noves expectatives, "desencís") sense que la seva incidència hagi estat especialment condicionada per les diferències estructurals que existeixen entre les comarques o per les variacions en "l'estructura competitiva".

Igualment, i en el mateix sentit, tot sembla indicar que l'increment de l'abstenció ha d'haver afectat a tots els electorats de manera molt proporcional al seu "pes electoral", resultant lleugerament més "perjudicada" AP/CD.

2.3.4.2. La inclinació del vot.

En les legislatives del 79, la lògica estatal i bipolar de l'elecció juntament amb els canvis en el sistema de partits i la reestructuració de les aliances, produeixen variacions importants en l'estructura politico-electoral de la circumscripció. CC-UCD es converteix ara en la força hegemònica seguida, a certa distància, pel PSC -que experimenta un fort increment- quedant molt més lluny CiU -que decreix molt en relació al PDC-, mentre que el PSUC -que experimenta un lleuger retrocès- continua com a 4ª força ja més aprop de l'ERC que consolida la seva implantació. Una estructura, doncs, que continua presentant unes característiques diferencials en relació a la de Catalunya, malgrat observar-se entre ambdues una major similitud que en les anteriors eleccions.

A nivell evolutiu, l'aparent estabilitat que semblen indicar les petitíssimes variacions en els percentatges a nivell de Catalunya, contrasta amb les impor-

QUADRE - 79L - 9

Principals opcions: resultats i evolució (% votants)

	<u>Lleida</u>		<u>Catalunya</u>	
	<u>%</u>	<u>Variac. 77L</u>	<u>%</u>	<u>Var. 77L (20)</u>
CD	3,1	-2,2	3,6	0,1
CC-UCD	31,2	7,2	19,-	2,2
CiU	15,7	-8,4	16,1	-0,7
ERC	7,5	=	4,1	-0,4
PSC	24,6	9,9	29,2	0,8
PSUC	10,5	-1,5	17,1	-1,1
EXT. ESQUERRA	3,8	3,1	6,8	4,4
		UCD-CC -9,3		UCD-CC -5,6

tants variacions que s'observen a la circumscripció:

1) Fort increment de la UCD, passant a ésser Lleida la circumscripció on millor implantació obté aquest partit (i la Dreta en general).

2) Fort descens de CiU que no aconsegueix mantenir l'espai electoral del PDC, ni equilibrant-lo am "l'apogració" d'Unió Democràtica com sembla succeir a les altres circumscripcions.

3) Fort augment del PSC a la circumscripció on pitjor resultat havia obtingut en el 77, situant-se ara gairebé al nivell de les altres tres.

La "fusió" del PSC(R) -la força més estructurada de l'antic PDC a la circumscripció- en el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE), juntament amb els avenços organitzatius i polítics de l'oferta socialista i la bipolarització estatal de l'elecció, són els elements determinants -com veurem detingudament més endavant- per a explicar el desplaçament cap al PSC del sector més esquerrà de l'electorat PDC-77, component principal de l'increment de vot socialista.

ESTRUCTURA ELECTORAL PER COMARQUESA. - Comarques amb hegemonia d'UCD

	<u>Opció guanyadora</u>	<u>2ª opció</u>	<u>3ª opció</u>
Vall d'Aràn	UCD (44,3)	PSC (24,3)	CiU (14,6)
Segarra	UCD (43,8)	CiU (17,4)	PSC (15,9)
Alt Urgell	UCD (37,3)	PSC (20,-)	CiU (18,6)
Pallars Sobirà	UCD (34,8)	PSC (26,2)	ERC (14,7) CiU (14,4)
Urgell	UCD (33,4)	PSC (21,8) CiU (21,4)	
Noguera	UCD (32,5)	PSC (20,6)	CiU (14,8)
Pallars Jussà	UCD (31,8)	CiU (24,6)	PSC (19,1)

B. - Amb hegemonia CiU

Cerdanya	CiU (42,6)	UCD (23,-)	PSC (17,-)
----------	------------	------------	------------

C. - Hegemonia bipolar

Garrigues	PSC (30,6)	UCD (25,9)	CiU (13,3)
Segrià	PSC (28,6) UCD (28,2)	-	PSUC (13,1) CiU (11,9)
Solsonès	CiU (37,1)	UCD (34,-)	PSC (10,2)

Per altra banda, els problemes sorgits a l'interior d'Unió Democràtica en el marc de "l'escisió Cañellas" afebleixen aquesta opció i la seva potencial aportació a la nova coalició (CiU), possibilitant el desplaçament cap a UCD -afavorida també per la bipolarització estatal de l'elecció- del sector més conservador i menys autonomista d'UCDCC, fonamentalment, malgrat que no es pot descartar un desplaçament en la mateixa direcció per part de votants PDC-77.

Aquestes tendències de desplaçament s'observen també en els canvis que experimenta l'estructura comarcal del sistema de partits en les quals la bipolarització PDC/UCD de les anteriors eleccions és substituïda per un "joc triangular" UCD-PSC-CiU, amb hegemonia d'UCD a la majoria de les comarques, i diversa correlació de forces alternant PSC i CiU en 2on i 3er. lloc, amb avantatge pel PSC.

A nivell de tendències s'observa molt més clarament els efectes de la bipolarització estatal:

QUADRE - 79L - 10

Legislatives 79: Resultats per tendències (% votants)

	<u>D</u>	<u>C</u>	<u>E</u>
Segarra	51,5	17,4	30,4
Vall d'Aràn	50,6	13,1	33,7
Solsonès	41,2	38,1	20,2
Alt Urgell	41,2	19,5	38,7
Urgell	37,1	22,4	40,4
Noguera	37,-	15,-	47,2
Pallars Sobirà	37,-	14,9	47,5
Pallars Jussà	34,7	25,2	40,3
Segrià	33,0	12,3	52,8
Garrigues	31,3	13,6	54,5
Cerdanya	24,7	42,5	32,-

Aquests resultats mostren com el joc Dreta-Esquerra és dominant a totes les comarques (excepte a la Cerdanya i el Solsonès), marginant al Catalanisme de Centre, gran "protagonista" de les eleccions de 1977. Podem així estructurar els següents grups.

1) Comarques amb hegemonia de la Dreta, quedant l'Esquerra en 2on. lloc: La Segarra i la Vall d'Aran.

2) Comarques amb hegemonia de l'Esquerra, quedant la Dreta en 2on. Lloc: El Segrià, les Garrigues, i, a un nivell menor, la Noguera i el Pallars Sobirà.

3) Comarques amb equilibri de forces, Dreta-Esquerra: l'Alt Urgell (decantada cap a la Dreta), l'Urgell i el Pallars Jussà (de tendència esquerrana).

4) Les excepcions són: El Solsonès (amb correlació de forces equilibrades entre Dreta i CC, amb majoria de la primera) i la Cerdanya (hegemonia del CC).

Les comarques.-

La Vall d'Aran continua essent la comarca amb millor implantació d'UCD, opció àmpliament hegemònica a la comarca, malgrat experimentar un retrocès. El fet que AP/CD experimenti també un descens i que CiU/PDC es mantengui estable, tot i la "desaparició" d'UCDCC, juntament amb el fort increment socialista -passant el PSC a ésser la 2ª força de la comarca-, fa pensar en un canvi de comportament bastant complex entre els quals cal tenir en compte la possibilitat de desplaçaments de l'UCD directament cap al PSC. Malgrat tot, la Dreta (50,6%) continua essent la tendència àmpliament majoritària.

A la Segarra l'opció hegemònica, UCD, experimenta una important millora en la correlació de forces alhora que també augmenta la seva implantació real, semblant compensar amb escreix les desercions cap a l'abstenció amb l'absorció d'una bona part de l'electorat UCDC-77. Per altra banda l'ERC experimenta un fort retrocès -que sembla degut a la "marginació" de R. Audet- en benefici fonamentalment del PSC que mostra una important millora en la correlació de forces i també en la seva implantació real. En aquest marc, i tenint en compte

les lògiques pèrdues cap a l'abstenció, l'electorat de CiU/PDC sembla mantenir-se essencialment estable. A un nivell més general, la Dreta és la tendència majoritària, superant ja el nivell de la Vall d'Aràn i convertint-se la Segarra en la comarca més dretana de la circumscripció.

A l'Alt Urgell UCD consolida el seu predomini afavorida pel fort descens de CiU/PDC que si bé, igualment que UCD, sembla captar una part de l'electorat UCDC-77, experimenta pèrdues importants cap a l'ERC (que incorpora un petit grup "aranista" del PSC-R) i el PSC, opcions que presenten avenços importants tant en la correlació de forces com en la implantació real. Això no obstant, la Dreta continua essent la tendència majoritària, malgrat que amb poca diferència sobre l'Esquerra.

A l'Urgell la UCD també obté una àmplia majoria substituint el PDC com a opció predominant. L'electorat UCDC-77 sembla desplaçar-se fonamentalment cap a la UCD, mentre CiU/PDC i l'ERC retrocedeixen en benefici del PSC. A nivell de tendències l'Esquerra (40,4%) passa a ser majoritària amb molt poca diferència, però, sobre la Dreta (37,1%).

A la Noguera, la UCD consolida i amplia la majoria que ha havia obtingut en les anteriors eleccions "capitalitzant" fonamentalment la "desaparició" d'UCDC. Per la seva banda CiU/PDC experimenta un notable descens en benefici del PSC -que passa a ser el 2on. partit de la comarca- mentre CiU i PSUC -que es manté estable- queden aparellats en el 3er. lloc. En conjunt, l'Esquerra (47,2%) consolida la posició predominant que ja havia assolit a les anteriors eleccions.

QUADRE - 79L - 11Legislatives 1979: Resultats principals opcions per
Comarques (% vots)

	<u>CD</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Vall d'Aràn	4,8	44,3	14,6	1,5	24,3	5,2
Segarra	5,-	43,8	17,4	4,2	15,9	6,5
Alt Urgell	3,-	37,3	18,6	8,2	20,-	7,8
Urgell	2,2	33,4	21,4	9,8	21,8	4,6
Noguera	2,8	32,5	14,8	9,9	20,6	13,6
Pallars J.	1,8	31,8	24,6	10,	19,1	7,3
Pallars S.	1,4	34,8	14,4	14,7	26,2	3,7
Segrià	3,5	28,6	12,-	6,6	28,2	13,-
Garrigues	2,-	25,9	13,3	8,4	30,6	10,3
Solsonès	5,5	34,-	37,1	3,5	10,2	2,3
Cerdanya	1,2	23,-	42,6	6,6	17,-	5,6

QUADRE - 79L - 12Principals variacions 1977-79 (% votants)

	<u>AP/CD</u>	<u>UCD</u>	<u>(UCD-CC)</u>	<u>PDC-CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>
Vall d'Aràn	-4,2	-5,6	(-4,3)	1,-	=	10,6
Segarra	-2,7	11,4	(-12,7)	0,5	-7,6	5,2
Alt Urgell	-4,6	4,2	(-10,3)	-7,6	4,7	11,4
Urgell	-2,7	14,1	(-15,2)	-3,-	-3,4	7,8
Noguera	-3,-	9,2	(-8,6)	-7,-	=	6,7
Pallars J.	-3,-	8,2	(-8,-	-13,3	6,6	7,7
Pallars S.	-3,1	16,8	(-7,2)	-37,8	10,8	20,1
Segrià	-1,-	5,7	(-8,-)	-7,7	-0,6	9,4
Garrigues	-3,-	8,2	(-7,8)	-27,7	2,-	22,4
Solsonès	-5,1	4,-	(-13,4)	3,-	1,2	5,3
Cerdanya	-4,5	-1,-	(-12,7)	9,-	2,2	5,8

QUADRE - 79L - 13Principals opcions: Evolució 1977 - 79 (% Cens) (21)

	<u>AP</u>	<u>UCD</u>	<u>(UCDCC)</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Vall d'Aràn	-3,9	-10,1	(-3,4)	-0,9	-0,6	5,4	=
Segarra	-2,9	1,5	(-9,5)	-2,4	-6,3	1,3	0,3
Solsonès	-4,4	-2,2	(-9,4)	-3,4	0,3	2,3	-0,1
Segrià	-1,2	=	(-6,5)	-7,8	-1,-	3,8	-3,9
Alt Urgell	-3,8	-1,4	(-7,6)	-7,8	2,5	6,-	-1,1
Noguera	-2,7	2,9	(-6,6)	-7,3	-1,4	2,6	-1,9
Urgell	-2,5	6,4	(12,3)	-5,4	-4,2	3,4	-2,2
Garrigues	-2,7	3,3	(-6,4)	-24,8	0,5	14,5	-2,7
Pallars J.	-2,4	1,6	(-5,7)	-12,7	3,8	4,3	-1,8
Pallars S.	-2,3	7,5	(-5,-)	-27,3	5,7	10,9	-1,3
Cerdanya	-3,6	-4,1	(-9,6)	1,5	1,1	2,3	0,1

QUADRE - 79L - 14Legislatives 79: Resultats principals opcions (% cens) (21)

	<u>AP</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Vall d'Aràn	3,2	29,4	9,8	1,-	16,2	3,5
Solsonès	3,1	19,-	20,7	1,9	5,7	1,3
Segarra	2,9	25,7	10,-	2,5	9,3	3,8
Segrià	2,4	18,8	8,1	4,5	19,1	8,8
Alt Urgell	1,8	22,9	11,4	5,-	12,3	4,7
Noguera	1,8	20,9	9,6	6,3	13,3	8,8
Garrigues	1,4	18,-	9,2	5,8	21,3	7,2
Pallars Jussà	1,1	18,9	14,4	5,9	11,2	4,5
Pallars S.	0,8	20,-	8,3	8,4	15,1	2,1
Cerdanya	0,7	14,6	27,1	4,2	10,8	3,6
Urgell	1,5	22,-	14,3	6,5	14,5	3,1

Al Pallars Jussà, la UCD, que substitueix al PDC com a opció majoritària, es beneficiaria fonamentalment de les pèrdues d'AP/PDC i de la "desaparició" d'UCDCC. Per la seva banda, les pèrdues de CiU/PDC serien capitalitzades per l'ERC -que incorpora el sector "arabista" del PSC (R)- i el PSC que experimenten un fort increment. Això no obstant CiU queda com a 2ª força de la comarca, continuant el PSC en 3er. lloc. però amb una correlació de forces més equilibrada. A nivell de tendències l'Esquerra (40,3%) substitueix al Catalanisme de Centre com a majoritària.

El Pallars Sobirà és la comarca on les variacions en els percentatges tenen major intensitat. De l'absoluta hegemonia del PDC-77, en relació al qual CiU experimenta un espectacular retrocès, es passa a una situació amb majoria d'UCD que es beneficia de la "desaparició" d'UCDCC, de les pèrdues de AP i en part, de CIU/PDC. Majoritàriament l'electorat d'aquesta darrera opció sembla desplaçar-se cap a l'ERC -a la qual s'ha incorporat el sector "arabista" del PSC (R) amb bona implantació comarcal- i el PSC que es converteix en la 2ª força de la comarca, mentre l'ERC i CiU s'anivellen en la 3ª posició. També aquí, l'Esquerra (47,5%) substitueix al Catalanisme de Centre com a tendència majoritària.

Al Segrià, la UCD i el PSC, són les opcions hegemòniques a la comarca, mentre CiU passa a compartir la 3ª posició amb el PSUC, que experimenta un petit retrocès. L'esquerra (52,5%) continua essent la tendència majoritària.

Les Garrigues és l'única comarca de la circumscripció on el PSC és l'opció predominant en "capitalitzar" la major part de les pèrdues del PDC/CiU. Per la seva banda, UCD -2ª força comarcal- mostra també un sensible increment

i sembla incorporar bona part de l'electorat d'UCDCC. A un nivell més general l'Esquerra (54,5%) és ara la tendència majoritària, substituint al Catalanisme de Centre i passant a ésser les Garrigues la comarca més "esquerrana" de la circumscripció.

El Solsonès, CiU i UCD consoliden la seva hegemonia semblant "capitalitzar" UCD les pèrdues d'AP/CD. Per altra banda, la majoria de l'electorat d'UCDCC-77 es desplaçaria cap a CiU que al seu torn també "cediria" una part d'electorat PDC-77 en benefici del PSC, el qual experimenta un sensible increment, tot romanent, però, en una posició marginal. A nivell de tendències, la Dreta (41,2%) passa a ésser majoritària amb poc marge de diferència sobre el Catalanisme de Centre (38,1%).

Finalment a la Cerdanya CiU millora el seu resultat fonamentalment sobre una part de l'electorat UCDCC-77-, i es converteix en l'opció àmpliament majoritària, tot i que, com en el cas de les altres comarques, un sector de l'electorat PDC-77 es desplaçaria cap el PSC que mostra un augment notable en el seu percentatge i se situa com a "3a força" de la comarca, no massa per sota d'UCD que es manté estable. Malgrat un lleuger descens, el Catalanisme de Centre (42,5%) continua essent la tendència majoritària, i la Cerdanya passa a ésser la comarca on millor implantació obté.

En general, però, s'ha de remarcar un cop més que els desplaçaments de vot que es dedueixen de l'estudi evolutiu dels resultats comarcals només són tendencials i ben segur que han estat més complexos i més forts del que indiquen les variacions dels percentatges. Per una banda perquè, l'increment de l'abstenció sembla haver afectat a totes les opcions. Per altra banda perquè la incorporació dels joves de 18-20 anys tot i que hagin

mostrat un comportament abstencionista superior a la mitjana, constitueix un altre element de canvi en la composició dels electorats de les diferents opcions.

Els partits.-

La implantació comarcal dels partits i la seva evolució ha estat la següent.

AP/CD: Malgrat el seu descens general la geografia del seu vot es manté gairebé inalterada: El Solsonès i la Segarra continuen éssent les seves zones de màxima implantació; i els Pallars-Jussà i Sobirà, juntament amb la Cerdanya, on és més feble; tot i que tampoc no arriba al 3% dels vots emesos o bé el 2% dels electors a les Garrigues, l'Urgell, la Noguera i l'Alt Urgell.

Lleida-ciutat és a on manté millor el seu electorat del 77 (22) mentre que a la resta del Segrià i a les altres comarques perd el 50% o més del seu nivell de vot, convertint-se en una opció totalment marginal i en algunes gairebé inexistent.

S'ha de tenir en compte que a la ciutat de Lleida és on hi ha una estructura empresarial més arrelada, sector al que volia dirigir-se la nova oferta política de CD, representada en la candidatura de la circumscripció per persones del món empresarial de Lleida.

UCD: La Vall d'Aràn i la Segarra, així com l'Alt Urgell, continuen éssent les comarques a on obté millors resultats, mentre que ara és la Cerdanya el seu "punt" més feble.

La seva evolució és irregular obtenint importants avenços en aquelles comarques a on sembla capitalitzar la "desaparició" d'UCDCC i bona part de les pèrdues de

AP/CD (Pallars Sobirà, Urgell, Segarra, Garrigues, Noguera i Pallars Jussà), mentre que els seus avenços son més suaus a on CiU també comparteix la capitalització del vot UCDC (Alt Urgell) -o en sembla ésser el beneficiari gairebé exclusiu (Solsonès)-, igualment que a on AP/CD no experimenta pèrdues (Lleida-ciutat). En canvi experimenta un important retrocès a la Vall d'Aràn, on va assolir un percentatge altíssim a les 77L, tot i que continua essent la comarca a on mostra millor implantació.

Aquestes variacions introdueixen alguns canvis en la geografia comarcal del seu vot, especialment - gairebé únicament- en els casos de: 1) la Cerdanya, on UCD va obtenir el 1977 uns resultats al nivell de la mitjana i ara és on presenta més feble implantació; 2) El Pallars Sobirà i l'Urgell, on havia obtingut percentatges bastant baixos el 1977 i ara presenta una implantació superior a la mitjana.

Finalment cal dir que la regularitat de la seva implantació comarcal no es veu afectada per aquestes variacions, continuant com l'opció de vot amb una implantació territorial més homogènia ($Cv=0,31$).

CiU: Certament, no es pot fer una identificació mecànica PDC-CiU, per les diferents aliances que contenen i les diferències en l'oferta política que expressen, malgrat voler-se incardinar en un espai fonamentalment "nacional-catalanista", de "centre", inclinat cap a l'esquerra el PDC i cap a la dreta CiU. Les importants variacions en el nivell de vot que s'observen entre PDC i CiU a la majoria de comarques semblen respondre a una doble lògica política.

Tot i presentar una tendència generalitzada a la baixa, obté una lleugera millora en la correlació

de forces, malgrat perdre implantació real, al Solsonès -on capitalitza la "desaparició" d'UCDCC-, la Segarra i la Vall d'Aran, essent aquestes 2 darreres comarques on pitjors resultats va obtenir el 1977. L'única comarca a on obté un sensible avenç en la correlació de forces i fins i tot millora la seva implantació real és a la Cerdanya, sobre la base de l'electorat UCDCC-77 i la baixa implantació d'UCD.

A la resta de comarques la lògica política del canvi d'aliances i de la bipolarització estatal imposa la seva "lleï" i, s'observen fortes pèrdues de CiU en relació al PDC tant en la implantació real, com en la correlació de forces.

El principal beneficiari d'aquestes pèrdues d'electorat -especialment fortes a les Garrigues i al Pallars Sobirà, comarques on el PDC va obtenir molt alt nivell de vot el 1977- és el PSC (i en alguns casos l'ERC), per les raons ja exposades anteriorment.

Totes aquestes variacions provoquen alguns trasvalsos en la geografia comarcal del vot CiU/PDC, causats però, principalment pels espectaculars canvis de comportament al Pallars Sobirà i a les Garrigues.

La Cerdanya i el Solsonès -a on ja havia obtingut bons resultats el 1977- són ara les comarques on mostra millor implantació, mentre que la Noguera, la Vall d'Aran i el Segrià continuen essent els punts més febles als que ara s'han afegit el Pallars Sobirà i les Garrigues.

La distribució territorial (per comarques) del vot CiU manté pràcticament inalterat el seu nivell d'irregularitat ($Cv= 0,49$), palesant així importants diferències entre les zones de "forta" i "feble" implantació. Això no obstant és, després de la UCD i ara juntament amb el PSC, l'opció amb una distribució

comarcal del vot més "homogènia".

ERC: Un cop legalitzada, la històrica ERC es presenta per primera vegada amb la seva pròpia personalitat, abandonada l'estranya coalició amb el PTC.

En principi no sembla, però, que aquesta qüestió hagi tingut una incidència important en les variacions que experimenta el seu nivell de vot, que més aviat semblen obeir a qüestions d'àmbit comarcal.

L'estabilitat que reflecteix l'evolució de la seva mitjana provincial és la tònica de la Vall d'Aràn, el Segrià, la Noguera i el Solsonès, i experimenta avenços molt lleugers a la Cerdanya i les Garrigues. Els avenços més importants els obté al Pallars Sobirà i, una mica més baixos, al Pallars Jussà i l'Alt Urgell, en les quals "capitalitza" part de les pèrdues del PDC degut a l'existència de xarxes d'influència afins al diputat-sortint pel PDC, J. Arana, que s'integra a l'ERC. Fenomen contrari, és el que s'observa a la Segarra i l'Urgell, comarques on va obtenir els millors resultats l'any 77, i on ara experimenta un fort retrocès que és degut, segons que sembla, a la "marginació" de R. Audet i als problemes sorgits a l'interior del partit.

Lògicament aquest moviments produeixen canvis en la seva geografia comarcal d'implantació (tant relativa com real). El Pallars Sobirà és on ara obté millors resultats, presentant també una implantació superior a la mitjana al Pallars Jussà, la Noguera, l'Urgell, les Garrigues i l'Alt Urgell, a totes elles amb un nivell de vot molt semblant. En el "pol" oposat, la Vall d'Aran (terreny poc favorable a les opcions "catalanistes") i el Solsonès (comarca conservadora a on CiU li absorbeix tot l'espai) continuen essent els seus "punts" més febles, als quals

s'afeigeix ara la Segarra com a conseqüència de la davallada esmentada anteriorment.

Per altra banda, continua essent l'opció (entre les principals) amb una implantació més irregular (Cv= 0,87).

PSC: La incorporació del sector majoritari del PSC(R) i de col·lectius fins llavors independents, expressen els avenços organitzatius i polítics de l'oferta socialista en relació a les anteriors eleccions. Aquests avenços tenen una traducció evident en els resultats electorals millorant sensiblement la seva implantació (relativa i real) a totes les comarques, afavorit per la lògica bipolar estatal, i es realitzen fonamentalment sobre el sector més esquerrà de l'electorat PDC-77 (excepte a la Segarra) i captant segurament un percentatge de "vot nou" (joves de 18-20 anys) superior al de les opcions conservadores (23).

Els guanys més importants els obté a les Garrigues i al Pallars Sobirà, dues de les comarques més "rurals" de la circumscripció, i on el PDC "tot terreny" va obtenir els millors resultats abastant un ampli espai des del centre-dreta fins a l'esquerra. Elements molt específics d'àmbit comarcal (la candidatura de J. Pau a les Garrigues i les xarxes d'influència al Pallars Sobirà) semblen ésser elements fonamentals per a explicar aquests capgiraments.

Igualment important, però quantitativament menor, es l'avenç que experimenta a l'Alt Urgell, la Vall d'Aran i el Segrià així com a l'Urgell i al Pallars Jussà, comarques, sobretot les primeres, on havia assolit una estructura organitzativa que era pràcticament inexistent el 15-J-77. Els increments més baixos, tot i ésser

considerables, els obté a la Noguera, la Cerdanya i a les "conservadores" Segarra i Solsonès.

Excepte les "distorsions" provocades pels forts increments a les Garrigues i al Pallars Sobirà, la seva estructura comarcal d'implantació roman bastant inalterada. La Zona de millor implantació continua essent el Segrià, ara juntament amb les Garrigues i el Pallars Sobirà, mentre que a la Cerdanya, la Segarra i, sobretot, al Solsonès és on obté pitjors resultats.

Finalment s'ha de dir que aquests avenços han contribuït també a homogeneïtzar considerablement la seva implantació comarcal ($Cv= 0,48$), trencant la "barrera rural" (24) i mostrant una certa facilitat de "penetració" en zones sense tradició de vot socialista, però sí d'esquerres.

PSUC: És l'única opció que es manté invariable en relació a les eleccions de 1977 i això sembla tenir un reflex en l'estabilitat dels seus resultats tant a nivell de circumscripció com a les diferents comarques, tot i petites variacions. Aquesta estabilitat expressa al mateix temps les dificultats que troba el PSUC per a ampliar el seu "espai", sobre tot a les zones rurals que és on pitjors resultats havia obtingut el 15-J-77.

La Noguera i el Segrià, així com les Garrigues, continuen essent els seus "punts forts" a la circumscripció, mentre que el Solsonès torna a ésser la comarca on presenta més feble implantació, gairebé inexistent, obtenint també molt baixos resultats al Pallars Sobirà, l'Urgell, la Vall d'Aran, la Cerdanya i la Segarra.

La seva geografia d'implantació és, doncs, molt irregular ($Cv= 0,82$), en la mateixa línia que s'observa a nivell de Catalunya:

NOTES

- 1) La polèmica sobre el "desencanto" serà, però, posterior a les eleccions del 79 davant l'evidència del descens en la participació electoral. Veure per ex. J. Santamaria: "Del desencanto a las elecciones", *El País*, 22-12-78; Editorial de *El País*, 30-3-79; E. de Guzmán: "Los peligros del desencantado", *Diario 16*, 29-3-79; A. Tovar: "Sobre el desencanto", *El País*, 8-4-79; Julián Marias: "Legitimidad y Desencanto", *El País*, 6-5-79; E. Díaz: "El dulce encanto del desencanto", *El País*, 29-6-79; F. Fernández Santos: "España entre el desierto y la esperanza", *El País*, 12, 13 y 14-9-1979.

Posteriorment a la redacció d'aquestes ratlles, el treball de J.J. Linz i altres ("Informe sociológico sobre el cambio político en España 1975-1981" FOESSA-Euramérica, Madrid 1981, pàgs. 627-628) permet situar més propiament la interpretació del "desencanto" en la manca d'efectivitat de la democràcia i no com un indicador de crisi de la democràcia: En relació a l'any 78, l'any 80 havien augmentat força els "descontents" amb les realitzacions del nou règim, però molt poc els que rebutjaven el sistema democràtic.

- 2) Tot i que poc a poc havia "baisat el tò" de la seva reclamació.
- 3) Veure per ex.: J. Pujol: "No a las elecciones generales", *El País* 28-12-1978, pàg. 19.
- 4) J. de Esteban: "La convocatoria electoral" a J. de Esteban i L. López Guerra (eds.): "Las elecciones legislativas del 1-M-1979", pàg. 24, Ed. Centro de Investigaciones Sociológicas, Madrid 1979.
- 5) Sobre la configuració d'UCD i les relacions entre els diversos corrents que coexisteixen al seu interior veure: C. Humeus: "La Unión de Centro Democrático, un partido consociacional" pàgs.

- 163-192. *Revista de Política Comparada*, nº 3, 1980-81
- 6) B.O.E., 5-Febrer-1979.
 - 7) *Veure les llistes de Candidats en l'Annex-2 (Vol. III).*
 - 8) Font: ESE "Atlas..." op. cit. pàg. 247 sobre dades de l'Institut Nacional d'Estadística.
 - 9) J. de Esteban - L. López Guerra op. cit. pàgs. 504-506.
 - 10) ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 190 i 247.
 - 11) *Elaboració pròpia en base a dades de la Junta Electoral Provincial.*
 - 12) A. Bar. *Rev. Est. Pol.* nº 25, 1981, pàg. 227 (article: "La participación política en España: análisis de 2 factores determinantes")
 - 13) *Veure, entre altres: A. Lancelot* op. cit. pàgs. 178-184; J. Stoetzel A. Girard: "Les sondages d'opinion publique", PUF, Paris 1979, pàgs. 185-192. La mateixa línia de comportament s'observa en el punteig de les llistes de cens realitzat a l'Alt Urgell de 1977: P. Ingla-F.Pallarés, "Estudis Electorals 2". Menys diferència de comportament en funció de l'edat s'observa en l'enquesta sobre Lleida-ciutat utilitzada en aquest estudi.
Fins i tot en un estudi citat per J. Mässuz-Lavau a "Les jeunes et la gauche" Presses de la FNSP. pàgs. 18-20, s'observa que dins del grup de 18-25 anys, els menys abstencionistes són els de 18 anys que voten per 1ª vegada, essent després que passen a abstenir-se més.
 - 14) *Cal tenir en compte que a les enquestes normalment hi ha una subrepresentació de l'electorat abstencionista que gairebé sempre "s'amaga" entre els NS/NR. Aquesta "abstenció no declarada" es detecta molt menys entre els més joves i cal integrar les 2 dades per fer una anàlisi correcta del comportament participatiu/abstencionista. No tenir en compte aquest fet pot portar a atribuir als joves, que es mostren molt més disposats*

- a contestar l'enquesta, un comportament abstencionista superior al real. (Ex: enquesta sobre comportament al País Basc citada a l'Informe FOESSA 1975-81. pàg. 533 o la de Catalunya, pàg. 533).
- 15) Incorporo CiU a la Dreta, juntament amb el PAR i UPN, mentre que HB i UPC els incloïxo en l'Esquerra.
 - 16) ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 190.
 - 17) Veure "Introducció Metodològica".
 - 18) Es molt possible que bona part de l'abstencionisme "polític" en el 78, torni a participar en el 79 per votar al seu partit. Això sembla especialment clar per que fa als seguidors de l'ERC. Menys ho és pels votants AP-77, ja que l'opció CD-79 no sembla que pugui "engrescar" gaire el vot de l'electorat AP més "enyorat del passat" i que va abstenir-se en el 78.
 - 19) Apart, lògicament, de la "renovació normal" deguda a "l'abstenció tècnica", que tampoc no sol observar-se en la simple comparació dels percentatges.
 - 20) Elaboració pròpia sobre dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 190.
 - 21) La incorporació a l'anàlisi dels resultats expressats en % sobre el cens ens permet acabar de completar la visió sobre l'evolució de les estructures electorals comarcals i la implantació dels partits. La seva aportació la utilitzo només a nivell complementari per les raons exposades en la part metodològica d'aquest treball.
 - 22) Igual que a Barcelona i altres ciutats grans de Catalunya tal com observa l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 63-64.
 - 23) Serveix de referència l'enquesta del CIS a Catalunya utilitzada a l'Informe FOESSA 1975-81 pàg. 553. La mateixa tendència s'observa en l'enquesta realitzada a Lleida-ciutat.
 - 24) Fenòmen d'àmbit català, tal com observa l'ESE: "Atlas..." op.cit. pàg. 87.

2.4. LES ELECCIONS MUNICIPALS DE 1979

2.4.1. El marc polític.

El 3 d'abril del 1979, i mes després de les eleccions legislatives, se celebraren les eleccions municipals -les primeres democràtiques des del 1934-, convocades pel Reial Decret 117/1979 del 26 de gener d'aquell any.

Amb la major part dels Ajuntaments paralyzats des del començament de la transició i impulsats gairebé exclusivament per la pròpia inèrcia administrativa, aquestes eleccions eren les més reclamades per l'oposició i els moviments populars. Amb les lògiques excepcions, tant individuals com col·lectives, el desprestigi dels antics consistoris era molt gran tant per la seva ineficàcia com per les característiques "caciquils" que havien adoptat a molts llocs, ambdues conseqüències originades, en bona part, pel propi sistema dictatorial i la seva organització municipal centralitzada.

El fet d'ésser un partit construït des del govern reformista a partir de les estructures del règim anterior i recuperant part del seu "personal polític", perjudicava profundament la imatge municipal d'UCD. Conscient de la realitat, el govern Suárez s'havia resistit a convocar eleccions municipals fins a disposar d'una conjuntura "favorable" i d'un nivell d'organització local de partit que li permetés presentar, especialment als municipis amb una certa entitat demogràfica, unes candidatures el màxim desvinculades possible dels anteriors consistoris. En situar les eleccions municipals immediatament després de les legislatives intentava aprofitar els efectes favorables de l'aprovació de la Constitució i "generalitzar" al màxim el contingut de l'elecció per tal de reduir tot el possible els efectes

de l'àmbit local.

2.4.2. La normativa electoral.

Es regeix segons la Llei 39/ 1978 del 17/7. Aquesta normativa defineix el municipi com a districte electoral i determina el nombre de consellers que pertorquen a cadascún en funció del seu nombre d'habitants.

Per altra banda, a més de les corresponents als partits o coalicions, la llei preveu la possibilitat de candidatures presentades per un determinat nombre d'electors, sota la forma d'Agrupacions d'Electors. La manca d'implantació organitzativa dels partits a les zones rurals farà que aquesta darrera fórmula sigui la més utilitzada als petits i mitjans municipis d'aquestes zones.

La llei estableix, però, que "los partidos federados o coaligados en un municipio no podrán presentar candidatos propios en otro municipio de la misma provincia ni participar en más de una Federación o Coalición a nivel provincial o nacional" (art. 15.3)

L'atribució d'escons a les candidatures té dues modalitats en funció del nombre d'habitants del municipi:

1) Per als municipis amb més de 250 habitants s'estableix el mateix sistema que s'utilitza pel Congrés de Diputats: A partir de llistes tancades i bloquejades s'aplica una fórmula proporcional de la mitjana més elevada (mètode d'Hondt), però ara amb el municipi com a districte.

2) Per als municipis amb menys de 250 habitants s'estableix un sistema majoritari sobre una llista única

formada per tots els candidats (cada Partit, federació, coalició o Agrupació d'electors pot presentar-ne un màxim de 5). L'elector pot donar el seu vot a un màxim de 4 candidats (vot limitat) malgrat que siguin presentats per opcions diferents (llista oberta).

Aquesta normativa però, en establir una regulació homogènia per a tots els municipis amb més de 250 habitants introdueix uns elements de rigidesa que poden produir distorsions en una elecció d'àmbit local. D'aquesta manera, "unitats molt diverses de grandària i problemàtica són sotmeses a una normativa en la que destaca el paper preponderant atorgat als partits polítics en la confecció de candidatures tancades i bloquejades (art. 11,14, i 15). Aquesta "partidificació" formal de les eleccions, quan les organitzacions a nivell local són sovint molt fràgils o inexistents o quan les divisories locals són marcades per eixos diversos d'un sistema de partits a escala nacional, produirà deformacions en el quadre competitiu de cada població i serà tal vegada un dels factors inhibidors de la participació." (1)

Aquesta rigidesa troba un complement "lògic" ad.icional en la interpretació de la Junta Electoral segons la qual Agrupacions d'electors de diferents municipis no poden sumar els seus consellers per a l'elecció dels Diputats Provincials. Això no obstant, el recurs interposat per un conjunt d'Associacions d'Electors de la circumscripció va ésser fallat favorablement per l'Audiència Territorial, possibilitant així l'accès de representants d'aquestes "candidatures independents" a la Diputació Provincial de Lleida.

2.4.3. Les forces polítiques i les candidatures.

Com ja he dit abans, la feble implantació

organitzativa dels partits a la majoria de municipis de la circumscripció, passat de la Capital i alguns dels més importants, va donar lloc a la formació de moltes Agrupacions d'Electors que, de vegades, també incorporaven militants o simpatitzants de partits, a més d'electors independents. Per altra banda, sobre tot als pobles més petits, moltes candidatures formalment de partit eren formades per independents que havien acceptat aquest aixopluc per facilitats de tramitació de la candidatura, assessorament, etc..., aconsellats per militants o simpatitzants de partit que intentaven així consolidar la seva xarxa d'influència.

En total, als 226 municipis de la circumscripció de Lleida aquí analitzats, varen presentar-se 412 candidatures distribuïdes de la següent manera:

QUADRE - 79M - 1

ELECCIONS MUNICIPALS 1979: CANDIDATURES (PER COMARQUES) (2)

	<u>Nombre de municipis</u>	<u>AP</u>	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>Altres Independ. partits</u>	<u>TOTAL</u>
Pallars Sobirà	15	-	4	1	2	5	-	10(45)	-22
Pallars Jussà	17	-	6	4	1	3	-	17(55)	31
Vall d'Aran	9	-	-	2	-	-	-	17(89)	19
Alt Urgell	19	-	9	4	-	2	-	17(53)	32
Cerdanya	5	-	-	-	-1	-	-	8(89)	9
Solsonès	14	-	2	4	-	1	-	16(70)	23
Garrigues	25	-	12	3	1	-	2	30(61)	49
Urgell	26	-	6	3	3	2	1	29(66)	44
Segrià	42	-	25	6	3	5	4	43(49)	88
Segarra	20	-	6	4	-	-	-	17(63)	27
Noguera	34	-	18	9	4	2	3	32(46)	68
TOTAL	226		88	40	14	21	10	236(57)	412

Com pot observar-se UCD i CiU, els partits amb més implantació a les zones rurals, són els que presenten més candidatures pròpies però només a 1/3 de municipis UCD i a 1/6 CiU. En canvi, més de la meitat de les candidatures presentades són Agrupacions Independents d'electors, tot i la forçada "partidificació" en molts casos formal, que he esmentat abans. Aquestes dades empíriques indiquen de manera prou eloqüent la manca d'arrelament de les opcions polítiques a les zones rurals.

Cal remarcar, a més a més, que a 106 municipis de la circumscripció (el 47 % del total) no va haver-hi competició electoral al presentar-se una única candidatura. Normalment són municipis molt petits -gairebé tots tenen menys de 700 habitants- en ple procés regressiu, total manca de vertebració política i baix nivell de conflictivitat interna. La majoria d'elles han sorgit per iniciativa dels propis veïns (el 75 % són Agrupacions d'Electors) que en assemblees i reunions han anat elaborant la llista. En alguns casos, però, també és conseqüència de no haver-hi més gent que vulgui presentar-se.

La distribució per comarques dels municipis amb candidatura única és la següent:

QUADRE - 79M - 2

Municipals 1979: Candidatures úniques.

	<u>nº Candída</u>	<u>% s/muni</u>		<u>nº Candi</u>	<u>% s/muni</u>
	<u>tures úni-</u>	<u>cipis co</u>		<u>datures</u>	<u>cipis</u>
	<u>ques</u>	<u>marca</u>		<u>úniques</u>	<u>comarca</u>
Pallars Sobirà	9	53 %	Segarra	16	80 %
Palals Jussà	8	47 %	Segrià	14	33 %
Alt Urgell	8	42 %	Urgell	14	54 %
Vall d'Aran	2	22 %	Garrigues	10	40 %
Cerdanya	2	40 %	Noguera	16	47 %
Solsonès	7	50 %			
			TOTAL	106	47 %

Com pot observar-se el percentatge de municipis amb candidatura única és molt semblant a totes les comarques amb les excepcions de la Segarra, a on només hi ha competència electoral a 4 municipis, i el Segrià i la Vall d'Aran, amb relativament baix nombre de candidatures úniques.

2. 4. 4.- Resultats.-

2. 4. 4. 1.- Participació.-

A nivell de Catalunya el percentatge de participació va ésser del 60,9 % que representava un notable increment de l'abstenció en relació a les legislatives celebrada 1 mes abans.

És un fet abastament conegut en els països democràtics del nostre entorn que el nivell de participació a les municipals es inferior al de les legislatives (3). La tradicional manca d'autonomia municipal que les convertiria una mica en eleccions de "segon ordre" seria la causa, en principi, del més baix nivell de participació.

Per altra banda, l'acumulació d'eleccions -3 en 4 mesos- afegia un nou ingredient a la conjuntura de depressió participativa que atravessava el país.

QUADRE - 79M - 3

	<u>Municipals 79</u>	<u>Participació (%)</u>
		<u>Variació</u>
		<u>legislatives</u>
Barcelona (4)	60,0	- 8,5
Tarragona (4)	62,1	- 5,6
Girona (4)	69,6	- 1,8
Lleida	59,2	- 6,1
Catalunya (4)	60,9	- 7,6

Com pot observar-se en el quadre 79M-3, és a la circumscripció de Girona, tradicionalment la més participativa, on menys s'incrementa l'abstenció en relació a les eleccions generals d'un mes abans, mentre que l'increment més alt és el que mostra la circumscripció "urbana" de Barcelona.

Cal tenir en compte que la circumscripció de Girona és aquella on menys "pes democràtic" té la capital, la que posseeix una xarxa més sòlida de "municipis mitjans" i a on fins i tot nuclis molt petits són municipis (havent estat molt escassa la "concentració municipal"). Cas completament oposat és el de Barcelona degut a la concentració a la capital i altres grans centres urbans-industrials. (5).

A l'interior de la circumscripció de Lleida, la participació per comarques ha estat la següent:

QUADRE - 79M - 4

Municipals-79: Participació (per comarques)

	<u>%</u>	<u>Variació legislatives-79</u>
Vall d'Aràn	70,2	3,6
Pallars Jussà	61,2	0,8
Alt Urgell	62,5	1,1
Pallars Sobirà	53,5	-3,1
Solsonès	64,1	8,2
Cerdanya	60,1	-3,5
Garrigues	66,6	-0,5
Urgell	67,7	-3,9
Segrià	58,-	-9,7
Segarra	59,8	1,-
Noguera	64,1	<u>-0,4</u>
		-6,1

Continuant en la seva línia participativa, La Vall d'Aran (70,2 %) se situa ara, de manera destacada, com la comarca amb més alt nivell participatiu de la circumscripció, mentre el Pallars Sobirà (53,5 %) queda com la més abstencionista. La resta de comarques mostren un nivell de participació bastant homogeni que oscil·la entre el 66,6 % de les Garrigues i el 58 % del Segrià -a on hi ha la capital-, que presenta ara un percentatge de participació inferior a la mitjana.

A nivell evolutiu, cal remarcar el fort increment de la participació al Solsonès i, en sentit contrari, el fort increment de l'abstenció al Segrià degut en bona part, com veurem, el comportament de Lleida-ciutat.

Amb un nivell de variació menor, la Vall d'Aran incrementa el seu percentatge de participació, mentre el Pallars Sobirà, la Cerdanya i l'Urgell el disminueixen de manera molt homogènia. La resta de comarques mantenen, o varien molt poc, el seu nivell de participació en relació a les legislatives.

En conjunt, la distribució per comarques de la participació/abstenció, que s'havia mantingut força estable en els anteriors processos electorals, experimenta modificacions importants a les municipals per causa d'evolucions molt diverses en els comportaments comarcals, fenomen contraposat a l'homogeneïtat de les variacions que s'havien produït entre les eleccions anteriors. L'àmbit municipal de l'elecció posa en 1er pla les especificitats locals deixant en 2^{on} terme la influència dels efectes generals de conjuntura, normalment determinants principals de l'evolució del comportament a les eleccions legislatives (6).

2. 4. 4. 2.- La inclinació del vot.-

QUADRE - 79M - 5

Municipis amb competició electoral (majors de 250 habitants)

Candidatures guanyadores

	Inde- pen- dents	UCD	CiU	ERC	PSC	PSUC	TOTAL
Cerdanya	2	2
Solsonès	2	.	3	.	.	.	5
Pallars Sobirà	1	.	.	1	2	.	4
Alt Urgell	3	4	7
Pallars Jussà	2	3	2	.	.	.	7
Vall d'Aran	3	3
Noguera	10	3	2	2	.	1	18
Segrià	21	3	1	.	3	.	28
Garrigues	11	2	1	1	.	.	15
Urgell	10	2	1	.	.	.	13
Segarra	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>.</u>	<u>.</u>	<u>.</u>	<u>.</u>	<u>4</u>
	67	19	10	4	5	1	106

Pel que fa a la inclinació del vot, els resultats confirmen la importància de les candidatures independents: Dels 106 municipis amb més de 250 habts. on hi havia "competició electoral", les Agrupacions d'Electors Independents varen ésser la llista més votada a 67 municipis, mentre que una llista de partit ho era en els altres 39.

La comparació entre els resultats obtinguts per les candidatures de partit a les municipals i els resultats obtinguts per aquests partits a les legislatives del mes anterior dóna un balanç molt divers per a cada opció en funció de la comarca i del municipi.

El partit que presenta un balanç més irregular és UCD, l'opció que havia presentat més candidatures: mostra més tendència a la baixa a la Noguera i a la Segarra; compensa les pèrdues a uns municipis amb increments a d'altres al Segrià, les Garrigues i l'Alt Urgell, mentre que presenta una tendència més aviat a l'alça als pocs municipis de l'Urgell, Pallars Jussà i Pallars Sobirà on va presentar candidatures.

Pel que fa a CiU, en general es pot dir que millora els seus resultats de les legislatives del 79 als municipis on presenta candidatures, especialment a la Noguera, Urgell, Alt Urgell i Pallars Jussà, mentre que el balanç és molt equilibrat al Segrià i les Garrigues.

També l'ERC mostra un balanç amb tendència favorable a la Noguera, el Segrià i l'Urgell, úniques comarques on presenta un mínim de candidatures perquè la comparació sigui més indicativa.

El PSC presenta una tendència més aviat a l'alça al Pallars Sobirà i al Segrià, i a la baixa al Pallars Jussà. Finalment, el PSUC presenta un balanç més aviat favorable als pocs municipis del Segrià i la Noguera on presenta candidatures.

En general s'observen canvis bastant importants en la inclinació de vot, en relació a les legislatives, a la majoria de municipis on participen candidatures de partit juntament amb candidatures independents degut a la nova situació competitiva que intrudueixen aquestes.

En canvi a on el "joc competitiu" no experimenta modificacions o aquestes son mínimes, les variacions en el percentatge de vot són bastant més reduïdes, però importants i indicatives si tenim en compte que establim

la comparació amb les legislatives celebrades només un mes abans.

NOTES

- 1) ESE: "Atlas..." pàg. 41.
- 2) *Elaboració pròpia sobre les dades publicades per la Junta Electoral provincial.*
- 3) A. Lancelot op. cit. pàg. 133-144.
- 4) Dades ESE "Atlas electoral..." pàg. 190.
- 5) *En el decurs del treball veurem amb més deteniment la relació entre el tipus de municipi (en funció del seu "tamany") i la participació.*
- 6) A. Campbell - P. E. Converse - W. E. Miller - P. Stokes "Elections and Political Order". Wiley Eds. New York 1966, pàgs. 164-165.

2. 5. EL REFERENDUM DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA:

2. 5. 1. - Marc polític conjuntural.-

El 29 de Decembre de 1979 es publica la Constitució Espanyola al Butlletí Oficial de l'Estat i el mateix dia l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya aprova oficialment el Projecte d'Estatut d'Autonomia. La dissolució de les Corts i la convocatòria d'eleccions per l'1-M79 retrassava, però, el funcionament del mecanisme constitucional per l'aprovació definitiva de l'Estatut fins la següent legislatura.

Es així com, després d'un estiu de negociacions polítiques molt intenses entre el Govern i CC-UCD, per un costat, i la resta de forces parlamentàries catalanes per un altre (CDC-UCD, ERC, PSC, i PSUC), va arribar-se a l'acord sobre un text que modificava alguns aspectes del projecte presentat, però que a l'entendre de gairebé la totalitat del ventall polític català deixava un camí prou ample per el desenvolupament de la nostra autonomia.

El referèndum, convocat pel dia 25-October-1979, arribava en uns moments de continuat agreujament de la crisi econòmica i els seus efectes (atur, increment de preus, pèrdua de poder adquisitiu dels salaris, reduccions de beneficis a moltes empreses, suspensió de pagaments, etc...). Per altra banda, la Generalitat Provisional malgrat la bona imatge general de la seva política unitària no aconseguia arrencar del Govern Central (UCD), sobre el qual cada vegada pesaven més les pressions dretanitzadores i centralistes dels "poders fàctics", les transferències necessàries per a "engrescar" la via cap a l'autonomia.

Amb l'abstenció com a principal "enemic", la propaganda va basar-se en la campanya institucional

-pobra i poc imaginativa-, mentre la campanya dels partits va ésser poc intensa, tots a l'aguait de les properes eleccions al Parlament de Catalunya. Per altra banda, la posició reticent del President de la Generalitat Provisional -Josep Tarradella - davant del text estatutari, tot i que a darrera hora demanes el SI com a President de la Diputació de Barcelona, va introduir un nou element de desconcert a la campanya. (1).

Des del punt de vista normatiu, l'únic requisit necessari per aprovar l'Estatut era que a cada circumscripció fossim afirmatius la majoria dels vots vàlidament emesos, per passar posteriorment al vot de ratificació de les Corts. (2)

2. 5. 2. Les forces polítiques.-

Totes les forces parlamentàries catalanes (excepte CD/AP) s'arreglaren demanant el SI a l'Estatut: CC-UCD, CiU, PSC i PSUC en una posició netament i rotundament afirmativa mentre que l'ERC donava un SI molt circumspecte.

El NO era defensat pels partits d'extrema dreta (FE-JONS i Fuerza Nueva) i un d'extrema esquerra (Lliga Comunista Revolucionària).

Com a forma de mostrar la seva insatisfacció pel text presentat, en el sentit que era molt insuficientment autonòmic, PSAN, MCC, PCOE i OCE-BR, preconcintaven l'abstenció.

Finalment, tant AP/CD com el PSA no prenen cap posició i "deixaven" llibertat de vot als seus electors.

2. 5. 3. Resultats.-

Amb un 59,6 % de la participació en el conjunt de Catalunya, i èssent afirmatius el 88,1 dels vots (52,5% del cens), fou aprovat per l'electorat l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1979.

Com tothom esperava, els requisits d'aprovació varen ésser superats amb escreix a les 4 circumscripcions. Només cal dir que la província amb un percentatge de SI més baix va ésser Tarragona amb el 86,8 % de vots afirmatius.

A la circumscripció de Lleida els resultats varen ésser els següents:

QUADRE - 79R - 1

Referèndum Estatut: Resultats Circumsc. Lleida (3).

	<u>Nombre</u>	<u>% s/cens</u>	<u>% s/votants</u>
Electors	265.083	100	-
Votants	154.360	58,2	100
Blancs	5.485	2,1	3,5
Nuls	909	0,3	0,6
SI	139.308	52,5	90,2
NO	8.658	3,3	5,6

2. 5. 3. 1. La participació/abstenció.-

Aquesta elecció endinsava l'electorat en els processos d'àmbit exclusivament català. Enfocada com un plebiscit per l'autonomia, la consulta estatutària suposava un doble "test": 1) a les aspiracions autonòmiques del poble de Catalunya; 2) al grau d'integració comunitària de la societat catalana donada la seva particular composició en funció del lloc de naixement (l'any 1970 el 38 % dels habitants de Catalunya havien nascut en altres

zones d'Espanya).

Més que el percentatge de "SI", i de "NO" o de "vots en blanc", ja que vist l'arregliment de les forces polítiques es preveia una aclaparadora majoria afirmativa de vots, l'expectativa se centrava en el nivell de participació.

El 59,6 % resultant significa un increment important de l'abstenció (8,5-9 %), tant en relació a les legislatives del mes de Març com al referèndum constitucional (4). Cal dir, però, que la "grisor" de la campanya, l'escas "ressò" a la TV, la manca de competitivitat, el clima de confiança absoluta en l'aprovació, el cansament electoral (4ª consulta en 10 mesos) i el deteriorament de la situació general, no eren pas elements afavoridors de la participació.

Tal com pot observar-se en el quadre 79R2 Girona continua essent la circumscripció més participativa situant-se ara Tarragona com la més abstencionista.

QUADRE - 79R - 2

Referèndum Estatut: Nivell de participació i evolució

	<u>% Partici-</u> <u>pació</u>	<u>Variació</u> <u>79 L</u>	<u>Variació Ref.</u> <u>constitucional 78</u>
Barcelona (5)	59,9	- 8,6	- 8,0
Tarragona (5)	54,6	-13,1	-12,5
Girona (5)	63,4	- 8,	- 8,9
Lleida (3)	<u>58,2</u>	<u>- 7,1</u>	<u>- 8,3</u>
Catalunya	59,6	- 8,9	- 8,5

A nivell evolutiu, l'increment de l'abstenció és general a les 4 circumscripcions però especialment fort a la de Tarragona.

En l'anàlisi comarcal a nivell de Catalunya (5) s'observa que els increments més forts de l'abstenció es produeixen a les Terres de l'Ebre i a la Vall d'Aràn així com, en menor quantia, a comarques tan diverses com el Tarragonés, l'Alt Urgell, el Solsonés, el Baix Llobregat, el Vallés Occidental o el baix Camp. Sembla significatiu però, que el Montsià i la Vall d'Aran, les comarques menys "integrades" a Catalunya des de tots punts de vista, siguin aquelles on més s'incrementa l'abstenció, essent també superior a la mitjana a les zones industrials de Barcelona i Tarragona (7).

A l'interior de la circumscripció de Lleida, el nivell de participació comarcal i la seva evolució en relació a les legislatives del 79 i al referèndum de la Constitució del 1978 s'expressa en el quadre següent:

QUADRE - 79R - 3

Referèndum Estatut: participació comarcal i evolució.(3)

	<u>Participació</u>	<u>variació 79 L</u>	<u>variació Ref. Const.</u>
Cerdanya	69,7	6,1	- 2,3
Garrigues	65,4	- 1,7	- 2,1
Urgell	62,9	- 3,8	- 3,9
Segrià	59,2	- 8,5	- 9,9
Pallars Jussà	58,1	- 2,3	- 4,4
Noguera	57,2	- 7,2	- 8,6
Pallars Sobirà	53,6	- 4,-	- 8,7
Vall d'Aràn	52,4	-14,3	-18,7
Alt Urgell	51,5	- 9,9	-12,4
Segarra	51,2	- 7,6	- 7,0
Solsonés	46,4	- 9,5	-10,3

L'estructura de distribució comarcal de la participació/abstenció experimenta algunes modificacions importants en relació a la que s'havia mantingut bastant estable al llarg dels 3 processos anteriors d'àmbit estatal. La comarca més participativa és ara la Cerdanya -que havia mostrat un comportament de tendència abstencionista- juntament amb les Garrigues i l'Alt Urgell. Amb percentatges molt propers a la mitjana provincial se situen el Segrià -"tradicionalment" participativa-, el Pallars Jussà i la Noguera, mentre que les més abstencionistes són el Pallars Sobirà, la Vall d'Aran -"tradicionalment" participativa- l'Alt Urgell, la Segarra i el Solsonès. A nivell evolutiu, en relació a les legislatives del mes de Març, els fets més remarcables són l'increment de la participació a la Cerdanya i el fort increment de l'abstenció a la Vall d'Aran (la personalitat cultural i ètnica de la qual no és d'arrel catalana sinó gascona i occitana, i on habita també un alt percentatge de població immigrada).

El fort descens de la participació que hem observat a les zones industrialitzades -a la nostra circumscripció el Segrià també presenta un increment de l'abstenció superior a la mitjana- porta a pensar immediatament que, en unes eleccions d'àmbit català, l'increment de l'abstenció s'ha produït fonamentalment entre l'electorat immigrant. Però aquest element no dona una explicació suficientment satisfactoria.

Així, a la circumscripció de Lleida, ens trobem amb un fort increment de l'abstenció al Segrià i la Vall d'Aran -ambdues, certament, amb un alt percentatge de població immigrada-, però també a l'Alt Urgell i a la Noguera -on aquesta és menys important- i a la Segarra i el Solsonès -on és gairebé inexistent-.

Cal considerar, però, com en el referèndum constitucional, el factor d'abstenció "política". En aquest sentit sembla bastant significatiu que el Solsones, la Segarra, la Vall d'Aran i l'Alt Urgell, són també aquelles a on AP obté els millors resultats en les legislatives del 77 i del 79. I en considerar el comportament abstencionista com a opció política conscient cal analitzar-lo conjuntament amb la inclinació del vot, observant que es també en aquelles comarques on es donen més alts percentatges de vot negatiu o "en blanc".

Tot plegat permet formular la hipòtesi que, ultra els efectes generals que hagin pogut tenir la "saturació electoral", l'escasa movilització i la pràctica "no competitivitat" de l'elecció, el caràcter autònom dels comicis sembla incidir clarament sobre l'increment de l'abstenció -de manera territorialment diferenciada- per una doble via:

1) La manca d'una experiència pràctica del sistema autònom possibilita l'escepticisme sobre l'interès "real" d'aquest nou nivell polític alhora que porta cap a un pantejament essencialment "cultural-català" de l'autonomia, éssent un obstacle a la comprensió de la importància de l'elecció per al sector de l'electorat immigrat menys integrat a Catalunya o electorat autòcton amb menor consciència de "catalanitat".

2) Per altra banda, és evident l'existència d'un sector d'electorat, que es mou en l'òrbita d'AP i molt poc o gens d'acord amb els plantejaments autonomistes, que opta per abstenir-se com a expressió de la seva reticència o el seu rebuig a l'autonomia catalana. Ratifica aquesta explicació el fet que el més fort increment de l'abstenció es presenta privilegiadament associat, a nivell geogràfic, amb els més alts percentatges de vot NO

i "en blanc".

2.5.3.2. La inclinació del vot.-

Malgrat l'assoliment de l'objectiu bàsic de la consulta: l'aprovació de l'Estatut, i el fet que el 88,1 % dels vots emesos fossin afirmatius, s'ha de tenir present que només el 55,5 % de l'electorat català va refrendar-lo afirmativament. Xifra molt minça si s'analitza des de la intenció inicial de convertir el referèndum estatutari en un plebiscit per l'autonomia.

QUADRE - 79R - 4

Circumscripcions: vots afirmatius, negatius, en blanc (%)

	S I		N O		BLANC	
	%/cens	%/votants	%/cens	%/vots	%/cens	%/vots
Barcelona (8)	52,7	88,0	4,8	8,0	2,1	3,5
Girona (8)	56,6	89,4	3,9	6,2	2,5	4,0
Tarragona (8)	47,4	86,8	4,7	8,6	2,1	3,9
Lleida (2)	<u>52,5</u>	<u>90,2</u>	<u>3,3</u>	<u>5,6</u>	<u>2,1</u>	<u>3,5</u>
Catalunya	52,5	88,1	4,6	7,8	2,1	3,5

Girona és la circumscripció a on l'Estatut obté més ampli suport, mentre que Barcelona i Tarragona són les que presenten més alts percentatges de vot negatiu.

Cal remarcar que el percentatge de NO, 4,6 % de l'electorat, és considerablement més alt que la suma dels percentatges de vots obtinguts en les legislatives-79 pels partits que defensaven aquesta opció (0,9%). D'aquí sembla deduir-se que el sector més anti-autonomista de la dreta no extrema ha escollit el NO com a opció més adient amb la seva manera de pensar, per sobre de

les recomanacions de partit. (Sense descartar que també un reduïdíssim sector de l'esquerra més radical hagi optat pel NO com a expressió del seu desacord amb les que considera "insuficiències" del text estatutari).

Per altra banda el percentatge de "vots en BLANC" també és considerablement superior a les de les consultes electorals no refrendatàries, indicant així que un altre sector d'electorat, molt indecís i desorientat, ha escollit aquesta opció preferint-la a l'abstenció i palesant així la seva voluntat participativa.

A l'interior de la circumscripció els resultats han estat els següents:

QUADRE - 79R - 5

Comarques: vots afirmatius, negatius, en blanc (%).(2)

	<u>S I</u>		<u>N O</u>		<u>EN BLANC</u>	
	<u>%/cens</u>	<u>%/vots</u>	<u>%/cens</u>	<u>%/vots</u>	<u>%/cens</u>	<u>%/votants</u>
Cerdanya	67,3	96,6	1,1	1,5	1,2	1,7
Pallars Jussà	54,6	94,1	1,6	2,8	1,7	2,9
Garrigues	60,6	92,6	2,8	4,2	1,8	2,7
Urgell	57,5	92,2	2,4	3,9	2,1	3,3
Pallars Sobirà	49,5	92,2	1,1	2,0	1,1	2,1
Alt Urgell	47,3	91,9	2,3	4,5	1,4	2,8
Noguera	51,9	90,7	2,9	5,0	2,0	3,5
Segrià	48,7	89,0	3,7	6,8	2,0	3,7
Solsonès	40,8	88,2	3,0	6,6	2,4	5,2
Segarra	44,4	86,8	2,3	6,5	2,6	5,1
Vall d'Aran	43,2	82,7	5,0	9,6	3,8	7,3

La Vall d'Aran i, en segon lloc, la Segarra són les comarques amb més baix percentatge de vots afirmatius i més alts de negatius i en blanc. En canvi la Cerdanya i, a un nivell més baix, el Pallars Jussà són

aquelles que presenten un percentatge més alt de vots afirmatius i més baix de negatius i en blanc.

Com he dit abans, és significatiu que l'Alt Urgell, la Noguera, el Segrià, el Solsonès, la Segarra i la Vall d'Aran, les comarques on més ha augmentat l'abs-tenció o bé on més pes té la dreta, siguin també aquelles on el percentatge de vots afirmatius és més baix i el de negatius i en blanc més alt. Al mateix temps s'observa l'existència d'un important sector d'electors radicalment oposats a l'autonomia catalana a comarques d'inclinació esquerrana com el Segrià i la Noguera, on el percentatge de vots NO i en Blanc és superior al de la majoria de comarques.

En general, el percentatge de vots negatius és sensiblement més alt que l'obtingut a les legislatives pels partits que preconitzaven aquesta opció; fenòmen ja observat a nivell de circumscripcions, indicant així l'existència de posicions anti-autonomistes també entre els electors de les opcions principals, les més vinculades s'ha de pensar, a partits d'àmbit estatal.

Igualment, també, que a nivell de la circumscripció, el percentatge de "vots en blanc" és, a totes les comarques, bastant més alt que el de les consultes electorals no refrendatàries, especialment, però, a la Vall d'Aran, la Segarra i el Solsonès.

Vot en blanc que, per una banda, pot ésser expressió d'indiferència per l'autonomia alhora que de voluntat de participació, ; o bé, per una altra, i espe-cialment en el cas de les comarques esmentades, expressaria també un "conflicte de lleialtats", en un electorat inde-cís, entre les xarxes d'influència més conservadores i centralistes que preconitzaven el NO o l'Abstenció, i la posició favorable de l'opció a la que normalment vota.

NOTES

- 1) J. M. Vallés: "La vida electoral a Catalunya: Eleccions i Referenda entre 1976 i 1980", a ESE "Atlas..." op. cit. pàgs. 44-46.
- 2) Article 151.2 de la Constitució Espanyola.
- 3) Elaboració pròpia sobre els resultats oficials proclamats per la Junta Electoral Provincial: Boletín Oficial de la Provincia nrs. 137 i 138 del 6 i 8 de Novembre de 1979.
- 4) No introdueixo la comparació amb les municipals per causa de les seves particularitats.
- 5) Elaboració pròpia sobre dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 213.
- 6) Veure dades de participació per comarques a:
ESE "Atlas..." op. cit. pàgs. 192-193 i 216-219.
- 7) Així ho indiquen també R. M. Canals-R. Virós en: "Geografia electoral de Catalunya" a "Atlas..." op. cit. pàgs. 61 i 118.
- 8) Dades ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 213.

2.6. LES ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA DEL 20-MARÇ-1980.

Aquestes eleccions representaven la culminació del procés de re-institucionalització de l'autonomia catalana al cap de 5 mesos de l'aprovació de l'Estatut de 1979 i 48 anys després de les darreres eleccions al Parlament de Catalunya. El Parlament, institució bàsica de la Generalitat, es compon de 135 Diputats que elegiran el President de la Generalitat.

2.6.1 El marc polític conjuntural

La conjuntura social, econòmica i política evoluciona segons les mateixes pautes que hem esmentat en parlar de referèndum de l'Estatut: aprofundiment dels efectes de la crisi econòmica, continuació de l'activitat terrorista dirigida a provocar reaccions autoritàries per part de les FF.AA. i de Seguretat, manteniment del clima d'escepticisme i desencís, que la dinàmica parlamentària i municipal no eren capaces de superar.

El partit del govern, UCD, era el més afectat per aquesta evolució, tant per les dificultats objectives de la situació socio-econòmica com per les seves pròpies contradiccions "internes". Els sectors més conservadors, de dins i de fora del partit, havien aconseguit paralitzar totalment el seu projecte reformista. Fruit d'aquestes pressions va ésser, entre altres efectes, l'intent de reconduir el procés autonòmic d'Andalusia, reconducció rebutjada pel poble andalús el 28-Febrer i que va significar una important erosió política del govern, refremada i incrementada pels resultats de les eleccions al Parlament del País Basc el 9 de Març. L'aclaparant victòria del PNB i, en conjunt, de les opcions nacionalistes, va anar acompanyada d'una fortíssima reculada d'UCD, afectant també a l'altre gran partit

estatal, el PSE-PSOE. Aquest conjunt de fets va incidir de manera especial, lògicament, en l'ambient electoral català.

A nivell general parlamentari els temes més conflictius havien estat el Programa Econòmic del Govern (Setembre), l'Estatut dels Treballadors (Desembre), els Pressupostos de l'Estat, i l'Estatut de Centres Escolars que s'estava discutint a les Corts en plena campanya electoral catalana. El gairebé sistemàtic alineament final de CiU amb UCD, permet a la primera mantenir-se a prop d'un ampli sector d'electorat centrista a Catalunya.

A nivell intern de Catalunya, la manca de competències, el govern d'unitat i l'estil presidencialista que va donar-li Tarradelles, definiren el període de la Generalitat Provisional que va haver de limitar-se a "preparar el camí" per a la institucionalització definitiva, amb una capacitat d'actuació molt limitada per poder exemplificar la utilitat pràctica de l'autonomia.

Finalment, hem de tenir en compte que l'existència d'un govern d'unitat modificava la dinàmica electoral clàssica -articulada fonamentalment al voltant de la gestió del govern sortint- tant pel que fa als mecanismes que incideixen sobre el manteniment o el canvi en el comportament per part de l'electorat, com a l'enfocament de la campanya electoral per part de les forces polítiques (1).

2.6.2. Les forces polítiques

A diferència de la campanya del referèndum estatutari, les forces polítiques mobilitzen ara intensament tots els seus recursos. Aquestes eleccions, de les quals depèn en gran part el ritme d'avenç i la

direcció del procés autonòmic català; determinaran la configuració política de les institucions d'autogovern, a més a més de la incidència que podran tenir sobre els futurs processos autonòmics d'altres comunitats i, allò que és més important, sobre l'estabilitat del propi govern central.

La patronal catalana -el Foment del Treball- copsà perfectament la importància d'aquestes eleccions i posà en joc tot el seu potencial econòmic i social amb el declarat objectiu d'evitar que les "forces marxistes" (PSUC-PSC) obtinguessin altre cop la majoria a Catalunya. Va ésser bel.ligerant en tot moment atacant el PSC i, sobretot, el PSUC, alhora que intentava crear contradiccions entre ells per a dificultar la possibilitat d'una aliança post-electoral. Al mateix temps va fer una intensa campanya de mobilització de l'electorat moderat. (2)

CC-UCD, CiU, i l'ERC van entrar també per aquesta via -però menys grollerament- situant (artificialment) el debat de la campanya en el "model de societat" i en l'exclusió dels comunistes de qualsevol aliança postelectoral.

D'aquesta manera "per obra de la propaganda, l'elecció d'un Parlament autonòmic sembla que ha de possibilitar un capgirament total del model de societat, els aspectes més substantius del qual queden en realitat fora de les competències autonòmiques". (2)

Al mateix temps, CiU i l'ERC volen aprofitar aquestes eleccions per a "instal.lar-se" en un espai electoral més ampli que aquell que els havia deixat la lògica estatal de les eleccions celebrades fins llavors. En aquesta direcció intenten identificar el caràcter nacional català de l'elecció amb el seu caràcter de partits

sense vinculació òrganica amb cap altra força política de la resta d'Espanya i es presenten, justament per això, com els únics garants dels "interessos de Catalunya", dirigint-se CiU cap a l'electorat autòcton i conservador i l'ERC cap el sector d'esquerra moderada i catalanista.

El PSC mentre confia en seguir essent la força majoritària a Catalunya, té com a objectiu central de la campanya el demostrar la seva capacitat de governar: més que una campanya electoral sembla una campanya "pre-governamental" que presenta, però, "buits" importants: 1) defuig la confrontació presidencialista -terreny que li és poc propici- sense trobar un plantejament alternatiu; 2) no defineix clarament la seva política d'aliances, i doncs el seu projecte polític, "entrampat" entre l'especificitat nacional catalana de l'elecció i la lògica estatal de la política del PSOE; 3) com a conseqüència, fonamentalment, d'aquests elements -i potser també d'un excès de confiança- la seva campanya resulta poc "agressiva".

Per la seva banda, el PSUC, continuava plantejant una política d'unitat de les forces autonomistes amb la pretensió de simbolitzar aquesta proposta en la figura del seu candidat a la presidència, l'independent Josep Benet. Al mateix temps això li permetia continuar el procés de "normalització" de la imatge comunista i fer front als intents d'aïllament a què es veia sotmès.

A més a més d'aquestes opcions s'ha de fer esment de la "Solidaritat Catalana" (SC) -l'equivalent d'AP 77 i CD 79, que no es presentava a la circumscripció de Lleida-, del PSA -que es presentà com a defensor de la immigració andalusa-, i dels "Nacionalistes d'Esquerra" (NE) -que intentaven recollir el vot "nacionalista radical" tot criticant les concessions,

que consideraven excessives, de l'esquerra catalana tant en qüestions socials com autonòmiques. En una línia independentista més radical se situa el BEAN, mentre que el diferents grups d'extrema esquerra formen coalicions (UPS, UC) per tal d'intentar superar la barrera del 3% dels vots.

Un aspecte que s'ha de destacar en aquestes eleccions és la configuració de les candidatures. El caràcter fonamentalment ideològic de la campanya i les modernes tècniques de marqueting polític, convertien la composició de les candidatures -en especial els caps de llista, i per damunt de tot, els "presidenciables"- en un element de gran importància per a la identificació de l'electorat, o al menys d'un ampli sector d'aquest, amb una o altra opció política.

Així, a nivell general, entre els "presidenciables" de les 4 opcions principals, amb un Cañelles "outsider" i molt "devaluat" des de la seva incorporació a CC-UCD, i un Benet que malgrat la seva popularitat quedava seriosament "tocat" al no comptar amb el suport socialista, la personalitat política de Pujol, recozada en un projecte polític i autonòmic fàcilment assimilable per molt amplis sectors de les "capes mitjanes" autòctones, trobava com a contrapartida un Raventós gens carismàtic que contribuïa a la "grisor política" de la campanya socialista.

A la circumscripció de Lleida la situació era encara més contrastada: CiU i l'ERC presentaven com a caps de llista a 2 personalitats de la ciència amb renom internacional: el bioquímic Joan Oró i l'uròleg Antoni Puigvert, respectivament. En canvi els 2 partits majoritaris en el 79 presentaven candidats gairebé desconeguts fora de la seva àrea local: CC-UCD, amb Pere Rosselló,

dirigent de la Cambra Agrària, semblava confiar en aquesta estructura i en la seva hegemonia anterior materialitzada en 5 parlamentaris a la circumscripció; el PSC, amb Pere Aiguadé militant de la Unió de Pagesos, també semblava centrar el seu esforç principal en el món pagès comptant amb el suport del Diputat Josep Pau, també de la Unió, i amb l'important "trampoli" que suposava l'alcaldia de Lleida.

Per la seva banda, el PSUC "repetia" un Pere Ardiaca "desgastat" i automarginat de la vida política Lleidatana.

2.6.3. La normativa electoral

Aquest va ésser un dels punts més conflictius en l'elaboració de l'Estatut. Finalment, i només per a les primeres eleccions va adoptar-se la circumscripció provincial, distribuïnt-se els escons de manera proporcional a la població de cadascuna introduïnt, però, una "ponderació territorial" que penalitzava la circumscripció de Barcelona en relació a les altres 3. El nombre de diputats a elegir quedava fixat de la següent manera: Barcelona 85, Tarragona 18, Girona 17 i Lleida 15. El sistema d'assignació dels escons era el mateix que en les legislatives estatals -proporcional, mètode d'Hondt- i en aquest cas no produïa gairebé distorsions en la proporcionalitat a nivell de les circumscripcions, donat l'elevat nombre de diputats de les dites circumscripcions (3). Així pot observar-se, per exemple, en la relació vots/escons produïda a la circumscripció de Lleida:

QUADRE - 80 - 1Lleida: Relació vots i escons 1980

	<u>nº vots</u>	<u>nº escons</u>	<u>nº v. / nº e.</u>
CC-UCD	37.405	4	9.351
CiU	45.162	5	9.032
ERC	19.565	2	9.782
PSC	30.812	3	10.270
PSUC	16.968	1	16.968

Aquesta relació és molt més homogènia -malgrat la "penalització" del PSUC- que l'observada anteriorment en les eleccions d'àmbit estatal. Una altra dada significativa és que ara només queden 9.096 vots sense representació contra els 67.040 de les eleccions de 1977 o els 46.713 de 1979.

2.6.4. Resultats. Aspectes generals

A nivell de Catalunya els resultats varen ésser els que segueixen (4):

QUADRE - 80 - 2CATALUNYA: Resultats eleccions autonòmiques 1980

	<u>nº electors</u>	<u>nº votants</u>	<u>% votants</u>	<u>% cens</u>
Electors		4.392.298	-	100,-
Votants		2.726.706	100,-	62,1
SC		64.170	2,3	1,5
CC-UCD		287.616	10,5	6,5
CiU		754.788	27,7	17,2
ERC		242.293	8,9	5,5
PSC		608.791	22,3	13,9
PSUC		509.498	18,7	11,6
FN		27.829	1,0	0,6
FET-JONS		6.569	0,2	0,1
CIC		4.026	0,1	0,1
PNI		4.650	0,2	0,1
NE		44.964	1,6	1,-
BEAN		14.154	0,5	0,3
UC		9.085	0,3	0,2
UPS		33.107	1,2	0,8
PCOC		12.938	0,5	0,3

S'observa una lleugera recuperació del nivell de participació (62,1%) en relació al referèndum de l'Estatut quedant encara sensiblement per sota del de les legislatives (68,3%).

L'aspecte més important d'aquests resultats és, però, el canvi en la correlació de forces que expressen, modificant el sistema de partits establert des del 77: CiU es converteix ara en la força hegemònica tant a nivell general -en detriment del PSC que experimenta una forta reculada-, com en l'espai de centre-dreta i passa a ocupar la plaça de l'UCD que perd la meitat del seu electorat. L'ERC experimenta també un fort increment (100% en relació al 79), mentre el PSUC es manté estable (amb molt lleugers increments relatius).

2.6.4.1. La participació.

La "competivitat" de l'elecció i la intensitat de la campanya podrien ésser els elements causants de l'increment en el nivell de participació en relació al referèndum de l'Estatut. Aquesta lleugera recuperació s'observa a les 4 circumscripcions, essent la de Lleida aquella on la recuperació és més suau complementàriament al més baix increment de l'abstenció en el referèndum estatutari.

QUADRE - 80 - 3

Evolució de la participació, per circumscripcions (%)

	<u>Leg.-79</u>	<u>Ref. Est.-79</u>	<u>Parl. Cat.-80</u>
Barcelona (%)	68,5	59,9	62,1
Tarragona (5)	67,7	54,6	59,2
Girona (5)	71,4	63,4	67,8
Lleida (6)	65,3	58,2	59,4
Catalunya (5)	68,5	59,6	62,1

En canvi, si la comparació l'establim amb les darreres eleccions de tipus legislatiu -Març del 79- continua la depressió participativa, que cada cop va establint més diferències entre la circumscripció de Girona -la més participativa- i les altres tres. Lògicament aquest baix nivell de participació es pot atribuir també a factors derivats del caràcter autonòmic de l'elecció, que intentarem esbrinar al llarg d'aquest treball, però només l'estudi d'un major nombre d'eleccions autonòmiques permetrà obtenir conclusions més "definitives".

2.6.4.2. La inclinació del vot.

L'estratègia electoral de CiU i l'ERC ha donat els seus fruits. Ambdues forces incrementen de manera espectacular la seva implantació electoral, passant CiU a ser l'opció més votada a les 4 circumscripcions mentre l'ERC dobla el nombre dels seus electors i es converteix en el "partit-clau" per a la formació de les possibles aliances de govern tal com pretenien els seus dirigents en iniciar la campanya.

També el Foment ha aconseguit allò essencial dels seus objectius: "trençar" la majoria que fins llavors havien tingut socialistes i comunistes, malgrat no haver pogut reduir el potencial electoral del PSUC.

El retrocès generalitzat dels socialistes els col·loca com a 2ª força a Barcelona, Girona i Tarragona, i com a 3ª força -encara superada per CC-UCD- a Lleida, que continua essent la circumscripció amb millor implantació centrista. Girona es manté com la circumscripció amb més alt nivell de vot "convergent", i continua Barcelona com la circumscripció on obtenen millors resultats PSC i PSUC i pitjors CC-UCD.

QUADRE - 80 - 4Partits : Resultats per circumscripcions (% votants)

	<u>SC</u>	<u>CC-UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PSA</u>
Barcelona (7)	2,6	8,1	27,1	8,3	23,1	20,7	3,0
Girona (7)	1,4	15,1	36,9	10,6	19,5	9,3	1,3
Tarragona (7)	3,0	19,5	23,4	10,6	20,4	15,0	1,9
Lleida (6)	-	23,3	28,2	12,2	19,3	10,6	0,7
Catalunya(7)	2,0	10,5	27,7	8,9	22,3	18,7	2,6

QUADRE - 80 - 5Partits : Evolució per circumscripcions (% votants)

	<u>SC</u>	<u>CC-UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PSA</u>
Barcelona (8)	-1,0	-8,5	11,6	4,5	-6,6	2,0	3,0
Girona (8)	-1,9	-9,4	12,5	6,5	-8,1	0,1	1,3
Tarragona (8)	-1,0	-8,3	9,6	6,1	-8,0	1,0	1,9
Lleida (6)	(-3,1)	-7,9	12,5	4,6	-5,4	0,1	0,7
Catalunya (8)	-1,3	-8,5	11,6	4,8	-6,9	1,6	2,6

QUADRE - 80 - 6Partits: Evolució per circumscripcions (% cens)

	<u>Abst</u>	<u>SC</u>	<u>CC-UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PSA</u>	<u>EE</u>
Barcelona(8)	6,4	-0,9	-6,4	6,2	2,5	-6,1	=	1,9	-2,4
Girona(8)	3,6	-1,3	-7,3	7,6	4,2	-6,5	-0,3	0,9	-0,1
Tarragona(8)	8,5	-0,9	-7,2	4,5	3,3	-7,1	-0,6	1,1	-1,0
Lleida (6)	5,9	-2,1	-6,6	6,5	2,2	-4,7	-0,6	0,4	-0,4
Catalunya(8)	6,4	-0,9	-6,5	6,2	2,7	-6,1	-0,1	1,6	-0,2

QUADRE - 80 - 7

Tendències: Resultats i evolució 79-80 per circumscripcions (% votants)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>
Barcelona (8)	11,1 (-9,5)	27,1 (11,1)	59,5 (-0,1)
Girona (8)	17,5 (-11,3)	36,9 (12,5)	43,2 (-1,6)
Tarragona (8)	24,0 (-8,9)	23,4 (9,6)	48,7 (-2,4)
Lleida (6)	25,0 (-10,3)	28,2 (12,2)	46,2 (-0,2)
Catalunya(8)	14,1 (-9,9)	27,8 (11,1)	56,6 (-0,6)

QUADRE - 80 - 8

Tendències: Resultats i evolució 79-80 per circumscripcions (% cens)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>	<u>Var. Abst</u>
Barcelona (8)	7,4 (-7,4)	16,8 (5,9)	36,8 (-4,1)	(6,4)
Girona (8)	11,9 (-8,6)	25,0 (7,6)	30,1 (-1,8)	(3,6)
Tarragona (8)	14,3 (-7,9)	13,9 (4,5)	30,5 (-4,3)	(8,5)
Lleida (6)	14,8 (-8,4)	16,7 (6,2)	27,3 (-3,9)	(5,9)
Catalunya (8)	8,8 (-7,4)	17,2 (6,0)	35,2 (-4,0)	(6,4)

A nivell de tendències, l'Esquerra continua essent majoritària a totes les circumscripcions, tot mantenint el seu percentatge a nivell de correlació de forces, mentre el Catalanisme de Centre (CiU) sembla capitalitzar les pèrdues de la Dreta.

La implantació provincial dels partits no ha experimentat doncs, transformacions a nivell qualitatiu, tal com pot deduir-se amb més detall del quadre de variacions, que tenen per a cada partit (a les 4 circumscripcions) un valor molt homogeni, expressant així unes tendències

molt generalitzades en els canvis de comportament de l'electorat.

El caràcter autonòmic de l'elecció sembla ésser l'element determinant per a explicar aquests canvis, afavorint a les opcions d'àmbit exclusivament català en detriment de les grans opcions "estatals" beneficiades per la bipolarització el 1979. Tal com sembla deduir-se dels quadres de variacions (%/votants i %/cens) i de les relacions d'afinitat entre els partits, la hipòtesi més versemblant sobre els canvis en la correlació de forces s'articula sobre 2 eixos: 1) desplaçament de l'electorat de les opcions "estatals", UCD i PSC, cap a les d'àmbit autonòmic, CiU i ERC respectivament; 2) desplaçament cap a l'abstenció d'un sector de l'electorat-79 de les opcions "estatals" (9). Si bé no cal descartar moviments més complexos, la seva importància ha d'ésser forçosament reduïda, com és el cas també de les pèrdues de la SC i de la Extrema Esquerra o a els guanys del PSA.

2.6.5. Els resultats a la circumscripció de Lleida.

Els resultats que varen produir-se a la circumscripció de Lleida a les eleccions al Parlament de Catalunya del 20-Març-1980 foren els següents:

QUADRE - 80 - 9

Circumscripció Lleida: Resultats globals 20-M-80 (10)

	<u>nº</u>	<u>% / cens</u>	<u>% / votans</u>	<u>Escons</u>
Electors	270.647	100	-	-
Votants	160.644	59,4	100	-
Nuls	722	0,3	0,4	-
Blancs	914	0,3	0,6	-
Valids	159.008	58,8	99,0	-
CC-UCD	37.405	13,8	23,3	4
CiU	45.162	16,7	28,1	5
ERC	19.565	7,2	12,2	2
PSC	30.812	11,4	19,2	3
PSUC	16.968	6,3	10,6	1
FN	2.075	0,8	1,3	-
FE-JONS	608	0,2	0,4	-
PSA	1.062	0,4	0,7	-
NE	2.880	1,1	1,8	-
BEAN	765	0,3	0,5	-
UPS	1.070	0,4	0,7	-
UC	636	0,2	0,4	-

En funció d'aquests resultats van sortir elegits diputats els següents candidats:

CiU: Joan Oró, Delfí Robinat, Lluís Virgili, Josep Borràs, Miquel Verdeny.

CC-UCD: Pere Rosselló, F. Xavier Puig, Josep Messegué, Joan Besa.

PSC: Pere Aiguadé, Francesc Craviotto, Joan Ganyet.

PSUC: Pere Ardiaca.

ERC: Antoni Puigvert, Víctor Torres.

2.6.5.1. La Participació.

Lleida és encara la circumscripció menys participativa de Catalunya, ara juntament amb Tarragona.

A l'interior de la circumscripció, per comarques, el nivell de participació i la seva evolució en relació a les legislatives estatals del 1979 i el referèndum del Estatut del mateix any varen ésser els següents:

QUADRE - 80 - 10

Parlament de Catalunya 1980: Nivell de participació i evolució (%)

	<u>partici-80</u>	<u>Var. Ref. Est-79</u>	<u>Var. Leg-79</u>
Urgell	64,0	1,2	-2,6
Garrigues	63,6	-1,7	-3,4
Cerdanya	61,8	-6,9	-1,8
Solsonès	60,0	13,6	4,1
Segarra	59,1	8,0	0,8
Noguera	59,9	2,7	-4,5
Segrià	58,6	-0,6	-9,1
Vall d'Aràn	57,5	5,1	-9,1
Pallars J.	56,4	-1,4	-4,0
Pallars S.	55,6	1,9	-2,0
Alt Urgell	54,9	3,5	-6,4

L'Urgell i les Garrigues se situen ara com les comarques més participatives, mentre que les pirinenques (excepte la Cerdanya) apareixen com les més abstencionistes.

Per altra banda, el nivell de participació de les diferents comarques és ara més homogeni que en eleccions anteriors. La paulatina disminució dels coeficients de variació (sobre mitjanes comarcals) a la circumscripció de Lleida és il·lustrativa d'aquesta tendència.

QUADRE - 80 - 11Coeficients de variació del nivell de participació comarcal

Legislatives 77	0,18
Refer. Const. 78	0,12
Legislatives 79	0,12
Municipals 79	0,12
Refer. Estatut 79	0,15
Parlament Catal. 80	0,07

S'observa igualment una clara recuperació en el nivell de participació, en relació al referèndum estatutari, al Solsonès, la Vall d'Aran, la Segarra, l'Alt Urgell i la Noguera, evidenciant així la incidència de l'abstenció "política" en el fort descens del nivell de participació d'aquestes comarques en l'esmentat referèndum (11); en canvi a la resta de comarques el percentatge de participació es manté molt estable, mentre que el fort descens que experimenta a la Cerdanya sembla un moviment "compensatori" -qualitativament i quantitativament- del seu increment en el referèndum estatutari.

En relació a les legislatives estatals de 1979 s'observa a la majoria de comarques un increment molt homogeni de l'abstenció que oscila entre el 2,0 - 4,5%. Especial importància revesteix, però, el fort increment de l'abstenció al Segrià i a la Vall d'Aràn -les comarques amb major percentatge de població immigrada-, i l'increment de la participació al Solsonès -amb baix percentatge d'immigració i forta implantació de la Dreta i CiU-.

Així doncs, tot sembla indicar que malgrat la intensa mobilització electoral dels partits, les eleccions per a una autonomia molt poc definida i gairebé sense punts de referència per a amplis sectors de

l'electorat mancaven del necessari atractiu per a contrarrestar els efectes negatius sobre la participació derivats de la "saturació electoral", de l'agreujament dels efectes de la crisi, de les dificultats polítiques del nostre procés de transició i, tot val a dir, de l'escàs ressò de la campanya a la TV. Manca d'atractiu que contribueix a descoratjar la participació d'aquell sector d'electors amb menor consciència autonòmica, i que afecta així diferentment a la població immigrada -més- i a l'autòctona -menys-. En el decurs del treball anirem tornant sobre aquest punt.

2.6.5.2. La inclinació del vot.

Tal com hem vist abans, les tendències d'evolució del vot a nivell de Catalunya s'observen també a la circumscripció de Lleida: Increment de les opcions "d'àmbit exclusivament català" -CiU i ERC- davallada de les 2 grans opcions "estatals" -UCD i PSC-, mentre que el PSUC és manté estable. Aquests moviments produeixen doncs un nou capgirament en l'estructura del sistema de partits a la circumscripció, convertint-se ara CiU en la força majoritària, seguida de l'UCD i el PSC -les 2 opcions dominants en les anteriors eleccions- i, més lluny, per l'ERC i el PSUC. Estructuració que es diferencia de la general de Catalunya per: 1) la forta implantació de la UCD -només 4ª força a nivell de Catalunya- que obté a Lleida els seus millors resultats, resultats que foren més baixos a la resta de circumscripcions i en especial a la de Barcelona; 2) la baixa implantació del PSUC -situat com la 3ª força a nivell de Catalunya molt a prop del PSC- que obté a la circumscripció de Lleida, juntament amb la de Girona, els seus pitjors resultats, essent en canvi molt més alts a la de Barcelona.

QUADRE - 80 - 12Resultats eleccions Parlament Catalunya 1980 (% votants)

	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Cerdanya	14,2	52,6	11,-	12,3	3,0
Alt Urgell	24,0	36,2	7,2	19,1	8,5
Pallars Sobirà	22,4	29,2	20,9	18,2	4,3
Vall d'Aràn	26,6	29,3	3,2	26,3	6,8
Pallars Jussà	25,6	34,8	9,6	16,9	6,5
Solsonès	31,4	47,4	6,8	7,1	2,6
Noguera	23,9	26,7	14,4	15,9	12,5
Urgell	23,3	36,3	14,3	15,8	5,0
Segarra	25,2	38,6	13,8	7,2	7,2
Segrià	22,4	22,2	11,7	23,3	13,4
Garrigues	21,0	24,5	15,0	20,1	11,8
CIRCUMSCRIPCIÓ	23,3	28,2	12,2	19,3	10,6

QUADRE - 80 -13Eleccions Parlament de Catalunya 1980: Resultats per Tendències i evolució 77-79 (% votants)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>
Cerdanya	16,0 (- 8,7)	52,6 (9,1)	30,2 (-1,8)
Alt Urgell	25,3 (-15,9)	36,2 (16,6)	37,7 (-1,1)
Pallars Sobirà	23,5 (-13,5)	29,2 (14,3)	45,7 (-1,9)
Vall d'Aràn	30,7 (-19,9)	29,3 (14,2)	38,7 (5,0)
Pallars Jussà	26,6 (-8,1)	35,3 (10,1)	38,0 (-2,4)
Solsonès	32,4 (-8,9)	47,3 (9,2)	19,4 (-0,9)
Noguera	26,2 (-10,8)	26,7 (11,7)	46,3 (-0,9)
Urgell	24,1 (-13,1)	36,6 (14,2)	39,3 (-1,1)
Segarra	29,7 (-22,7)	38,1 (20,7)	32,1 (1,7)
Segrià	24,3 (-8,9)	22,4 (10,1)	52,6 (-0,2)
Garrigues	22,0 (- 9,3)	24,5 (10,9)	52,9 (-1,6)
CIRCUMSCRIPCIÓ	25,0	28,2	46,2

El tret més remarcable és l'articulació dels resultats comarcals en base a CiU com a opció majoritària, UCD com a 2ª força i PSC en 3er. lloc, estructura que presenten la pràctica totalitat de comarques, amb molt poques variacions -l'única excepció que mereix tal nom és el Segrià- malgrat les lògiques diferències a nivell quantitatiu.

Cerdanya	Ciu (52,6)	UCD (14,2)	PSC (12,3) ERC (11,0)
Solsonès	CiU (47,4)	UCD (31,4)	PSC (7,1) ERC (6,8)
Segarra	CiU (38,6)	UCD (25,2)	ERC (13,8)
Alt Urgell	CiU (36,2)	UCD (24,0)	PSC (19,1)
Urgell	CiU (36,2)	UCD (23,3)	PSC (15,8) ERC (14,3)
Pallars Jussà	CiU (34,8)	UCD (25,6)	PSC (16,8)
Pallars Sobirà	CiU (29,2)	UCD (22,4)	ERC (20,9)
Vall d'Aràn	CiU (29,2)	UCD (26,6) PSC (26,3)	PSUC (6,8)
Noguera	CiU (26,7)	UCD (23,9)	PSC (15,9) ERC (14,4)
Garrigues	CiU (24,5)	UCD (21,0) PSC (20,0)	ERC (15,0)
Segrià	PSC (23,3) UCD (22,4) CiU (22,2)	PSUC (13,4) ERC (11,7)	

Aquesta homogeneïtat d'estructuració en comparació amb eleccions anteriors, indicaria una tendència cap a la "nacionalització" del comportament, també a nivell de la inclinació del vot. Cal tenir en compte, però, a l'hora de valorar aquesta qüestió, que el caràcter autònom de l'elecció sembla incorporar unes tendències específiques del comportament en relació a les legislatives estatals. En aquest sentit la nostra curta història electoral fa que no disposem encara de criteris

suficientment contrastats per a establir una comparació rigurosa entre ambdós tipus d'eleccions, sense poder esbrinar en quina mesura aquesta major homogeneïtat és causada pels efectes derivats del caràcter autonòmic de l'elecció o indica una tendència de comportament de caràcter més estructural, a més d'estar lògicament subjecta als canvis que puguin produir-se en el sistema de partits.

A nivell de tendències, la polarització Dreta-Esquerra dominant a les legislatives estatals del 79 és ara substituïda per un "joc triangular", pel fort increment a totes les comarques del Catalanisme de Centre (CiU) i el descens de la Dreta (UCD) mentre l'Esquerra és manté estabilitzada. Com a conseqüència d'aquests moviments, l'estructura comarcal, per tendències, queda de la següent manera:

- Comarques amb hegemonia de l'Esquerra i equilibri de forces Dreta-CC: Les Garrigues, el Segrià, la Noguera, el Pallars Sobirà.
- Amb hegemonia del CC: Cerdanya (2on. lloc Esquerra), Solsonès (2on. lloc Dreta).
- Amb correlació de forces bastant equilibrada: Vall d'Aran (majoria Esquerra i Dreta en 2on. lloc), Segarra (majoria CC i equilibri D-CC), l'Urgell, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell (majoria d'Esquerra i CC en 2on. lloc).

Com pot observar-se l'agrupació de comarques és gairebé la mateixa que obteníem el 79; canvia, però, la caracterització del "joc polític" en aquests grups en funció, sobretot, de les variacions en la relació Dreta-Catalanisme de Centre, que sembla evidenciar l'existència d'un espai electoral comú a ambdues tendències.

A) L'evolució del vot a nivell comarcal.

A nivell comarcal (tant utilitzant els percentatges s/votants com s/cens) es repeteix el fenomen observat a nivell general: UCD experimenta pèrdues d'electorat a totes les comarques que, agregat als votants AP/CD l'any 79, representa un percentatge molt semblant al dels guanys de CiU; igualment s'observa una relació quantitativa clara entre les pèrdues del PSC i els guanys de l'ERC. Aquest fet, tot i tenir en compte el divers increment de l'abstenció a nivell comarcal, reforça la hipòtesi d'un desplaçament d'electorat en el sentit suara indicat malgrat algunes especificitats comarcals.

QUADRE - 80 - 14

Evolució principals opcions 1979-80 (%/votants)

	<u>(CD)</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Segarra	(-5,1)	-18,4	21,0	9,7	-8,1	0,8
Vall d'Aran	(-4,0)	-17,7	14,7	1,7	2,0	1,6
Alt Urgell	(-3,0)	-13,2	17,6	-1,0	-0,9	0,7
Pallars S.	(-1,4)	-12,4	14,8	6,2	-8,0	0,6
Urgell	(-2,3)	-10,1	14,9	4,6	-5,6	0,3
Cerdanya	(-1,2)	-9,0	10,0	4,4	-4,7	-2,7
Noguera	(-2,8)	-8,4	11,9	4,5	-4,7	-0,8
Pallars J.	(-1,9)	-6,5	10,2	-0,4	-2,3	-0,8
Segrià	(-3,5)	-6,2	10,2	5,0	-5,4	0,3
Garrigues	(-2,0)	-5,4	10,9	6,6	-11,9	0,6
Solsonès	(-5,6)	-2,5	10,2	3,3	-3,1	0,3

La Segarra, l'Urgell i la Cerdanya són les comarques on els desplaçaments de vot poden aproparse més al valor numèric que expressen les variacions en "% s/cens". S'ha de tenir present, però que malgrat mantenir-se estable el seu nivell de participació la "renovació normal" (per causes naturals i tècniques) de

QUADRE - 80 - 151980: Resultats principals opcions (%/cens)

	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Alt Urgell	13,2	19,9	4,0	10,5	4,7
Solsonès	18,9	28,5	4,1	4,3	1,5
Vall d'Aràn	15,3	16,9	1,8	15,2	3,9
Segarra	15,1	22,5	8,2	4,6	4,3
Urgell	14,5	23,2	9,5	10,1	3,2
Pallars Jussà	14,4	19,6	5,4	9,5	3,6
Noguera	14,3	15,9	8,6	9,4	7,5
Garrigues	13,5	15,7	9,6	12,8	7,6
Segrià	13,1	12,9	6,1	13,6	8,1
Pallars Sobirà	12,4	16,2	11,6	10,1	2,4
Cerdanya	8,8	32,5	6,8	8,4	1,8

QUADRE - 80 - 16Evolució principals opcions 1979-80 (%/cens)

	<u>(CD)</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>Incr. Abst.</u>
Alt Urgell	(-1,8)	-8,7	8,5	-1,0	-1,8	-0,1	6,4
Solsonès	(-3,1)	-0,1	8,5	2,2	-1,4	0,2	-4,1
Vall d'Aràn	(-3,2)	-14,1	7,1	0,8	-1,0	0,4	9,1
Segarra	(-2,9)	-10,6	12,5	5,7	-4,7	0,5	-0,8
Urgell	(-1,5)	-7,5	8,9	3,0	-4,4	0,1	2,6
Pallars J.	(-1,1)	-4,5	5,2	-0,5	-1,7	-0,9	4,0
Noguera	(-1,8)	-6,6	6,3	2,3	-3,9	-1,3	4,5
Garrigues	(-1,4)	-4,5	6,5	3,8	-8,5	0,4	3,4
Segrià	(-2,4)	-5,7	4,8	1,6	-5,5	-0,7	9,1
Pallars S.	(-0,8)	-7,6	7,9	3,2	-5,0	0,3	2,0
Cerdanya	(-0,7)	-5,8	5,4	2,6	-2,4	-1,8	1,8

l'electorat participant/abstencionista "amaga" sens dubte, canvis de comportament; per altra banda poden haver existit canvis de comportament que no es reflecteixen estadísticament en compensar-se entre ells.

A la Vall d'Aran, el fort increment de l'abstenció sembla nodrir-se fonamentalment de les pèrdues de la UCD i AP/CD, una bona part de les quals també sembla que les ha capitalitzades CiU, mantenint-se estable a la resta d'opcions.

En canvi al Segrià el també fort increment de l'abstenció sembla que es basa més en les pèrdues del PSC que en les de la UCD i, en molt menor grau, de la extrema esquerra i CD. És la comarca on l'ERC "capitalitza" pitjor les pèrdues socialistes.

A l'Alt Urgell i el Pallars Jussà el desplaçament de vot es produeix, sembla que gairebé exclusivament de la UCD cap a CiU, mentre les opcions d'esquerra experimenten lleugeres reculades, que segurament són l'origen principal de l'increment de l'abstenció en aquestes comarques.

Al Solsonès l'increment de CiU es basaria tant en el nou electorat participatiu com en "l'absorció" d'un sector d'electorat UCD-79 que, al seu torn, compensaria aquestes pèrdues rebent el vot d'aquell sector de votants AP/CD-79 englobats en l'abstenció "política" en el referèndum estatutari i reincorporats a la participació l'any 80. Per altra banda el desplaçament de vot del PSC cap a l'ERC sembla poc important.

A les Garrigues i el Pallars Sobirà, a les direccions fonamentals de desplaçament de vot: de UCD cap a CiU i del PSC cap a l'ERC, sembla que cal afegir un desplaçament d'electorat PSC-79 cap a CiU i, a les Garrigues, cap al nacionalisme radical (fonamentalment

NE). S'ha de tenir en compte que aquestes 2 comarques són aquelles on més fort va ésser el desplaçament d'electorat PDC cap al PSC l'any 79, tot i que sembla que ara retorna a CiU una part, petita però, d'aquest electorat.

A la Noguera, finalment, a més a més dels traspassos de vot en el mateix sentit que a la majoria de comarques, el tret més remarcable és que l'increment de l'abstenció sembla produir-se fonamentalment sobre l'electorat d'esquerres (socialista, sobretot, però també comunista i d'extrema esquerra), més que sobre el de la Dreta.

Així doncs, les pèrdues d'UCD -normalment molt més fortes que les del PSC- es dirigeixen fonamentalment cap a CiU i, en menor grau, cap a l'abstenció, mentre que els "dissidents" del PSC-79 es desplacen preferentment cap a l'ERC i també cap a l'abstenció de manera, però, diversificada en funció de l'especificitat municipal. Semblen, en canvi, molt marginals els desplaçaments d'electorat PSC-79 cap a CiU-80.

Per altra banda cal remarcar la coincidència (%/cens) entre les pèrdues UCD-80, els guanys CiU-80 i el vot UCDCC-77 (12) a les comarques (totes, excepte el Solsonès, la Cerdanya i la Vall d'Aran) on UCD-79 va "absorbir" el gruix de l'electorat UCDCC que no va optar per l'abstenció, la qual cosa sembla indicar que el traspàs de vot UCD-79 cap a CiU-80 és atribuïble en bona part a l'electorat democristià, moderat i catalanista, que davant la política autonòmica del govern UCD i en el marc català de l'elecció, opta per donar el seu vot a una opció més nacional, i també moderada, com és CiU (13).

B) Els partits.

U C D

Les fortíssimes pèrdues que experimenta a les comarques on va obtenir millors resultats en el 79 (Vall d'Aràn, Segarra, Alt Urgell i Pallars Sobirà) provoquen una gran homogeneïtzació en la distribució comarcal del seu vot, destacant ara només les 2 comarques extremes: el Solsonès -on obté els millors resultats i és l'única comarca on manté el seu nivell de vot de 1979- i la Cerdanya, que continua essent la comarca on la seva implantació és més fluixa. Les seves pèrdues són més fortes a les comarques on tenia millor implantació (Vall d'Aran i Segarra) i més reduïdes on aquesta implantació era més fluixa (Pallars Jussà, Segrià, Garrigues i Cerdanya), la qual cosa sembla indicar que perd "vot d'al.luvió". Per altra banda, a les comarques on UCD-79 capitalitzaria la major part del vot UCDC-77, s'observa un clar paral·lelisme entre aquesta variable, les pèrdues d'UCD-80 i els guanys de CiU-80. Així doncs en aquestes comarques el component principal de les pèrdues d'UCD és el sector més "catalanista" del seu electorat-79 i que majoritàriament havia votat UCDC-77.

C i U

L'important avenç que experimenta a totes les comarques fa que la distribució comarcal del seu vot sigui gairebé idèntica a la del 1979. Aquesta generalitat de l'increment ens indica que el factor causal és també de tipus genèric, malgrat que en algunes comarques (la Segarra, l'Urgell, el Solsonès i l'Alt Urgell) tingui una expressió quantitativa més forta que en altres, relacionada amb el més alt nivell de vot democristià en el 77 i amb el retrocès més fort d'UCD en el 80. Fet que sembla indicar la "capitalització" per CiU-80 d'un

ampli sector de la base electoral d'Unió Democràtica que en el 79 havia optat per l'opció governamental estatal (a més del que havia optat per l'abstenció-79, com veurem), considerant ara més útil el vot CiU com única opció moderada amb expectatives de govern, davant el deteriorament de l'imatge autonomista d'UCD.

La Cerdanya i el Solsonès són encara les comarques on la seva implantació és més forta, i a la més industrial, el Segrià, aquella on obté pitjors resultats.

ERC

Com ja hem vist l'ERC obté un notable avenç, ja sigui a nivell d'implantació real ja de correlació de forces, que la situa com a 4ª força de la circumscripció, per davant del PSUC. Aquest avenç és generalitzat i molt homogeni a la majoria de comarques excepte al Pallars Jussà i a l'Alt Urgell, on retrocedeix lleugerament, i a la Vall d'Aràn, on obté un petit avenç, coincidint amb les mínimes pèrdues del PSC. En canvi a la Segarra, per raons comarcals, obté uns avenços molt superiors als de les altres comarques absorbint, a més a més de les pèrdues del PSC, una part dels votants EC-77 que en el 79 varen optar per CiU o l'abstenció. A la resta de comarques els seus avenços també coincideixen amb retrocessos del PSC que "capitalitza" en major o menor grau. En tot cas, però, els seus guanys són sempre menors que els de CiU, i mostra així menys capacitat per absorbir electorat socialista que CiU electorat centrista, sens dubte tant pel seu propi caràcter d'opció "secundària" com pel menor desgast del PSC a l'oposició. Per altra banda, no hi ha res que permet plantejar, a part de la "intuïció", que el traspàs de vot PSC-79

cap a l'ERC- 80 es realitza fonamentalment sobre un sector d'electorat, catalanista i d'esquerra moderada, que va votar PDC-77 desplaçant-se cap el PSC l'any 79. (En algunes anàlisis comarcals ho veurem amb més deteniment).

Finalment, cal dir, que aquest conjunt de moviments han introduït algunes modificacions en l'estructura d'implantació comarcal de l'ERC, que no obstant manté la seva gran irregularitat d'implantació i continua obtenint els millors resultats al Pallars Sobirà i els pitjors a la Vall d'Aran, sobretot, i al Solsonès, a les quals s'ha d'afegir ara l'Alt Urgell.

P S C

Experimenta pèrdues en la implantació real i en la correlació de forces a totes les comarques, malgrat que molt lleugerament a l'Alt Urgell, el Solsonès, el Pallars Jussà, i la Vall d'Aran (àdhuc millorant la correlació de forces en aquesta darrera comarca gràcies al fort increment de l'abstenció).

La progressiva consolidació de l'estructura organitzativa del PSC a les comarques pirinenques, sobre el plantejament d'una política específica per a les zones de muntanya, conjuntament amb la baixa implantació organitzativa de l'ERC en aquesta zona (excepte al Pallars Sobirà) expliquen, al meu entendre, el lleuger retrocès que hi experimenta el PSC, en relació a les comarques de la Plana. En el cas del Solsonès, on no arriba l'organització pirinenca del PSC, el suau retrocès s'ha d'atribuir exclusivament al tradicional baix nivell de vot socialista que compta només amb l'electorat més fidel (ideològic).

Les pèrdues més importants les presenta a les Garrigues i al Pallars Sobirà, comarques en les quals

va experimentar un avenç més important l'any 79 -sobre l'electorat del PDC- i on podia tenir, doncs, més vot "d'al.luvió"; sembla que influí també la no presència de Josep Pau en la candidatura, pel que fa a les Garrigues, i l'existència d'una xarxa organitzativa i d'influència de l'ERC al Pallars Sobirà.

Aquests moviments produeixen algunes alteracions en l'estructura d'implantació territorial del PSC, tot passant a ésser la Vall d'Aràn la comarca on obté millors resultats mantenint-se a continuació, el Segrià i les Garrigues com a zones de més forta implantació socialista. En el pol oposat la Segarra i el Solsonès segueixen essent els seus "punts febles".

P S U C

L'estabilitat, tant a nivell provincial com comarcal, continua essent la tònica general del PSUC que, com en el 79, torna a evidenciar la impossibilitat de millorar la implantació que ja va assolir el 1977. El caràcter autonòmic de l'elecció i l'arrelament del PSUC a la societat catalana, juntament amb la popularitat del seu presidenciable independent, semblava que havien de produir un avenç electoral d'aquest partit, malgrat que a la circumscripció de Lleida no disposava d'una estructura organitzativa gaire sòlida. En tot cas, l'estabilitat (o la "congelació") del PSUC és un fenomen general a Catalunya.

A un nivell més detallat, s'observa que continua la lleugera tendència incremental a la Vall d'Aràn i la Segarra, mentre que el retrocés més "fort" l'experimenta a la Cerdanya.

Lògicament, variacions tan petites no afecten la seva estructura territorial de vot, en la qual el

Segrià, la Noguera i les Garrigues són encara les comarques de màxima implantació, mentre que al Solsonès, i el Pallars Sobirà, a les quals s'incorpora la Cerdanya, és on obté els pitjors resultats.

Del que hem vist fins aquí podem deduir que:

1) A les eleccions autonòmiques es produeixen un conjunt de variacions en la inclinació del vot de l'electorat que afecten fonamentalment els realiniaments en "l'espai de concurrència" UCD-CiU.

2) No es produeix, en canvi, un moviment invers al principal del 79, entre el PSC (o l'ERC) i el Catalanisme de Centre; queda així consolidat a l'esquerra (amb alguns desplaçaments del PSC cap a l'ERC segons les comarques) l'electorat que va prendre aquesta direcció en el 79.

3) Com a conseqüència d'aquests moviments, l'electorat de CiU és sensiblement diferent al del PDC. La realitat, al menys pel que fa a la circumscripció de Lleida, és que en relació al PDC, CiU perd electorat fonamentalment per l'esquerra en el 79, i en canvi la seva recuperació en el 80 sembla que es produeix en bona part sobre l'electorat democristià del 77 a més a més, possiblement, d'altre electorat "centrista".

Aquest canvi en la composició de l'electorat de CiU concorda amb l'evolució de la seva proposta política des de les posicions de centre-esquerra, socialdemòcrates, del 1977 cap a les de centre-conservador del 1980, la qual cosa indica la voluntat de consolidar una opció política sobre un nou espai electoral, amb plantejaments polítics i ideològics força ben definits i de caire lliberal -conservador.

NOTES

- 1) En aquest sentit també veure ESE: "Las elecciones parlamentarias catalanas del 20-marzo-1980" Rev. Estud. Políticos nº 14, 1980. pàgs. 197-198. Igualment J. M. Vallés (ESE) "La vida electoral.." a "Atlas..." op. cit. pàg. 47.
- 2) La intervenció de la Patronal i la campanya sobre el "model de societat" també és remarcada per l'ESE: "Los resultados..." op. cit. pàgs. 198-199 i J.M. Vallés (ESE): "La vida electoral..." al: "Atlas..." op. cit. pàgs. 47-48.
- 3) Així ho assenyala també l'ESE: "Las elecciones..." op. cit. pàg. 146. Per extensió serveixen les mateixes referències fetes en parlar de la normativa electoral espanyola.
- 4) ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 190, 191, 194, 195, 239.
- 5) ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 190 i 213.
- 6) Elaboració pròpia sobre dades de la Junta Electoral Provincial.
- 7) ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194, 195.
- 8) Elaboració pròpia sobre dades de l'ESE: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-195.
- 9) Aquestes són també les hipòtesis que plantegen R. Viròs i R. Canals (ESE) a "Geografia Comarcal de Catalunya" al "Atlas..." op. cit. pàgs. 102-103. Igualment a l'article de l'ESE "Las elecciones parlamentarias catalanas..." op. cit. pàgs. 201-208.
- 10) Elaboració pròpia sobre els resultats publicats per la Junta Electoral Provincial.
- 11) El fet de no presentar-se AP/CD a les eleccions al Parlament-80 no invalida aquesta hipòtesi ja que bona part d'aquests electors poden haver optat per votar UCD.

Per altra banda tampoc pot deduir-se d'aquesta hipòtesi que la variació en el nivell de participació entre el referèndum i les legislatives autonòmiques sigui l'expressió quantitativa exacta de l'abstenció "política" en aquell procés. I això tant pel que fa a la "renovació" que normalment es produeix en l'electorat abstencionista entre elecció i elecció, sobretot essent de diferent tipus, com perquè res no assegura que tot l'abstencionisme "polític" en el referèndum passi ara a votar UCD.

- 12) Els percentatges d'UCDCC-77 són lògicament "sobrevalorats" en relació als d'UCD o CiU en el 80, degut a l'ampliació del cens en el 79.
- 13) Més com a possibilitat que com a hipòtesi, l'ESE preveu també aquest "itinerari" de l'electorat UCDCC-77. Veure ESE: "Atlas..." op. cit. pàg. 71.

2.7. LES ELECCIONS LEGISLATIVES ESTATALS DE 1982.

2.7.1. El marc polític conjuntural.

Quan el 31 d'Agost del 1982 es dissolien les Corts i es convocaven eleccions legislatives per el 28-0-82 culminava, de manera forçada per les circumstàncies, la 1ª legislatura constitucional marcada decisivament per la crisi del partit governamental i per l'intent de cop d'Estat militar el 23-F-81.

Després de 3 anys i 8 mesos (faltaven només 4 mesos per a exhaurir el termini de la legislatura) la situació és presentava qualitativament diferent d'aquella de l'1-M-79.

a) La tasca fonamental, a nivell polític, d'aquesta 1ª legislatura era el desenvolupament legislatiu de la constitució i el correponent procés d'institucionalització de l'Estat. En aquest sentit els avenços havien estat notables: La llei orgànica del Tribunal Constitucional, del Poder Judicial, del Defensor del Poble, l'Estatut de Centres Docents, l'Estatut dels Treballadors, Estatut de Radio i Televisió, com a textos legals més importants entre altres. Revestia especial importància el procés de construcció de l'Estat de les Autonomies (amb molt pocs Estatuts per aprovar a l'acabament de la legislatura). Període important, doncs, que malgrat dificultats, tensions i intents d'involució, posa en marxa el sistema democràtic dissenyat en la Constitució que serà, sens dubte, des d'aquest punt de vista, un element de "seguretat política" pels ciutadans.

b) Aquest element de "seguretat" tenia com a contrapès una cadena de rumors i temors d'un cop d'Estat militar de caràcter autoritari que culminava amb l'intent colpista del 23-F, "erupció volcànica" d'un sector de les FF.AA. contrari al sistema democràtic, que troba suport -en un ambient d'efervescència antidemocràtica

entre els sectors enyorats del franquisme i amb el terrorisme com a pretext- dins i fora d'aquestes forces, i es veu afavorit per la debilitat política i la poc decidida actitud del Govern UCD. Feblesa que continua agreujant-se després del 23-F i possibilita la continuació d'un ambient d'inseguretat política en perllongar-se el procés als autors del 23-F.

c) El període legislatiu que ara es cloïa s'havia caracteritzat per una dura confrontació política, tot el contrari de la política de "consens" que s'havia seguit durant l'elaboració de la Constitució. Temes com l'Estatut dels Treballadors, el de Centres Escolars, els diferents projectes de LAU, la Llei Bàsica d'Ocupació, la nova regulació del divorci, l'entrada a la OTAN, la LOAPA i altres temes havien provocat forts enfrontaments parlamentaris i mobilitzacions socials.

Per altra banda l'agreujament de la crisi econòmica, la persistent actitud terrorista, i problemes com els de l'oli de colza, la "congelació" de l'entrada a la CEE, etc..., anaven desgastant el govern mentre el PSOE optava per una oposició d'alternativa que prenia com a trampolí definitiu de cara a unes properes eleccions la moció de censura del Maig de 1980, després de la desfeta d'UCD a Andalusia, País Basc i Catalunya.

d) En aquest marc, es desenvolupa, de manera interactiva amb el context polític, l'altre element de capdal importància d'aquest període: les crisis d'UCD i del PCE-PSUC.

L'intent, per part dels sectors més conservadors de la societat, de trobar un recanvi a UCD, que no havia pogut reeixir abans de les eleccions del 79, va continuar un cop fetes les eleccions. El desenvolupament de la Constitució i la tasca de govern en una legislatura de

confrontació, i no de consens, exigia un superior nivell de concreció en la praxis política que propiciava l'esclat de divergències al mateix si d'UCD, conglomerat de tendències des de socialdemòcrates fins a demo-cristians conservadors (1). La necessitat d'aliances per poder governar amb majoria debilitava encara més la posició d'UCD. Tot plegat conformava una situació ideal per a situar la proposta de la "majoria natural" feta per Fraga Iribarne com a punt de confluència per a la recomposició política de la Dreta, incidint així a l'interior d'UCD.

Aquesta dinàmica paralitzava una veritable acció de govern i contribuïa a situar en un punt sense retorn els enfrontaments interns, deteriorant el clima polític del país, i desgastant profundament l'imatge del propi partit. Les eleccions autonòmiques a Galícia (2) i a Andalusia expressen ja clarament, a nivell electoral, la nova situació: tant pel que fa al clar suport a AP per part de la patronal, i altres sectors conservadors, com pels corresponents canvis de comportament de l'electorat que ja situen AP com a principal força política de la dreta.

Aquest desplaçament del vot d'una opció de centre-reformista a una clarament conservadora no s'acompanya, però, d'una radicalització ideològica entre l'electorat (i és un condicionant important de cara al futur d'AP-PDP) (3). L'esfondrament d'UCD anava així deixant cada cop més "desprotegit" l'electorat de "centre" i moderadament reformista sobre el qual principalment havia trobat suport. Finalment AP i PSOE, sobre els sectors més "extrems" i UCD i CDS sobre els sectors més "centrals" competirien per aquest electorat.

Paral·lelament a la crisi d'UCD, però per motius i amb formes diferents malgrat que pivotant al vol-

tant de factors comuns, es desenvolupa la crisi dels comunistes. El resultat del V^é Congrés del PSUC i el clima de divisió irreconciliable que palesa, debilita políticament el PSUC i degrada la seva imatge. El mateix efecte produeixen les expulsions dels "renovadors" i les posteriors "dimissions" en cadena que es produeixen en el PCE. L'escisió dels "dogmàtics" del PSUC i nombrosos i qualificats abandons al PCE, culminen aquest procés de degradació que té una primera expressió electoral en el baix percentatge de vots que obté el PCA-PCE en les eleccions autonòmiques d'Andalusia. Els comunistes, i sobretot el PSUC, havien perdut "l'imatge d'homogeneïtat, de seriositat i d'equilibri" (4) que, davant d'amplis sectors del propi electorat, era el seu màxim capital. A més a més, la creixent bipolarització AP-PSOE contribuïa també, una dialèctica de causa i efecte, a l'ensorrament de les dues forces - UCD i PCE - sobre les quals va pivotar el consens de la 1ª etapa de la transició (5). La crisi paral·lela d'ambdues opcions deixa sense viabilitat la formulació d'una política equivalent. El PCE, però, no té recanvi per aquest tipus de política que, objectivament, no només era una oferta a la societat, sinó també una autodefensa per a evitar la pròpia marginació.

2. 7. 2.- Les forces polítiques.-

A nivell nominal l'espectre de candidatures que es presentaven en aquestes eleccions no diferia gaire del de 1979. Els fets més destacats eren, a nivell general, la nova coalició d'AP (ara amb PDP), la presentació del CDS de Suárez i la ultradretana "Solidaridad Española"; a nivell català, la presentació del "Partit dels Comunistes de Catalunya" (PCC), l'escisió del PSUC.

De manera sintètica el ventall d'opcions elec-

torals quedava establir de la següent manera:

L'Extrema Dreta es presentava molt dividida amb "Fuerza Nueva" de Blas Piñar, "Falange Española y de las JONS" i finalment la nova "Solidaridad Española" que volia aglutinar els simpatitzants dels colpistes del 23-F en un intent de trobar plataforma d'agitació durant el llarguíssim període de processament. A més a més, la polarització de la Dreta al voltant d'AP, afeblia considerablement aquestes candidatures.

D'aquestes opcions només FN presentava candidatura a la circumscripció de Lleida. (FE-JONS va retirar la seva candidatura).

La reorientació d'AP, impulsada per Fraga cap a un partit de tipus "conservador-lliberal" -deixant tot el llast i la imatge neo-franquista-, i que ja havia començat abans de les 79-L, culminarà formalment en el 3er congrés d'AP el 1980. El seu projecte de "majoria natural" o de "gran dreta" -ratificada en els Congressos de 1981 i 1982- té com a objectiu aglutinar totes les forces polítiques de centre cap a la dreta (que ells també defineixen, en sentit negatiu però més ampli, com tots els sectors "no socialistes") en una clara estratègia de bipolarització que rep el suport de la patronal i altres forces conservadores de la societat. Aconsegueix així incidir en la crisi d'UCD i alhora capitalitzar-la políticament i organitzativament, produint-se tot un seguit de "fugues" de parlamentaris i militants d'UCD cap a AP. Els èxits electorals a Galícia i a Andalusia acceleren el doble procés anterior, passant així AP a convertir-se en el "centre de gravetat de la dreta constitucional espanyola" (7). Finalment, la coalició electoral amb el PDP -sector demo-cristià darrerament escincit d'UCD- ratifica aquesta funció i li aporta nova credi-

bilitat.

L'eix central de la seva campanya (AP-PDP) és la mobilització de tot l'electorat conservador (8) amb un plantejament fonamentalment "defensiu" per a evitar un govern socialista, i per dibuixar així un "vot útil" de la dreta (9). En realitat, però, la campanya sembla dirigida fonamentalment a consolidar una base organitzativa i electoral amb un horitzó més llunyà, és a dir, consolidar la recomposició de les relacions "forces socials - opcions polítiques-electorat" en l'àrea conservadora, més enllà del plantejament d'una hipotètica victòria electoral que es veia gairebé impossible. La defensa aferrissada de la iniciativa empresarial privada i la limitació de la intervenció econòmica de l'Estat conformen la base de la seva proposta, complementada amb la necessitat de reconduir el procés autonòmic per garantir la "Unidad de España", la intensificació de les mesures repressives per combatre el terrorisme i la delinqüència, la defensa de la família i els valors tradicionals (contra el divorci i l'avortament, afavorir l'ensenyament privat catòlic, etc...).

A Catalunya es produeix el mateix procés que a nivell estatal però en menor escala. El baix nivell d'implantació que, comparativament amb la mitjana estatal, tenien a Catalunya tant UCD com, sobretot, AP, era un condicionant de sortida. L'existència d'una opció nacionalista de centre (CiU) que competia també per un ampli sector de "l'espai conservador", és un factor íntimament relacionat amb el fet anterior, sobretot tenint en compte que l'electorat potencialment conservador en funció de la seva situació social és majoritàriament autòcton. Els recels anti-autonomistes d'AP dificulten, lògicament, la seva implantació entre aquest electorat malgrat els seus esforços per donar una imatge d'acceptació del "fet

regional català". Per altra banda tampoc el PDP tenia gaires possibilitats d'implantar-se a Catalunya ja que l'espai demo-cristià l'ocupava Unió Democràtica, coalitzada en CiU.

Per aquestes raons, fonamentalment, no aconsegueix d'incorporar a les seves llistes persones amb una certa "imatge". Aquest és el cas, també a la circumscripció de Lleida.

Pel Congrés de Diputats es presentaven: José Ignació Llorens Torres (AP), enginyer agrònom, funcionari; Marta Roigé Montsany (AP), mestressa de casa i que havia estat candidata en el 79; Javier Arqués Riera (AP), empresari; Fernando Piñol Rodríguez (AP).

UCD havia quedat molt afeblida, com a conseqüència de la crisi que l'havia portat a l'esmicolament: l'escisió de la majoria dels socials-demòcrates que formen el Partido de Acción Democrática (PAD) finalment integrats en les llistes del PSOE, les "fuges" individuals cap a AP i l'escisió dels "Suaristes" que presenten candidatura pròpia (CDS). L'elecció com a president del partit (d'allò que quedava del partit) de Landelino Lavilla, que havia guanyat un merescut prestigi com a President del Congrés de Diputats, i la seva posterior designació com a candidat a President del Govern, sembla aturar, al menys monentàniament, el procés de disgregació. UCD, però, ha quedat greument "tocada" i el seu futur dependrà dels resultats electorals.

En aquest marc, planteja una intensa campanya electoral fortament personalitzada en Landelino Lavilla, tot reivindicant una forta opció de centre com a necessària per a l'equilibri del sistema, alhora que intenta així no ésser "engollida" per la bipolarització PSOE-AP.

Lògicament, tant la capacitat organitzativa com la influència electoral com la composició de les llistes es ressentien de la crisi, i encara més en un lloc com Catalunya on la seva implantació sempre havia estat molt inferior a la mitjana espanyola. Especial relleu té la crisi a la circumscripció de Lleida -on tenia la millor implantació de Catalunya- l'organització de la qual era majoritàriament "Suarista", integrant-se en el CDS els seus 2 diputats-sortints (Manuel de Sàrraga i Jaume Barnola) i un ampli sector de militants. Per altra banda, el senador-sortint Manuel Ferrer elegit en les llistes de la UCD-79 s'havia integrat a CiU i es torna a presentar, però ara com a candidat al Senat amb aquesta darrera coalició.

La seva candidatura al Congrés de Diputats l'encapçala ara Juan Manuel Nadal Gaya, senador-sortint, mentre que la resta de candidats són totalment desconeguts: Teodoro Iturbe Pardos, Leopoldo Segarra Garrabou i José Maria Calderó Ros.

El "Centro Democràtico i Social" (CDS) neix el 29-7-82 com a escisió d'UCD, la darrera, aplegant un conjunt de militants i parlamentaris entorn de la figura d'Adolfo Suárez, i amb desigual incidència territorial.

La "joventut" del partit ("imatge" poc consolidada, feble arrelament organitzatiu, etc...) és un important handicap de sortida. A més a més, malgrat el seu plantejament de centre-progressista la seva proposta és qualitativament poc diferenciada d'UCD.

"La diferència" era Adolfo Suárez. En aquest sentit, basa la seva campanya en intentar capitalitzar la popularitat i el carisma d'aquest. De tota manera, la seva "rentrée" electoral després del desgast que li

va suposar, per una banda la dimisió com a president d'UCD i del Govern i, per altra, la crisi del "seu" partit, era molt difícil i plena d'interrogants. Com a conseqüència la seva campanya és poc ambiciosa -àdhuc amb una clara precarietat de mitjans en relació a les altres grans opcions (10)-, i amb la proposta d'un Pacte d'Estat entre totes les forces polítiques -sens dubte influïda per la seva experiència anterior al cap del govern- intenta evitar la bipolarització i al mateix temps competir per un espai de centre.

A Catalunya el procés és paral·lel i afecta també a diputats al Parlament de Catalunya que de la UCD passen al CDS. A la circumscripció de Lleida s'incorporen al CDS els 2 diputats-sortints per UCD al Congrés, i també una part important dels militants i simpatitzants. Encapçala la seva llista de candidats al Congrés Manuel de Sárraga, diputat des de 1977, seguit de Antonio Guix, Eduardo Navarro Riba i José Garcia Paija, mentre que l'altre diputat-sortint, Jaume Barnola, figurava com a candidat a Senador.

La coalició Convergència i Unió (CiU) es presenta per 1er. cop a unes legislatives estatals com a partit del Govern de la Generalitat.

El procés de traspassos de competències, la valoració d'aquests traspassos i les oscil·lacions de la política autonòmica estatal (l'últim exponent de la qual era la LOAPA, fruit de l'acord UCD-PSOE) són els seus punts de referència constant en el balanç "provisional" de gestió autonòmica després de tot just 2 anys i mig de govern en solitari (amb el suport extern de la UCD i l'ERC).

Però sobretot, CiU -i en especial el seu por-

taveu al Congrès M. Roca Junyent- ha jugat un paper molt important en la política estatal, donant un suport imprescindible al govern d'UCD, la qual cosa li ha permés de tenir un cert protagonisme. No apareix doncs, a priori, com una opció desplaçada en funció de l'àmbit estatal de l'elecció.

I és precisament en aquesta darrera direcció que panteja el seu objectiu polític (i així ho explicita clarament en la campanya): convertir-se en "clau de volta" de la política espanyola davant la possibilitat que cap partit obtingui la majoria absoluta.

Electoralment aspira a consolidar el "vot oscil.lant" que havia captat, fonamentalment d'UCD, a les autonòmiques del 80, alhora que també entra en competència, fonamentalment amb AP, per capitalitzar el vot centrista que "alliberava" la crisi d'UCD. Això l'obliga a una major dretanització, per tal de produir una bipolarització CiU-PSC en detriment d'AP.

A la circumscripció de Lleida presenta Josep-Antò Durán i Lleida, fins llavors Delegat Territorial de la Generalitat a Lleida i dirigent d'Unió Democràtica que repetia candidatura, Josep Varela i Serra, Cap de Serveis Territorials d'Ensenyament de la Generalitat, Frances Xavier Bada i Amatller, que també repeteix candidatura, i Josep Roca i Garcia.

L'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) es presenta en aquestes legislatives estatals amb un bagatge contradictori.

Per una part, el fort increment que va experimentar a les autonòmiques del 1980 i la situació favorable que la convertia en àrbitre per a la formació

de les majories al Parlament de Catalunya, reforça considerablement el seu paper en l'escena política catalana.

Per altra, l'alineament sistemàtic al Parlament amb CiU i UCD enfront de PSC i PSUC sembla contradictori amb la seva autoafirmació com a partit d'esquerres, i amb el caràcter fonamentalment progressista del seu electorat, una part del qual havia votat socialista a les legislatives-79.

Finalment, la seva presència insignificant a les Corts i la pròpia política del partit situen l'ERC en una situació de total marginatitat en l'àmbit polític estatal.

En aquest marc, la seva campanya és pobra d'idees (i amb menys intensitat i mitjans que en el 80) i sembla que té com a únic objectiu la consolidació de l'electorat "propi" (el del 79) i en el millor de los casos, d'un sector d'aquell vot que va arrabassar al PSC l'any 80. Mitjançant la crítica a la LOAPA i l'enfascització, en els aspectes més nacionalistes i lliberals del seu programa, intenta no veure's "engollida" pel PSC. En el mateix sentit va la coalició pel Senat amb CiU.

A la circumscripció de Lleida, presenta Jaume Augé i Palau (conseller de l'Ajuntament de Lleida), i la resta de candidats són: Pere Casals i Pasqual, Lluís Pujal i Faurat, i Josep Giné i Badia.

El partido Socialista Obrero Español PSOE des de l'inici de la legislatura havia portat la seva actuació a un doble nivell:

Per una banda, desenvolupant la política d'oposició i de desgast del govern havia anat enfortint el seu paper "d'alternativa de poder".

Al mateix temps, però, havia portat a terme una "política de moderació" ("abandó" del marxisme, impuls de la concertació social, etc...) tendent a ampliar la seva projecció política i electoral cap als sectors de centre-progressista.

Paral·lelament, la crisi d'UCD, la dimissió de Suárez i la creixent expectativa del govern, va situant el PSOE com a eix principal de la política espanyola, reforçant l'imatge de Felipe Gonzalez i cohesionant el propi partit. El XXIV Congrés, a l'Octubre del 1981, expressa clarament aquests paràmetres i és el trampolí definitiu per a la campanya electoral, formulant les bases d'una política "pel canvi".

Aquesta és una política de modernització de l'Estat i de la societat, que deixa de banda criteris "doctrinals" socialistes, perfectament assumible per molt amplis sectors de l'electorat. Personalitzada, a més a més, en Felipe Gonzalez, aquests seran els 2 eixos de la seva campanya.

El panorama de la resta de forces polítiques juga també a favor seu: -Per una banda la precipitació de la crisi d'UCD i dels comunistes li obre espai electoral cap al centre i cap a l'esquerra i li permet incloure en les seves llistes ex-ucedistes de PAD i alguns ex-militants del PCE.

-Per altra, l'escassa consolidació de la coalició conservadora, articulada sobre una AP molt dretana i amb "tics" autoritaris i la limitada capacitat de projecció cap al centre de la imatge de Fraga Iribarne.

Finalment s'ha de tenir en compte també l'efecte favorable que poden tenir les victòries electorals a França i Grècia, l'any anterior.

Els efectes de tot aquest conjunt d'elements es reflecteixen ja en les expectatives de vot que ofereixen les enquestes pre-electoralis més serioses (11): àmplia victòria del PSOE que possiblement assoliria la majoria absoluta al Congrés i al Senat.

A Catalunya el PSC, plenament inserit en l'estratègia estatal del PSOE, estructura la seva campanya sobre els mateixos eixos sense cap aportació específica rellevant en el fons o en la forma.

El seu objectiu fonamental sembla que és la recuperació dels vots perduts en les autonòmiques del 80 (ERC, PSA, Abstenció) i aquells que "alliberi" la crisi del PSUC, conscients que l'ampliació del seu espai cap al centre és molt difícil per l'existència de CiU, pels propis plantejaments polítics i pels condicionaments de la realitat social, cultural i política a Catalunya.

A la circumscripció de Lleida torna a encapçalar la llista al Congrés el diputat-sortint Josep Pau, seguit de Teresa Cunillera (de Lleida i que ja havia estat candidata el 79), Miquel Aguiló (de Balaguer, professor d'EGB) i Antoni Roig (dirigent del moviment emigrant espanyol a Andorra).

Al Senat, presentava al senador-sortint Josep Ball, Amadeu Clarià (que també havia estat candidat el 79) i Ramón Vilalta (professor d'EGB a Mollerussa).

Pel que fa als comunistes (PSUC-PCE) la profunda crisi interna esmentada anteriorment, i la posició cada cop més forta dels socialistes, obria de bat a bat les portes en el si d'un ampli espai electoral de concurrència (que fins llavors havia tingut una delimitació estable), possibilitant el pas cap a l'àrea socialista de sectors importants de votants comunistes. D'aquí una

campanya electoral en la qual els atacs al PSOE van sovintejar, com a intent d'establir una "barrera" que impedis al màxim aquella "fuga".

A Catalunya la qüestió prenia característiques específiques: 1) a diferència de la resta d'Espanya, a Catalunya era el sector més dogmàtic i amb propostes menys competitives en l'espai electoral comú PSC-PSUC el que havia sortit del partit, la qual cosa semblava que havia de contribuir a paliar la mala imatge que sempre produeix un procés escisionista; 2) A diferència dels socialistes, els comunistes s'havien oposat a la LOAPA i aquest podia ésser el principal "element-barrera" per a impedir la "fuga".

Sobre aquests elements, i per evitar al màxim la deteriorada imatge de Carrillo i del PCE després de "l'affaire" dels renovadors, el PSUC "catalanitza" al màxim l'elecció en un plantejament defensiu, tot remarcant el caràcter nacional i esquerrà alhora del PSUC.

A la circumscripció de Lleida, l'escisió del PCC suposa la pèrdua de la meitat de l'organització del PSUC, afectant especialment el sector de moviment obrer. És en aquest sentit que es col·loca com a cap de llista Angel Izquierdo, militant molt vinculat al moviment obrer de Lleida. La resta de candidats al Congrés de Diputats són: Salvador Jové, molt vinculat al moviment pagès, Salvador Ramos i José Racaj.

Per la seva banda, el Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC) presenta militants vinculats al moviment obrer: Jaume Balcells, Josep-Maria Bravo, José Vázquez i Oscar Muedra.

El nacionalisme radical està representat ara

només pels "Nacionalistes d'Esquerra", que fan una campanya molt fluixa, amb poca convicció i sense una proposta clara.

Finalment també presenten candidatures diferents partits i coalicions d'extrema esquerra com: el "Partido Comunista de España (Marxista-Comunista)", el "Front Comunista de Catalunya" (coalició entre el Moviment Comunista de Catalunya i la Lliga Comunista Revolucionària), el "Partido Socialista de los Trabajadores", la "Liga Comunista", i la "Unificación Comunista de España".

2.7.3. Els Resultats. Aspectes generals.

Les Eleccions del 28-October-1982 (Congrés dels Diputats) van donar, a nivell espanyol els següents resultats per a les opcions que varen obtenir representació parlamentària (12).

QUADRE - 82 - 1

Legislatives 1982: Resultats Congrés dels Diputats (13)

	<u>nº vots</u>	<u>% cens</u>	<u>% votants</u>	<u>Diputats</u>
Cens	26.737.212	100		
Votants	21.353.996	79,5	100	
PSOE	9.836.579	36,7	46,1	202
AP-PDP	5.412.401	20,2	25,3	106
UCD	1.549.447	5,8	7,3	12
PCE-PSUC	824.978	3,1	3,9	4
CDS	615.540	2,3	2,9	2
CiU	794.554	3,	3,7	12
ERC	140.870	0,5	0,7	1
PNB	406.804	1,5	1,9	8
HB	206.748	0,8	1,	2
EE	98.652	0,4	0,5	1

Com tot feia preveure i tal com indicaven les enquestes, els resultats d'aquestes eleccions varen canviar radicalment el mapa electoral i polític espanyol, introduint importantíssimes modificacions en el sistema de partits que s'havia mantingut estable a les 2 eleccions anteriors. Amb un elevat índex de participació, el PSOE es converteix en la força política absolutament hegemònica, seguit a molta distància per AP-PDP, mentre UCD, PCE-PSUC i CDS queden en situació molt marginal. S'apunta així una nova estructura del nostre sistema de partits, més proper ara a l'esquema de "partit dominant" que al

"bipartidista" (14), però que només successives consultes podran confirmar.

2.7.3.1. La participació.

Si "l'espectacle" de les crisis de la UCD i el PCB-PSUC, l'agreujament dels efectes negatius de la crisi econòmica, la incapacitat del govern per a encarar de manera decidida la solució dels principals problemes socials i econòmics plantejats, l'intent de cop d'Estat i la tensió que encara comportava, etc..., podien fer pensar en un fort retraïment electoral dels ciutadans, a l'hora de la veritat no varen ésser obstacle perquè es produís una massiva participació (79,5%), fins al punt de poder-se interpretar també com una resposta contundent a aquell intent o a qualsevol altre projecte anti-democràtic.

Cal remarcar, a més a més, que el nivell de participació s'havia incrementat en 11 onze punts !! en relació a les anteriors legislatives (equivalent a 3 milions de persones mentre que el cens només havia augmentat en 50.000), superant fins i tot el percentatge de 1977 (77,8%) i tornant-nos a situar en la línia de la majoria de països europeus (15). Les fortes oscil·lacions del nivell de participació a Espanya indiquen, però, un baix nivell de consolidació del comportament electoral malgrat que 3 eleccions legislatives ens donen encara pocs elements per jutjar.

En tot cas, aquest fort increment de la participació dóna una base de legitimació molt més sòlida a la correlació de forces expressada pels resultats.

L'increment de la participació ha estat força semblant a totes les circumscripcions (16), amb diferències

territorials molt minses i amb una certa tendència a incrementar-se més/menys la participació a les circumscripcions fins llavors més/menys abstencionistes. La distribució territorial de la participació/abstenció manté una estructura molt semblant a les altres eleccions: les 4 circumscripcions gallegues (sobretot les 2 interiors) són, amb escreix, les més abstencionistes seguides de molt lluny per les circumscripcions del litoral andalús. En canvi, les circumscripcions valencianes i Múrcia, les castellanes -excepte les més nord-occidentals- i les aragoneses continuen essent les Zones més participatives.

El fet que l'increment de la participació hagi estat molt semblant a totes les circumscripcions, indica que ens trobem davant d'un fenomen d'abast general.

En aquest sentit, com que no s'han produït canvis estructurals ni modificacions importants en la conjuntura socio-econòmica en relació a les legislatives de 1979, les variacions produïdes en l'àmbit pròpiament polític sembla que són les més directament relacionades amb l'increment de la participació (17). El pas del franquisme a la democràcia, amb les expectatives de canvi a tots nivells que incorporava, definia "l'enjeu" polític de les eleccions del 1977, que van registrar un alt nivell de participació. El balanç contradictori dels 20 mesos posteriors, que origina un clima de "desencís", juntament amb el marc polític consensual dominant fins llavors i la manca de noves alternatives, conjunt d'elements que havien convertit les legislatives del 1979 en una "revàlida" de les eleccions anteriors, varen produir un fort descens de la participació. L'any 82 la crisi d'UCD deixava la porta oberta de bat a bat a l'alternativa socialista -que relligava amb les expectatives de canvi obertes el 1977 i només molt parcialment satisfetes-

produint un alt nivell de mobilització (més a favor que en contra) de l'electorat.

Finalment, s'ha de tenir en compte que el millor seguiment informatiu de la campanya per part de TVE, sobretot els continuats reportatges sobre els actes massius dels principals líders, pot haver tingut un efecte estimulante de la participació.

A un altre nivell, la relació més acurada del nou Cens també sembla haver contribuït a reduir el nivell d'abstenció (18).

A Catalunya l'evolució del nivell de participació s'emmarca plenament en els trets generals suara esmentats d'àmbit espanyol. Cal remarcar, però, que Barcelona i Tarragona són les circumscripcions on més s'incrementa la participació en relació a les autonòmiques del 1980, en un moviment que sembla de "compensació" al més fort descens que va experimentar llavors. En canvi, en relació a les legislatives-79, les diferències entre els increments provincials són molt més petites.

QUADRE - 82 - 2

Eleccions a Catalunya: Participació per circumscripcions % (19)

	<u>1982</u>	<u>1980</u>	<u>1979</u>
Barcelona	80,6	61,1	68,5
Girona	81,8	67,7	71,3
Lleida	75,8	59,3	65,2
Tarragona	78,5	59,1	67,6
CATALUNYA	80,2	61,3	68,4

Aquest fet sembla confirmar el caràcter conjuntural, i determinat pel tipus d'elecció, d'una part de l'increment de l'abstenció a les autonòmiques

del 1980. Factor que, tal com he apuntat en el capítol corresponent, va incidir especialment, -pero no únicament- a les àrees amb major concentració d'immigració com són les zones industrials de Barcelona i Tarragona.

En definitiva, Girona és encara la circumscripció més participativa seguida ara, de molt a prop, per Barcelona, mentre Lleida es confirma com la més abstencionista.

2.7.3.2. La inclinació del vot.

A nivell descriptiu, els principals elements són els següents:

- Victòria aclaparant del PSOE que, amb el 46% dels vots emesos i el 37% del total d'electors, guanya gairebé 4½ milions de vots en relació a les legislatives anteriors.

- Fort increment d'AP-PDP (25% dels votants i 20% dels electors) en relació a l'opció de centre-dreta de 1979, CD (6% i 4%), que li suposa també un guany de gairebé 4½ milions de vots.

- Ensorrament del "Centre" que passa de tenir el 34% dels vots l'any 1979 (representat per UCD) a captar només el 10,6% (UCD el 7,8% i CDS el 2,8%), i perd 4 milions de vots.

- Ensorrament també dels comunistes que perden 1 milió d'electors, passant del 10,8% al 3,8% dels vots.

- Consolidació de les opcions nacionalistes a Catalunya i el País Basc -fonamentalment CIU i PNB-, opcions que desapareixen o queden molt minvades a la resta de Comunitats Autònomes.

- Com a conseqüència d'aquests moviments, es produeix un sensible increment de la concentració del

vot en les 2 opcions principals, PSOE i AP-PDP, que recullen el 71% dels vots emesos en comparació al 63% i 64% que varen recollir UCD i PSOE el 1977 i 1979 respectivament (20).

Perfectament emmarcats pels factors conjunturals exposats anteriorment, aquests resultats mostren els importants canvis quant al comportament, que s'han produït. A un nivell elemental si sumem els, almenys, 3 milions d'electors que van abstenir-se el 79 i ara han participat, els 4 milions d'electors que havien votat UCD el 79 i ara no ho han fet ni per UCD ni pel CDS, i el milió de votants que ha perdut el PCE-PSUC fan un total de 8 milions, la qual cosa indica que, pel cap baix (deixant de banda partits minoritaris i les variacions "invisibles" o "compensades"), gairebé 1/3 dels electors espanyols han canviat el seu comportament electoral en relació al 1979. Si calculem l'índex de volatilitat electoral, que no pretén ser la mesura exacta de les variacions reals sinó només un indicador d'aquestes variacions, ens dóna el 33% entre 1979 i 1982, percentatge molt superior tant a la mitjana europea entre 1970-77 -9,2%- com a la dels països amb índex més elevat en aquest mateix període: Noruega -17%- i Dinamarca -19%-. (21)

Tot sembla indicar que ha existit un traspàs de votants UCD-79 cap al PSOE-82, evident en algunes circumscripcions (Extremadura, Almeria, Cadiz, Castellò, etc...) amb una simple comparació de resultats entre 1979 i 1982, però que té un abast general -tal com ja indicaven les enquestes preelectorals (22)- malgrat que la seva distribució territorial pugui ésser irregular. Això implica que AP s'ha beneficiat també de l'increment de la participació. (23)

La manca de consolidació del comportament

electoral que semblen indicar aquestes variacions no pot analitzar-se només des del punt de vista d'una relació "immadura" entre electors i opció política com a conseqüència de la nostra curta història democràtica. Derivada també d'aquesta curta tradició, tant important o més és la "fragilitat" de les nostres organitzacions partidistes: les crisis i escissions a la UCD i al PCE-PSUC han variat substancialment les condicions de "l'oferta electoral". Les variacions en el comportament serien una conseqüència directa de la crisi "preelectoral" del sistema de partits vigent fins llavors; sense que vulgui negligir l'efecte catalitzador de la crisi que han pogut tenir els resultats electorals a les autonòmiques de Galícia i Andalusia, sobretot en el cas d'UCD, i en el cas del PCE en particular, el baix nivell de vot assolit tant en el 77 com en el 79. (24)

A nivell de grans tendències, Dreta i Esquerra, l'equilibri de forces existent fins llavors, es decanta favorablement a l'Esquerra. Ara bé, hem de tenir en compte el caràcter "simplista" d'aquestes agrupacions. En aquest sentit, el canvi en la correlació de forces que s'observa en el quadre expressa només el canvi en la orientació del vot en funció de les variacions de "l'oferta electoral", però això no vol dir que s'hagi produït un desplaçament ideològic de l'electorat de la Dreta cap a l'Esquerra, doncs les enquestes indiquen una estabilitat a aquest nivell (veure Nota 3).

QUADRE - 82 - 3

Espanya: Resultats electorals per tendències (% vots.) (25)

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1982</u>
DRETA (AP+UC+CDS)	42,3	40,3	35,3
ESQUERRA (PCE+PSOE) (x)	42,2	40,5	49,8

(x) incorpora el PSP l'any 77

La hipòtesi més versemblant és que aquell 20% dels votants UCD-79 que es declaren de centre-esquerra (26) -i que en el 77 i 79 classifiquem com de Dreta en votar UCD- passen ara a votar PSOE i doncs a ésser classificats a l'Esquerra. No és però, la meua intenció ni l'objecte d'aquest treball "estirar el fil" de l'adequació/no adequació entre actitud política i decisió electoral, limitant-me a assenyalar alguns elements que, tot relativitzant la "lectura política " dels quadres, contribueixin a una interpretació més precisa del fenomen.

A nivell de Catalunya s'observen les mateixes tendències d'evolució que a nivell espanyol, però amb una incidència modulada per les especificitats del nostre sistema de partits que, lògicament, també experimenta considerables modificacions. Els resultats que varen obtenir les principals opcions són:

QUADRE - 82 - 4

Catalunya: Resultats principals opcions (% vots) (27)

	<u>Barcelona</u>	<u>Girona</u>	<u>Lleida</u>	<u>Tarragona</u>	<u>Catalunya</u>
AP-PDP	14,3	12,9	15,6	17,4	14,5
UCD	1,5	2,2	5,6	4,3	2
CDS	1,8	2,-	3,1	2,4	1,9
CIU	20,6	35,3	27,6	20,3	22,2
ERC	3,7	5,6	5,8	3,9	4,-
PSC	47,6	33,6	34,8	41,3	45,2
PSUC	4,9	3,1	2,7	4,6	4,6

El PSC, tot i que va obtenir un percentatge lleugerament inferior a la seva mitjana estatal, es converteix en el partit àmpliament dominant, doblant a CiU que supera la conjuntura desfavorable d'unes eleccions d'àmbit estatal aconseguint evitar, en bona part almenys, l'hipotètic retorn cap a una opció estatal

QUADRE - 82 - 5

Evolució 1979-82, principals opcions (% votants) (28)

	<u>Barcelona</u>	<u>Girona</u>	<u>Lleida</u>	<u>Tarragona</u>	<u>Catalunya</u>
AP-PDP	10,7	9,6	12,5	13,4	11,-
UCD	-15,-	-22,3	-25,6	-23,5	-17,-
CDS	1,8	2,-	3,1	2,4	1,9
CIU	5,-	11,-	12,-	6,5	6,-
ERC	-0,1	1,5	-1,8	-0,6	-0,1
PSC	18,-	6,-	10,2	13,-	16,-
PSUC	-13,8	-6,1	-7,8	-9,4	-12,5

de l'àrea conservadora d'aquell electorat que va "absorbir" d'UCD a les autonòmiques del 1980. AP-PDP, al seu torn, passa a convertir-se en la 3ª força de Catalunya i sembla capitalitzar majoritàriament les pèrdues d'UCD (en relació a 1980). Finalment, UCD i PSUC s'ensorren espectacularment -seguint les tendències estatals- i queden en una posició marginal juntament amb l'ERC que retrocedeix al seu nivell del 1979.

Barcelona i Tarragona continuen essent les circumscripcions amb millor implantació del PSC, que per la vegada guanya a Lleida, mentre que Girona és l'única on aquest partit no és l'opció majoritària ja que és superat, malgrat que lleugerament, per CiU que consolida la seva hegemonia en aquesta circumscripció. Per la seva banda AP presenta una implantació molt regular, mentre que UCD obté uns percentatges lleugerament més alts allà on millor implantació havia tingut anteriorment.

Com pot observar-se en el quadre, l'àmbit estatal de l'elecció imposa ara les seves "regles", reproduint, tant a nivell general com de cada circumscripció, la tendència a la bipolarització PSC-AP en detriment, no només de la UCD i el PSUC, sinó també, en relació a 1980

QUADRE - 82 - 6

Evolució 1980-82, principals opcions (% votants) (28)

	<u>Barcelona</u>	<u>Girona</u>	<u>Lleida</u>	<u>Tarragona</u>	<u>Catalunya</u>
AP-PDP (29)	11,7	11,5	15,6	14,4	12,2
UCD	-6,6	-13,-	-17,7	-15,2	-8,5
CDS	1,8	2,-	3,1	2,4	1,9
CiU	-6,5	-1,6	-0,5	-3,1	-5,5
ERC	-4,6	-5,-	-6,4	-6,7	-4,9
PSC	24,5	14,1	15,6	21,-	23,-
PSCU	-15,8	-6,2	-8,-	-10,4	-14,1

de les opcions "nacionalistes" (ERC i CiU). En canvi, si comparem amb les legislatives estatals de 1979, CiU experimenta un sensible avenç mentre que l'ERC és manté estable.

Per la seva banda el PSC no només recupera, les pèrdues del 1980 -sinó que incrementa sensiblement el seu percentatge del 1979 afavorit sens dubte per la crisi del PSUC i el fort increment de la participació.

AP, però, no aconseguiria recuperar aquell "electorat oscil.lant" que a les autonòmiques-80 va perdre UCD en benefici de CiU, aquesta darrera opció sembla mantenir al menys una part molt important d'aquells guanys. En quina mesura això pot considerar-se la "renda" de la major consolidació de CiU i el fet d'ésser el partit del govern de la Generalitat, o bé cal pensar mes aviat que les característiques de l'opció estatal que substituïa a UCD, AP PDP (amb una imatge i una proposta més conservadores i encara menys autonomistes, sense ésser el partit del govern -ni expectatives de ésser-ho- i amb una organització molt poc consolidada a Catalunya), han desencoratjat el "retorn" d'un ampli sector de "l'electorat oscil.lant", és molt difícil d'esbrinar ja que hi ha aspectes d'ambdós factors que són indestriables.

El plantejament estatal de l'elecció també es reflecteix en el retrocès de CiU a nivell de la correlació de forces, especialment a Barcelona, però també a Tarragona i, molt lleugerament, a Girona i a Lleida. Ara bé, això no implica forçosament que CiU hagi perdut electorat de 1980 en qualsevulla direcció que sigui, ja que aquesta opció, tal com es pot observar en el quadre 82-7, no solament no disminueix el seu nombre de vots sinó que encara l'augmenta a totes les circumscripcions. En canvi l'altra opció "nacionalista", l'ERC, experimenta un important retrocès tant en termes relatius com absoluts.

QUADRE - 82 - 7

Evolució del vot en valors absoluts 1980-82 (28)

	<u>Barcelona</u>	<u>Girona</u>	<u>Lleida</u>	<u>Tarragona</u>
AP-PDP	333.473	34.699	31.832	47.029
UCD	-130.112	-27.530	-25.921	-31.157
CDS	47.535	6.013	6.286	6.196
CIU	31.487	14.309	11.026	9.432
ERC	-68.623	-9.110	-7.817	-12.226
PSC	765.031	42.476	40.009	70.187
PSUC	-304.274	-13.949	-11.473	-19.175
Abstenció	-563.683	-43.480	-42.966	-68.074

L'increment del nombre de vots CiU i el descens d'aquesta opció en la correlació de forces, sembla basar-se, fonamentalment, en el joc contradictori de 2 tipus de factors: 1) per una banda aquells ja esmentats que, per "mèrits" propis i/o "demèrits" aliens, afavoreixen el manteniment entre l'electorat "convergent" d'aquells votants UCD-79 que en el 80 ja varen votar CiU; 2) per altra, aquells derivats del plantejament estatal de l'elecció, afavoridors de la bipolarització PSOE-AP i

de la participació, que orienten prioritàriament el vot dels antics abstencionistes cap a aquestes opcions, i milloren la seva correlació de forces en detriment de la resta. (En aquest sentit cal recordar que l'increment de la participació és més fort precisament a Barcelona i Tarragona que a les altres 2 circumscripcions). Ara bé, probablement l'electorat convergent experimenta transformacions més complexes, però menys importants: pèrdues en direcció a AP o al PSC a causa de la bipolarització estatal, captació de nou electorat centrista degut a la crisi d'UCD, etc..., qüestions que més endavant anirem estudiant més detalladament dins el marc de la circumscripció de Lleida.

Per la seva banda, l'ERC no es pot beneficiar de la crisi d'un partit-competidor (30); tot el contrari, un prepotent PSC-PSOE sembla absorbir-li aquell electorat que l'any 80 va passar del PSC a l'ERC. Aconsegueix mantenir, però, els nivells del 1979 sobre la base d'un electorat "tradicional" i/o radicalment nacionalista, sensible a una certa mala imatge autonòmica del PSOE (tradició, LOAPA;...). Sobre aquest mateix fil cal explicar, em sembla, el millor manteniment de l'ERC a Girona, la circumscripció més tradicionalment "catalanista".

A nivell de tendències, els resultats i la seva evolució són els següents:

QUADRE - 82 - 8

Tendències: resultats 1982 i evolució 1980-82 (% votants)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>
Barcelona	18,6 (6,7)	20,6 (-6,5)	59,9 (0,4)
Girona	18,1 (0,5)	35,3 (-1,6)	45,3 (2,1)
Lleida	24,7 (-0,3)	27,6 (-0,6)	46,5 (0,3)
Tarragona	25,1 (1,1)	20,3 (-3,1)	51,8 (3,1)
CATALUNYA	19,4 (5,3)	22,2 (-5,6)	57,2 (0,6)

Lleida i Tarragona són encara les
circumscripcions més dretanes, Girona aquella on el
catalanisme de Centre té una implantació més forta, i
Barcelona, seguida de Tarragona, les més esquerranes.
Elements de continuïtat que gairebé fan inútil recordar
que es manté, i àdhuc es reforça lleugerament, l'àmplia
majoria esquerrana a totes les circumscripcions, però
que només és absoluta a Barcelona i a Tarragona. A més
a més, s'observa un nivell d'estabilitat molt més gran
que a nivell de partits; això indicaria potser el caràcter
"intern" a les tendències de la majoria dels canvis de
comportament, i doncs una definició ideològica-política
de l'electorat bastant més consolidada del que aparenten
les variacions en el nivell de vot dels partits.

2.7.4. Els resultats a la circumscripció de Lleida.

Els resultats que varen produir-se a la circumscripció de Lleida a les legislatives estatals del 28 d'octubre del 1982 foren els següents pel que fa al Congrés de Diputats:

QUADRE - 82 - 9

Circumscripció de Lleida: Resultats Congrés 28-October-82 (31)

	<u>Nº</u>	<u>% cens</u>	<u>% votants</u>	<u>escons</u>
Electors	268.205	100	-	-
Votants	203.403	75,9	100	-
Nuls	2.412	0,9	1,2	-
Blancs	833	0,3	0,4	-
Vàlids	200.158	74,6	98,4	-
AP-PDP	31.832	11,9	15,6	1
CC-UCD	11.484	4,3	5,6	-
CDS	6.286	2,3	3,1	-
CiU	56.188	20,9	27,6	1
ERC	11.748	4,4	5,8	-
PSC	70.821	26,4	34,8	2
PSUC	5.495	2,-	2,7	-
PCC	1.960	0,7	1,-	-
FN	743	0,3	0,4	-
PCE (M-L)	227	0,08	0,1	-
FCC	255	0,09	0,1	-
PST	1.273	0,5	0,6	-
NE	1.630	0,6	0,8	-
UCE	216	0,08	0,1	-

Resultaren elegits diputats:

PSC: Josep Pau Pernau i Teresa Cunillera.

CIU: Josep-Antòn Duràn Lleida

AP: José Ignacio Llorens

2.7.4.1. La participació

Com a la resta de circumscripcions, a les eleccions del 28-0-82 va produir-se a la de Lleida un fort increment de la participació, tant en relació a les autonòmiques del 80 com a les estatals del 79. Es trencava així una etapa d'atonía participativa que havia començat amb el referèndum constitucional. Això no obstant, Lleida es refermava com la circumscripció més abstencionista de Catalunya amb un percentatge de participació (75,9%) netament inferior a la mitjana catalana (80,2%) i a l'espanyola (79,8%).

QUADRE -. 82 - 10

Comarques: nivell de participació 1982 i evolució (%) (31)

	<u>1982</u>	<u>Increment 80-82</u>	<u>Incr. 79-82</u>
Vall d'Aràn	79,3	21,8	12,6
Segrià	78,4	19,8	10,7
Garrigues	77,7	14,	10,6
Urgell	76,-	12,-	9,3
Noguera	75,8	15,8	11,3
Cerdanya	73,1	11,3	9,5
Segarra	71,7	12,5	12,9
Pallars Jussà	69,4	13,-	9,-
Solsonès	69,3	9,3	13,4
Alt Urgell	68,-	13,-	6,6
Pallars Sobirà	67,4	11,8	9,8

Tal com pot observar-se en el quadre el nivell de participació per comarques segueix mantenint un bon nivell d'homogeneïtat i reprèn l'estructura d'anteriors consultes d'àmbit estatal amb molt petites variacions.

En relació a les autonòmiques del 1980 s'observa un increment de la participació bastant homogeni a

la majoria de comarques, excepte al Segrià i a la Vall d'Aràn on l'increment és més fort, contrarrestant així la superior "abstenció autonòmica" de 1980 i tornant a situar-se com les comarques més participatives de la circumscripció. En general, es pot dir que la participació augmenta més a les comarques on més va disminuir l'any 80. Així, a més de les esmentades, s'observa un major increment a la Noguera o al Pallars Jussà i més baix al Solsonès, la Cerdanya o el Pallars Sobirà.

Per altra banda, el caràcter molt més homogeni de l'increment de la participació en relació a les legislatives del 79 confirma l'abast general del fenomen.

Ambdues observacions semblen ratificar la hipòtesi feta amb caràcter general en el paràgraf 2.7.3.1. sobre les causes de l'increment de la participació a les eleccions del 1982.

2.7.4.2. La inclinació del vot.

Tal com hem vist abans, de manera molt general, a la circumscripció de Lleida es reflecteixen les tendències d'evolució del vot derivades del caràcter estatal de l'elecció matisades per l'especificitat del sistema de forces polítiques a Catalunya, que produeixen importants variacions en l'estructura electoral de la circumscripció, tant en relació a les autonòmiques del 1980 com a les anteriors legislatives estatals.

Afavorit per la crisi d'UCD i el plantejament estatal de l'elecció, el PSC-PSOE es converteix en l'opció majoritària, malgrat que el seu increment sigui inferior al que experimenta a les circumscripcions més industrioses de Barcelona i Tarragona. CiU és ara la 2ª força tot mantenint la mateixa correlació de forces de les eleccions autonòmiques, fet que suposa, com hem vist,

una important ampliació del seu electorat real compte tingut de l'increment de la participació. En aquesta circumscripció és on millor es consolida aquesta opció. AP, ara en coalició amb el PDP, passa d'una posició marginal en el 79, i de no presentar-se en el 80, a convertirse en la 3a força, malgrat que molt per sota de CiU. En canvi, UCD, fins i tot a la seva circumscripció "forta", experimenta, com a tot arreu, una espectacular davallada, i encara que hi obté el percentatge més alt de Catalunya, queda ja en una posició gairebé marginal. Amb un percentatge equivalent al d'UCD, l'ERC obté el seu pitjor resultat de la nova etapa democràtica; això no obstant és encara la circumscripció de Lleida aquella on conserva una millor implantació. Finalment, en una posició totalment marginal queden el CDS, -malgrat recollir la part més important de l'organització d'UCD- i el PSUC, que amb una especial conflictivitat interna a la circumscripció, -a més de la crisi general- hi obté el seu percentatge més baix de Catalunya.

En definitiva, l'estructura electoral de Lleida queda fortament trasbalsada, però molt més semblant que en anteriors eleccions a la del conjunt de Catalunya, almenys a nivell qualitatiu, a causa de l'ensorrament generalitzat d'UCD i PSUC que eren els grans factors de diferenciació entre ambdues estructures.

A l'interior de la circumscripció els resultats que obtenen les principals opcions a les diferents comarques són els següents:

QUADRE - 82 - 11Eleccions 1982: Resultats principals opcions per Comarques
(% votants)

	<u>AP-PDP</u>	<u>UCD</u>	<u>CDS</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Cerdanya	6,6	3,4	2,3	54,3	6,8	21,6	2,2
Alt Urgell	13,-	5,2	3,8	41,3	5,1	24,7	3,2
Pallars S.	9,5	7,1	4,7	32,9	11,-	28,-	2,4
Vall d'Aran	29,1	6,5	3,8	21,3	1,-	30,5	2,8
Pallars J.	7,4	10,4	3,1	34,9	6,1	30,8	2,8
Solsonès	15,7	4,3	2,8	49,4	3,7	18,3	1,-
Noguera	14,5	7,2	2,5	30,8	7,2	30,5	2,5
Urgell	13,-	5,3	2,5	37,8	7,-	28,7	1,2
Segrià	17,3	5,-	3,4	19,5	5,1	41,6	3,3
Garrigues	13,7	4,8	2,5	27,5	8,6	35,5	2,8
Segarra	21,4	5,5	2,8	37,7	3,6	22,8	1,1

QUADRE - 82 - 12Eleccions 1982: Resultats tendències per comarques
(% votants)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>
Cerdanya	12,1	54,3	30,6
Alt Urgell	22,2	41,3	35,1
Pallars Sobirà	21,8	32,9	43,7
Vall d'Aràn	40,-	21,3	36,7
Pallars Jussà	21,1	34,9	42,6
Solsonès	23,-	49,4	25,6
Noguera	25,-	30,8	42,7
Urgell	21,4	37,8	39,3
Segarra	30,3	37,7	30,2
Segrià	25,9	19,5	52,7
Garrigues	21,3	27,5	49,9

QUADRE - 82 - 131982: Resultats principals opcions (% cens)

	<u>AP-PDP</u>	<u>CDS</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>ABST</u>
Vall d'Aran	23,-	3,1	5,2	16,9	0,8	24,2	2,2	20,7
Segarra	15,3	2,-	4,-	27,1	2,6	16,4	0,8	28,3
Segrià	13,6	2,6	3,9	15,3	4,-	32,6	2,6	21,6
Noguera	11,-	1,9	5,5	23,3	5,4	23,1	1,9	24,2
Solsonès	10,9	2,-	3,-	34,2	2,5	12,7	0,7	30,7
Garrigues	10,6	2,-	3,7	21,3	6,7	27,6	2,1	22,3
Urgell	9,9	1,9	4,1	28,7	5,4	21,8	0,9	24,-
Alt Urgell	8,8	2,6	3,5	28,1	3,5	16,8	2,2	32,-
Pallars S.	6,4	3,2	4,8	22,2	7,5	18,9	1,6	32,6
Pallars J.	5,2	2,1	7,2	24,2	4,2	21,4	1,9	30,6
Cerdanya	4,8	1,7	2,4	39,7	5,-	15,8	1,6	26,9

QUADRE - 82 - 141982 : Resultats tendències (% cens)

	<u>Dreta</u>	<u>Catal. Centre</u>	<u>Esquerra</u>
Vall d'Aran	31,3	16,9	27,2
Segarra	21,3	27,1	19,8
Segrià	20,1	15,3	39,2
Noguera	18,4	23,3	30,4
Solsonès	15,9	34,2	15,9
Garrigues	16,3	21,3	36,4
Urgell	15,9	28,7	38,1
Alt Urgell	14,9	28,1	22,5
Pallars Sobirà	14,4	22,2	28,-
Pallars Jussà	14,4	24,2	27,5
Cerdanya	8,9	39,7	22,4

La simplificació del ventall polític operat en aquestes eleccions, i que hem vist amb caràcter general, es reflecteix també a nivell comarcal estructurant-se totes les comarques sobre les 3 forces principals, i de manera molt homogènia (qualitativament).

Cerdanya	CIU (54,3)	PSC (21,6)	AP-PDP (6,6) ERC (6,6)
Solsonès	CiU (49,4)	PSC (18,3)	AP-PDP (15,7)
Alt Urgell	CiU (41,3)	PSC (24,7)	AP-PDP (13,-)
Urgell	CiU (37,8)	PSC (28,7)	AP-PDP (13,-)
Segarra	CIU (37,7)	PSC (22,8)	AP-PDP (21,4)
Pallars Jussà	CiU (34,9)	PSC (30,8)	CC-UCD (10,4)
Pallars Sobirà	CiU (32,9)	PSC (28,-)	ERC (11,-)
Noguera	CiU (30,8) PSC (30,5)	AP-PDP (14,5)	UCD (7,2) ERC (7,2)
Vall d'Aràn	PSC (30,5)	AP-PDP (29,1)	CiU (21,3)
Garrigues	PSC (35,5)	CiU (27,5)	AP-PDP (13,7)
Segrià	PSC (41,6)	CiU (19,5)	AP-PDP (17,3)

La simplificació d'opcions no evita una lleugera pèrdua d'homogeneïtat del quadre d'estructures comarcals en relació al 1980, tot i que millora, però, en relació al 1979. Malgrat el plantejament estatal de l'elecció CiU consolida la seva posició dominant a totes les comarques excepte aquelles on la seva relació de forces amb el PSC era anteriorment més equilibrada i a les quals, per la inèrcia de l'elecció, el PSC equilibra a CiU (Noguera) o passa a dominar clarament (Vall d'Aràn, Garrigues i Segrià).

A nivell de tendències es produeix una bipolarització Esquerra-Catal. Centre, a causa de l'important descens de la Dreta:

- L'Esquerra continua essent l'opció hegemònica al Segrià i les Garrigues, mantenint la seva majoria

al Pallars Sobirà, Pallars Jussà i la Noguera (totes amb el CC com a 2ª força).

- El Catalanisme de Centre consolida la seva hegemonia a la Cerdanya (l'Esquerra en 2on. lloc) i al Solsonès (amb equilibri D-E).

-Amb correlació de forces bastant equilibrada es mostren:

Alt Urgell (majoria CC i E en 2on. lloc)

Urgell (majoria E i CC en 2on. lloc)

Vall d'Aràn (majoria Dreta i E en 2on. lloc)

Segarra (majoria CC i equilibri D-E).

Com pot deduir-se, en relació al 79, només la Segarra ha experimentat modificacions substancials. S'observa per altra banda una gran estabilitat general en relació al 1980 en mantenir-se els mateixos "cleavages" d'estructuració política malgrat el diferent caràcter de l'elecció.

A) Les comarques

La vall d'Aran és la comarca on millor resultats obté AP que tot i aconseguir recuperar el percentatge d'UCD-80 no arriba, de bon troç, als nivells d'aquest partit a les legislatives del 77 i 79. Això no obstant és l'opció que sembla més beneficiada per l'increment de la participació capitalitzant igualment el "gruix" de les pèrdues d'UCD. Per la seva banda CiU sembla consolidar el seu electorat de 1980, mentre que el PSC millora sensiblement la seva implantació gràcies, sobretot, a l'increment de la participació ja que les pèrdues reals de l'ERC i PSUC són bastant min es per raó del seu baix nivell de vot a la Vall.

QUADRE - 82 - 15Evolució principals opcions 1980-82 (% votants)

	<u>AP-PDP</u>	<u>CDS</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Vall d'Aran	29,1	3,8	-20,1	-8,-	-2,2	4,3	-4,-
Segarra	21,4	2,8	-20,-	-1,4	-10,3	15,-	-6,2
Segrià	17,3	3,4	-17,4	-2,7	-6,6	18,3	-10,-
Noguera	14,5	2,5	-16,7	4,1	-7,2	14,7	-10,-
Garrigues	13,7	2,5	-15,8	2,8	-6,4	15,7	-9,2
Urgell	13,-	2,5	-18,-	1,5	-7,3	12,9	-3,9
Solsonès	15,7	2,8	-27,1	2,1	-3,1	11,1	-1,6
Alt Urgell	13,-	3,8	-18,8	5,1	-2,1	5,6	-5,3
Pallars Sob.	9,5	4,7	-15,1	3,7	-9,8	9,8	-1,9
Pallars J.	7,4	3,1	-15,1	0,1	-3,5	14,-	-3,7
Cerdanya	6,6	2,2	-10,9	2,7	-4,2	9,3	-0,7

QUADRE - 82 - 16Evolució principals opcions 1980-82 (% cens)

	<u>AP-PDP</u>	<u>CDS</u>	<u>UCD</u>	<u>CIU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>ABST.</u>
Vall d'Aran	23,-	3,1	-10,1	0,-	-1,-	9,-	-1,7	-21,8
Segarra	15,3	2,-	-11,1	4,6	-5,6	11,8	-3,5	-12,5
Segrià	13,6	2,6	-9,2	2,4	-2,1	19,-	-5,5	-19,8
Noguera	11,-	1,9	-8,8	7,4	-3,2	13,7	-5,6	-15,8
Garrigues	10,6	2,-	-9,8	5,6	-2,9	14,8	-5,5	-14,-
Urgell	9,9	1,9	-10,4	5,5	-4,1	11,7	-2,3	-12,-
Solsonès	10,9	2,-	-15,9	5,7	-1,6	8,4	-0,8	-9,3
Alt Urgell	8,8	2,6	-9,7	8,2	-0,5	6,3	-2,5	-13,-
Pallars S.	6,4	3,2	-7,6	6,-	-4,1	8,8	-0,8	-11,8
Pallars J.	5,1	2,1	-7,2	4,6	-1,2	11,9	-1,7	-13,-
Cerdanya	4,8	1,7	-6,4	7,2	-1,8	7,4	-0,2	-11,3

A la Segarra, CiU es consolida com l'opció majoritària millorant la seva implantació real que sembla basar-se en bona part, en el descens de l'ERC ja que les pèrdues d'UCD sembla que són capitalitzades fonamentalment per AP. L'increment de la participació sembla beneficiar de manera molt equilibrada AP i PSC captant aquest darrer les pèrdues del PSUC i una part de les de l'ERC.

Al Segrià el PSC s'imposa ara com l'opció àmpliament hegemònica i resulta ser el principal beneficiari de l'increment de la participació, alhora que de les pèrdues del PSUC i de l'ERC. Per la seva banda CiU incrementa lleugerament la seva implantació real, malgrat que perd a nivell de correlació de forces a causa de la capitalització de l'increment de la participació fonamentalment pel PSC, i a un nivell menor per AP.

A la Noguera es produeix un gran equilibri entre PSC i CiU. Aquesta darrera opció sembla beneficiar-se de l'increment de la participació i de les pèrdues d'UCD, però en grau menor que AP. El PSC, per la seva banda, a més de beneficiar-se de l'increment de la participació sembla absorbir gairebé en la seva totalitat les pèrdues del PSUC i l'ERC.

A les Garrigues el PSC recupera l'hegemonia que havia perdut l'any 80 en beneficiar-se de l'increment de la participació i de les pèrdues de l'ERC i, sobretot, del PSUC. Pel que fa a CiU, també millora la seva implantació i sembla que capti una petita part de les pèrdues d'UCD i de la nova participació, en un grau molt menor, però, que AP.

A l'Urgell CiU es consolida com a opció majoritària millorant la seva implantació en beneficiar-

se de les pèrdues d'UCD i de l'increment de la participació, a un nivell menor, però, que AP. El PSC, per la seva banda, capitalitza les pèrdues del PSUC, i sobretot de l'ERC, captant també una bona part de la nova participació.

També al Solsonès es consolida CiU, aquí amb una àmplia hegemonia. L'increment de la participació és el més baix de la circumscripció, i sembla beneficiar fonamentalment al PSC ja que les pèrdues de l'ERC i el PSUC són molt min. es per l'escassa implantació d'aquests partits a la comarca. En canvi AP, i en menor grau CiU, capitalitzarien el fort descens d'UCD (és la comarca on decreix més).

L'Alt Urgell és la comarca on els guanys de CiU son més forts i equiparables als d'AP i PSC. Amplia així la seva hegemonia, segons que sembla, sobre l'increment de la participació i les pèrdues d'UCD, igualment que avança AP. Per la seva banda el PSC es beneficia més de l'increment de la participació que no pas de les pèrdues de l'ERC i del PSUC, que són molt migrades a causa de la seva baixa implantació.

Al Pallars Sobirà, CiU es manté com l'opció majoritària tot i que molt equilibradament amb el PSC: És la comarca a on les pèrdues d'UCD són menys capitalitzades per CiU i AP perquè el CDS -que hi obté la millor implantació de la circumscripció- sembla "retenir" gairebé la meitat de l'antic electorat "centrista". Els avenços de CiU i AP es basarien doncs, fonamentalment, en la nova participació. Per la seva banda el PSC a més de beneficiar-se també de l'increment en la participació, sembla que compta amb "l'ajut" de les importants pèrdues de l'ERC.

Al Pallars Jussà, igualment que al Sobirà,

existeix una correlació de forces molt equilibrada entre CiU -que manté la seva posició lleugerament majoritària- i el PSC, que experimenta un fort avenç com a conseqüència d'ésser el gran beneficiat per l'increment de la participació. AP, CDS, CIU semblen distribuir-se moltequilibradament, amb lleuger avantatge per la primera, les pèrdues d'UCD.

Finalment, a la Cerdanya, CiU millora encara més la seva implantació continuant doncs com l'opció àmpliament hegemònica, i és la comarca on obté el "score" més alt de la circumscripció. CiU seria la principal beneficiària de les pèrdues d'UCD, mentre que el PSC capitalitzaria fonamentalment la "nova participació" que, en un grau menor, també sembla dirigir-se cap a CiU i AP.

B) Els Partits.

AP-PDP:

Amb una distribució de vot bastant irregular obté els millors resultats a la Vall d'Aràn, tot mostrant també un nivell d'implantació superior a la mitjana a la Segarra i al Segrià, comarques totes elles on va obtenir un percentatge superior a la mitjana l'any 79. Igualment, les comarques on la seva implantació és més feble són el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i la Cerdanya. En general, doncs, continua mantenint una geografia d'implantació bastant semblant a la de 1979, malgrat el fort increment general que experimenta. El canvi més significatiu és el que representa el Solsonès -on menys es beneficia de l'increment de la participació- que passa d'ésser una comarca amb forta implantació a situar-se a un nivell inferior a la mitjana. En canvi els avenços més importants els experimenta a la resta de llocs on ja havia obtingut

els millors resultats l'any 79: Vall d'Aran, Segarra i Lleida-ciutat.

Tot i que existeix una lleugera correlació positiva (0,55) entre els seus guanys i les pèrdues d'UCD -que no és dona amb cap altra opció, i apunta així cap a una "capitalització preferent" per AP de l'electorat que perd UCD- l'anàlisi de les variacions comarcals que hem realitzat indica que, en qualsevol cas, la capitalització per diferents opcions de les pèrdues d'UCD- amb preferència o no per AP- no es produeix de manera linial a totes les comarques sinó que presenta una certa irregularitat en funció d'especificitats comarcals. La mateixa conclusió es pot aplicar a la "capitalització" de la nova participació que, tot sembla indicar-ho, es realitza preferentment pel PSC en primer lloc i per AP, en segon lloc, tot i que de manera relativament irregular.

CC-UCD:

Les fortes pèrdues que experimenta trasbalsen l'estructura de distribució geogràfica del seu vot del 1980, i quedarà ara el Pallars Jussà com la comarca on té millor implantació mentre que la Cerdanya seguiria com la zona més "feble".

En general el seu descens és força homogeni i perd més/menys on millor/pitjor implantació tenia, la qual cosa li suposa una reducció entre el 65-75% del seu electorat-80 a gairebé totes les comarques, refermant així el caràcter general d'aquest fenomen. Les excepcions són: el fortíssim descens al Solsonès (on s'havia mantingut gairebé estable el 1980), i la millor capacitat de "resistència" que mostra al Pallars Jussà (a les autonòmiques del 1980, el seu retrocès també hi va ésser inferior al de la majoria de comarques).

CDS:

Presenta una implantació bastant regular. Els millors resultats els obté al Pallars Sobirà, com a conseqüència de passar al CDS el principal "factor local" d'implan de la UCD, i a la Vall d'Aràn, tradicional zona d'influència d'UCD. El seu punt més "feble" és, lògicament, la Cerdanya.

CIU:

La seva implantació comarcal és bastant irregular i es poden definir clarament 4 grups: la màxima implantació l'assoleix a la Cerdanya i al Solsonès, i obté també bons resultats, però més baixos a l'Urgell, l'Alt Urgell i la Segarra; més enrera se situen el Pallars Jussà, la Noguera, el Pallars Sobira i les Garrigues, essent la Vall d'Aràn i el Segrià les comarques on la seva implantació és més feble; distribució molt semblant a la de 1980.

La millora dels seus percentatges en relació a 1980 és força homogènia, amb un increment lleugerament més fort a les comarques on era més fluixa. Les excepcions a aquesta "regla" són: La Vall d'Aràn, el Segrià i la Segarra, amb increments inferiors als de la resta de comarques i pèrdua en la correlació de forces, coincidint amb els més forts increments d'AP.

No s'observa cap relació estadística entre els guanys de CiU i les pèrdues d'UCD o l'increment de la participació, però sí una certa tendència inversa amb els avenços d'AP, en el sentit que són en general, més fluixos uns, allà on són més forts els altres, i viceversa, remarcant així l'existència d'un "espai" de concurrència entre ambdues opcions en la captació d'un sector d'electorat centrista.

ERC:

Experimenta un fort retrocès que la situa lleugerament per sota o al mateix nivell de 1979. Malgrat tot, l'estructura de la distribució geogràfica del seu vot no varia gairebé gens en relació a 1980. El Pallars Sobirà, seguit per Les Garrigues, la Noguera i l'Urgell es mantenen com les comarques on presenta millor implantació, mentre que la Vall d'Aràn, sobretot, i el Solsonès, a les que ara s'afegeix la Segarra, és on obté pitjors resultats.

Les seves pèrdues són, només lleugerament superiors als seus guanys de 1980. Així doncs, a l'Alt Urgell i al Pallars Jussà -les úniques comarques on va perdre implantació l'any 80- és on ara manté millor el seu electorat, (el 88% i el 77% respectivament), mentre que les pèrdues més importants les presenta ara a la Segarra, on va experimentar l'increment més fort a les autonòmiques.

PSC:

Presenta una distribució bastant irregular, amb un "màxim" al Segrià, seguit de les Garrigues, i un "mínim" al Solsonès, seguit de la Cerdanya, la Segarra i l'Alt Urgell. En conjunt presenta una estructura de distribució comarcal bastant semblant a la del 80.

Els canvis més significatius són: la pèrdua de posicions de l'Alt Urgell i l'ascens de la Noguera.

En general el PSC dobla, amb escreix, el seu electorat a gairebé la totalitat de comarques. Els avenços més importants els presenta al Segrià i les Garrigues, les seves "zones fortes" tradicionals, així com també a la Noguera. En canvi, proporcionalment, els creixements més importants els presenta als seus "punts febles"

(Segarra, Cerdanya, Solsonès) on triplica el seu electorat.

Aquesta ampliació sembla realitzar-se sobre la base de les pèrdues de l'ERC i el PSUC, així com d'una part de la nova participació, que es combinen de manera molt irregular i específica segons cada comarca.

PSUC:

El PSUC experimenta una davallada general que és molt més forta a les comarques on tenia una millor implantació (Segrià, Garrigues i Noguera) i és, lògicament, més fluixa allà on el seu nivell de vot ja era molt baix. En termes relatius, l'Alt Urgell i la Vall d'Aran són les comarques on aconsegueix mantenir un percentatge més alt del seu electorat (aproximadament la meitat), mentre que a la Segarra només en reté el 20%. Tot plegat el situa en una posició completament marginal a la totalitat de comarques, tot just superant el 3% dels votants al Segrià i a l'Alt Urgell.

NOTES

- 1) Especial conflictivitat interna van crear els temes relatius a educació i la nova regulació del divorci, que enfrontaren especialment els corrents social-demòcrata i demòcrata-cristià.
- 2) Veure una anàlisi més aprofundida sobre aquestes eleccions J.J. González Encinar: "El supuesto giro a la derecha en las elecciones al Parlamento Gallego" Rev. Est. Pol. nº 23 - 1982. pàg. 53-79.
- 3) Els diferents sondeigs d'opinió realitzats des de 1978 reflecteixen una gran estabilitat en l'autoposicionament ideològic de l'electorat.

S'ha de tenir en compte però, que he hagut de realitzar algunes "manipulacions" en els resultats originals per tal d'homogeneïtzar l'escala ideològica.

Presento els resultats sobre 2 tipus d'escala i d'agregació de posicions per tal de reflectir millor les característiques de la distribució i de la seva evolució.

IDEOLOGIA POLITICA (%)

	<u>juliol</u> <u>78 (1)</u>	<u>juliol</u> <u>89 (1)</u>	<u>Maig</u> <u>80 (1)</u>	<u>Octubre</u> <u>82 (2)</u>	<u>Octubre</u> <u>82 (3)</u>
Esquerra	46	46	41 (4)	44	46
Centre	38	36	43 (4)	39	37
Dreta	14	16	14	15	17

(1) Foessa: "Informe 1975-81..." op. cit. pàg. 372. Enquestes realitzades

(2) Enquesta ALEF-Cambio 16, nº 569, 22-October-82.

(3) Panel CITEP - El País 6-October-82

(4) Els canvis es produeixen entre els punts 4 i 5 d'una escala Esquerra-Dreta amb 10 posicions, la qual cosa fa pensar, ja que posteriorment es torna a recupear la distribució anterior, en una distorsió subjectiva o en variacions en la realització tècnica de l'enquesta.

IDEOLOGIA POLITICA (%)

	<u>Juliol</u>	<u>Juliol</u>	<u>Maig</u>	<u>Octubre</u>
	78 (1)	79 (1)	80 (1)	82 (3)
Esquerra	27	30	26	34
Centre-Esquerra	32 59	27 57	32 58	22 56
Centre-Centre	20	20	22	21
Centre-Dreta	14	13	11	10
Dreta	7 21	10 23	10 21	12 22

- 4) J. Solé Tura: "El PSUC després de les eleccions" El Món 12-11-1982, pàg. 7. Crisi interna i incapacitat d'ésser alternativa en unes eleccions molt "presidencialitzades" són elements molt conecats i que l'autor situa com a conseqüència dels efectes condicionants imposats pel fet que el pas de la dictadura a la democràcia no es va fer en forma de "ruptura democràtica", la qual cosa hagués permès als comunistes capitalitzar molt millor la seva aportació a la lluita antifranquista.
- 5) Com diuen J. Esteban - L. López Guerra: "Sin UCD i sin el PCE tal como se configuraban en 1977, posiblemente el proceso democrático español hubiera sido muy distinto; sin as sucesivas crisis y fragmentaciones las perspectivas de futuro serian posiblemente muy diversas". ("Los partidos políticos en España", pàg. 82, Ed. Planeta, Barcelona 1982).
- 6) Ja havia arribat a 41.902 militants el Febrer 82; després de les eleccions autonòmiques d'Andalusia arriba als 60.000. J. Esteban-L. López Guerra: "Los partidos..." op. cit. pàg. 166.
- 7) J. Esteban- L. López Guerra: "Los partidos..." op. cit. pàg.221.
- 8) "Lo que me da miedo es la abstención. El voto útil que antes fuera para UCD, lo va a utilizar ahora el electorado en otra dirección". M. Fraga Iribarne, La Vanguardia, 2-10-82.
- 9) "El que desee el colectivismo que lo pruebe; el que no lo desee que evite el colaborar directa o indirectamente con él. Hoy ya

se sabe perfectamente quienes juegan, frívolamente, a apoyar la posibilidad de un gobierno socialista, o a distraer votos (pocos pero decisivos) a la única fuerza que presenta y puede hacer posible una alternativa liberal-conservadora" M. Fraga Iribarne: "El envite de unas elecciones" *El País*, 10-12-1982, pàg. 14.

- 10) "Estamos haciendo la campaña más romántica" A. Suárez, *La Vanguardia* 20-10-82.
- 11) ALEF - Cambio 16 (nº 569 del 22-10-82): PSOE: 49%; AP: 18%; UCD: 10%; PCE: 8%; CDS: 6%.
SOFEMASA - EL País (22-10-82): PSOE: 43%; AP: 21%; UCD: 6%; PCE: 5%; CDS: 3,5%.
- 12) "El País" 30-10-1982.
- 13) Els resultats oficiosos per circumscripcions poden consultar-se a: *El País*, *La Vanguardia* o *El Periòdico del* 30-10-1982 o també a "*Cuadernos de La Vanguardia*" del 29-10-82.
- 14) J. M. Vallès "Las elecciones legislativas del 28-0-82: una aproximación de urgencia" pàg. 237. *Rev. Est. Pol.* nº 29, Madrid 1983, i també a l'estudi del CITEP "Estudios poselectorales" *El País* 29-5-1983.
- 15) Veure l'utilíssim recull de resultats electorals presentat per J. Sallnow-A. John "An electoral Atlas of Europe (1968-81)". *Butterworth Scientific*, London 1982.
- 16) Així mateix ho remarquen: E.S.E. "Asi hemos votado" *Cuadernos de La Vanguardia* 29-10-82, i J. M. Vallés: "Las elecciones legislativas del 28-0-82: una aproximación de urgencia" a la *Revista de Estudios Políticos* nº 29, 1983.
- 17) En aquest mateix sentit J. M. Vallés parla de la "transcendència política immediata..." de l'elecció com a factor fonamental. Veure "Las elecciones legislativas del 28-0-82..." op. cit. pàg. 227.

- 18) Certament no s'ha d'oblidar que el nou Cens del 1981, elaborat amb més garanties de fiabilitat (ajuntaments democràtics, experiències d'errors anteriors, etc...) que l'anterior, pot haver contribuït al descens del nivell d'abstenció. Veure sobre aquest particular: J. R. Montero: ("Elecciones normales" y elecciones "excepcionales": Algunos datos y factores de la movilización electoral de Octubre de 1982" II Col.loqui de Sociologia Electoral, Barcelona, Febrer 1984.
- 19) Per Barcelona, Girona, Tarragona i el conjunt de Catalunya les dades de 1979 i 1980 són de l'E.S.E.: "Atlas..." op. cit. pàgs. 194-196; les dades de 1982 són les publicades també per l'ESE a: "Así hemos votado" op. cit. pàg. 47. Les dades corresponents a la circumscripció de Lleida, per a les 3 eleccions, són d'elaboració pròpia a partir dels resultats oficials proclamats per la Junta Electoral Provincial.
- 20) Així ho observa també J. M. Vallés: "Las elecciones del 28-0-82..." op. cit. pàgs. 229-230.
- 21) M. N. Pedersen: "The dynamics of European Party Systems: Changing patterns of electoral volatility" European Journal of Political Research nº 7, 1979, pàgs. 5-10.
Aquesta mateixa remarca la fan: J. M. Vallés: ("Las elecciones..." op. cit.) i J. R. Montero: ("Elecciones..." op. cit. pàg. 21), atribuïda a la "joventud del nostre sistema de partits".
- 22) Així l'enquesta del CITEP-SOFEMASA a El País 21-X-12 indicava que a primers d'Octubre el 16% dels votants UCD-79 votaria PSOE i el 30% AP-PDP. L'enquesta d'ALEF a Cambio-16 nº 569 del 22-X-82 realitzada entre el 9-14 d'octubre indica que el 25% de l'electorat UCD-79 pensava votar PSOE. La meua enquesta sobre Lleida-ciutat, analitzada més endavant, també recull les mateixes tendències qualitatives de desplaçament.
- 23) El 9% dels abstencionistes-79 varen votar AP-82 i el 26% ho van fer pel PSOE segons l'enquesta pos-electoral realitzada per EDIS

i publicada a l'estudi: "Las elecciones generales de 1982. Opiniones y actitudes políticas de los españoles", pàg. 109. Fundación Friedrich Ebert, Madrid 1983.

- 24) En aquesta direcció apunten també L. López Guerra i J. de Esteban a "Los partidos..." op. cit. pàg. 228, quan diuen: "Manteniéndose (como es de esperar en una sociedad suficientemente estable) relativamente las mismas preferencias sociales de 1979, su traducción política variaba notablemente debido a la alteración de la herramienta encargada de traducir la voluntad popular a alternativas políticas concretas, esto es, los partidos políticos".
- 25) Les dades son les publicades per J.M Vallés "Las elecciones del 20-0-82..." op. cit. pàg. 228.
- 26) Veure enquesta CITEP-SOFEMASA a "El País" 21-X-82. Percentatge que sembla bastant estable ja que l'any 1978 el 23% dels votants UCD-77 es definien com de tendència "social-demòcrata" o "socialista" tal com es reflexa en l'enquesta utilitzada per J.J. Linz i altres a "Informe sociològic..." de FOESSA op. cit. quadre de la pàg. 477.
- 27) Les dades de Barcelona, Girona, Tarragona i Catalunya són les publicades per l'ESE a "Así hemos votado" op. cit. pàg. 47. (correctes amb els publicats a La Vanguardia 30-X-82). Els resultats de Lleida són d'elaboració pròpia a partir de les dades publicades per la Junta Electoral Provincial.
- 28) Elaboració pròpia sobre dades: Per Barcelona, Girona i Tarragona de 1980: ESE "Atlas..." op. cit.
de 1982: "El País" 30-X-1982.
Per Lleida, 1980 i 1982, són d'elaboració pròpia sobre les dades proclamades per la Junta Electoral Provincial.
- 29) AP no va presentar candidatura a Lleida l'any 80, per aquest motiu considero com a increment la totalitat del percentatge assolit per aquesta coalició a la circumscripció de Lleida.

30) *Només en una petita part sembla poder-se beneficiar-se de la crisi del PSUC.*

31) *Elaboració pròpia a partir dels resultats oficials publicats per la Junta Electoral Provincial.*

3.- LES GARRIGUES

3. LES GARRIGUES

3.1. DESCRIPCIÓ SÒCIO-ECONÒMICA

Situada a la vessant esquerra de la conca del Segre, en un planell molt sec que constitueix la part més meridional de la depressió central catalana, Les Garrigues té una extensió de 840 km² (1).

Regada només a la part més septentrional pel canal d'Urgell, el curs d'aigua més important es el riu Set -de nom prou significatiu- amb afluents gairebé secs tot l'any.

3. 1.1. Estructura territorial i administrativa

La comarca s'estructura avui en 25 municipis, amb molt poca dispersió poblacional. La capital és Les Borges Blanques (5.026 habitants l'any 1975), (2) seguida en importància per Juneda, Arbeca i Torregrossa (entre 2000 i 4000 habitants), tenint entre 500 i 1000 habs: l'Albagés, l'Albi, Bovera, Castellans, Cervià, Juncosa, La Pobleta de la Granadella, Soleràs, i Vinaixa, mentre que El Cogul, l'Espluga Calba, La Floresta, Fullella, Granyena de les Garrigues, Els Omellons, La Pobla de Cèrvoles, Tarrés, Puig-gros, Els Torms i Vilosell en tenen menys de 500.

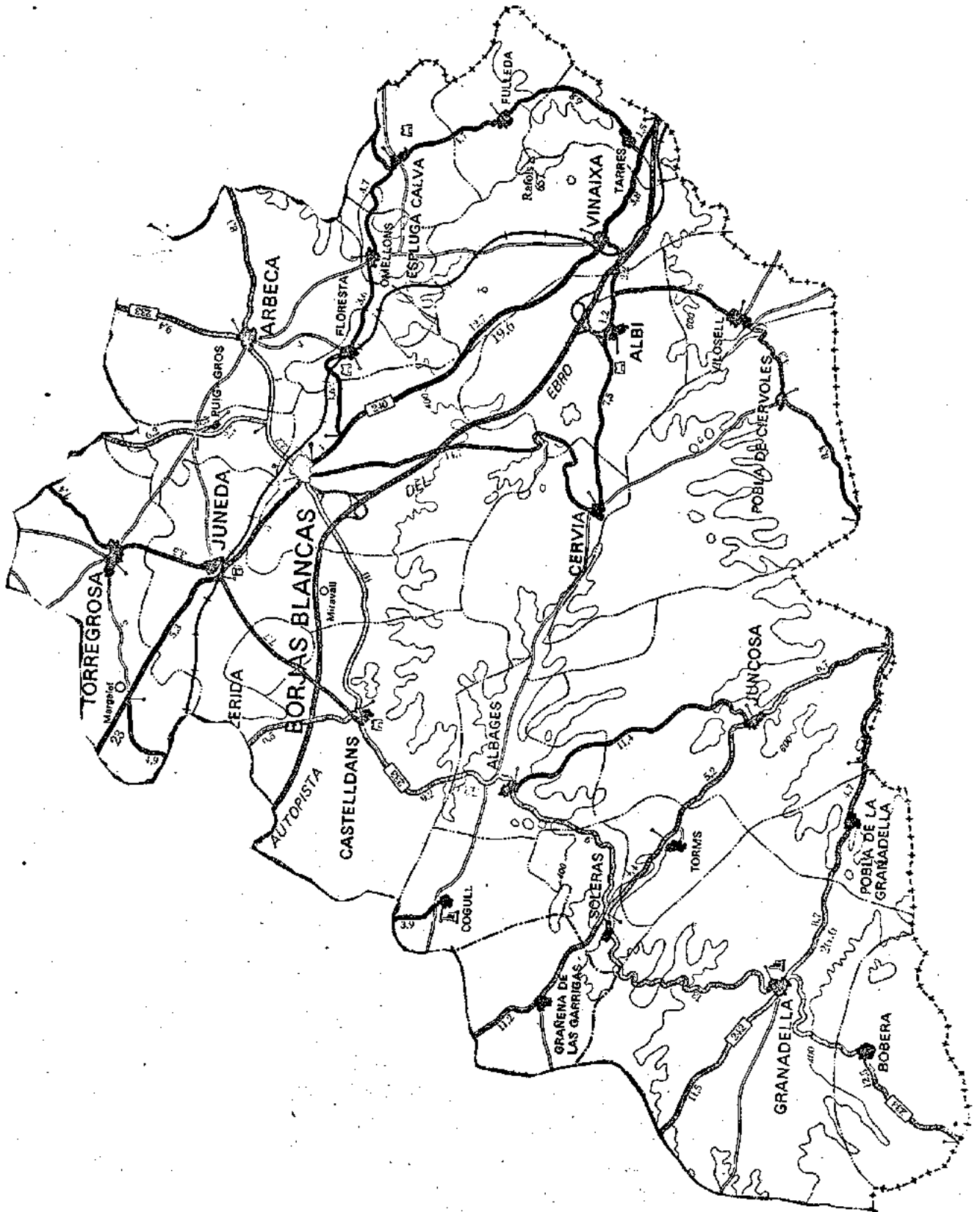
3. 1.2. L'activitat econòmica (3)

Es una comarca gairebé exclusivament agrària, tenint molt poca importància l'activitat industrial o de serveis concentrada a les Borges i, molt menys, a Juneda.

La principal activitat de la comarca és el conreu de l'olivera, principalment per a la producció d'oli (de gran qualitat).

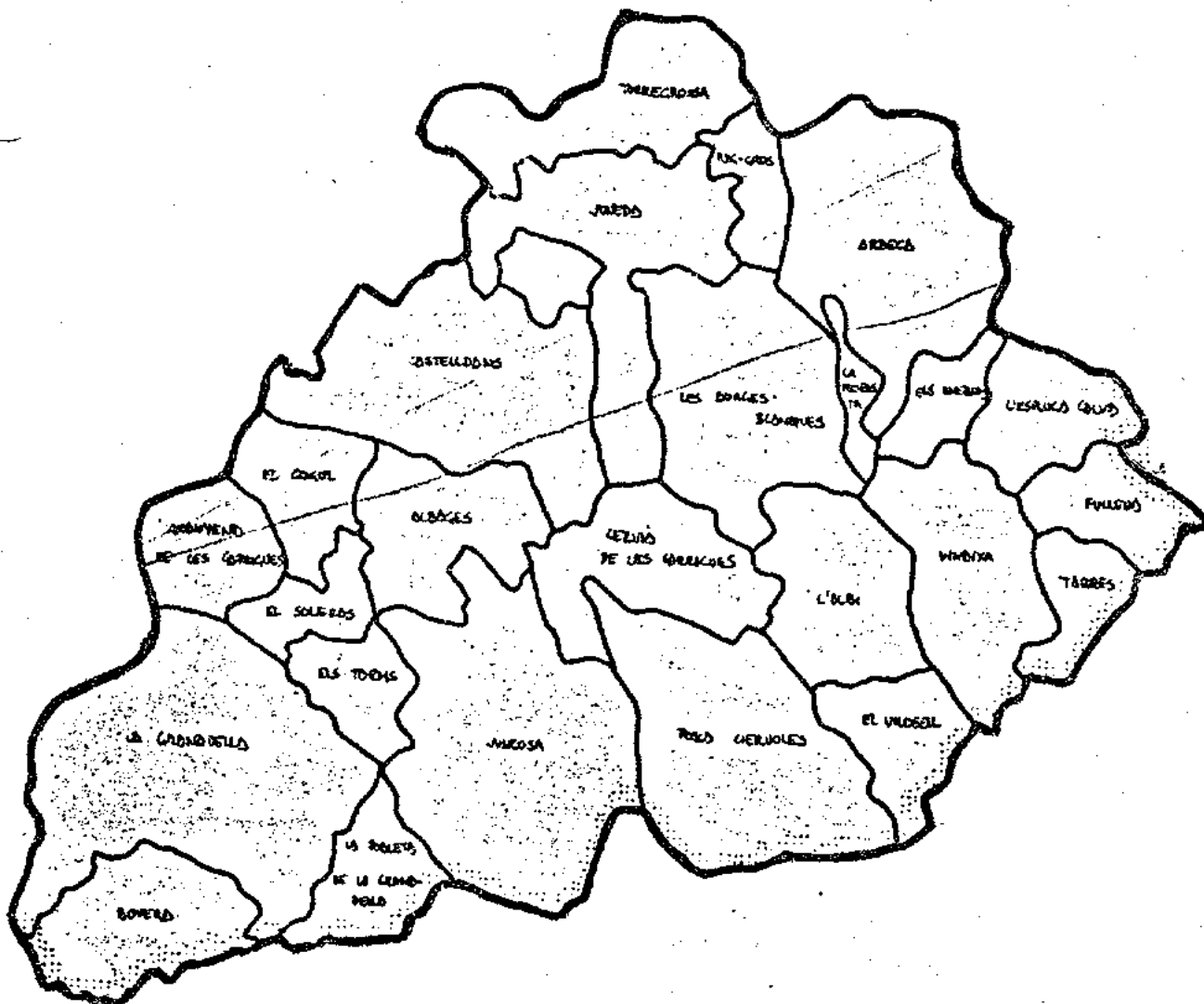
LES GARRIGUES

MAPA G-1

DIVISIÓ MUNICIPAL

MAPA G-2

Per tal de facilitar la comercialització de l'oli existeix a Les Garrigues una important xarxa de cooperatives oleícoles de productors que, en els darrers anys, han intentat diversificar la producció impulsant la plantació de vinya i la cria d'aviram i de porcs.

A més a més, a la part regada pel Canal d'Urgell destaquen els conreus de blat, alfals, fruiters i hortalisses.

En general, el tipus d'explotació és familiar, de tamany més aviat reduït per ésser de secà, amb un índex de parcel·lació més aviat baix, tenint relativa importància el conreu en règim de masoveria. (veure anexe)

La principal via de comunicació de la comarca és l'eix Tarragona-Les Borges-Lleida (carretera i ferrocarril) existint una xarxa insuficient de comunicacions intracomarcals. Sobre aquesta xarxa Les Borges és el centre comarcal, sobre tot de la part nord, mentre que la Granadella fa unes funcions de centre subcomarcal a la part sud.

A més a més cal remarcar que "centres" d'altres comarques són receptors d'activitats creada als municipis de les Garrigues. Així succeeix amb Lleida i els municipis de la part occidental de la comarca, Mollerusa i els de la part més septentrional, i l'Espluga de Francolí-Montblanc amb els municipis confrontant amb la Conca de Barberà.

3.1.3. La població

Amb 23.327 habitants l'any 1975 i 22.809 l'any 1981, la comarca de Les Garrigues ha experimentat una important pèrdua de població des de començaments dels anys 50: -17'7% entre 1950-75 (4), regressió que ha continuat aquest darrers anys: -2,2% entre 1975-81. (Veure Quadre - G - 1)

QUADRE - G - 1
POBLACIÓ MUNICIPAL I EVOLUCIÓ

	<u>nº habs.</u>	<u>Evol. 75-81 (%)</u>
Albagés	587	0,2
Albi	796	0,5
<u>Secció 1</u>		
<u> " 2</u>		
Arbeca	2.380	-0,6
Bobera	545	-7,-
<u>Secció 1 - 1</u>		
<u> " 1 - 2</u>		
<u> " 2 - 1</u>		
<u> " 2 - 2</u>		
Borges Blanques	5.174	2,9
Castelldans	1.047	0,3
Cervia	933	-9,2
Cogull	264	-7,-
Espluga Calba	471	-3,9
Floresta	193	-13,4
Fulleda	121	-1,6
Granadella	955	-7,1
Granyena de les Garr.	222	-14,9
<u>Secció 1</u>		
<u> " 2</u>		
Juneda	3.045	-2,1
Omellons	291	-5,8
Pobla de Cervoles	231	-18,7
Pobla de la Granadella	414	-18,2
Puig-gros	287	-7,1
Soleras	541	-5,7
Tarrés	109	0,9
Torms	234	0,9
<u>Secció 1</u>		
<u> " 2</u>		
Torregrosa	2.341	-1,5
Vilosell	231	-9,1
Vinaixa	751	0,8
Juncosa	<u>638</u>	<u>-1,1</u>
TOTAL GARRIGUES	22.809	-2,2

El principal moviment de població, el natural apart, ha estat l'emigració cap a l'exterior de la comarca tenint molt poca importància la movilitat interior i la recepció d'immigració. (veure quadre -G-2).

QUADRE - G - 2

POBLACIÓ NASCUTA FORA DE CATALUNYA (%)

	<u>% immigració</u>		<u>% immigració</u>
Albagés	2,-	Juncosa	5,7
L'Albi	0,-	Juneda	3,-
Arbeca	3,7	Els Omellons	0,-
Bovera	1,6	La Pobla de Cèrv.	0,-
Les Borges Blanques	13,-	Pobleta de la Gran.	2,8
Castelldans		Puig-gros	2,9
Cervià	0,4	El Soleras	4,1
El Cogul	1,8	Tarrés	3,3
L'Espluga Calba	2,1	Els Torms	0,-
La Floresta	0,-	Torregrossa	5,4
Fulleda	3,-	Vilosell	2,2
La Granadella	8,7	Vinaixa	5,4
Grany. de les Garr.	0,-		

ESTRUCTURA DE POBLACIÓ ELECTORAL

	Homes		Dones		TOTAL	
	Nº ab-solut	% total secció	Nº ab-solut	% total secció	Nº ab-solut	% total secció
<u>ats</u>						
17 a 20 anys	479	3,48	490	3,56	969	7,05
21 - 29	1306	9,50	1133	8,24	2439	17,74
30 - 39	878	6,39	870	6,33	1748	12,71
40 - 49	1208	8,79	1217	8,85	2425	17,64
50 - 59	1220	8,87	1237	9	2457	17,87
60 - 69	915	6,65	1044	7,59	1959	14,25
70 - 79	624	4,54	709	5,16	1333	9,71
80 i més	183	1,33	235	1,71	418	3,04
TOTAL	6813	49,56	6935	50,44	13748	100

Categoria socio-professional

Armer	2115	15,42	624	4,55	2739	19,97
Arleat	482	3,52	239	1,74	721	5,26
Arbre Mig	135	0,98	136	0,99	271	1,98
Arbre Superior	88	0,64	20	0,15	108	0,79
Arriet. de la) Ar. o Serv.)	567	4,14	145	1,06	712	5,19
Arres	2105	15,35	42	0,31	2147	15,66
Arge	42	0,31	80	0,58	122	0,89
Aritar - FOP.	26	0,19	-	-	26	0,19
Arudiant	389	2,84	362	2,64	751	5,48
Arilat	839	6,12	407	2,97	1246	9,09
Arnes de casa	-	-	4866	35,49	4866	35,49
TOTAL	6788	49,51	6921	50,48	13709	100

3.1.3.1. La població electoral.

La comarca de les Garrigues tenia una població electoral de 18.503 persones l'1-M-79 (6,9% de la circumscripció) i 18.045 el 28-0-82 (6,7% del total provincial), és a dir que ha experimentat una pèrdua del 2,5% en la seva població electoral.

L'estructura social del seu electorat presenta uns trets de ruralitat bastant emfasitzats: 1) és la comarca de la circumscripció amb més baix/alt percentatge d'electors "joves" (33,6%)/"grans" (30,5%), respectivament, com a conseqüència del procés d'emigració bastant fonamentalment en les electors joves; 2) es la comarca de la circumscripció amb major percentatge d'electors dedicats a l'activitat agrària. Nomes el relatiu equilibri en la composició per sexe (50,2% de dones i 49,8% d'homes) queda fora de la "típica" estructura rural amb majoria de població masculina.

Bona prova del que acabo de dir, és que el grup d'electors més nombrós és el que té 50-59 (19,8%), seguit del 40-49 (16,9%) i 60-69 (15,8%), mentre que a nivell de la circumscripció els 3 grups més importants són: 40-49 (17,9%), 21-29 (17,5%), 50-59 (17,2%) quedant els de 60-63 en 5é. lloc amb el 13,5%. (Veure quadre G-3)

A nivell de categoria sòcio-professional, els "pagesos" presenten el 24,7% de l'electorat i son la 2ª categoria en importància darrera, lògicament, de les "mestresses de casa" (6) i molt per sobre dels obrers (12,9%) que són la 3ª categoria més nombrosa.

La distribució municipal de la població electoral és la següent:

QUADRE - G - 4
POBLACIÓ ELECTORAL PER MUNICIPIS

	<u>1979</u>		<u>1982</u>		<u>Var. %</u>
	<u>nº</u>	<u>%</u>	<u>nº</u>	<u>%</u>	
Les Borges Blanques	3.869	20,91	3.952	21,90	1,02
Juneda	2.392	12,92	2.324	12,87	-2,90
Arbeca	1.900	10,26	1.855	10,27	-2,40
Torregrossa	1.895	10,24	1.889	10,46	-0,40
Castelldans	861	4,65	865	4,79	0,40
Cervià Garrigues	840	4,53	772	4,27	-8,10
La Granadella	831	4,49	785	4,35	-5,60
L'Albi	636	3,43	633	3,50	-0,50
Vinaixa	593	3,20	606	3,35	1,90
Juncosa	537	2,90	507	2,80	-5,60
Bovera	480	2,59	450	2,49	-6,30
L'Albagès	464	2,50	461	2,55	0,70
El Soleras	445	2,40	433	2,39	-2,70
Pobleta Grandella	390	2,10	347	1,92	-11,10
L'Espluga Calba	382	2,06	376	2,08	-1,60
Els Omellons	248	1,34	230	1,27	-7,30
Puig-gròs	241	1,30	216	1,19	-10,40
El Cogul	240	1,29	222	1,23	-7,5
Granyena Garrigues	238	1,28	190	1,05	-20,20
La Pobla Cérvoles	229	1,23	194	1,07	-15,30
Vilosell	223	1,20	196	1,08	-12,20
Els Torms	192	1,03	188	1,04	-2,10
La Floresta	182	0,98	164	0,90	-9,90
Pulleda	99	0,53	102	0,56	3,--
Tarrés	96	0,51	88	0,48	-8,40
		<u>100,--</u>		<u>100,--</u>	

Tal com es pot observar, la diferència entre la capital (21,9% dels electors comarcals) i els altres municipis més importants: Juneda (12,9), Arbeca (10,3) i Torregrossa (10,5) no és tan gran com a les demés comarques. Aquests 4 nuclis presenten el 55,5% de l'electorat comarcal trobant-se l'electorat restant molt dispers entre els

altres 21 municipis de la comarca.

Per altra banda, també s'observa en el Quadre G-1 que la pèrdua de població és un fenomen generalitzat a la pràctica totalitat dels municipis excepte a les Borges (i anecdòticament a algun altre municipi), semblant confirmar la continuació del procés de despoblament "rural" (és més intens, en general, als pobles petits) i de relativa concentració a la capital.

A nivell d'edat els municipis amb electorat més jove, és a dir, amb uns percentatges d'electors "joves"/"grans" respectivament superior/inferior a la mitjana comarcal són: Les Borges, Arbeca, Juneda, Juncosa i Puigros. En canvi aquell on el "pes" de l'electorat "gran" és més important són: La Floresta, El Vilosell, El Soleràs, Tarrés, Els Omellons, Granyena de les Garrigues i Cervià.

QUADRE - G - 5

POBLACIO ELECTORAL PER GRUPS D'EDAT I SEXE

	<u>JOVES</u>	<u>MITJANA</u>	<u>GRANS</u>	<u>DIF.</u>
	<u>17-39</u>	<u>40-59</u>	<u>60 i més</u>	<u>Hom-Don.</u>
L'Albagés	25,64	40,95	33,40	-1,3
Arbeca	36,21	35,95	27,83	-1,4
Bovera	32,92	37,92	29,17	5,8
Les Borges Blanques	38,76	36,65	24,58	-1,8
Castelldans	30,19	35,77	34,03	2,2
Cervià de les Garr.	24,52	38,21	37,26	0,-
L'Albi	30,03	38,04	31,92	4,7
Cogul	30,00	35,42	34,58	7,5
L'Espluga Calba	31,16	35,34	33,51	-1,-
La Floresta	18,12	38,46	43,40	3,3
Fulleda	23,23	36,36	30,30	3,-
Granadella	32,37	36,22	31,40	2,-
Granyena Garrigues	26,04	35,30	38,66	-2,6
Juncosa	36,12	33,70	30,17	-1,6
Juneda	36,17	33,44	30,39	-1,5
Els Omellons	31,45	29,03	39,51	8,8
Pobla de Cérvoles	29,26	32,31	28,42	0,4
Pobleta Granadella	32,04	36,92	31,02	-4,1
Puig-gros	34,02	36,93	29,04	-2,9
El Soleras	32,14	28,08	39,78	-7,4
Tarrés	23,96	36,46	39,59	0,-
Els Torms	26,03	43,23	30,72	11,4
Torregrossa	33,40	37,78	28,81	-0,2
El Vilosell	27,35	31,39	41,25	3,2
Vinaixa	<u>31,69</u>	<u>33,39</u>	<u>34,90</u>	<u>2,6</u>
Total Comarcal	33,60	35,90	30,60	-0,4

Cal observar, a més a més, que la composició per sexe és bastant diversa entre els municipis i que l'equilibri que mostren les mitjanes d'Homes i de Dones a nivell

comarcal només és realment representativa d'un reduït nombre de municipis. En general es pot dir que l'electorat femení és majoritari als municipis més poblats i als més "joves" mentre que el masculí té tendència a ser-ho als municipis més "grans" i més agraris.

Finalment, a nivell de categoria socio-professional, només a Les Borges els Obrers i Empleats de la indústria o els serveis (hi ha molt pocs "peons agraris") son l'electorat dominant, éssent "marginals" als pagesos. Juneda presenta una estructura "mixta", equilibrada entre ambdós grup d'electors, dominant clarament a la resta de municipis l'electorat pagès malgrat que en alguns d'ells (sobre tot L'Espluga Calva, Vinaixa, Albi i Arbeca) la proporció d'Obrers i Empleats tingui alguna rellevància. En aquest sentit, doncs, és una comarca molt homogènia amb només 2 excepcions, malgrat que molt importants: Les Borges i Juneda.

QUADRE - G - 6

POBLACIO ELECTORAL: principals categories sòcio-professionals (%)

<u>Municipi</u>	<u>Obr.+Empl.</u>	<u>Pagesos</u>	<u>Difer.</u>
Les Borges Blanques	31,5	7,21	24,3
Juneda	21,1	20,32	0,8
L'Espluga Calba	15,5	28,27	-12,7
Vinaixa	15,4	30,34	-14,9
L'Albi	14,4	31,54	-17,1
Arbeca	13,5	28,61	-15,1
Puig-gros	11,6	28,60	17,-
Torregrossa	11,2	28,20	-17,-
Castelldans	11,-	32,80	-21,8
Tarrés	10,4	28,10	-17,7
Albagés	9,7	27,80	-18,1
El Cogul	9,7	41,40	-31,4
Granadella	9,6	30,50	-20,9
La Floresta	9,3	32,40	-23,1
Cervià	8,6	29,50	-20,9
Vilosell	8,4	26,10	-17,7
Els Omellons	6,8	32,70	-25,9
Bovera	6,8	33,90	-27,1
Juncosa	6,1	30,60	-24,5
Fulleda	6,1	34,60	-28,5
El Soleras	5,8	29,20	-23,4
Pobla Granadella	4,8	40,70	-35,9
Pobla Cérvoles	3,5	43,30	-39,8
Granyena	2,9	38,20	-35,3
Els Torms	2,6	45,5	-42,9
TOTAL COMARCAL	16,2	24,70	-8,5

3.2. LA PARTICIPACIÓ/ABSTENCIÓ

3.2.1. Aspectes Generals

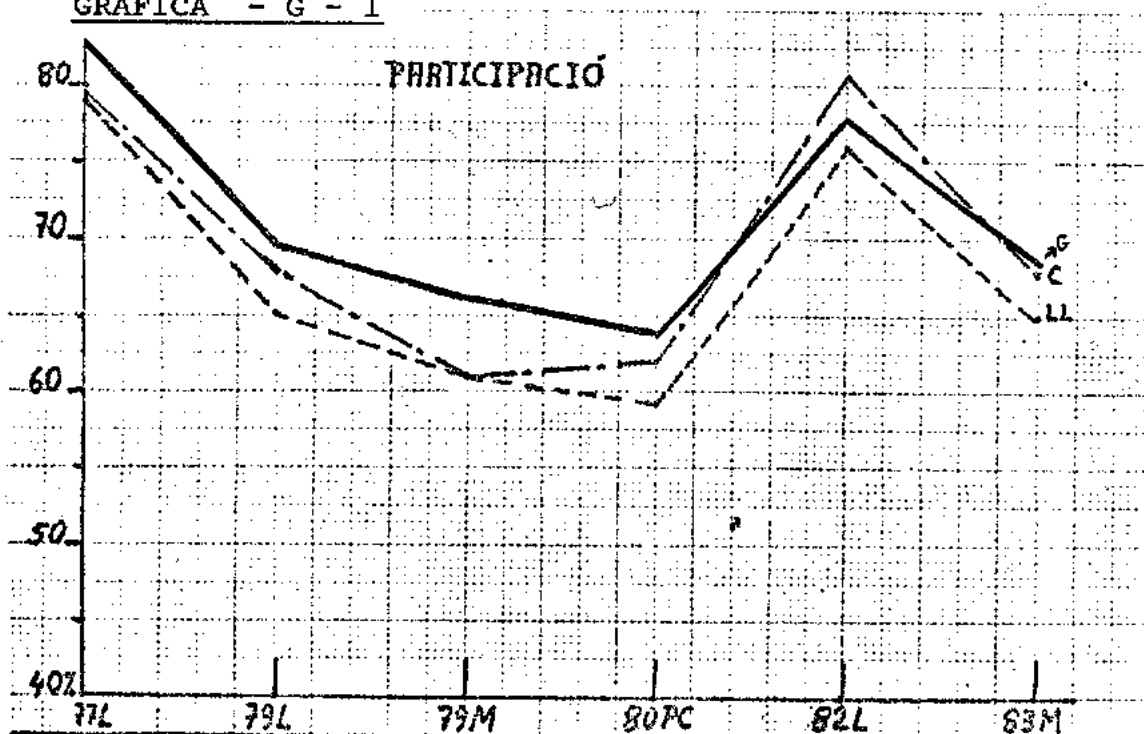
A partir de 1977, relliga amb la seva tradició històrica tornant a situar-se com a la comarca més regularment participativa de la circumscripció i entre les més participatives de Catalunya.

QUADRE - G - 7

LES GARRIGUES: EVOLUCIÓ COMPARADA DE LA PARTICIPACIÓ (%)

	<u>Garrigues</u>	<u>Circums.</u>	<u>Catal.</u>
Legislatives Estatals 77	82,6	78,8	79,4
Referèndum Constitució 78	67,5	66,9	68,8
Legislatives Estatals 79	69,4	65,4	68,4
Municipals 79	66,3	60,7	60,9
Referèndum Estatut 79	65,4	58,2	60,4
Legislatives Autònòmiques 80	64,1	59,4	62,2
Legislatives Estatals 82	77,7	75,8	80,2
Municipals 83	68,3	65,2	67,8

GRÀFICA - G - 1

Tal com es pot observar en el quadre G-7 i en la Gràfica G-1 el nivell de participació comarcal se situa gairebé sempre per sobre dels corresponents a Catalunya i a la circumscripció, mostrant ritmes d'evolució pràcticament paralels i éssent lleugerament més regular l'evolució de la mitjana comarcal. Evolució que presenta unes característiques diferencials, sobre tot en relació a la mitjana catalana, molt semblants a les d'altres comarques de la circumscripció, malgrat que més amortides: 1) Descens més suau del nivell de participació a les municipals (79-83) en relació a les Legislatives immediatament anteriors; 2) L'increment de la participació a les 82-L en relació a les 79-L o a les autonòmiques del 80 no es tant fort.

La 1ª característica, s'insereix plenament en el marc de un fet "tradicional" en la sociologia electoral comparada, indicant que a les eleccions locals els municipis petits i mitjans tendeixen a mostrar una propensió a la participació més elevada que les grans ciutats (7). Pel que fa a la 2ª característica, sembla inscriure's en el contexte d'una major sensibilitat de les zones urbanes a les variacions del marc conjuntural (8). Sembla indicatiu el fet que tan a les Legislatives com a les Municipals els nivells de participació fluctuen més en l'àmbit català i provincial que en el comarcal.

Per acabar aquests aspectes generals, cal fer 3 observacions més de caire complementari, malgrat la nostra curta història electoral:

1) Els nivells de participació, als 3 àmbits territorials comparats, fluctuen més a les eleccions Legislatives que a les Municipals, indicant així que l'àmbit municipal és més "impermeable" a la influència dels factors conjunturals generals. (9)

2) No per evident cal deixar de remarcar que, tal com s'observa de manera "condensada" en el quadre G-8, als 3 àmbits territorials el promig de participació a les Legislatives és més alt que a les municipals; fet que sembla inscriure's en el marc general d'una percepció d'aquestes darreres com a eleccions de "2a Categoria" sobre tot a països com el nostre de tradicional organització centralista. (10)

QUADRE - G - 8

Mitjanes globals de participació %

	<u>Garrigues</u>	<u>Circums.</u>	<u>Catalunya</u>
Municipals	67,3	63,-	64,4
Legislatives estatals	76,6	73,3	76,0
" " autonòm.	64,1	59,4	62,2

3) Finalment, malgrat només disposar d'un exemple, cal constatar que el percentatge de participació a les autonòmiques, tan a nivell de la comarca com de la circumscripció, és el més baix de les eleccions realitzades fins ara, mentre que a nivell de Catalunya només supera lleugerament al de les 79-M éssent clarament inferior, però, al de les legislatives d'aquest mateix any. Això sembla indicar, també a les Garrigues, una manca de comprensió de l'elecció -en el sentit apuntat en el capítol monogràfic corresponent- que és prou significativa en una comarca amb tradició participativa i "catalanista", i amb un percentatge d'immigració molt baix.

La visió conjunta de tots els comportaments comarcals permetrà una visió més completa i una anàlisi més aprofundida de totes aquestes qüestions a les conclusions del treball.

3.2.2.- Distribució territorial

Lògicament a l'interior de les Garrigues no tots els municipis tenen el mateix o semblant nivell de participació/abstenció ni a tots evoluciona de la mateixa manera.

a) Tal com es pot deduir del quadre G-9 la distribució territorial de la participació/abstenció és relativament irregular, amb diferències sensibles entre els municipis més participatius i els més abstencionistes, però malgrat tot és la variable electoral amb una distribució més homogènia. El comportament participatiu/abstencionista sembla tenir, doncs, una "dimensió" més genèrica que la inclinació del vot cap una o altra opció.

QUADRE - G - 9

Distribució territorial del comportament

(coeficients de variació)

	<u>Abstenció</u>	<u>Opció més homogènia a cada elecció (% cens)</u>
Legislatives 77	0,37	0,41 (PDC)
Legislatives 79	0,24	0,38 (UCD)
Municipals 79	0,46	-
Autonòmiques 80	0,26	0,44 (UCD)
Legislatives 82	0,34	0,39 (CIU i PSC)
Municipals 83	0,56	-

S'observa igualment que les eleccions municipals són les que "produeixen" un comportament territorial més irregular, conseqüència lògica de fer més èmfasi en l'especificitat local.

Per altra banda, tal com es pot deduir de la

QUADRE - G - 10

NIVELL DE PARTICIPACIÓ PER MUNICIPIS (%)

	<u>77 L</u>	<u>79 L</u>	<u>79 M</u>	<u>80 PC</u>	<u>82 L</u>	<u>83 M</u>
Albagés	82,9	74,3	80,3	75,3	80,0	80,8
Albi	88,9	79,7	91,-	76,-	82,8	88,8
Arbeca	82,7	78,1	58,6	65,9	78,2	79,1
Bovera	88,6	66,1	64,5	56,6	66,9	62,-
Borges Blanques	82,6	69,6	63,8	62,3	78,8	65,1
Castelldans	83,7	69,1	68,7	66,1	77,1	67,1
Cervia	79,9	64,1	69,6	60,3	71,4	46,1
Cogull	82,-	64,2	42,2	62,5	72,5	37,9
Espluga Calba	70,4	50,7	44,2	50,5	67,5	-
La Floresta	80,-	65,9	70,3	73,9	81,1	88,-
Fulleda	81,7	58,6	80,8	59,9	80,4	61,6
La Granadella	83,6	69,1	71,9	63,2	78,1	73,2
Granyena de les Garrigues	77,9	62,2	53,7	58,2	76,8	58,7
Juncosa	80,7	65,2	63,1	59,8	70,-	66,9
Juneda	83,8	68,5	70,9	62,7	80,1	70,5
Pobla de Cérvoles	76,3	62,4	79,4	60,2	76,8	87,6
La Pobleta de la Granadella	58,4	43,1	15,6	31,7	49,6	64,5
Puig-gròs	87,3	67,6	58,-	69,8	85,2	90,7
El Soleràs	83,1	63,8	37,9	66,1	69,7	-
Tarrés	80,2	70,8	58,3	64,2	79,5	60,-
Els Torms	88,8	68,2	69,8	69,7	73,4	-
Torregrossa	82,3	76,2	75,1	70,2	84,7	82,5
Vilosell	87,9	75,8	69,1	73,7	87,7	86,5
Vinaixa	85,7	72,8	84,1	77,1	83,8	93,1
Omellons	2	58,9	71,1	50,6	61,7	30,7
GARRIGUES	82,6	69,4	66,3	64,1	77,7	68,3

matriu de correlacions, a les eleccions legislatives el comportament participatiu/abstencionista mostra una estructura municipal estable, sobre tot a partir de 1979, poc modificada pels canvis conjunturals. En aquest sentit, veïem que la correlació més "baixa" entre aquestes (0,67) és la que s'estableix entre les eleccions més separades en el temps (1977-82) indicant que tot i haver-se produït algunes modificacions d'elecció en elecció es manté estable una estructura bàsica.

QUADRE - G - 11

Estabilitat de l'estructura municipal
(Coeficients de correlació)

	77 L				
79 L	0,70	79 L			
79 M	0,47	0,37	79 M		
80 PC	0,75	0,83	0,42	80 PC	
82 L	0,67	0,76	0,59	0,84	82 L
83 M	0,34	0,52	0,59	0,73	0,72

Altra cosa són les eleccions municipals, especialment les de 1979, que presenten correlacions baixes tan amb les legislatives com entre elles indicant així que aquestes eleccions produeixen unes pautes de comportament diferenciades. Les eleccions de 1983 presenten, però, una estructura bastant semblant a les legislatives autonòmiques de 1980 i a les estatals de 1983.

Analitzant l'evolució de la participació/abstenció a les eleccions legislatives s'observa que l'increment de l'abstenció als diferents municipis entre les 77-L i les 79-L és relativament homogeni, oscil·lant entre 12-22% a 19 dels 25 municipis comarcals (14). En general

els municipis més participatius a les primeres eleccions presenten uns increments de l'abstenció superiors a la mitjana (Fulleda, Bobera, Els Torms, Puig-gros, ...), malgrat que els més abstencionistes l'any 77 són els que presenten augments de l'abstenció més suaus, i no observant-se cap relació amb l'increment del cens. En conjunt aquestes variacions produeixen canvis en l'estructura municipal com es dedueix d'un coeficient de correlació no gaire alt (0,69) malgrat que significativament positiu. Canvis deguts fonamentalment als efectes sobre el comportament participatiu/abstencionista de les variacions en l'oferta política com semblen indicar-ho els augments de l'abstenció superior a la mitjana als municipis amb millor implantació d'UCD-CC (Soleràs, Bobera, l'Espluga Calva, els Torms, Fulleda,...). En canvi, als municipis amb bon nivell de participació l'any 77 que ara incrementen només lleugerament el seu percentatge d'abstenció (Albi, Vinaixa, Albages, Torregrossa) o àdhuc el redueixen (Arbeca), s'hi observa un fort increment de vot socialista semblant indicar que la presentació com a cap de la llista socialista del "diputat local" J. Pau estimula la participació (i en un sentit determinat).

Entre el 79 i el 80 les variacions son bastant homogènies i no gaire importants quantitativament, tal com reflexa la variació de la mitjana. En general, l'abstenció tendeix a augmentar més a on meys havia augmentat l'any 79 (Arbeca -ara no es presentava J. Pau-, Les Borges Blanques, Tarrés, Torregrossa,...), i excepte a l'Albagés, Albi, i Vinaixa que defineixen ja un comportament molt estable, mentre que fins i tot presenten lleugers increments de la participació aquells a va augmentar més l'abstenció l'any 79 (Fulleda, Els Torms, Puig-gros, Soleras, l'Espluga Calva,...). Aquests moviments, que no mostren relació amb cap variable sòcio-econòmica o política, pro-

dueixen una lleugera millora en l'homogeneïtat de la distribució, alhora que "atancen" l'estructura de 1980 a la de 1977 (correlació = 0,75) tot mantenint un alt nivell de similitud amb la de 1979 (correlació = 0,83).

Entre el 80 i el 82 es produeix, paral·lelament al marc general, un fort increment de la participació. Increment que, als municipis garriguencs, és generalitzat i bastant homogeni (15). amb tendència a ésser més fort als municipis més abstencionistes l'any 80 (Fulleda, Gran-ya, La Pobleta de Granadella, L'Espluga Calba,...) i més suau als municipis més tradicionalment participatius (Albi, Albagés, Vinaixa, Els Torms,...), mantenint-se una estructura molt semblant a la d'aquelles eleccions (Correlació = 0,84).

3.2.2.1.- Tipologia municipal de la Participació/Abstenció

A partir de l'estabilitat observada, indicadora d'un alt nivell de consolidació de l'estructura territorial, podem definir la següent tipologia municipal de la participació/abstenció (16):

- Els municipis més participatius són: Albi, Vilosell, Vinaixa, L'Albagés, Puig-gròs i Torregrossa.

- Regularment participatius, però amb percentatges més propers a la mitjana: Castellldans, Juneda, Les Borges Blanques, Tarrés, Arbeca i la Granadella, presentant també un promig global lleugerament superior a la mitjana però amb una evolució més irregular: Els Torms i La Floresta.

- Regularment abstencionistes però amb percentatges propers a la mitjana: Cervià, Juncosa, El Cogull i la Pobla de Cèrvoles, Bobera i El Soleras.

MAPA G- 3PARTICIPACIÓ - ABSTENCIÓ (1977-82)

- Municipis abstencionistes
- Municipis "variables"
- Municipis participatius.

- Els municipis més fortament abstencionistes són: La Pobleta de la Granadella, L'Espluga Calba, Granyena i els Omellons (Fulleda es inclassificable a causa de les seves fortes oscil.lacions).

Aquesta tipologia, representada al mapa G-3, indica que, en general el nivell de participació és més elevat als municipis de la part més septentrional, (regada pel canal d'Urgell, a on hi ha els municipis més importants) i en aquells municipis de la part més alta situats al voltant de l'eix Lleida-Tarragona.

El comportament abstencionista, en canvi, se centra fonamentalment als municipis perifèrics de la "part alta" més allunyats de l'eix central de comunicacions, així com a la "bossa" propera al Segrià formada per Granyena, El Cogull i el Soleràs.

3.2.2.2.- Les eleccions municipals

Com hem vist, la participació/abstenció a les eleccions municipals presenta unes característiques "diferencials" que demanen un estudi especial: 1) Perquè la distribució territorial del comportament es molt més irregular que a les altres eleccions legislatives; 2) per què aquesta distribució amb una estructura molt estable a les eleccions legislatives, presenta canvis importants a les municipals (Especialment a les del 79).

L'especificitat de les eleccions municipals es fa ben palesa en la seva incidència sobre el comportament participatiu/abstencionista, produint-se variacions molt diversificades en el nivell de participació tal com es pot observar en el quadre G-10:

QUADRE - G - 12
VARIACIONS EN EL NIVELL D'ABSTENCIÓ

	<u>79M - 79 L</u>		<u>83M - 82L</u>	<u>83M-79M</u>
Pobleta de la Granadella	27,5-CU	El Cogull	34,6-CU	4,-
El Soleràs	25,9-CU	Omellons	31,-CU	40,4
El Cogull	23,-	Cervia	25,3-CU	23,5
Arbeca	19,5-CU	Granyena	18,1-CU	-5,
Tarrés	12,5-CU	Fulleda	17,8-CU	18,2
Puig-gròs	9,6-CU	Tarrés	15,5-CU	-7,7
Granyena	8,5	Borges Blanq.	13,7	-1,3
Vilosell	6,7-CU	Castelldans	10,	1,6
Espluga Calba	6,6-CU	Juneda	9,5	0,4
Borges Blanqu.	5,8	Granadella	4,9	-1,3
Juncosa	2,1	Bobera	4,8	2,5
Bobera	1,6	Torregrossa	2,2	-7,4
Torregrossa	1,1	Juncosa	2,1	-3,8
Castelldans	0,4	Vilosell	1,3	-17,5
Els Torms	-1,6-CU	Albagès	-0,8	- 0,5
Juneda	-2,3	Arbeca	-0,9	-20,5
Granadella	-2,8	Puig-gròs	-6,	-32,7
Cervià	-5,5	Albi	-6,	2,2
La Floresta	-4,4-CU	La Floresta	-6,9	-17,7
Albagès	-6,	Vinaixa	-9,3	-9,
Albi	-11,3	Pobleta Cérvols	-10,8	-8,2
Vinaixa	-11,3	Pobleta Granadella	-15,	-49
Omellons	-12,2	Espluga Calba		
Pobla de Cérv.	-17,	El Soleràs		
Fulleda	-22,2-CU	Els Torms		

(CU - CANDIDATURA ÚNICA)

Com a la resta de comarques, l'element clau per a explicar aquestes variacions és l'existència o no de la competència electoral a l'elecció local.

Amb poques excepcions (17), els municipis a on es presentava una candidatura única mostren un fort increment de l'abstenció (18), mentre que l'existència de competència electoral va lligada al manteniment o millora del nivell de participació. Augment que és especialment important a municipis amb un alt nivell d'abstenció a les legislatives anteriors (Fulleda, La Pobla de Cèrvoles i els Omellons, l'any 79; la Pobleta de la Granadella i la Pobla de Cèrvoles, l'any 83) i a altres amb un nivell de participació "tradicionalment" alt que la competència electoral local encara estimula més (Albi i Vinaixa en el 79 i 83; Puig-gròs i la Floresta, l'any 83).

A la resta de municipis l'estabilitat (en relació a les legislatives anteriors) es la tònica dominant. L'excepció més rellevant és les Borges a on s'incrementa sensiblement el nivell d'abstenció, al 79 i al 83, com a conseqüència, segurament, de la gran quantitat de candidatures que es presentaven (7 l'any 79 i 6 l'any 83).

Per altra banda, com es dedueix de la matriu de correlacions, no es pot parlar d'una estructura de comportament participatiu/abstencionista pròpia de les eleccions municipals.

Les diferències entre les estructures de les eleccions municipals són degudes, fonamentalment, a que varien els municipis a on es presenta candidatura única produint-se capgiraments substancials en l'estructura de la distribució territorial del comportament. La importància d'aquest factor es referma més si comparem en un mateix municipi -però només en aquells a on s'ha donat

ambdues situacions- la diferent incidència que té sobre el nivell de participació el fet d'existir o no competència electoral; sense excloure, lògicament, algunes excepcions (per ex.: Fullea) degudes a les situacions específiques i conjunturals. A més a més també es pot observar en el quadre G-12 l'estabilitat, en general, del nivell de participació a les 2 eleccions locals d'aquells municipis en els quals es manté la situació de "competència/no competència". En definitiva, també a les Garrigues es pot dir -especialment pel que fa a les 79-L a les quals el volum de població afectat per les candidatures úniques era més important- que a les eleccions municipals la mitjana comarcal de participació és un reflexe subvalorat de l'interès polític que en realitat desvetlla aquest tipus d'elecció.

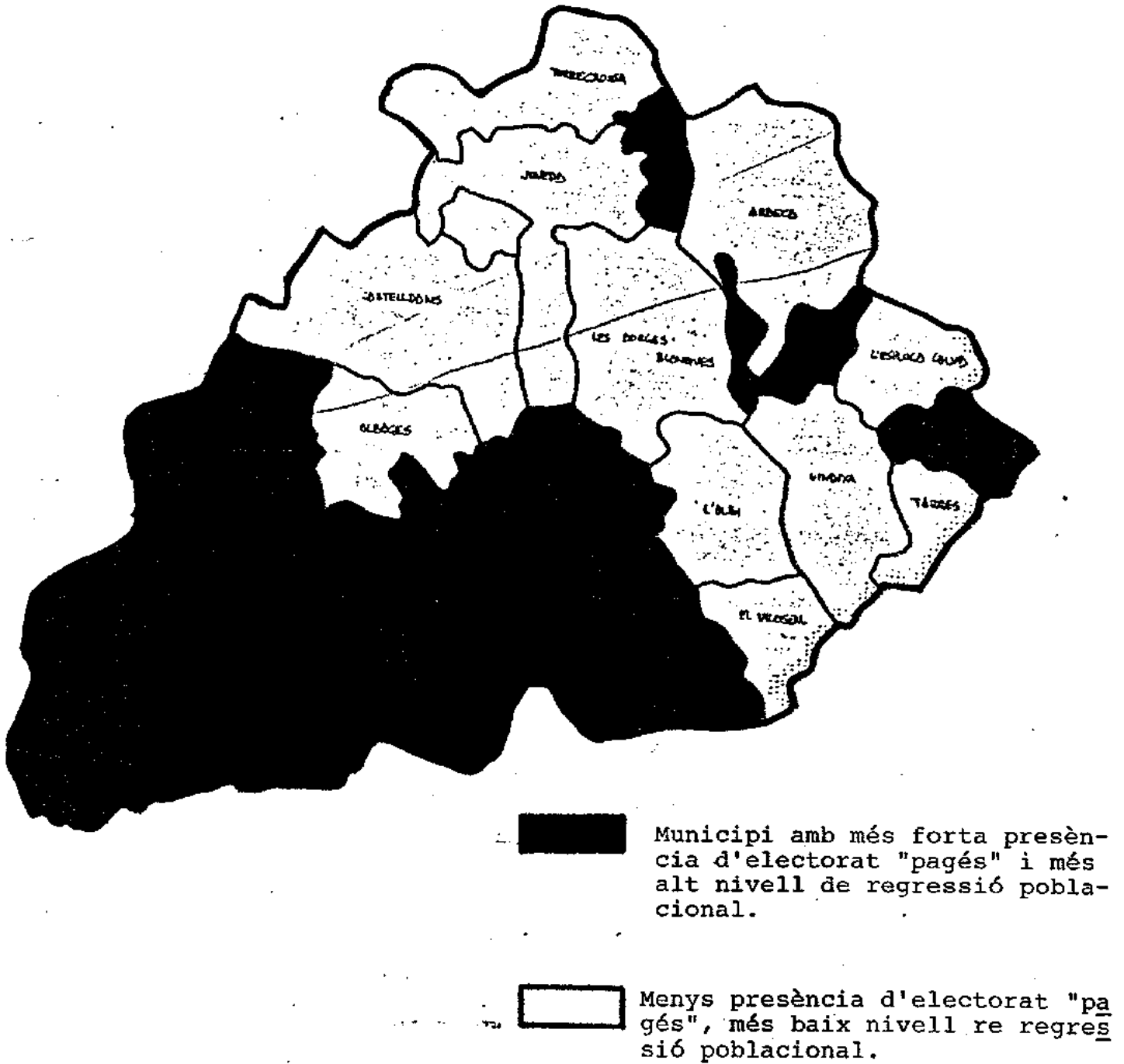
3.2.3.- Factors de la participació/abstenció.-

L'estudi que hem realitzat fins ara ens permet situar l'alt nivell de participació a les Garrigues com un fenomen de dimensió comarcal -malgrat que les diferències al seu si- sobre una estructura de comportament municipal consolidada i que evoluciona molt homogeniament (excepte a les eleccions municipals) en funció de factors conjunturals.

Existeixen, doncs, factors de tipus "estructural" que incideixen decisivament sobre el seu nivell de participació i determinen l'estabilitat de les diferències inter-municipals.

En comparació a altres comarques de la circumscripció, no existeix a les Garrigues el fenomen de la dispersió poblacional a l'interior d'un mateix municipi i que afavoreix clarament el comportament abstencionista (20). Qüestió que no és aliena tampoc a la tradició participativa de la comarca, que manté un alt percentatge

MAPA - G - 4

RURALITAT I REGRESSIÓ

d'electors d'edats "mitjana" i "gran".

Per altra banda la seva proximitat al "centre provincial" -Lleida Ciutat- i el bon nivell de comunicació que gaudeixen els municipis de la part Nord i els altres més propers a l'eix Lleida-Tarragona, és un tercer factor que contribueix a determinar el nivell diferencial de la participació que s'observa a les Garrigües en relació a altres comarques rurals.

Aquest darrer factor ens introdueix, al mateix temps, a les diferències de comportament que existeixen a l'interior de la comarca, tal com ja ho he senyalat en comentar la tipologia municipal de la participació/abstenció. A més a més, si dividim els municipis entre els de tendència abstencionista i els de tendència participativa, resulta una geografia practicamente idèntica a la determinada pel caràcter més o menys marcadament "pages" de l'electorat (21) i els més alts nivell de regressió poblacional (22), tal com es pot veure comparant els mapes G-3 i G-4. En conjunt, doncs, s'ens dibuixa un factor, que podriem anomenar de "ruralitat aguda", que al meu entendre és el determinant principal de la "sòlida" estructura municipal de la participació/abstenció.

De manera complementària, s'observa la incidència -amb caràcter conjuntural i localitzat- d'uns altres factors que contribueixen a determinar el comportament diferencial d'un municipi (o bé un grup d'ells) a una elecció determinada.

Tal com es pot deduir del que hem vist en el capítol anterior, el paral·lelisme que s'observa en els ritmes d'evolució de les mitjanes comarcal, provincial i catalana, a les eleccions legislatives, i la gran homo-

geneïtat de les variacions municipals a les mateixes eleccions, indiquen la pràctica inexistència de factors conjunturals d'àmbit específicament comarcal o municipal que condicionin de manera rellevant l'evolució del comportament participatiu/abstencionista. En tot cas, i en el marc de factors d'àmbit més general, s'observa una tendència a ésser lleugerament més fort l'increment de l'abstenció-79 als municipis on havia obtingut millors resultats UCDC; un creixement més fort de l'abstenció-80 als municipis a on CIU recupera menys les pèrdues del PSC -Arbeca (23)-, de la UCD -Bovera- o d'ambdues -La Pobleta de Granadella i la Granadella-; i una lleugera tendència a augmentar més la participació-82 a aquells municipis a on la tendència "Esquerra" (24) experimenta avenços més importants en la seva implantació real.

En canvi si que s'observen, de manera nítida, variacions diferencials en els nivells municipals de la participació/abstenció a les eleccions locals. Diferència que cal atribuir a l'especificitat de les característiques polítiques de l'elecció a cada àmbit municipal, especialment l'existència o no de la competència electoral i, en el seu cas, la forma que adopti aquesta (com l'esmentat cas de Les Borges).

Finalment, com a tota zona d'emigració, és molt possible que a bastants municipis de les Garrigues existeixi un petit percentatge d'abstenció "fictícia" com a conseqüència de la presència als censos municipals de persones que ja no hi resideixen, la majoria de les quals difícilment es desplacen per anar a votar -sobre tot si el desplaçament és llarg- ni tampoc utilitzen el vot per correu per la seva compleixitat. De tota manera, la "pista" que a altres comarques ens servia per detectar "a grosso modo" la major o menor incidència que podia

tenir aquest fet -la presència en el cens de petits municipis rurals, d'un nombre d'Obrers i Empleats que no se sap quina feina hi poden fer- és poc fiable en el cas de les Garrigues degut a que la proximitat del "centre", possibilita l'existència de moltes persones que treballen a Lleida però resideixen al poble o s'hi poden desplaçar fàcilment. Deixem, doncs, l'interrogant sobre aquesta qüestió.

ANNEX - 1
LES GARRIGUES

	<u>A</u>	<u>B</u>	<u>C</u>	<u>D</u>	<u>E</u>
Albagés	3,75	99	0	1	0
L'albi	6,01	84	2	14	0
Arbeca	5,61	82	2	16	0
Les Borges Blanques	3,71	83	1	13	3
Bovera	6,82	99	0	1	0
Castelldans	6,56	86	4	10	0
Cervià	3,90	95	0	5	0
El Cogull	5,81	70	17	13	0
L'Espluga Calba	7,32	87	2	11	0
La Floresta	3,93	100	0	0	0
Fullella	6,74	84	5	11	0
La Granadella	4,31	83	1	15	1
Granyena	6,16	90	1	9	0
Juncosa	4,87	93	0	7	0
Juneda	3,86	76	2	21	1
Els Omellons	4,79	100	0	0	0
Pobla de Cérvoles	3,95	99	0	1	0
Pobleta de Granadella	6,02	87	1	12	0
Puig-gròs	3,91	85	0	15	0
El Soleràs	6,92	88	0	12	0
Tarrés	3,58	97	2	1	0
Torms	4,77	80	8	12	0
Torregrossa	4,80	84	2	14	0
El Vilosell	7,66	68	14	18	0
Vinaixa	4,53	85	0	15	0

- A - Index de parcel.lació (%) - IP
B - Conreu en propietat (%) - IPC
C - Conreu en arrendament (%) - ICA
D - Conreu en masoveria (%) - ICM
E - Conreu en propietat col.lectiva (%) - IPM

Font: Elaboració pròpia sobre dades del Cens Agrari 1972

3.3. LA INCLINACIÓ DEL VOT

3.3.1.- Aspectes generals.

La fesomia política de les Garrigues ha anat canviant al llarg de les successives eleccions, tal com es pot observar en el quadre G-13.

Amb una àmplia hegemonia inicial del PDC (26) l'any 77, la posterior reestructuració de les aliances i la bipolarització estatal de les legislatives de 1979 es reflexen a la comarca convertint-se el PSC en l'opció guanyadora amb molt poc avantatge sobre la UCD. A les autonòmiques de 1980, les opcions "d'àmbit exclusivament català" semblen beneficiar-se del marc autonòmic de l'elecció i experimenten un fort avenç situant-se ara CIU com a opció majoritària lleugerament per sobre d'UCD i el PSC, quedant l'ERC immediatament darrera d'aquests. Finalment, els canvis en l'oferta electoral que precedeixen a les eleccions de 1982 i el marc conjuntural que les envolta determinen el fort avenç general socialista, tor-nant a situar-se el PSC com a partit majoritari a les Garrigues, seguit no massa lluny per CIU -que malgrat el caràcter estatal de l'elecció experimenta un cert avenç-, quedant molt més enrera la resta d'opcions.

Presenta una estructura, doncs, molt semblant a la provincial -excepte en el 77 degut a l'alt percentatge del PDC a la comarca- i una evolució també molt paral-lela.

En relació al cunjunt de Catalunya les diferències són més grans, éssent les fonamentals, a més de la molt superior implantació del PDC i la inferior del PSC

QUADRE - G - 13

RESULTATS ELECCIONS LEGISLATIVES ESTATALS (77,79,82) I
AUTONÒMIQUES (80) (% V.)

<u>1977 (27)</u>		<u>1979 (28)</u>		<u>1980 (28)</u>		<u>1982 (28)</u>	
AP	4,9	CD	2,	-	-	AP-PDP	13,7
UCD	17,6		26,1	21,1			4,8
PDC	39,8	CiU	13,5	24,4			27,5
EC	6,3	ERC	8,3	15,-			8,6
PSC	8,1		31,0	20,1			35,6
PSUC	11,8		10,4	11,9			2,8
RSL	0,5		-	-			-
UCDCC	7,6		-	-			-
UTL	0,4	ORT	0,2	-			-
		UN	3,	FN	0,9		0,3
		EL	0,4		-		-
		MCC-OEC	0,3		-		-
		OCE-BR	0,2		-		-
		PTC	0,3	UPS	0,3	FCC	0,1
		LRC	0,3		-		-
		PC	0,9		-		-
		IR	0,6		-	PCE(M-L)	0,1
		BEAN	1,5		0,5		-
		ULE	0,1		-		-
				PSA	0,3		-
				UL	0,4		-
				NE	4,7		1,6
				FE-JONS	0,2		-
						PCC	0,9
						PST	0,3
						UCE	0,1
						LC	-
						CDS	2,5

a la comarca en el 77, els millors resultats que sempre hi obtenen UCD i ERC i, com és "Norma" a totes les comarques de la circumscripció, els més baixos del PSUC. A nivell evolutiu els paral·lelismes són més grans però cal remarcar, com a especificitat comarcal, el fort descens del PDC/CIU i l'increment del PSC entre el 77-79, el millor manteniment d'UCD entre 79-80, i l'increment de CIU l'any 82 que contrasta amb el descens a nivell de Catalunya.

L'anàlisi per tendències ens permet completar aquesta visió amb una imatge més globalitzada (malgrat que menys matisada).

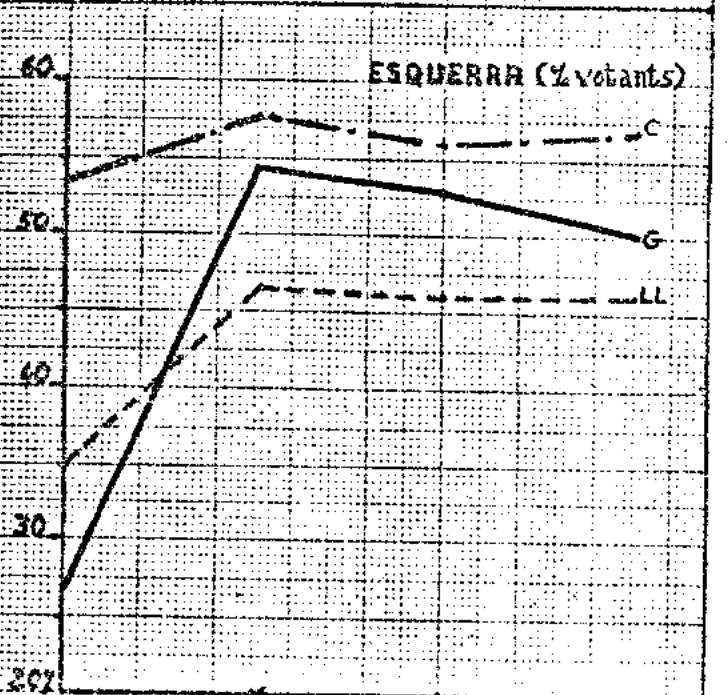
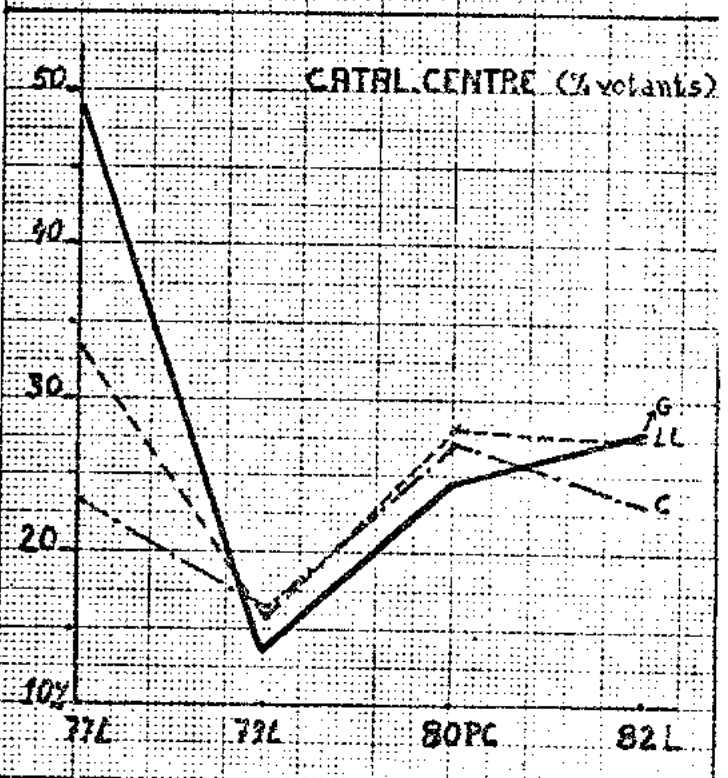
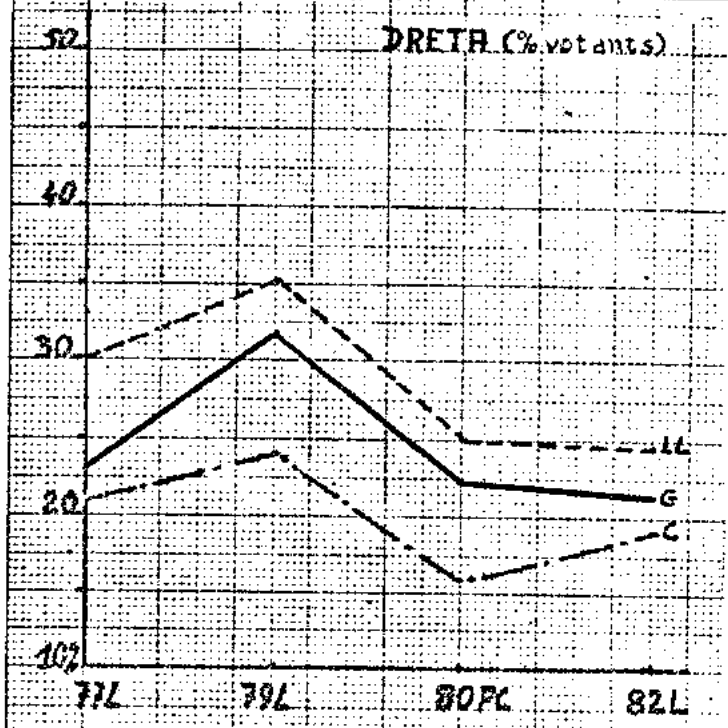
QUADRE - G - 14

RESULTATS PER TENDÈNCIES

	<u>(% votants)</u>			<u>(% cens)</u>		
	<u>Garrigues</u>	<u>circums</u>	<u>Catal</u>	<u>Garrig.Circum</u>	<u>Catal</u>	
Dreta	23,2	30,-	21,-	19,1	23,6	16,7
77 Catal.Centre	48,8	34,4	23,3	40,4	26,3	18,4
Esquerra	26,6	34,9	53,6	23,3	27,5	42,5
Dreta	31,4	35,3	24,0	22,5	23,2	16,2
79 Catal.Centre	13,6	16,0	16,7	9,5	10,0	11,1
Esquerra	54,5	46,4	57,2	37,4	30,4	39,2
Dreta	22,0	25,0	16,1	14,1	14,8	10,2
80 Catal.Centre	24,5	28,2	27,2	15,7	16,9	17,3
Esquerra	52,9	46,2	56,0	33,9	27,3	35,2
Dreta	21,3	24,7	19,2	16,5	20,5	16,6
82 Catal.Centre	27,5	27,6	23,0	21,3	20,9	19,1
Esquerra	49,9	46,2	56,8	38,8	34,8	45,1

Tal com s'observa en el quadre G-14, després de la inicial hegemonia del PDC l'any 77, l'Esquerra passa a ésser la tendència dominant a la comarca, amb uns per-

GRAFICA - G-2

percentatges lleugerament inferiors als de Catalunya i superiors als de la circumscripció, relligat així amb la tradició esquerrana de les Garrigues.

En general, el nivell d'implantació real (i de correlació de forces) de la Dreta a la comarca és sempre superior al de Catalunya però inferior al de la circumscripció, tot el contrari del que passa amb l'Esquerra, amb uns percentatges sempre (excepte 77-L) superiors als provincials però inferiors als de Catalunya. El catalanisme de Centre, en canvi, ha mostrat una evolució més irregular amb uns percentatges, però, no gaire diferents dels altres àmbits desde 1979.

3.3.2. Distribució territorial del vot.

El nivell d'implantació de les diferents opcions polítiques a les Garrigues és territorialment molt irregular com es dedueix dels alts valors dels coeficients de variació de cada una d'elles a les diferents eleccions.

QUADRE - G - 15

COEFICIENT DE VARIACIÓ (% VOTANTS)

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>
AP/CD	1,11	1,20	-	0,45
CC-UCD	0,38	0,33	0,36	0,69
PDC/CiU	0,41	0,59	0,44	0,37
EC/ERC	1,46	1,37	0,58	0,72
PSC	0,94	0,47	0,57	0,37
PSUC	0,67	0,74	0,81	1,16

Tot els partits presenten, doncs, diferències bastant grans entre les seves "Zones fortes" i "zones febles", éssent la distribució territorial del vot

de les opcions majoritàries, molt més homogènia que la corresponent a les opcions minoritàries. UCD és l'opció amb una distribució més regular fins la seva devallada del 82, éssent substituïda llavors per CiU i PSC.

A nivell de tendències la implantació geogràfica és molt més regular indicant així la complementarietat dels espais territorials de les opcions que les integren; especialment evident en el cas

QUADRE - G - 16

TENDÈNCIES: COEFICIENTS DE VARIACIÓ (% V.)

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>
Dreta	0,37	0,33	0,39	0,32
Catal. Centre	0,32	0,59	0,44	0,37
Esquerra	0,50	0,27	0,29	0,25

de l'Esquerra si comparem els alts valors dels Coeficients de les opcions integrants amb els molt més baixos d'aquesta tendència considerada globalment, i que es converteix amb la més homogèniament implantada a partir de 1979. El mateix fenomen s'observa si comparem la Dreta-82 amb UCD i AP del mateix any, o CC-77 amb PDC i UCD-CC.

En definitiva, les tendències, sobre tot l'Esquerra, tenen una distribució de vot bastant regular, a "L'interior" de la qual el repartiment d'espais entre les opcions integrants queda molt condicionada per especificitats locals, adoptant diverses formes que, segons la secció o municipi, van des de la quasi-monopolització de "l'espai" de la tendència per part d'una sola opció fins a l'equilibri de forces.

Per tal de tenir una primera concreció geogràfica de la distribució territorial del vot de les diferents

opcions podem comparar la implantació de cada una a les tres zones que sociològicament es poden distingir a l'interior de les Garrigues malgrat la seva gran homogeneïtat socio-econòmica.

Aquestes "Zones" son: Borges ("Zona urbana"); Arbeca, Juneda i Torregrossa ("Zona semi-rural"); la resta de municipis ("Zona rural").

QUADRE - G - 17
RESULTATS PER "ZONES" (% V.)

		<u>AP</u>	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
	Z. U	5,-	9,6	38,5	<u>15,6</u>	12,5	7,5
77	Z. S-R	5,4	15,9	50,7	2,7	7,3	<u>11,5</u>
	Z. R.	4,7	<u>22,6</u>	35,-	4,9	6,9	<u>14,2</u>
	Z. U	3,5	21,-	<u>16,7</u>	<u>12,4</u>	28,3	6,2
79	Z. S-R	2,1	17,3	11,8	6,9	38,4	11,5
	Z. R	1,2	<u>35,4</u>	12,8	7,6	25,5	11,4
	Z. U	-	14,1	<u>29,-</u>	<u>17,5</u>	19,6	6,7
80	Z. S-R	-	19,4	18,-	<u>18,1</u>	21,7	<u>10,-</u>
	Z. R	-	<u>25,4</u>	<u>27,3</u>	11,5	18,8	<u>11,7</u>
	Z. U	11,3	2,6	<u>30,4</u>	<u>14,3</u>	32,4	2,4
82	Z. S-R	14,8	5,-	22,6	5,9	39,9	1,5
	Z. R	14	<u>7,-</u>	<u>30,-</u>	7,9	33,5	3,9

D'aquí podem deduir que AP té una distribució molt homogènia a les 3 "Zones"; UCD obté sempre molt millors resultats als petits municipis de la Zona Rural; CiU a partir de 1979 pren suport fonamentalment a les Borges i a la Zona rural; l'ERC té el seu "punt fort" a les Borges; el PSC va canviant la seva base d'implantació; i el PSUC obté sempre els seus millors resultats a la

Z. S-U (únicament a Juneda i Torregrossa) i a alguns municipis de la Z. R. (pot observar-se clarament la "complementarietat" de la implantació territorial de les opcions d'Esquerra).

Amb aquestes dades inicials podem introduir nos a l'estudi de l'estabilitat, al llarg dels processos electorals, de les distribucions territorials del vot de les diferents opcions.

Els valors de les correlacions entre les distribucions territorials del vot de cada opció als diferents processos, dos a dos, ens indiquen que només en el cas d'UCD, PSUC i CiU (aquesta a partir de 1979) pot parlar-se d'una certa estabilitat en la seva estructura d'implantació territorial.

QUADRE - G - 18

COEFICIENTS DE CORRELACIÓ (% VOTANTS) (29)

	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
77-79	0,60	-	0,72	-	0,86
77-78	0,70	-	0,54	-	0,73
77-82	0,57	-	-	-	0,58
79-80	0,75	0,63	0,63	0,64	0,84
79-82	0,64	0,60	-	0,50	0,67
80-82	0,56	0,76	-	0,68	0,67

Si les correlacions les establim per tendències s'observa, en general, una major consolidació de les estructures territorials de vot, sobre tot, lògicament, a partir de 1979. La Dreta, al llarg de tots els processos, i especialment l'Esquerra a partir del 79 mostren un alt nivell d'estabilitat, éssent el Catalanisme de Centre la que presenta una estructura més canviant, -tot i mostrar un nivell d'estabilitat notable per la seva "comunicació" amb els espais electorals tan de la Dreta com de l'Esquerra.

Lògicament, l'estabilitat/inestabilitat del conjunt d'estructures territorials està molt relacionada, malgrat que no mecànicament, amb l'evolució del nivell de vot i, sobre tot amb la direcció d'aquest. Així, a partir de 1979 l'estructura del CC i de l'Esquerra és molt diferent de la que tenien en el 77 i, juntament amb l'estabilitat de l'estructura de la Dreta, és un indicador més del fort desplaçament d'electorat del PDC cap al PSC l'any 79. Igualment, l'estabilitat a partir del 79, sembla insinuar que

QUADRE - G - 19

TENDÈNCIES: COEFICIENTS DE CORRELACIÓ (% V.)

	<u>DRETA</u>	<u>CATAL. CENTRE</u>	<u>ESQUERRA</u>
77-79	0,76	-	-
77-80	0,80	-	-
77-82	0,77	-	-
79-80	0,83	0,62	0,90
79-82	0,69	0,60	0,84
80-82	0,80	0,76	0,86

els desplaçaments de vot del 79 al 80 i del 80 al 82 es realitzen fonamentalment a "l'interior" de les tendències, especialment pel que fa a l'Esquerra. Observant-se però una menor estabilitat en la Dreta i el Catalanisme de Centre fruit, segurament, d'una "intercomunicació entre els espais electorals d'ambdues.

Malgrat tot, però, l'estabilitat, en termes generals, que presenten les estructures d'implantació indica que tenen unes arrels bastant sòlides i que l'evolució en el nivell de vot es produeix sempre d'una manera bastant homogènia a nivell territorial, palesant així el paper determinant dels factors conjunturals d'abast general en l'evolució del vot; excepte en els realiniaments

entre el 77 i 79 a on intervenen de manera decisiva "factors comarcals".

QUADRE - G - 20

RESULTATS PRINCIPALS OPCIONS PER MUNICIPIS (% v.) 1977

	<u>AP</u>	<u>UCD</u>	<u>UCD-CC</u>	<u>PDC</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Albagés	4,81	<u>37,39</u>	2,54	25,77	0,56	1,13	26,06
Albi	22,34	13,03	3,16	<u>39,85</u>	1,67	1,11	17,07
<u>Secció 1</u>							
<u>" 2</u>							
Arbeca	5,37	7,40	1,03	<u>74,14</u>	1,15	2,44	6,73
Bovera	0,52	27,10	15,52	<u>36,84</u>	3,94	9,47	2,89
<u>Secció 1 - 1</u>							
<u>" 1 - 2</u>							
<u>" 2 - 1</u>							
<u>" 2 - 2</u>							
Borges Blanques	5,05	9,61	9,16	<u>30,53</u>	15,60	12,48	7,54
Castelldans	4,17	<u>33,58</u>	4,32	21,34	3,88	6,11	24,92
Cervia	4,43	13,92	15,03	<u>28,95</u>	4,58	6,32	24,68
Cogull	0,52	17,80	7,32	14,13	<u>37,17</u>	4,18	16,75
Espluga Calba	5,55	16,26	19,04	<u>28,88</u>	3,17	3,57	8,33
Floresta	1,47	26,47	13,23	<u>38,23</u>	6,61	8,82	2,20
Fulleda	0,	24,67	10,38	<u>54,54</u>	0,	6,49	2,59
Granadella	1,10	17,69	6,95	<u>33,49</u>	12,00	13,42	13,58
Grany. Garrigues	0,56	31,25	11,93	<u>31,81</u>	1,70	5,11	10,22
<u>Secció 1</u>							
<u>" 2</u>							
Juneda	3,57	13,03	7,48	50,00	3,13	3,90	16,44
Omellons	0,56	26,40	11,79	<u>51,12</u>	3,37	1,12	4,49
Pob. Cervolés	0,60	27,43	10,36	<u>37,80</u>	0,60	4,26	17,07
Pob. Granadella	4,69	<u>28,63</u>	12,20	18,30	11,26	12,67	9,38
Puig-gròs	3,12	17,70	5,20	31,77	2,08	<u>34,37</u>	4,16
Soleras	5,58	12,94	19,70	<u>42,35</u>	1,17	7,94	8,82
Tarrés	2,73	28,76	<u>36,98</u>	20,54	4,10	2,73	4,10
Torms	2,53	<u>32,27</u>	13,92	25,31	6,32	5,69	8,22
<u>Secció 1</u>							
<u>" 2</u>							
Torregrossa	7,60	<u>28,14</u>	4,15	27,44	3,72	16,81	10,13
Vilosell	9,71	19,42	10,28	<u>49,71</u>	0,00	4,57	4,57
Vinaixa	2,12	15,49	1,69	<u>69,00</u>	1,27	4,03	4,67
Juncosa	2,50	<u>31,07</u>	5,26	28,82	1,50	5,01	21,80
TOTAL GARRIGUES	4,99	17,67	7,76	<u>41,00</u>	6,36	8,21	11,94

QUADRE - G - 21

RESULTATS PRINCIPALS OPCIONS PER MUNICIPIS (% v.) 1979

	<u>CD</u>	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Albagés	0,03	<u>35,07</u>	8,98	0,57	22,31	29,56
Albi	0,39	<u>41,81</u>	10,84	1,38	30,96	11,43
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Arbeca	4,78	10,99	1,01	6,81	<u>67,29</u>	3,57
Bobera	0,31	<u>45,42</u>	11,67	5,99	25,55	6,30
<u>Secció 1 - 1</u>						
<u>" 1 - 2</u>						
<u>" 2 - 1</u>						
<u>" 2 - 2</u>						
Borges Blanques	3,45	21,02	16,67	12,44	<u>28,26</u>	6,74
Castelldans	1,34	<u>42,01</u>	9,91	11,93	13,10	16,47
Cervia	3,15	<u>32,34</u>	14,86	4,27	23,97	13,75
Cogull	0,00	18,18	10,38	<u>33,11</u>	17,53	13,63
Espluga Calba	0,00	<u>44,32</u>	12,37	12,37	13,40	7,21
Floresta	0,00	<u>44,16</u>	22,50	5,00	21,66	3,33
Fulleda	1,72	34,48	15,51	10,34	<u>36,20</u>	0,00
Granadella	0,37	21,77	11,14	7,49	<u>41,63</u>	8,53
Granyena de les Garr.	1,35	<u>32,43</u>	11,48	13,51	25,00	8,78
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Juneda	1,03	20,73	26,58	6,58	<u>28,74</u>	15,18
Omellons	0,00	<u>52,73</u>	8,21	8,90	19,17	6,16
Pobla de Cervoles	0,00	<u>51,04</u>	6,99	6,99	18,10	15,38
Pobla de la Granadella	1,19	30,95	2,97	7,14	<u>41,07</u>	10,11
Puig-gros	1,84	24,53	11,65	4,29	<u>44,17</u>	3,68
Soleras	0,70	29,57	20,77	6,69	<u>33,80</u>	6,33
Tarrés	1,47	<u>41,17</u>	35,29	0,00	14,70	1,47
Torms	1,52	<u>45,80</u>	3,05	21,37	12,97	5,34
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Torregrosa	0,69	19,80	6,23	7,40	<u>26,45</u>	15,30
Vilosell	7,10	<u>34,52</u>	14,79	1,18	18,93	5,32
Vinaixa	0,92	28,00	13,19	<u>30,32</u>	2,31	
Juncosa	2,00	<u>31,14</u>	23,42	2,00	14,00	24,57
TOTAL GARRIGUES	1,99	25,94	13,26	8,38	<u>30,64</u>	10,33

QUADRE - G - 22

QUADRE PRINCIPALS OPCIONS PER MUNICIPIS (% v.) 1980

	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Albagés	38,42	10,45	1,98	13,84	32,49
Albi					
<u>Secció 1</u>					
<u>" 2</u>					
Arbeca	16,47	6,76	23,71	<u>33,65</u>	7,24
Bobera	<u>31,48</u>	21,48	17,04	23,33	4,44
<u>Secció 1 - 1</u>					
<u>" 1 - 2</u>					
<u>" 2 - 1</u>					
<u>" 2 - 2</u>					
Borges Blanques	14,08	<u>29,00</u>	17,50	19,55	6,65
Castelldans	<u>38,59</u>	13,03	17,32	12,52	16,12
Cervia	21,57	<u>29,43</u>	15,93	16,13	10,69
Cogull	13,42	16,78	<u>36,24</u>	18,79	12,75
Espluga Calba	<u>31,66</u>	25,13	13,07	12,06	8,04
Floresta	24,66	<u>42,31</u>	22,31	4,66	-
Fulleda	26,56	<u>34,37</u>	28,12	7,81	-
Granadella	13,63	24,18	7,29	16,70	<u>25,14</u>
Granyena de les Garr.	<u>28,06</u>	25,18	20,14	15,83	10,07
<u>Secció 1</u>					
<u>" 2</u>					
Juneda	17,38	<u>29,31</u>	15,50	14,76	18,46
Omellons	<u>30,95</u>	<u>30,95</u>	16,67	13,49	3,94
Pobla de Cervoles	<u>36,69</u>	17,27	7,91	5,04	10,79
Pobla de la Granadella	16,13	22,58	16,73	<u>24,19</u>	14,52
Puig-gros	10,97	<u>47,56</u>	8,54	22,56	5,49
Soleras	9,46	<u>58,11</u>	8,45	16,55	5,07
Tarrés	32,79	<u>45,90</u>	4,92	4,92	4,92
Torms	31,50	<u>37,79</u>	13,39	7,87	4,72
<u>Secció 1</u>					
<u>" 2</u>					
Torregrosa	<u>24,38</u>	15,95	15,65	18,06	18,81
Vilosell	33,12	<u>43,12</u>	6,25	8,75	1,25
Vinaixa	16,77	27,89	5,66	<u>44,01</u>	1,09
Juncosa	21,34	<u>39,17</u>	6,69	11,46	19,74
TOTAL GARRIGUES	13,5	<u>15,7</u>	9,6	12,79	7,6

QUADRE - G - 23

RESULTATS PRINCIPALS OPCIONS PER MUNICIPIS (% v.) 1982

	<u>AP-PDP</u>	<u>UCD</u>	<u>CiU</u>	<u>ERC</u>	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
Albagés	27,91	5,14	11,65	1,35	<u>28,99</u>	15,44
Albi	23,66	4,00	21,37	1,33	<u>46,18</u>	1,14
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Arbeca	16,06	1,10	15,03	15,17	<u>45,31</u>	1,79
Bovera	8,97	12,95	31,89	1,99	<u>39,20</u>	0,33
<u>Secció 1 - 1</u>						
<u>" 1 - 2</u>						
<u>" 2 - 1</u>						
<u>" 2 - 2</u>						
Borges Blanques	11,29	2,59	30,39	14,28	<u>32,44</u>	2,40
Castellidans	20,08	6,89	14,84	7,94	<u>38,53</u>	3,89
Cervia	11,07	0,90	30,67	12,88	<u>35,02</u>	3,99
Cogull	4,96	3,72	18,01	4,34	<u>55,27</u>	3,10
Espluga Calba	18,50	5,51	<u>33,46</u>	5,11	27,16	2,75
Floresta	19,54	3,00	<u>55,63</u>	6,76	3,75	0,00
Fulleda	17,07	4,87	20,73	<u>28,04</u>	23,17	0,00
Granadella	8,80	6,36	27,56	4,89	<u>42,90</u>	2,28
Grany. Garrigues	7,53	3,42	<u>44,52</u>	11,64	21,23	5,47
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Juneda	10,36	5,20	<u>33,78</u>	5,15	33,40	3,16
Omellons	20,42	10,56	<u>27,46</u>	13,38	23,94	0,70
Pob. Cervolés	8,72	17,44	<u>34,89</u>	4,02	25,50	4,02
Pob. Granadella	5,81	9,88	31,39	9,30	<u>32,55</u>	4,06
Puig-gròs	12,50	6,52	26,63	4,89	<u>39,67</u>	1,08
Soleras	12,25	2,98	<u>48,34</u>	9,27	23,84	1,65
Tarrés	12,85	20,00	<u>41,42</u>	8,57	15,71	1,42
Torms	7,24	15,21	<u>32,60</u>	11,59	22,46	0,72
<u>Secció 1</u>						
<u>" 2</u>						
Torregrossa	18,93	4,81	16,43	3,12	<u>42,62</u>	3,06
Vilosell	7,55	11,04	<u>45,34</u>	12,20	14,53	1,74
Vinaixa	10,43	6,69	34,05	3,93	<u>37,79</u>	0,59
Juncosa	8,85	8,00	<u>49,14</u>	3,71	22,85	0,57
TOTAL GARRIGUES	13,68	4,76	27,48	8,60	<u>35,50</u>	2,75

3.3.3 La Implantació territorial de les opcions i les tendències. AP/CD/AP-PDP.

Amb un baix nivell d'implantació l'any 77 (malgrat que superior a la mitjana catalana) encara reula en el 79 situant-se a un nivell totalment marginal, per acabar no presentat candidatura a les autonòmiques de 1980. La forta embranzida general d'aquesta opció en el 82 (crisi d'UCD, alt nivell de participació) la situa com a 3ª força de la comarca darrera PSC i CiU, superant a l'ERC i PSUC que experimenten una forta devallada.

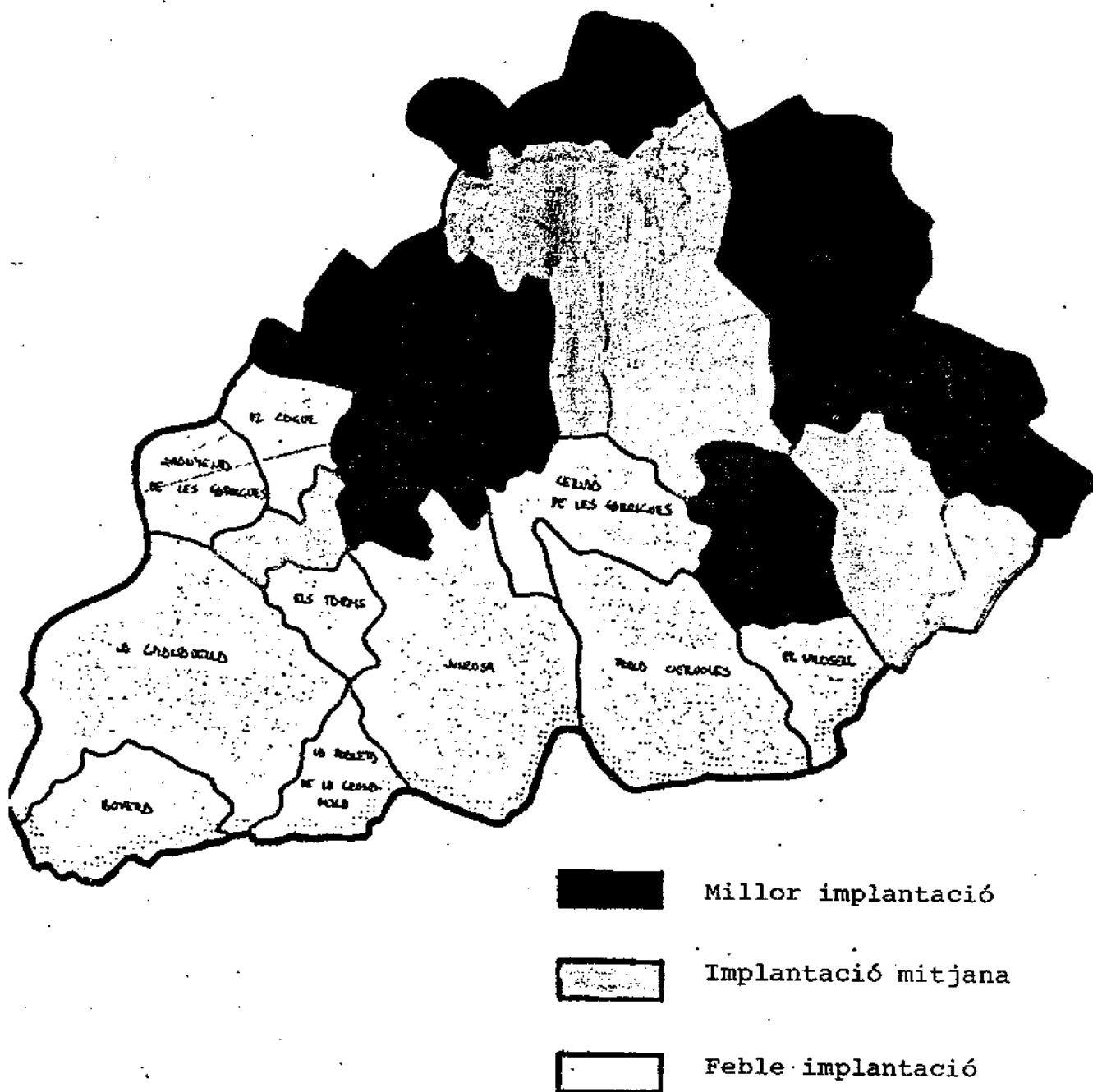
QUADRE - G - 24

RESULTATS COMARCALS COMPARATS

	<u>77</u>		<u>79</u>		<u>80</u>		<u>82</u>	
	<u>% V.</u>	<u>% Cens</u>	<u>% V.</u>	<u>% Cens</u>	<u>% V.</u>	<u>% Cens</u>	<u>%V.</u>	<u>% Cens</u>
Garrigues	5,-	4,1	2,-	1,4	-	-	13,7	10,6
Circumscrip.	5,3	4,2	3,1	2,1	-	-	15,6	11,9
Catalunya	3,5	2,7	3,6	2,4	2,3	1,5	14,5	

Referint-nos gairebé exclusivament a aquestes darreres eleccions, observem que el seu nivell d'implantació municipal és irregular ($C_v = 0,45$) malgrat que molt esgraonat. L'Albagés i l'Albi (a on ja va obtenir el millor resultat l'any 77) són els municipis a on obté millor implantació, seguit de Torregrossa, Floresta, Castellldans, Fullea, Els Omellons, Arbeca i l'Espluga Calba amb percentatges superiors a la mitjana. Els seus "punts més febles" són la Pobla de la Granadella i Cogull, presentant també resultats sensiblement inferiors a la mitjana a Torms, Granyena, Bovera, Juncosa, Vilosell, La Pobla de Cèrvoles i la Granadella. Així doncs, la zona de millor implantació d'AP-PDP es la meitat Nord de la comarca,

MAPA G-5

IMPLANTACIÓ AP-1982

especialment els municipis "fronterers", mentre que a la part Sud és on obté pitjors resultats. Aquesta distribució geogràfica sembla indicar l'existència de xarxes d'influència que en el 82 han fet decantar el vot cap a AP.

El seu electorat prové en bona part, a més a més d'un sector de "nous participants", d'UCD-80, éssent el principal "capitalitzador" de les pèrdues d'aquesta darrera opció, (tal com es pot deduir dels coeficients de correlació) malgrat que de manera un xic irregular ja que en alguns municipis (Vilosell, Bovera i Granyena, sobre tot) CiU se'n beneficia tant o més. Cal dir, per altra banda, que no s'observen variacions que puguin indicar desplaçaments d'electorat "convergent" cap a AP continuant la tendència a l'oscil·lació d'un sector d'electorat en funció de l'àmbit de l'elecció (només sembla produir-se, als menys de manera rellevant, a Puig-gròs i al Soleràs).

Coeficients de Correlació

AP 82 - UCD 80 : 0,55

AP 82 - variacions UCD (80-82) : -0,50

Per altra banda no s'observen correlacions significatives entre el vot AP i les variables socio-econòmiques utilitzades, ni cap altra "associació" que ens permeti establir un marc ecològic del vot més conservador.

U C D.-

Juntament amb la Cerdanya, les Garrigues és la comarca on aquesta opció obté sempre els resultats més baixos de la circumscripció. Aixó no obstant ha estat "tradicionalment" la 2ª força de la comarca, darrera de PDC/CiU o del PSC, fins a la seva crisi de 1982,

QUADRE - G - 25
RESULTATS UCD (COMPARATS)

	<u>77</u>		<u>79</u>		<u>80</u>		<u>82</u>	
	<u>% v</u>	<u>% c</u>	<u>% v</u>	<u>% c</u>	<u>% v</u>	<u>% c</u>	<u>% v</u>	<u>% c</u>
Garrigues	17,7	14,7	25,9	18,-	21,-	13,5	4,8	3,7
Circumscr.	24,-	18,9	31,2	20,4	23,3	13,8	5,6	4,3
Catalunya	16,8	13,3	19,-	13,-	10,5	6,5	2,-	

mostrant sempre uns nivells d'implantació i de correlació de forces superiors als del conjunt de Catalunya, com és "norma" a totes les comarques de la circumscripció. Per altra banda la tendència d'evolució de la mitjana comarcal segueix les mateixes pautes qualitatives que la mitjana provincial i catalana, malgrat presentar algunes especificitats de tipus quantitatiu.

Es l'opció que presenta una distribució territorial del vot més homogènia fins que l'any 82 passa a ésser bastant irregular degut a les fortes pèrdues que experimenta. Malgrat tot, el valor relativament alt dels coeficients de variació indica una estructura d'implantació territorial bastant dispersa, amb diferències sensibles entre els municipis de màxima i mínima implantació.

QUADRE - G - 26
COEFICIENTS DE VARIACIÓ : UCD

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>
(% votants)	0,38	0,33	0,36	0,69
(% cens)	0,44	0,38	0,40	0,75

A més a més, tal com ho indiquen els coeficients de correlació, la seva estructura d'implantació mostra un cert grau d'estabilitat fins l'any 80 (malgrat les

variacions en el nivell de vot) experimentant modificacions més importants amb la davallada de 1982.

QUADRE - G - 27

Coefficients de correlació: UCD

	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>			
77-79:	0,66	(0,60)			
77-80:	0,70	(0,69)	79-80:	0,75	(0,78)
77-82:	0,57	(0,55)	79-82:	0,64	(0,63)
			80-82:	0,56	(0,52)

Els canvis en l'oferta electoral que precedeixen les eleccions del 79 i del 82, i els realiniaments subsegüents, incideixen en l'estabilitat de la seva estructura d'implantació que presenta la màxima estabilitat entre les eleccions de 1979 i 1980.

En funció d'aquesta situació podem definir, no d'una manera molt precisa però sí bastant aproximada, la geografia d'implantació d'UCD en el conjunt de les 4 eleccions considerades:

1) La millor implantació real, amb percentatges sempre superiors a la mitjana, la presenta a: Torms, Tarrés, Pobla de Cérvoles, Albagés, Omellons, Vilosell, Castellans i Bovera.

2) Els municipis a on la seva implantació és més fliuxa, i sempre inferior a la mitjana són: Arbeca, Borges, Cogull, Soleràs, Juneda, Granadella, La Pobleta de la Granadella, Cervià, Puig-gròs i Vinaixa.

3) Se situen en un nivell intermig, normalment oscil.lant al voltant de la mitjana (per sobre i per sota): L'Espluga Calba, Juncosa, Torregrossa, Fullea, Granyena,

Floresta, Albi.

En el 77, 79 i 80 és l'opció guanyadora a l'Albagés i Castellldans, en el 77 i 79 a Juncosa i Torms; en el 79 i 80 a Bovera, Espluga Calba, Granyena y la Pobla de Cérvoles; en el 77 i 80 a Torregrossa; només en el 77 a la Pobleta de la Granadella; en el 79 a Cervià, La Floresta, Omellons, Tarrés i Vilosell. En el 82, lògicament, no guanya enlloc.

La pràctica totalitat de municipis segueixen idèntica tendència d'evolució, a nivell qualitatiu, tal com ve expressada per la mitjana comarcal, indicant així el pes determinant dels factors d'àmbit general, per sobre de les especificitats locals. Això no obstant existeixen diferències quantitatives en les variacions, lògica conseqüència de la individualitat específica de cada municipi, essent especialment significativa la més forta oscil·lació que sempre presenten els resultats d'UCD a l'Albi, L'Espluga Calba, Vilosell, La Floresta, els Omellons, Cervià, la Pobla de Cérvoles, Bovera, Torms i el Soleràs, municipis tots ells on UCDC-77 obté millors resultats, electorat que sembla passar majoritàriament cap a UCD-79 i, posteriorment, a CIU-80 trobant-se aquí l'arrel de l'esmentada inestabilitat.

Efectivament, tal com es pot deduir dels coeficients de correlació, UCD-79 mostra una clara tendència a "capitalitzar" la desaparició d'UCDC, malgrat que no es pot parlar d'una capitalització preferent, i no només per el relativament baix nivell de correlació, sinó per la correlació que s'observa entre el vot democristià del 77 i el descens de la participació en el 79, que indicaria el pas cap a l'abstenció d'un sector d'aquest electorat (30).

QUADRE - G - 28

UCD: Evolució del vot (Coeficients de correlació)

	UCD 79-	UCDCC 77 :	0,50
Variacions	UCD 79-	UCDCC 77 :	0,57
Variacions	UCD 80-	Variacions CIU 80 :	-0,64
Variacions	UCD 80-	Variacions UCD 79 :	-0,69
UCDCC 77-	Variacions	Abstenció 79	: 0,56
Variacions	UCD 82-	Variacions AP 82	: -0,67

A les autonòmiques de 1980, s'observa una clara relació entre les pèrdues d'UCD (generalitzades a tots els municipis excepte petits increments a Torregrossa, Arbeca i l'Albagés) i els guanys de CIU. Relació que coincideix amb el fet que les pèrdues d'UCD 80 són més/menys fortes als llocs a on va ésser més/menys forts els guanys l'any 79. Tot plegat apunta l'existència d'un electorat que havent votat UCDCC-77 o, molt menys, PDC-77 degut a la posterior reestructuració de les aliances opta per donar un "vot útil" a UCD-79 i a una CIU en alça a les autonòmiques del 80.

Finalment a les legislatives del 82, la crisi d'UCD també es reflexa a les Garrigues experimentant importants retrocessos tan a nivell d'implantació real (malgrat l'increment de la participació) com de la correlació de forces. Aquestes pèrdues mostren una correlació rellevant amb els guanys d'AP-82 i cap amb les variacions de CIU (31), semblant indicar així una clara tendència al desplaçament preferent del vot centrista cap a AP (32), molt més que no pas cap a CIU.

En general i tenint en compte la seva relativa inestabilitat, la implantació territorial d'UCD es bas-

tant "oposada" a la del PSC, únic partit amb el que mostra relació significativa, arribant al seu punt "màxim" en el 79, expressió de la bipolarització UCD-PSC en aquelles eleccions, i difuminatnt-se amb la devallada que ja té un índici en el 80.

QUADRE - G - 29

UCD: Correlacions implantació territorial (% v.)

	<u>UCD-77</u>	<u>UCD-79</u>	<u>UCD-80</u>	<u>UCD-82</u>
PDC-77	-0,50	-	-	-
PSC-79	-0,51	-0,61	-0,52	-
PSC-80	-0,51	-0,50	-	-
PSC-82	-	-0,60	-	-
UCDCC-77	-	+0,50	-	-

El nivell de diferenciació territorial de la implantació no és massa alt (33) però és un indicador prou suggerent de la diferent ecologia del vot d'aquestes opcions (com acabarem de veure en parlar del PSC).

Tal com es pot veure en el quadre següent la implantació d'UCD és preferentment rural que urbana, malgrat la poca adequació d'aquesta divisió a la comarca de les Garrigues.

QUADRE - G - 30

UCD: Implantació Zona Rural - Zona Urbana (% v.)

	<u>77</u>	<u>79</u>	<u>80</u>	<u>82</u>
Z. Rural	22,6	35,4	25,4	6,5
Z. Urbana	13,5	18,7	17,4	3,4

Aquesta visió es plenament coincident amb els

resultats de l'anàlisi de correlacions amb les variables sòcio-econòmiques.

QUADRE - G - 31

Correlacions: variables sòcio-econòmiques i vot UCD (% v.)

	<u>"Joves"</u>	<u>"Grans"</u>	<u>"Obrers"</u>	<u>"Empleats"</u>	<u>"Pagesos "</u>
UCD-77	-	-	-0,58	-0,46	0,55
UCD-79	-0,52	0,54	-0,45	-	-
UCD-80	-0,50	-	-	-	-
UCD-82	-	-	-	-	-

Així UCD presenta millor implantació als municipis amb més presència d'electors d'edats "Grans" (més de 60 anys) i "Pagesos", elements característics del municipis rurals, i en canvi mostra una tendència a obtenir els pitjors resultats en aquells municipis amb més electors "Joves" (18 - 39 anys) i ma d'obra assalariada (Obrers i Empleats), elements característics de zones més "Urbanes". Es repeteix, doncs, un cop més, a nivell intracomarcal un fenomen observat a nivell més general. A les conclusions tornarem sobre aquest tema.

C D S :

La seva implantació és molt baixa, gairebé irrelevant, amb una distribució territorial molt irregular i sense cap relació amb la implantació d'UCD o amb les dues pèrdues-82. La lògica política, que no l'anàlisi estadística, sembla indicar que es nodreix d'electorat "centrista" (34).

espectacular davallada, enmarcada en els aspectes específics que pren a les Garrigues la remodelació de les aliances, situant-se entre les comarques amb més baix nivell d'implantació. A les autonòmiques del 80 experimenta una forta recuperació i és l'opció més votada de la comarca, quedant encara, però, per sota de les mitjanes de la circumscripció i de Catalunya. En el 82 continua la seva tendència a la recuperació situant-se ja al nivell de la mitjana provincial i per sobre de la Catalana, superada però, en els tres àmbits, pel PSC.

QUADRE - G - 33

PDC/CIU: Evolució comarcal comparada

	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>
Garrigues	41,-	34,-	13,3	9,2	24,5	15,7	27,5	21,3
Circums.	24,1	19,-	15,7	10,2	28,2	16,7	27,6	20,9
Catalunya	16,8	13,3	16,1	11,-	27,7	17,2	22,2	

Així doncs l'evolució de la mitjana comarcal de CIU és molt diferent de la Catalana i, més quantitativament que qualitativament, de la provincial. Tornarem més endavant sobre aquest aspecte, remarcant ara només l'especificitat d'aquesta opció a la comarca, palesant clarament la diferència entre l'antic PDC i la posterior evolució de CIU.

La seva implantació territorial és més irregular que la d'UCD, sobre tot l'any 79 quan experimenta la forta devallada, presentant a partir de llavors un continuat procés d'homogeneització que la situa, l'any 82, com l'opció amb una distribució territorial més "regular" juntament amb el PSC.

QUADRE - G - 34PDC/CIU: Coeficients de variació (% v.)

77 L : 0,40 79 L : 0,59 80 PC : 0,44 82 L : 0,37

Per altra banda, la remodelació de les aliances i les fortes pèrdues que experimenta a les 79-L, afecten a la distribució territorial del seu vot que canvia l'estructura d'implantació, semblant consolidar-se a partir de llavors paral·lament a l'evolució creixent del seu nivell de vot.

QUADRE - G - 35

PDC/CIU: Estabilitat estructura d'implantació territorial
(Coeficients de correlació) (% v.)

77 - 79 : -
77 - 80 : - 79 - 80 : 0,63
77 - 82 : - 79 - 82 : 0,60 80 - 82 : 0,76

Cal per tant diferenciar 2 parts en l'anàlisi:

1) PDC-77.- Obté la millor implantació a Arbeca (municipi del candidat, i posteriorment diputat, J. Pau) i Vinaixa, així com també a Fullella, Els Omellons, Juneda i Vilosell, tots situats a la part oriental de la comarca, semblant dibuixar així un àrea geogràfica d'influència. En canvi els resultats més baixos els presenta a la Pobla de la Granadella, el Cogull, Tarrés, Castellldans, Albagés, Torms, Juncosa, Cervià, Torregrossa i Granyena, tots ells, excepte Torregrossa i Tarrés a la part occidental. Aquesta estructura territorial presenta una correlació negativa, malgrat que poc significativa (-0,4) amb UCD-77, segona força a la comarca, éssent però especialment significativa

la correlació positiva amb el PSC-79 (0,6) que és un indicador més del desplaçament massiu de l'electorat PDC cap a l'àrea socialista (després tornaré sobre aquest punt).

2) CiU.- A partir de 1979, com ja hem vist, va consolidant i ampliant un espai electoral diferent al del PDC.

La seva estructura d'implantació sembla tenir unes arrels sòlides ja que és manté bastant estable -segons ens indicaven els coeficients de correlació- malgrat les variacions en el nivell de vot, produïdes fonamentalment per factors conjunturals d'àmbit general com ho mostra el fet que incideixin de manera relativament homogènia a tots els municipis. Homogeneïtat que és gairebé total a nivell qualitatiu mostrand, però, les lògiques diferències quantitatives entre els municipis -esgraonats de manera molt contínua- degut a les especificitats pròpies de cada lloc.

Aquestes variacions són especialment fortes l'any 79 -forta davallada de CiU en relació al PDC a tots els municipis (35) -essent capitalitzada fonamentalment pel PSC, com sembla indicar-ho l'elevada correlació negativa entre les variacions d'ambdues opcions ($r = -0,73$). La integració al PSC de la xarxa organitzativa i d'influència del PSC (R) i la del diputat J. Pau, juntament amb la consolidació socialista com a opció alternativa de govern, en són els elements fonamentals d'explicació. Les pèrdues de PDC-CiU són especialment fortes als llocs a on havia obtingut millors resultats -i lògicament més "vot flotant"- el 1977: Vinaixa, Fulleda, Vilosell, L'Albi, la Pobla de Cérvoles i, sobretot, Arbeca -municipi de J. Pau- produint-se a tots ells importants avenços socialistes. A Juncosa i el Cogull, on el PDC va obtenir resultats relativament baixos, les variacions són més

suaus malgrat que alguns altres municipis amb "baixa" implantació del PDC les variacions són més fortes.

QUADRE - G - 36

PDC/CIU: Evolució del vot
(Coeficients de correlació)

Variacions CIU 79 - Variacions PSC 79 :	- 0,73
Variacions CIU 80 - Variacions UCD 80 :	- 0,64
CIU 80 - UCDCC 77 :	0,56

A les eleccions de 1980, CIU experimenta un fort avenç a gairebé tots els municipis. Aquests avenços són inferiors a les pèrdues de 1979 a tot arreu mantenint-se també Juncosa i Cogull, lògicament, com els més estables. A nivell territorial (municipis seccions) els guanys de CIU presenten un relativament bon nivell de correlació amb les pèrdues d'UCD (-0,64), semblant indicar així que un sector d'electorat que havia donat un "vot útil" a UCD a les legislatives estatals de 1979 creu més "útil" votar CIU a les legislatives autonòmiques. El marc polític de l'elecció no favoreix gens a una UCD que ni compta amb l'avantatge de la bipolarització estatal, ni amb la candidatura de Suárez, ni amb una tradició, uns plantejaments i una imatge autonomista, permetent així el desplaçament de vot -tot mantenint-se dins d'una "àrea conservadora"- cap a una opció, CIU, nítidament catalanista, democràtica i amb possibilitats de governar. Desplaçament que sembla afectar fonamentalment a l'electorat democristià de 1977 que havia votat UCD-79, tal com sug.gereix la millora de la correlació entre les implantacions de CIU i UCDCC-77 que ara passa a ésser significativament positiva (0,56) malgrat que no massa alta (36). És bastant indicatiu que els municipis a on UCDCC va obtenir millors resultats siguin també aquells a on CIU-80 experimenta

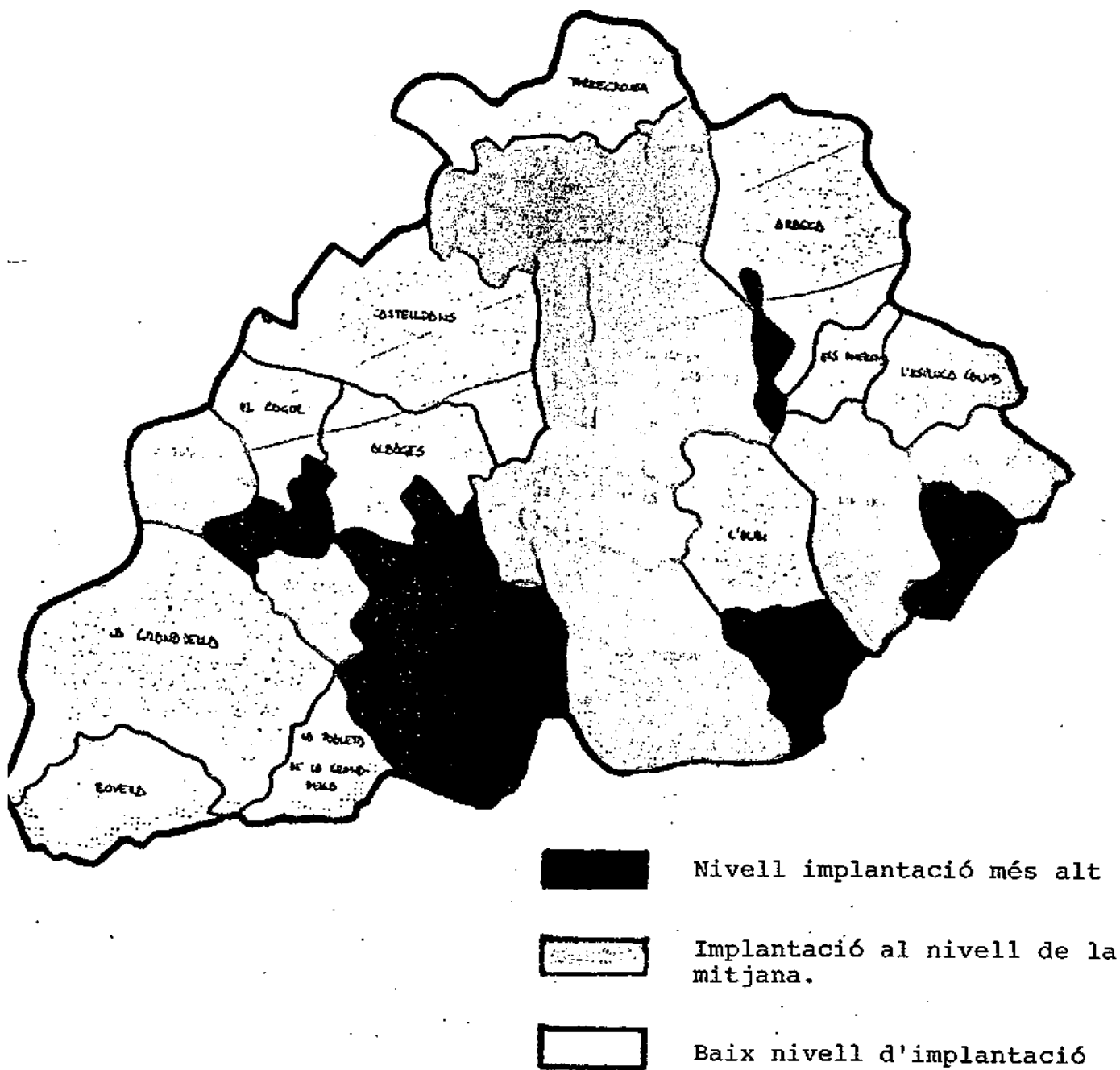
un avenç més important (Soleràs, Torms, Vilosell, Omellons, La Floresta, La Pobleta de la Granadella, Fullea, Cervià,) semblant recollir també un sector de l'electorat socialista-79 en aquells municipis (Soleràs, Torms i Vilosell fonamentalment) a on el seu increment és especialment fort (37).

A les legislatives del 82 consolida o millora la seva posició a la majoria de municipis, en un nou marc condicionat per les variacions en l'oferta política tal com he exposat anteriorment. Malgrat el pantejament estatal de l'elecció no s'observa ara, dins de "l'àrea conservadora", un desplaçament cap a un "vot útil" estatal, que en realitat no existeix ja que el vot de AP-PDP es planteja més en termes "defensius" que com alternativa a la victòria socialista. En aquesta situació AP-PDP era una opció amb nul·la capacitat d'atracció sobre un electorat reformista i amb certa sensibilitat autonomista que en les 79 havia votat a una opció de centre i partit del govern a nivell estatal-UCD- i en el 80 a una opció de centre catalanista- CIU- que ara es presentava com a partit de govern d'una Generalitat que s'havia començat a posar marxa. En sentit contrari, CIU tampoc era -al menys en una elecció estatal- una opció gaire atractiva, malgrat la crisi d'UCD, per bona part d'aquell electorat que jo no va donar-li el vot l'any 80 palesant així posicions més dretanes i poc o gens autonomistes (àdhuc antiautonomistes).

Aquesta és, en general, la lògica orientadora de les variacions a nivell territorial. L'estabilitat és la tònica dominant a gairebé la meitat dels municipis. Per altra banda experimenta els avenços més importants a Granyena, La Pobla de Cérvoles, La Floresta, Bovera, Juncosa, i la Pobleta de la Granadella, semblant realitzar-se aquesta ampliació del seu electorat tant o més

MAPA - G - 6

C i U (1979 - 82)

sobre la nova participació i un electorat que s'havia inclinat fins llavors cap a opcions nacionalistes més esquerranes (ERC, NE,...) que sobre electorat centrista. (38). Finalmet presenta pèrdues relativament importants, tan en la correlació de forces com en la implantació real (malgrat l'increment de la participació), als municipis on el seu vot havia estat fins llavors més inestable semblant dispersar-se en diverses direccions (39).

Aquest procés ha anat definint una estructura d'implantació amb un cert nivell d'estabilitat i que té la següent composició municipal:

- La Floresta, Tarrés, el Soleràs, Vilosell i Juncosa com a municipis amb més alta implantació, quantitativament ben diferenciada i amb uns percentatges sempre superiors a la mitjana. A tots aquests municipis és l'opció guanyadora tan l'any 80 com l'any 82.

- Albagés, Castellldans, Arbeca, El Cogull, La Pobleta de Granadella, Torregrossa, Els Omellons, Albi i la Granadella, són els municipis a on la seva implantació és més baixa, obtenint sempre percentatges inferiors a la mitjana. (Cal remarcar que no obstant els resultats inferiors a la pròpia mitjana comarcal és l'opció guanyadora el 80 i el 82 als Omellons, municipi on el vot está sempre molt repartit).

- Granyena, Vinaixa, Juneda, Les Borges, els Torms, Cervià, Fullea, la Pobla de Cérvoles i Puig-gròs, amb percentatges més o menys propers a la mitjana i oscil.lant per sobre o per sota d'aquesta. És l'opció guanyadora, els anys 80 i 82 a Juneda i els Torms. L'any 80 guanya a més a més a Vinaixa, Les Borges, Cervia, Fullea i Puig-gròs, mentre que el 82 guanya també a Granyena i la Pobla de Cérvoles gràcies al fort avenç que hi experimenta.

Estructura que fonamenta la ja esmentada correlació positiva, malgrat que baixa, de CIU amb UCDC i, tal com s'observa també en el quadre G-37, la creixent diferenciació amb la del PSC que arriba al màxim a les eleccions de 1982 com a conseqüència lògica de la forta bipolarització que s'hi registra.

QUADRE - G - 37

Relacions entre estructures d'implantació territorial
(Coeficients de correlació) (% v.)

	<u>UCDC-77</u>	<u>PSC-79</u>	<u>PSC-80</u>	<u>PSC-82</u>
CIU 79	-	<u>-0,40</u>	-	-0,43
CIU 80	0,56	-	<u>-0,46</u>	-0,62
Ciu 82	0,51	-	-	<u>-0,73</u>

El fet que les Garrigues, comarca rural, pagesa i amb baixíssims percentatges d'immigració sigui, després del Segrià i la Vall d'Aran (comarques amb el més alt percentatge d'immigració), aquella on més baixos resultats obté CIU cal atribuir-ho fonamentalment als bons resultats que hi obté el PSC que compta amb un "diputat local" -en una comarca tradicionalment esquerrana, a on ERC i PSUC també hi obtenen bons resultats- estructurant una xarxa organitzativa del partit i una àrea d'influència personal.

La implantació de CIU és semblant a la zona "urbana" i a la zona rural millorant la seva implantació rural a partir del 80 en capitalitzar les pèrdues d'UCD.

L'anàlisi de correlacions ens porta unes dades complementàries indicant una millor implantació de CIU en aquelles zones a on hi ha més presència d'electorat "gran" (60 any i més) i jubilats, éssent l'única opció

QUADRE - G - 38CIU: Ecologia del vot (correlacions % v.)

	<u>Edats Grans</u>	<u>Jubilats</u>	<u>Pràctica Religiosa</u>
CIU 79 :	-	0,52	-
CIU 80 :	0,40	0,50	0,60
CIU 82 :	0,60	-	0,50

que mostra una correlació positiva i significativa amb el percentatge de pràctica religiosa dominical que, amb totes les precaucions, pot ésser un indicador de la influència social de la institució eclesial i/o de les persones que la representen a cada lloc concret.

No és casual que les correlacions significatives es presentin a partir de 1980 quan CIU sembla haver incorporat bona part de l'electorat democristià de 1977, la distribució territorial del qual presentava una correlació també positiva (0,47), malgrat que baixa, amb el percentatge de pràctica dominical.

E C / E R C .-

A les Garrigues presenta sempre una implantació superior a la mitjana de Catalunya i, a partir de 1979, a la provincial, essent, però una opció secundària a nivell comarcal.

Amb un baix nivell d'implantació a les eleccions de 1977, la seva legalització i la remodelació de les aliances, semblen ésser la causa del lleuger avenç que experimenta en el 79, al contrari del que succeeix a la quasi totalitat de les comarques de la circumscripció

i de Catalunya.

QUADRE - G - 39

EC /ERC : Evolució comarcal comparada

	<u>1977</u>		<u>1979</u>		<u>1980</u>		<u>1982</u>	
	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>
Garrigues	6,4	5,3	8,4	5,8	15,-	9,6	8,6	6,7
Circumscrip.	7,5	5,9	7,6	5,-	12,2	7,2	58,	4,3
Catalunya	4,5	3,6	4,1	2,8	8,9	5,5	4,-	

En el contexte de les eleccions autonòmiques de 1980 experimenta un fort augment, superior al provincial i al català, que li permet superar al PSUC i convertir-se en la 4ª força de la comarca molt aprop de les 3 "opcions principals" (CiU, UCD, PSC). Les legislatives del 82 marquen, per primer cop a la comarca, un retrocés de l'ERC que torna a situar-se al nivell de 1979.

La distribució territorial del seu vot és molt irregular, i es fa més homogènia a mida que millora la seva implantació, incrementat-se el desequilibri com a conseqüència del descens de 1982.

QUADRE - G - 40

ERC : Coeficients de Variació (% V)

<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>
1,31	0,76	0,53	0,69

Per altra banda, la seva estructura territorial d'implantació només manté una certa estabilitat entre 1977-80 sobre tot entre 1977-79, experimentant després successives modificacions com a conseqüència de les variacions en el nivell de vot. L'ERC no té, doncs, a les Garrigues, una estructura territorial d'implantació mínimament sòlida

QUADRE - G - 41EC / ERC: Estabilitat d'implantació territorial

(Coeficients de correlació - % V.)

77-79 : 0,72			
77-80 : 0,54	79-80 : 0,63		
77-82 : -	79-82 : -	80-82 : 0,46	

Fins al 80, el Cogull -on havia guanyat a totes les eleccions- Les Borges i Torms, són els únics municipis on ha obtingut percentatges superiors a la mitjana en els 3 processos, mentre que a l'Albagés, Tarrés, l'Albi, Juncosa, el Vilosell, la Pobla de Cérvoles, el Soleràs i Puig-gròs els seus percentatges han estat sempre inferiors a la mitjana territorial.

El lleuger increment de la mitjana comarcal entre el 77 i 79 no és no quantitativament ni qualitativament representatiu de les variacions a nivell municipal, experimentant retrocessos als municipis on havia obtingut millor implantació en el 77 (El Cogull, la Granadella, les Borges i la Pobla de la Granadella) i sensibles increments a Torms, Vinaixa, Granyena, Fullea i Castellldans, on l'any 77 havia obtingut percentatges que semblen provenir en gran part de les pèrdues del PDC (n= 0,42).

En general, però, en ésser les variacions molt poc importants a la major part dels municipis l'estructura d'implantació territorial es manté bastant estable malgrat alguns canvis espectaculars (Fullea, Vinaixa,...).

A les autonòmiques del 80, la mitjana comarcal presenta un important avenç que, malgrat produir-se qualitativament a la quasi -totalitat dels municipis (excepte Vinaixa -amb notalbe increment del PSC- i a Torms- amb fort augment de CiU), de fet es concentra quantitativament

en una part d'ells: sobretot a La Floresta, Fullea i Arbeca -hi ha un "candidat local"-, però també a Cervià, La Pobleta de la Grandella, Juneda, Torregrossa, els Omellons, Bovera, Granyena, Castellans, les Borges, Vilosell, Juncosa i Puig-gròs. A tots ells l'origen gairebé únic serien les pèrdues socialistes ($r = -0,60$). Situats gairebé tots a la part Oriental i dibuixant una àrea entorn a Arbeca, sembla indicar també que la no presència del "diputat local", J. Pau, a les llistes del PSC faci més "vulnerable" aquest partit.

Finalment, l'any 82, l'ERC experimenta un important retrocés, especialment a El Cogull, la Floresta, Bovera, Torregrossa, Juneda i Castellans, així com també, però més lleugerament, a Granyena, Arbeca i l'Espluga Calba; municipis on va obtenir resultats superiors a la mitjana en el 80 (40), amb una diferència d'implantació notable en relació a la resta, oferint doncs un "flanc" més fàcil a "l'erosió" d'electorat en benefici, majoritàriament, del PSC ($r = -0,50$).

Aquests moviments han acabat situant a Fullea com el municipi amb màxima implantació de l'ERC -l'alcalde és d'aquest partit- seguit, de lluny, per Arbeca, Les Borges, el Vilosell, Cervià, Granyena, Torms i els Omellons, tots amb percentatges superiors a la mitjana comarcal. L'Albi, l'Albagés i Bovera són, en canvi, els municipis on la seva implantació és gairebé nul·la.

Lògicament, totes aquestes variacions i la inestabilitat de l'estructura d'implantació impideixen parlar d'una "ecologia" del vot ERC. La seva implantació s'ha d'explicar preferentment per l'acció, a més a més dels factors d'àmbit general, d'altres específicament locals, sobretot l'existència de nuclis de militants o simpatitzants a l'àrea de les Borges -Arbeca i a la de El Cogull- Torms-Granyena.

P S C (PSC-PSOE)

És una de les comarques de la circumscripció juntament amb el Segrià i la Vall d'Aràn) on l'opció socialista troba millor acceptació (excepte a les 77-L), amb un percentatge de vot normalment inferior a la mitjana catalana (excepte a les 79-L).

QUADRE - G - 42PSC: Evolució comarcal comparada

	1977		1979		1980		1982	
	% V.	% C.	% v.	% c.	% v.	% c.	% v.	% c.
Garrigues	8,2	6,8	30,6	21,3	20,1	12,8	35,5	27,6
Circumscr.	14,7	11,6	24,6	16,1	19,2	11,4	34,8	26,4
Catalunya	28,2	22,5	29,2	20,	22,3	13,9	45,2	

Les importants oscil.lacions d'aquesta opció a la comarca -sempre més fortes que a nivell de la circumscripció i (excepte en el 82) que a nivell de Catalunya- són l'aspecte més sobressortint de la seva implantació; per damunt fins i tot del bon nivell de vot que assoleix l'opció socialista en una comarca totalment rural, agrària i en regressió (41) -contextes que normalment, acostumen a ésser "reductes" de la dreta- però que té una llarga tradició esquerrana.

Aquesta particularitat de les oscil.lacions indica, doncs, la incidència de factors específicament comarcals a més, lògicament, dels d'àmbit general.

La distribució territorial del vot socialista, inicialment molt irregular, guanya homogeneïtat a partir de 1979 tot mantenint-se a un nivell encara bastant irregular, presentant una distribució més equilibrada a les

82-L com a conseqüència del caràcter territorialment compensat del seu avenç electoral.

QUADRE - G - 43

PSC : Coeficients de variació

1977 : 0,90 1979 : 0,48 1980 : 0,52 1982 : 0,36

Per altra banda, el PSC no mostra una estructura d'implantació territorial mínimament consolidada, fenòmens gens estrany si pensem compte de les fortes oscil·lacions del seu nivell de vot. Només a partir de 1979 s'apunta una correlació positiva entre les diferents estructures de vot, que van essent transformades, però, per successives modificacions (42).

QUADRE - G - 44

PSC : Distribució territorial del vot

(Coeficients de correlació) (% v.)

77-79 : -
77-80 : - 79-80 : 0,64
77-82 : - 79-82 : 0,46 80-82 : 0,68

En el 77, les Garrigues, juntament amb el Pallars Sobirà, són les comarques de la circumscripció a on el PSC obté pitjors resultats, paral·lelament als millors del PDC, fet no gens estrany si tenim en compte que són les respectives àrees d'influència dels dos primers candidats d'aquesta darrera coalició (J. Pau i J. Arana). En aquestes primeres eleccions la seva implantació, malgrat tenir una distribució molt "contínua" té unes "zones fortes" a l'àrea de Puig-gròs, -Torregrossa- Borges i la "subcomarca" de la Granadella. En el 79, la incorporació de J. Pau -ja diputat- al PSC juntament amb la majoria

de militants/simpatitzants del PSC (R) a les Garrigues, actua com a "factor multiplicador" en l'espectacular avenç del PSC, molt més fort a la comarca que en conjunt de la circumscripció (43). Avenç que es realitza sobre les pèrdues del PDC/CiU ($r = -0,73$).

Tot plegat suposa un canvi, no només quantitatiu, sinó també qualitatiu, d'estructura d'implantació territorial.

Aquest increment és general a tots els municipis, i totalment lligat a les pèrdues del PDC, amb les lògiques diferències quantitatives. A part d'Arbeca, -poble de J. Pau a on el PSC passa a obtenir el 70 % dels vots- l'avenç del PSC és més fort que la mitjana a la Zona de l'Albi -Vinaixa- Fullea i a la de El Soleràs -La Granadella- la Pobleta de la Granadella, dibuixant unes "àrees de traspàs preferent" que indicarien l'existència de xarxes organitzatives o d'influència més arrelades.

En definitiva la seva millor implantació la presenta a Arbeca, Puig-gròs, la Granadella, Albi, Vinaixa, Soleràs, Fullea, Torregrossa i les Borges, registrant la més baixa a: l'Espluga, Torms, Juncosa, Castellans, Tarrés, Cogull, la Pobla de Cérvoles i els Omellons.

En el 80 els factors conjunturals d'àmbit general incideixen negativament sobre el PSC que experimenta fortes perdues tan a nivell català com provincial. Aquest descens és encara més fort a les Garrigues indicant així la influència de factors específics comarcals. Els més significatius són: 1) l'absència de J. Pau de les llistes socialistes: el descens més important, de bon troç, es produeix a Arbeca, retrocedint 30 punts el seu percentatge d'implantació real; 2) La presència com a número 2 a les llistes del PSUC d'un candidat, Ventura Martí, de la Granadella, municipi a on més augmenta el PSUC i, després d'Arbeca, a on més perd el PSC; 3) En haver-se situat

en l'òrbita del PSC (R) - PDC l'any 77, la majoria de l'electorat socialista 79, mostrava així una tendència d'esquerra moderada amb un fort contingut nacionalista, eixos centrals de la campanya de l'ERC-80, el "pedigree" històric de la qual pot haver condicionat el comportament a una comarca on la "tradició de vot" és un element imprescindible per entendre la seva actual inclinació esquerrana. Així s'observa, ja ho hem vist abans, com els guanys mes forts de l'ERC coincideixen amb fortes pèrdues socialistes (Arbeca (44), la Floresta, Fullea, Cervià, els Omellons, Torregrossa) ($r = -0,60$).

Ara bé, les pèrdues socialistes també agafen altres direccions: així a Puig-gròs, la Pobla de Cérvoles i el Soleràs les fortes pèrdues socialistes semblen "capitalitzades" per CiU; a la Pobla de la Granadella es divideixen entre CiU i el PSUC; a un nivell menor també en sortiria beneficiat el nacionalisme radical (NE) especialment a Arbeca, les Borges, La Granadella i la Pobla de Cérvoles. En general, lògicament, l'electorat "flotant" és el més sensible al canvi de conjuntura, essent més fortes les seves pèrdues a on més va avançar l'any 79 ($r = -0,61$).

En definitiva, el marc autonòmic de l'elecció i alguns altres elements molt puntuals van facilitar la diversificació del vot d'un ampli sector d'electorat d'esquerres i nacionalista que a les legislatives estatals tendeix a concentrar en el PSC un "vot útil" que a més a més té un component "localista". Com a conseqüència d'aquestes variacions la implantació socialista pren una forma més concentrada: sobre tot a Vinaixa, Albi i Arbeca, quedant en un segon lloc Puig-gròs, Bovera, Torregrossa i les Borges; els seus punts més febles són la Pobla de Cérvoles, Tarrés i la Floresta a més de Fullea, els Torms i el Vilosell.

L'any 82 el plantejament estatal de l'elecció torna a ésser favorable al PSC que incorpora novament a J. Pau com a cap de llista, experimentant a la comarca un fort increment semblant al del conjunt de la circumscripció però inferior al de Catalunya.

Aquest increment es realitza fonamentalment sobre les pèrdues del PSUC ($r = -0,62$) i la incorporació de nous electors que s'havien abstingut en el 80, recuperant només una part d'aquell electorat que va perdre en benefici de l'ERC a les autonòmiques-80 ($r = -0,50$). Al menys així es dedueix des de la perspectiva, sempre limitada, de l'anàlisi geogràfica.

El PSC només sembla recuperar -sinó íntegrament al menys majoritàriament- l'electorat perdut l'any 80 a Juneda, Torregrossa Granyena i els Omellons, (i només una part a Arbeca), mentre que a Fullea, Cervià i les Borges aquest electorat sembla consolidar-se a l'entorn de l'ERC, i a la Floresta oscil·la cap a CiU. En canvi sí que sembla absorbir electorat de l'ERC a El Cogull i a Castellidans, no provinent, però, de pèrdues socialistes en el 80 gairebé inexistent en aquest municipis.

A més a més, en alguns municipis no arriba als nivells d'implantació que havia obtingut anteriorment, sobre tot a Arbeca, però també a la Floresta, el Soleràs i Fullea, definint així una zona potencial d'ampliació de l'espai socialista.

Així doncs com ja indicaven els coeficients de correlació les variacions produïdes en el 82 introdueixen modificacions en l'estructura d'implantació del PSC no en un sentit de "retorn" a la situació de 1979 sinó allunyant-la d'aquella.

El Cogull, l'Albi, Torregrossa (45), Arbeca,

Puig-gròs, La Granadella, Castellldans i Vinaixa són ara els municipis amb millor implantació socialista, mentre que a l'Espluga, Fullella, la Pobla de Cérvoles, el Soleràs, Els Torms, Granyena, Juncosa, Els Omellons, Vilosell, Tarrés, i sobre tot, la Floresta el nivell d'implantació real i de correlació de forces del PSC és sensiblement inferior a la mitjana comarcal.

Malgrat la inestabilitat de l'estructura d'implantació territorial del PSC podem, no obstant, observar alguns elements d'estabilitat: l'Albi, Arbeca, Puig-gròs i Vinaixa són els municipis on el PSC obté sempre resultats superiors a la mitjana des de 1979; en canvi a l'Espluga, la Pobla de Cérvoles, els Omellons, Juncosa, Els Torms, Granyena, Tarrés, el Vilosell i la Floresta hi són sempre inferiors.

Tal com es pot observar en el quadre de correlacions (G-45), la distribució del vot socialista presenta un cert nivell d'antagonisme primer amb UCD i després amb CiU en funció de l'evolució electoral. "Antagonisme" que s'explica tan pel "joc de forces" a l'interior de la comarca com per les diferents característiques del seu "marc ecològic", malgrat que les correlacions siguin molt baixes. Amb aquesta limitació podem dir que el PSC mostra tendència a tenir millor implantació a les zones on hi ha més electorat "jove"; menys de "gran" i amb menys incidència social de la institució eclesial i/o els seus representants.

QUADRE - G - 45

PSC: Relacions entre estructures de vot (% v.)

	<u>PSC 79</u>	<u>PSC 80</u>	<u>PSC 82</u>
UCD 77	-0,51	-	-
UCD 79	-0,61	-	-0,58
UCD 80	-,52	-0,44	-
CiU 79	-0,40	-	-
CiU 80	-	-0,41	-0,62
CiU 82	-0,44	-	-0,73

QUADRE - G - 46PSC : Marc ecològic. Correlacions (% v.)

	<u>PSC 79</u>	<u>PSC 80</u>	<u>PSC 82</u>
Edats Joves	0,41	0,43	-
" Grans	-0,40	-	-0,58
Pràctica Religiosa	-	-0,40	-0,47

En general, doncs, tot sembla indicar que el bon nivell d'implantació socialista troba una base en la tradició esquerrana i catalanista de la comarca catalitzada per la presència d'un "diputat local". Les fortes oscil·lacions en el nivell de vot a la pràctica totalitat de municipis i els canvis en la seva estructura d'implantació indiquen, però, un electorat poc consolidat, susceptible per tant de futurs canvis d'orientació per poc que variïn les condicions de l'oferta política.

P S U C .

Després del Segrià i la Noguera, les Garrigues és la comarca de la circumscripció on el PSUC obté millors resultats (fins la davallada del 82). Tercera força de la comarca en el 77 (per davant del PSC), experimenta un lleuger retrocès a les 79-L que paral·lelament al fort increment socialista el situa com a 4ª opció. A les eleccions al Parlament de Catalunya presenta un lleuger increment quedant, aixó no obstant, com a 5ª força de la comarca en veure's sobrepassat per l'ERC. Amb l'ensorrament general del 82 passa, en sisena posició, a una situació completament marginal.

Com pot observar-se en el quadre G-40 els resultats comarcals són sempre molt semblants als provincials però, com és tònica general a tota la circumscripció, sensiblement inferiors als de Catalunya.

Els ritmes d'evolució, en canvi, són completament paral·lels als 3 àmbits, tan quantitativament com qualitativament, essent l'estabilitat la nota dominant fins l'ensorrament de 1982.

QUADRE - G - 47

PSUC: Evolució comarcal comparada

	1977		1979		1980		1982	
	% v.	% c.	% v.	% c.	% v.	% c.	% v.	% c.
Garrigues	11,9	9,9	10,3	7,2	11,8	7,6	2,8	2,1
Circumscr.	12,-	9,5	10,5	6,9	10,6	6,3	2,8	2,-
Catalunya	18,2	14,4	17,1	11,7	18,7	11,6	4,6	

La distribució territorial del seu vot és molt irregular. Irregularitat que va augmentant en el decurs de les successives eleccions, havent-hi cada cop més diferència entre el reduït nucli de municipis a on manté una relativament bona implantació (no considero les eleccions del 82) i la resta de municipis, en el quals presenta un lent però continuat procés de decreixement.

QUADRE - G - 48

PSUC : Coeficients de variació (% v.)

1977 : 0,65 1979: 0,72 1980 : 0,78 1982 : 1,05

Malgrat aquesta irregularitat la seva estructura d'implantació territorial és la més estable de tots els partits com ho certifiquen els alts valors dels coeficients de correlació, que només es veuen afectats pel fort descens de 1982 (46).

QUADRE - G- 49

PSUC : Estabilitat estructura territorial

(Coeficients de correlació (% v.))

77-79 : 0,86

77-80 : 0,73

77-82 : 0,58

79-80 : 0,84

79-82 : 0,67

80-82 : 0,67

L'estabilitat de l'estructura i del nivell de vot fins al 80 mostren la tradicional "fidelitat" de l'electorat comunista, que es trenca quan entra en crisi el partit. La relativa estabilitat en el nivell de vot i la lenta però progressiva "concentració" del vot comunista en un grup de municipis entre el 77-80 anava definint un "ghetto" com a conseqüència de la incapacitat del PSUC per ampliar el seu espai electoral.

Tal com pot deduir-se de tot el que hem dit, l'"estabilitat" de la mitjana comarcal és una expressió bastant fidel de les variacions a nivell municipal amb molt poques excepcions. Així l'any 79 presenta avenços en la implantació real a Torregrossa i Bovera i pèrdues importants al Cogull, la Granadella, Castellldans, Albi, i Cervià, en benefici del PSC fonamentalment.

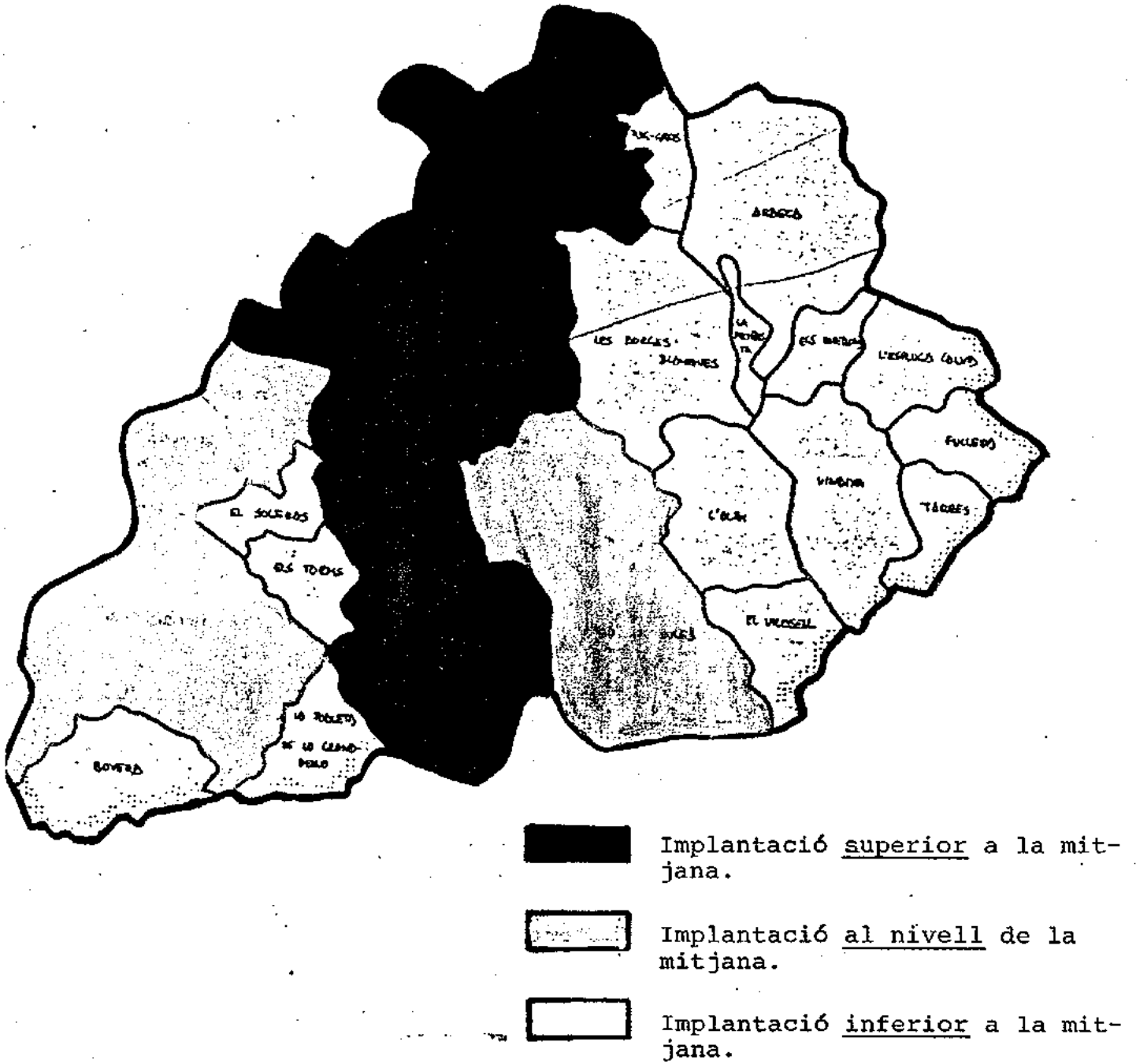
A les eleccions autonòmiques de 1980 la variació més sobressortint és el fort increment a la Granadella (47), i molt menor a la Pobleta de la Granadella, en detriment del PSC. En canvi les pèrdues més "grans", malgrat no ésser massa importants, les presenta a la Pobla de Cérvoles, el Vilosell, Juncosa i l'Albi, semblant prendre direccions diverses (CiU i Nacionalisme Radical, fonamentalment).

En aquestes 3 eleccions, l'Albagés, Juncosa Torregrossa, Juneda i Castellldans són els municipis on ha obtingut sempre resultats superiors a la mitjana definint un eix al llarg de la carretera que va de Torregrossa a Juncosa. A un nivell pròper a la mitjana se situen gairebé sempre Cervià, la Pobla de Cérvoles, la Granadella, El Cogull i Granyena, municipis situats al voltant de l'eix exmentat anteriorment. A la resta obté resultats sempre inferiors a la mitjana (48).

Després de les fortes pèrdues de 1982, que són

MAPA G-7

P S U C (1977-80)

absorbides pel PSC en la seva pràctica totalitat, només conserva un bon nivell d'implantació a l'Albagés, éssent molt marginal a la resta de municipis, i semblant indicar un punt de "no retorn" si no es produeixen canvis substancials en l'oferta electoral i/o en la conjuntura política.

QUADRE - G -50

PSUC : Relació entre estructures de vot
(Coeficients de correlació (% v.))

	<u>PSUC 77</u>	<u>PSUC 79</u>	<u>PSUC 80</u>	<u>PSUC 82</u>
PCC 82 :	0,62	0,80	0,70	0,51

La seva estructura de vot no mostra relació amb la de cap altra opció excepte amb la del PCC (escisió del PSUC) que defineix així una implantació molt semblant a la del "partit-mare" com a conseqüència de basar-se en un mateix electorat.

En general la implantació del PSUC s'articulària fonamentalment en funció de l'existència de militants o simpatitzants, no mostrant cap relació significativa amb variables de tipus socio-econòmic excepte una molt lleugera correlació positiva (0,53, l'any 80) amb la presència d'electorat immigrant, molt poc important a la comarca, però, característica habitual de la implantació comunista quan s'estudien contextos més heterogenis socio-econòmicament.

És més interessant, en canvi, la continuada correlació negativa que mostra amb l'índex de pràctica dominical religiosa (PDR) de manera molt coherent amb el caràcter laic del partit (49), i inversament a la correlació positiva amb aquesta variable que hem observat en UCDC-77 i CiU 80 i 82.

QUADRE - G - 51Correlació PSUC (% v.) i Pràctica Dominical Religiosa

	<u>PSUC 77</u>	<u>PSUC 79</u>	<u>PSUC 80</u>	<u>PSUC 82</u>
PDR	-0,59	-0,58	-0,59	-0,66

Així doncs, el clivatge polític i el "religiós" estructuraren territorialment la comarca de manera relativament semblant, mostrant una clara relació entre ambdós comportaments; relació, mai no es repetirà prou, que no és de causalitat sinó només de co-ocurrència, com a projecció sobre 2 plans diferents d'uns mateixos valors ideològics de base (50). La implantació militant i electoral del PSUC a les Garrigues sembla doncs tenir unes arrels ideològiques bastant fortes, desenvolupant-se més fàcilment en contextes a on troba més dificultats per incidir la institució eclesial catòlica.

D R E T A.

Com ja hem vist anteriorment, els resultats de la Dreta a la comarca són sempre inferiors als de la circumscripció i superiors als de Catalunya.

QUADRE - G - 52DRETA : Evolució comparada

	<u>1977</u>		<u>1979</u>		<u>1980</u>		<u>1982</u>	
	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>
Garrigues	23,2	19,1	31,4	22,5	22,-	14,1	21,3	16,5
Circumscrip.	30,-	23,6	35,3	23,2	25,-	14,8	24,7	20,5
Catalunya	21,-	16,7	24,-	16,2	16,1	10,2	19,2	13,6

Situació que és el resultat de la superposició de 2 elements que normalment es presenten com a contraris

a la nostra sociologia electoral: el caràcter rural de la comarca i la seva inclinació esquerrana.

Els realiniaments d'electorat que es produeixen al seu si entre UCD-AP-CDS a les 82-L contribueixen a remarcar un cert grau d'estabilitat en el nivell d'implantació de la Dreta (que no es tant clarament observable en l'anàlisi per partits) definit pels anys 77, 80 i 82 amb una ampliació puntual el 1979.

Aquesta "estabilitat" es basa en una estructura d'implantació amb un nivell d'homogeneïtat semblant al d'UCD fins al 80 i mantenint aquest mateix nivell l'any 82 com a conseqüència d'integrar l'espai de disgregació d'aquesta opció.

QUADRE - G - 53

DRETA: Homogeneïtat d'implantació (% v.)
(Coeficients de variació)

1977 : 0,37 1979: 0,33 1980 : 0,39 1982 : 0,32

Els valors dels coeficients de variació palesa una estructura amb irregularitat, amb diferències sensibles entre zones de millor i pitjor implantació, mantenint-se aquesta característica al llarg de les diferents eleccions.

Per altra banda l'estructura de distribució territorial del vot es mostra també bastant estable com es dedueix del relativament alt valor dels coeficients de correlació, sempre superiors als d'UCD, especialment els referits a l'any 1982, indicant així des d'una nova perspectiva els realiniaments a "l'interior" de la tendència.

QUADRE - G - 54DRETA : Estabilitat de l'estructura d'implantació
Coeficients de correlació (% v.)

77-79 : 0,76			
77-80 : 0,80	79-80 : 0,83		
77-82 : 0,77	79-82 : 0,69	80-82 : 0,80	

Aquesta estructura d'implantació de la DRETA té la següent composició:

- L'Albagés i Castellans són els municipis on obté els resultats constantment més alts, igualment que a Tarrés, els Omellons, els Torms, la Pobla de Cérvoles i el Vilosell.

- Menor implantació, però resultats sempre superiors a la mitjana presenta a la Floresta, Bovera i Fullela.

- Fluctuant per sobre i per sota de la mitjana tenim a: Torregrossa, l'Espluga Calba, Granyena, Juncosa i la Pobleta de la Granadella.

- Els seus "punts febles", amb resultats sempre inferiors a la mitjana, són: Puig-gròs (excepte 82), Vinaixa, Juneda, Soleràs, Cervià (excepte el 79), les Borges, la Granadella i especialment Arbeca (malgrat una progressiva recuperació) i el Cogull.

CATALANISME DE CENTRE

Em remeteixo al que he dit en parlar de CiU, única opció que representa a la tendència del "Catalanisme de Centre" des de 1979. L'excepció és l'elecció de 1977 en la qual incloueix també a UCDC en aquesta tendència, remitent-me igualment al que he dit sobre l'electorat demo-cristià del 77.

ESQUERRA.

Excepte en el 77 degut a "l'acaparament d'espai" que fa el PDC, l'Esquerra és la tendència dominant a la comarca amb uns resultats superiors al dels conjunt de la circumscripció i inferiors als de Catalunya, més propers a aquests últims en el 79-80 i produint-se en el 82 un distanciament que els apropa dels provincials.

QUADRE - G - 55ESQUERRA : Evolució comparada

	<u>1977</u>		<u>1979</u>		<u>1980</u>		<u>1982</u>	
	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>	<u>% v.</u>	<u>% c.</u>
Garrigues	26,9	22,3	54,5	37,4	52,9	33,9	49,9	38,8
Circumscri.	34,9	27,5	46,4	30,4	46,2	27,3	46,2	34,8
Catalunya	53,6	42,5	57,2	39,2	56,-	35,2	56,8	45,1

A partir del 79 s'observa un grau d'estabilitat bastant elevat en el seu nivell d'implantació real, malgrat que no tant en la correlació de forces si el comparem amb els altres àmbits.

Amb una distribució de vot molt irregular a les 77-L, paral·lelament al seu baix nivell de vot, l'embranzida de 1979 li dóna una distribució molt més equilibrada -la més homogènia de les tendències-, característica que es manté estable des de llavors paral·lelament al seu nou nivell d'implantació.

QUADRE - G - 56

ESQUERRA : Estructura d'implantació territorialA.- Coefficients de variació - (% v.)

1977 : 0,50 1979 : 0,27 1980 : 0,29 1982 : 0,25

B.- Coefficients de correlació (% v.)

77-79 : -
 77-80 : - 79-80 : 0,90
 77-82 : - 79-82 : 0,84 80-82 : 0,86

Com ja hem vist anteriorment els realiniaments de 1979 donen una nova "personalitat" al PSC, i de retruc a l'Esquerra, l'estructura territorial de la qual manté un alt nivell d'estabilitat des de llavors, semblant integrar les variacions de l'ERC, PSC, i PSUC, tan en el 80 com en el 82.

Així doncs, consolidats -a nivell de tendència- els realiniaments de 1979, l'Esquerra sembla haver arribat a un "sostre" en el 79 i 82, amb un punt d'inflexió a les autonòmiques de 1980. Dóna la impressió -al menys en el marc de les circumstàncies actuals- de no tenir més "espai" per ampliar-se malgrat l'increment de la participació a les eleccions de 1982; en canvi tant a Catalunya com a la circumscripció hi obté avenços més notables en relació al seu "màxim" anterior (51).

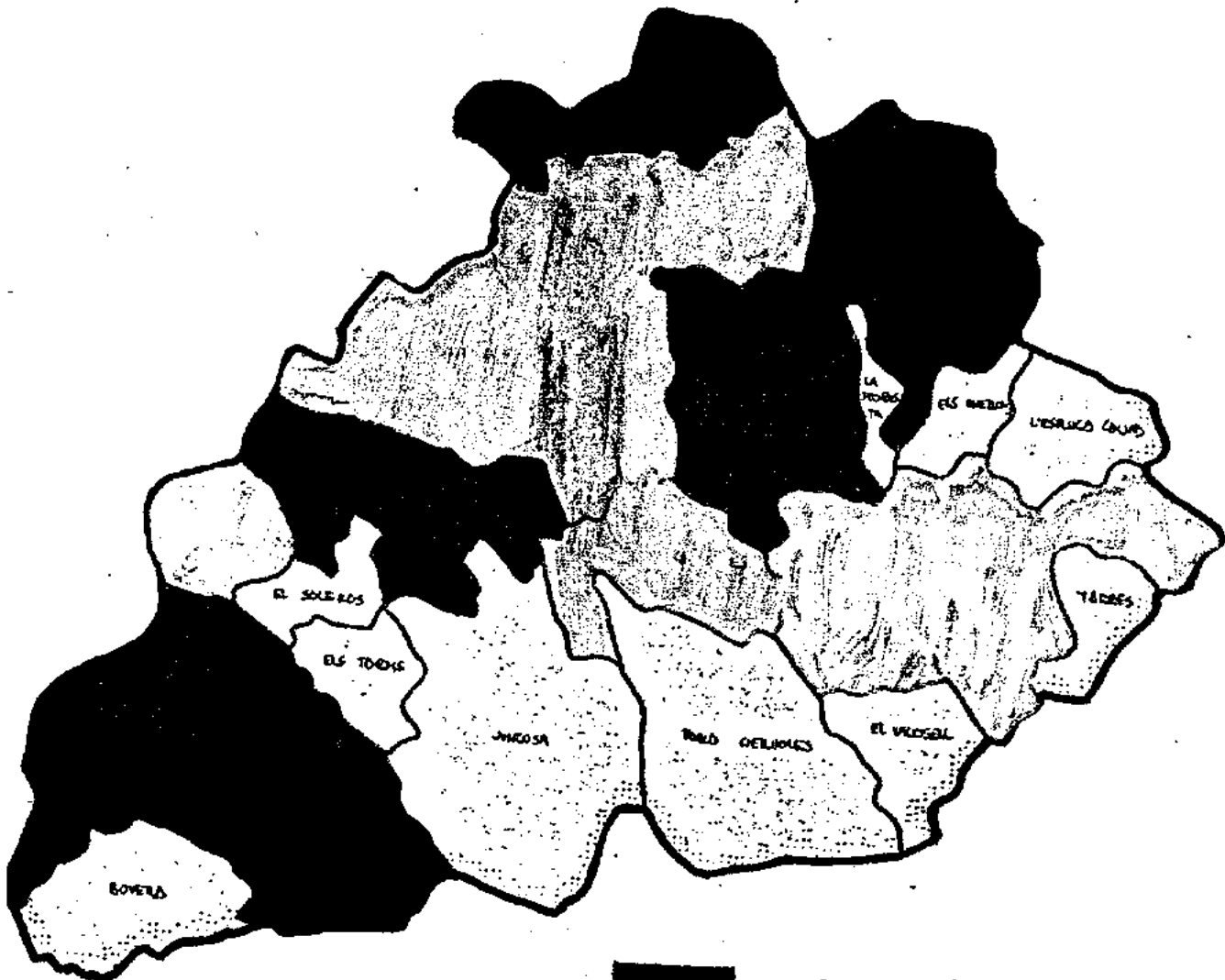
La "tipologia" municipal d'aquesta estructura tant estable és la següent (52):

- Els "punts màxims" de l'Esquerra són sempre: Arbeca i el Cogull.

- Am un nivell d'implantació sempre superior a la mitjana però menor que el d'aquells municipis: Torregrossa, les Borges, Albagés, la Granadella i la Pobleta de la Granadella.

MAPA - G - 8

E S Q U E R R A (1977 - 82)

- Implantació superior a la mitjana.
- Implantació al nivell de la mitjana.
- Implantació inferior a la mitjana.

- Oscil.lant per sobre i per sota de la mitjana, normalment amb percentatges semblants al d'aquesta: Castell-dans, Cervià, Albi, Juneda, Vinaixa, Granyena, Fullea i Puig-gròs.

-Amb un nivell d'implantació sempre inferior a la mitjana: Bovera, els Omellons, l'Espluga Calba, Soleràs, els Torms, la Pobla de Cérvoles i Juncosa.

- Finalment, els seus punts més "febles" són sempre: la Floresta, el Vilosell i Tarrés.

-Des de 1979 és la tendència guanyadora a: Arbeca, Cogull, l'Albagés, les Borges, la Granadella, la Pobleta de la Granadella, Torregrossa, l'Albi, Cervià, Fullea i Juneda, no havent guanyat mai a la Floresta, Tarrés i Vilosell.

- A la majoria de municipis, les eleccions de 1982 marquen el nivell d'implantació més alt obtingut a les 4 eleccions. Les excepcions són: la zona d'Arbeca-la Floresta, i la subcomarca de la Granadella (Granadella, Granyena, la Pobleta de la Granadella, Soleràs), indicant així "espais" potencialment recuperables per l'Esquerra.

3.3.4. Relacions entre els "espais" electorals. Una anàlisi de conjunt.

3.3.4.1. Les estructures d'implantació

Una anàlisi conjunta de tots els processos electorals (1977,79,80,82) ens permetrà una visió genèrica sobre l'estabilitat/canvi en els factors estructuradors del comportament electoral comarcal i de les relacions entre els espais electorals (estructures territorials d'implantació) dels diferents partits i coalicions...

Els resultats de l'anàlisi factorial (components principals) venen condicionats, lògicament, per la inestabi-

litat en el nivell de vot partidista i per el relatiu nivell d'estabilitat-variable segons els partits i eleccions - que hem observat en l'estructura d'implantació territorial de les diferents opcions (53).

El percentatge de varianza explicada pels factors és, lògicament, bastant baix, els 3 més "potents" explicant conjuntament només el 42% d'aquesta. (veure Quadre G-57).

La interpretació dels principals factors és la següent (veure Quadre G-58).

Factor 1 (17 % varianza): Expressa la forta "personalitat" de l'estructura del vot PSUC que hem definit anteriorment. La causa d'ésser el més "explicatiu" és, sens dubte, l'alt nivell d'estabilitat de la seva estructura (a tots els processos) i del seu nivell de vot (excepte en el 82), així com les fortes oscil·lacions experimentades per la resta d'opcions.

Factor 2 (15 % varianza): Expressa el contrast UCD-PSC, observant-se en la part positiva una correlació més alta amb el Factor per part d'UCD-77, 79 i 80, essent més baixa la d'UCD-82 com a conseqüència de les variacions en la seva estructura causades per la davallada electoral; en la part negativa les correlacions més altes són amb el PSC-80, 82 i 79 i essent molt baixa la del PSC-77 com a conseqüència del canvi en la seva estructura que ja hem analitzat.

Factor 3 (10 % varianza): Expressa el contrast entre la implantació de CiU (79,80,82) i el PSC (82 sobre tot, però també 79 i 80). Lògicament no son significatives les correlacions amb PDC 77 i PSC 77.

Factor 4 (8 % varianza): Expressa la particular implantació de l'extrema Dreta a la comarca, centrada fonamentalment a Torregrossa, a on obté molt bons resultats degut

a la incidència local de J. Pratdepadua, pagès, membre de la Cambra Agrària. candidat i militant de F. N.

Factor 5 (8 % variança) : expresa la força d'estructuració de l'ERC (77,79,80), quedant fora l'ERC-82 per les raons que ja hem vist en estudiar aquesta opció.

En passar a una representació bidimensional-determinat per cada parell de factors- les gràfiques adjuntes tenen major capacitat explicativa -malgrat que de vegades esbiaxada a més de limitada (54)- de les relacions entre els espais electorals. (Gràfica G-3).

Els elements més importants que se'n dedueixen són:

- Dins de les limitacions del model s'observa un bon nivell de definició de les estructures d'implantació amb les característiques que ja hem estudiat.

- El PSUC és el que mostra una representació més compacta i per tant una implantació més definida i constant, quedant lleugerament separat el PSUC-82 afectat per la davallada electoral.

- També CIU (79, 80, 82) mostra un relativament bon nivell de definició, malgrat que inferior al del PSUC.

- Especialment significatiu és que el PDC-77 apareixi molt més aprop de l'espai socialista que del convergent, essent un altre indicador del fort traspàs de vot del PDC-77 cap al PSC-79 i la posterior consolidació d'aquest electorat a l'àrea socialista.

- S'observa igualment com el PSC-82 és l'estructura socialista més propera a l'espai del PSUC. El traspàs d'electorat comunista al PSC-82 afectaria a l'estructura d'implantació socialista conferint-li alguns elements